

NÕUKOGUDE KOOL

Nr. 3 — 1941

RK PEDAGOOGILINE KIRJANDUS
TALLINN

Sisukord:

Uhiskondlik-poliitilise kasvatusese osa:	Lk.
J. V. STALIN (pilt)	146
UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents:	
Parteiorganisatsioonide ülesannetest tööstuse ja transpordi alal — sms Malenkovi ettekanne	147
Läbirääkimised 18. II 1941 sms Malenkovi ettekande puhul — seltsimees K. Säre kõne	165
UK(b)P XVIII Üleliidulise konverentsi poolt vastuvõetud resolutsioon sms Malenkovi ettekande kohta	168
Majanduslikud kokkuvõtted 1940. a. kohta ja NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaan 1941. aastaks — sms Voznessenski ettekanne	176
Resolutsioon sms Voznessenski ettekande kohta	194
UK(b)P keskorganite uuendamisest	196
Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei IV Kongress:	
EK(b)P Keskkomitee sekretär K. Säre aruanne	199
EK(b)P IV kongressi resolutsioon EK(b)P Keskkomitee aruande kohta	232
EK(b)P IV kongressil 8. II 1941 valitud EK(b)P Keskkomitee koosseis	241
Pariisi Kommuuni ja MOPR'i päevaks:	
N. Timson. Pariisi Kommuun	242
Koolipraktilisi küsimusi:	
Kuidas töötab nõukogude kooli direktor	251

Es. 18

Sichergestellt durch Einsatzstab RR
Reval.

J. V. Stalin.

NÕUKOGUDE KOOL

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI HARIDUSE RAHVAKOMISSARIAADI
PEDAGOOGILINE AJAKIRI

Nr. 3

Märts

1941

ÜK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents Parteiorganisatsioonide ülesannetest tööstuse ja transpordi alal.

Seltsimees MALENKOVI ettekanne.

I

Edusammud ja puudused tööstuse ja transpordi alal.

Seltsimehed! Konverentsil on võetud arutusele küsimus parteiorganisatsioonide ülesannete kohta tööstuse ja transpordi alal.

Oma aruandes selle küsimuse üle kõnelen ma peamiselt puudusist tööstuse ja transpordi töös, puudusist parteiorganisatsioonide ja rahvakomissariaatide töös tööstuse ja transpordi alal, nende puuduste põhjusist ja abinõudest nende kõrvaldamiseks.

See ei tähenda mitte sugugi, seltsimehed, et me ei ole saavutanud edusamme tööstuse ja transpordi töös. Hoopis vastupidi, kahe aasta jooksul, mis on möödunud partei XVIII kongressist, on kõrvalekaldumatult jatkunud tööstuse ja transpordi kasv.

Kui 1938. aastal oli tööstuse üldtoodang 106.834.000.000 rubla, siis 1939. aastal ulatus see 123.915.000.000 rublani ning 1940. aastal oli see 137.500.000.000 rubla.

Järelikulult on meie tööstuse üldtoodang aastast aastasse tohutult kasvanud.

Möödunud kahe aasta jooksul on paranenud ka meie transpordi töö. Võrreldes 1938. aastaga on kaubaliiklus 1940. aastal suurenenud: raudteetranspordi alal 10,3 protsendi võrra, jõetranspordi alal 12,8 protsendi võrra ja meretranspordi alal rannasõidus 15,1 protsendi võrra.

Möödunud aastal Nõukogude Liidu tööstus ja transport on tunduvalt edasi jõudnud kolmanda viisaastaku plaani täitmises, nad on suurendanud tootmise ja kaubaliikluse mahtu, nad on kindlustanud rahvamajanduse edasist kasvu ja NSVL kaitsevõimsuse tugevdamist. Edusammud uue tehnika omandamisel ja riigikaitsetööstuse kasv on lubanud tunduvalt suurendada Punaarmee ja Sõja-Merelaevastiku tehnilist varustamist moodsa relvastuse uusimate liikide ja tüüpidega.

Partei XVIII kongressil kõneles seltsimees Stalin, et selleks, et ette jõuda tähtsamaist kapitalistlikest maadest majanduslikus suhtes, on vaja kõigepealt tõsist ja taltsutamatu soovi minna edasi ja valmidust ohvrite toomiseks ja suurte kapitalimahutuste tegemiseks meie sotsialistliku tööstuse igakülgseks laiendamiseks.

Möödunud kahe aasta jooksul oleme mahutanud määratu suuri summasid tööstusse ja transporti ja lasknud käiku palju uusi ettevõtteid.

1938. aastal moodustasid kapitalimahutused tööstusse ja transporti 22.341.000.000 rubla, 1939. aastal — 25.037.000.000 rubla ning 1940. aastal 27.728.000.000 rubla.

Meie partei viib kõrvalekaldumatult ellu seltsimees Stalini õpetust sotsialistlikust industrialiseerimisest. NSVL industrialiseerimine oli meie maa sotsialistliku arengu seaduseks.

Tuleb kõike evida omas käes, et mitte muutuda kapitalistliku majanduse ripatsiks, — õpetab seltsimees Stalin. Käies selle juhise järele, on meie partei kindlustanud NSVL rahvamajanduse iseseisvuse.

Tuleb arendada tööstust, arendada majandust sotsialismi võitude huvides, sotsialismi ülesehitustöö huvides, — õpetab seltsimees Stalin. Käies selle juhise järele on meie partei saavutanud seda, et meie maal on suletud kõik ventiilid, mis võimaldaksid kapitalismi tekkimist.

Juba nüüd on NSVL võimas sotsialistlik industriaalne suurriik.

Kuid, seltsimehed, nende edusammude kõrval tööstuse ja transpordi töös leidub ka suuri puudusi.

Kuigi meie tööstus tervikuna on suurendanud toodangu väljalaskmist 1940. aastal 11 protsendi võrra, võrreldes 1939. aastaga, kuid rida tööstusharusid, eriti veduri- ning vagunitööstus, elektritööstus, metsa-, paberi-, kala- ja ehitusmaterjalide tööstus jäävad maha ega täida tootmisplaanide.

Mõned rahvakomissariaadid, olles täitnud täielikult üldtoodangu plaani, ei täitnud samal ajal plaani rea tähtsate saaduste tootmises. Nõnda toimisid tekstiiltööstuse rahvakomissariaat, toiduainetetööstuse rahvakomissariaat ja kergetööstuse rahvakomissariaat.

See on muidugi tõsiseks miinuseks mainitud rahvakomissariaatide töös. Täita plaan — see tähendab rahvakomissariaadi jaoks täita see kõigi toodanguliikide suhtes ilma erandita ja mitte ainult nende suhtes, mida on kergem täita.

Leidub ka selliseid rahvakomissariaate, kes mitte ainult ei täitnud 1940. a. plaani, vaid kes isegi vähendasid veidi üldtoodangu väljalaskmist, võrreldes 1939. aastaga. Nende hulka kuuluvad kalatööstuse rahvakomissariaat, ehitusmaterjalidetööstuse rahvakomissariaat, metsatööstuse rahvakomissariaat.

Tuleb otseselt ütelda, et need rahvakomissariaadid on töötanud halvemini teistest rahvakomissariaatidest.

Tõsiseks puuduseks mitmete tööstusharude töös on uute tootmisvõimsuste mitteõigeaegne tegevusse rakendamine.

Reas tööstusharudes ei ole täidetud tööstustoodangu omahinna alandamise plaani tooraine, materjalide, kütteeaine, elektrienergia alal tekkida lastud ülekulutuste, praagist tingitud suurte kaotuste ja teiste ebamajanduslike kulutuste pärast. Eriti halb on asi omahinna alandamise plaani täitmisega õli-, metsa-, paberi- ja ehitusmaterjalide tööstuses.

Elektrijaamad, millede osa on erilisel tähts, on saavutanud oma töö paranemise aastal 1940, kuid elektrijaamades ja eriti elektrivõrgus leiab ikka veel aset suurel hulgal rikkeid tehnilise personali lohakuse ja tehnilise eksploatatsiooni reeglite mittesilmaspidamise pärast. Uus tehnika elektrimajanduses: üleminek kõrgele survele ja kõrgele auritemperatuurile, agregaatide juhtimise automatiseerimine, moodsa kiiresti teotseva

elektrikaitse kasutamine — rakendub aeglaselt ja ebaküllaldasel määral.

Raudteetranspordi töös on suureks puuduseks tähtsaimate kaupade vedude plaani, kaubavagunite pargi käibe plaani ja keskmise päevase laadimisplaani mittetäitmine raudteedel. Suur hulk kaubaronge ei pidanud raudteedel kinni sõiduplaanist, reisirongide liiklemine ei ole korraldatud nii nagu tarvis ja ei ole likvideeritud rongide hilinemine.

Mere- ja jõetranspordi alal ei täideta vedude plaani eriti niisuguste tähtsate toodangu-liikide alal nagu maagid, õli, vili, sool, mets, süsi, tsement. Tonnaaži ja liikuva koosseisu suured seisakud, kaupade kinnipidamine ümberlaadimispunktides leiavad aset sellepärast, et raudteejaamade ja sadamate töös ei ole veel vajalist kooskõla.

Sellised on edusammud ja puudused tööstuse ja transpordi töös.

II

Rahvakomissariaatide ja parteiorganisatsioonide töös tööstuse ja transpordi alal esinevate puuduste põhjused.

Seltsimehed, millised on rea tööstus- ja transpordiharude ebarahuldava töö põhjused?

Me oleme kõhustatud paljastama need põhjused kogu bolševistliku otsekohesusega. Mida ausamalt me paljastame oma puudusi, seda kiiremini me vabaneme neist. Seda õpetab meile iga päev seltsimees Stalin. Inimesed, kes maskeerivad puudusi, osutavad halva teene Parteile.

Tööstuse ja transpordi ebarahuldava töö põhjused peituvad rahvakomissariaatide poolt teostatava juhtimise puudustes ja selles, et Partei oblastikomiteede ja linnakomiteede töö tööstuse ja transpordi alal on nõrgenenud.

Rahvakomissariaatidest tuleb kõigepealt ütelda, et nad teevad oma tööd mitmes suhtes bürokraatlikult, ei jõua veel iga üksiku ettevõteteni, „juhivad“ oma ettevõtteid mitte sisuliselt, vaid formaalselt paberliku kirj vahetuse teel.

Rahvakomissariaadid tunnevad halvasti ettevõtete juhtivaid kaadreid, ei tunne asjade seisukorda ettevõtteis ega võta tarvitusele operatiivseid abinõusid puuduste parandamiseks ettevõtete töös. Rahvakomissariaatide juhtivad töötajad viibivad harva tehaseis, ei aita isklikult tehaseil asju joonde ajada, eelistavad nähtavasti juhtida kantseleilikult, ainult paberite kaudu.

Suurimaks puuduseks rahvakomissariaatide töös on see, et nad ei kontrolli oma otsuste täitmist ettevõtete direktorite poolt. Rahvakomissariaadid piiravad seega oma juhtiva töö raame kolleegiumide istungitega ja otsuste vastuvõtmisega, saamata aru, et otsus on ainult asja algus ja et otsuseid ei tehta mitte otsuste pärast, vaid selleks, et neid täidetak, saamata aru, et juhtiva töö peamiseks osaks peab olema mitte istungitöö ega otsuste vastuvõtmine, vaid nende otsuste täitmise igapäevane kontrollimine.

Paljud direktiivid jäävad täitmata ainult sellepärast, et direktiivide täitmise süstemaatilise kontrollimise asemel otsustavad rahvakomissariaadid asjade seisukorra üle ettevõtteis tavaliselt vabrikute ja tehaste direktorite ning raudteede ülemate aruannete järele. Kuid ettevõtte direktor või raudtee ülem maskeerib sageli puhtametialalistel kaalutlustel puudusi ja ilustab tegelikku olukorda ettevõttes.

Rahvakomissariaadis ei vastuta tavaliselt keegi konkreetsete otsuste täitmise eest.

Toon mõningaid fakte, mis iseloomustavad rahvakomissariaatide kantseleilis-bürokraatlikke juhtimismeetodeid. Võtkem Merelaevastiku Rahvakomissariaat. Majandusnõukogu määrusega 7. märtsist 1940. aastast oli seltsimees Dukelski kõhustatud kuu-

15. veebr. 1941. a. algas Kremli palee Suures saalis UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents. Pildil — konverentsi presiidium (vasakult): seltsimehed KALININ, VAGOV, ALEMASOV, ANDREJEV, ŠARE, VOROŠILOV, KALNBERZIN, FOKIN, ŽDANOV, STALIN. Kõnetoolis seltsimees MALENKOV.

ajalise tähtaja jooksul esitama majandusnõukogule Kaspia laevastiku laokiloleku likvideerimise plaani. Seda määrust ei täidetud tähtajaks. Rahvakomissar esitas pikenduspalve. Majandusnõukogu pikendas plaani esitamise tähtaega 1. maini 1940. a. Jällegi seltsimees Dukelski ei esitanud plaani. 11. oktoobril 1940. a. saabus Majandusnõukogult Rahvakomissarile seltsimees Dukelskile ettepanek kiirendada plaani esitamist Kaspia laevastiku laokiloleku likvideerimiseks. Majandusnõukogu kirjale seltsimees Dukelski kirjutas lühikese resolutsiooni: „sms Lessovikovile (rahvakomissari asetäitja) ja sms Voronovile (plaaniosakonna ülem) — kus on plaani projekt?“ See Rahvakomissari küsimus rippus üle kahe kuu õhus. Alles 31. detsembril plaaniosakonna töötaja sms Ginsburg andis plaani-projekti ära sms Lessovikovile. Juba 1941. aasta 2. jaanuaril sms Lessovikov andis selle materjali edasi tehnilise eksploatatsiooni osakonna ülemale sms Čehhovskoile, kes hoidis seda projekti kuni 1941. aasta 16. jaanuarini ja andis selle siis uuesti samale sms Ginsburgile. 1941. aasta 25. jaanuaril, s. o. kümme ja pool kuud pärast Majandusnõukogu otsust, esitas sms Dukelski lõpuks Majandusnõukogule Kaspia laevastiku laokiloleku likvideerimise plaani.

Lubatagu küsida sms Dukelskilt, kuipalju aega kavatses kulutada Merelaevastiku Rahvakomissariaat Kaspia laevastiku laokiloleku enese likvideerimiseks, kui selle laokiloleku likvideerimise plaani koostati kümme ja pool kuud. Ja seni on veel teadmata, milline see õige plaan on!

Näiteks fakt Elektritööstuse Rahvakomissariaadi tegevusest. 1940. aasta 29. oktoobril sai Elektritööstuse Rahvakomissariaat juhise hankida sisseseade Harkovi elektromehaa-

Seltsimehed: MOLOTOV, ŠVERNIK, KAGANOVIČ, MIKOJAN, HRUŠČEV, BERIA.

nika tehasesest Laevaehitustööstuse Rahvakomissariaadile 10. novembriks 1940. Rahvakomissar sms Bogatõrev kirjutas talle saabunud dokumendile järgmise resolutsiooni: „Sõjaväelise osakonna ülemale sms Kravcovile — teha selle otsuse asjus kiiresti korraldus 30. oktoobriks“. Korraldust koostati viis päeva ja alles 6. novembril jõudis see sama rahvakomissariaadi elektrimasinatööstuse peavalitsusse. Peavalitsuse peainsener sms Rubo saadab alles 10. novembril selle rutulise korralduse oma peavalitsuse tootmisosakonna ülemale sms Artemovile ühes resolutsiooniga: „teha korraldus“. Sms Artemov kirjutab omakorda peavalitsuse dispašöörile sms Kravčukile: „korralduseks“, kuid samal päeval, 10. novembril, s. o. kui sisseseade pidi juba saabuma tehasesse, kus seda oodati, kirjutas sms Kravčuk sellele resolutsiooni: „toimikusse“, s. o. arhiivi. Nõnda aeti nurja tähtsa ülesande täitmine.

Kas kõik need „teha ettevalmistusi korralduseks“, „teha korraldus“, „korralduseks“ ja lõpuks „toimikusse“ ei tõenda ametnikulist, bürokraatlikku suhtumist elavale asjale Elektritööstuse Rahvakomissariaadi töötajate poolt? Kas oleksid sellised faktid olnud võimalikud, kui Rahvakomissariaadis oleks olnud elementaarne täitmise kontroll? Või näiteks Jõelaevastiku Rahvakomissariaat. Selle Rahvakomissariaadi kolleegium pidas 1940. aastal 62 istungit, kuulas ära 192 küsimust, kuid otsuseid tehti kolleegiumis ainult seitsmes küsimuses. Otsuste ettevalmistamine ülejäänud küsimustes tehti ülesandeks komisjonidele. Enamikku küsimusi redigeerivad komisjonid mitu kuud, kuna keegi Rahvakomissariaadis ei kontrolli antud ülesannete täitmist. Näiteks otsust küsimuse kohta „Töö ja finantside kontrollarvude täitmise kokkuvõtteist“ redigeeritakse komisjonis Rahvakomissar sms Šaskovi eesistumisel tervelt pool aastat, alates 20. augustist tänase päevani.

Niisuguse töökorra juures iga elav asi on surmale mõistetud. Seepärast ei ärata ka imestust Jõelaevastiku Rahvakomissariaadi töö halvad tulemused kaupade transportimisel.

Paar sõna Sõjavarustuse Rahvakomissariaadist. Selles Rahvakomissariaadis leidsid aset näiteks järgmised faktid: Rahvakomissar sms Sergejev oma käskkirjas tegi tehase nr. 176 direktorile ettepaneku „ehitada jaoskonna nr. 4 fosfateerimise osakond, monteerida vannid ja anda kasutamisele. Täitmise tähtaeg — 8. juuni 1940. a.“. Käskkiri oli alla kirjutatud 5. juunil, antud laialisaatmiseks 7. juunil. Käskkirjas tähendatud töö täitmise tähtjaks oli aga määratud, nagu näete, 8. juuni. Või teine käskkiri nr. 189. Selle käskkirjaga kohustati tehast nr. 144 „hiljemalt 1. juuniks 1940. a. välja töötama osakondade töögraafik juunikuuks, võttes arvesse aprilli- ja maikuude poolikute tööde täitmist. See käskkiri oli alla kirjutatud 31. mail ning on loomulik, et ta saabus tehasesse alles pärast tähtaja möödumist, mis oli määratud ülesande täitmiseks. Kolmas fakt: Käskkirjas nr. 151 märgitakse julgeolekutehnika halba seisukorda tehaseis. Punkt 8-ga kohustatakse ülesande täitjaid esitama seltsimees Sergejevile kinnitamiseks töödeplaan 29. aprilliks, kuid käskkiri ise on alla kirjutatud 4. mail.

Kas on see tõsine suhtumine asjale? Tuleb ometi järele mõelda ülesannete üle, mida antakse alluvaile. Kuid käskkirjad, mis ülal on esitatud, soodustavad ainult distsipliini rikkumist.

Näiteid bürokratismist, kantseleilikust viivitamisest, täitmise kontrolli puudumisest võib tuua palju, neid esineb kahjuks igas rahvakomissariaadis, veidigi tõsisem ettevõtete töö igapäevane kontrollimine puudub. Igapäevane kontroll tehaste töö üle on aga rahvakomissariaatide tähtsaimaks kohustuseks.

On vajaline, et rahvakomissariaadid loobuksid kantseleilik-bürokraatlikest ettevõtete juhtimise meetodeist, et kogu selle kantseleilikkuse asemel hakkaksid nad tõsiselt kontrollima otsuste täitmist, hakkaksid kontrollima oma ettevõtete tööd.

Sellised on puudused rahvakomissariaatide juhtimises. Nüüd puudustest parteiorganisatsioonide töös tööstuse ja transpordi alal.

Peaasi seisneb siin selles, et parteiorganisatsioonid ei abista rahvakomissariaate, oma oblasti, linna, rajooni ettevõtteid.

Parteiorganisatsioonide töö nii tööstuses kui ka transpordis on nõrgenenud ebaõige arvamise tõttu, et nad ei kannu vastutust tööstuse ja transpordi töö eest.

Kohalikud parteiorganisatsioonid, samuti ka majanduslikud organisatsioonid, ei saa aru täitmise kontrollimise tähtsusest ega abista selletõttu rahvakomissariaate ja peavalitsusi igapäevase kontrolli teostamisel rahvakomissariaatide otsuste täitmise üle neile alluvate ettevõtete direktorite poolt.

Paljud partei oblastikomiteed, tegeldes põllumajandusega, põllumajanduslike saaduste tagavarade soetamise küsimustega, jätsid hooletusse töö tööstuses ja transpordis, unustasid vastutuse oma oblasti, linna, rajooni tehaste, vabrikute, šahtide, kaevanduste, raudteede töö suhtes. Partei linnakomiteed aga, kes on kohustatud pühendama oma peatähelepanu tööstusele ja transpordile, ei tegele sellega ega võta tarvitusele abinõusid mahaäävate ettevõtete ja raudteede töö parandamiseks.

Selle asemel et tungida vabrikute, tehaste ja raudteedetöösse, seisavad Partei linnakomiteed ja oblastikomiteed sageli eemal tööstusest ja transpordist, ei kontrolli ettevõtete tööd ega seda, kuidas töötavad juhtivad inimesed vabrikuis, tehaseis ja raudteedel, ei paljasta puudusi nende töös ning soodustavad seega puudusi.

Partei linnakomiteed ja oblastikomiteed on harjunud sellega, et neil rida ettevõtteid pikemat aega ei täida tööplaani ega võta tarvitusele mõjuvaid abinõusid selleks, et teha lõpp sellele häbistavale nähtusele.

Võtkem Tuula oblast. Teil, seltsimehed tuulalased, sellised tehased nagu Uus-Tuula metallurgiatehas, Stalinogorski kombinaat ja mõned teised suurkäitised on täitnud viimase nelja aasta jooksul tootmisplaani mitte enam kui 60—80%.

Čeljabinski oblastis sellised tehased nagu Čeljabinski traktoritehas ja Čeljabinski tsingitehas on viimase nelja aasta vältel pidevalt jätnud tootmisprogrammi 15—20% täitmata.

Või võtkem Orjoli oblast. Selline suurkäitis oblastis nagu „Krasnõi Profintern“ täitis 1938. a. plaani 66%, 1939. a. — 63% ja 1940. a. — 75%.

Arhangelski oblastis Solombalski tselluloositehas, Lalski paberivabrik ja rida suuri metsatööstusi oblastis on viimase kolme aasta jooksul täitnud plaani kõigest 40—80% piirides.

Baškiiri ANSV-s Beloretski metallurgiatehas täitis plaani 1938. aastal 77%, 1939. aastal 71% ja 1940. a. 86%.

Võib tuua palju selliseid fakte tehaste järjekindla mahajäävuse kohta ka kõigist teistest oblastitest, kraidest ja vabariikidest.

Kuid kõigi nende tehastega tegelevad, või täpsemalt üteldes peaksid tegelema, Partei oblastikomiteed ja linnakomiteed. Tulemused on aga, nagu näete, niisugused, et need ja nelle sarnased tehased istuvad juba rida aastaid riigil kaelas.

Eriti halvasti tegelevad Partei linnakomiteed ja oblastikomiteed ettevõtetega ja tööstuslike ehitustega, mis on allutatud Liidu rahvakomissariaatidele, arvates ekslikult, et nende käitiste ja ehitustööde seisukorra eest vastutavad ainult rahvakomissariaadid.

Oma halva tööga on rida oblasti otsustaval viisil avaldanud mõju üldplaani täitmise nurjumisele mõningate tähtsate toodanguliikide alal.

Malmivalamise alal töötasid eriti halvasti Stalino, Zaporožje ja Sverdlovski oblastite ettevõtted.

Vorošilovgradi, Čeljabinski, Sverdlovski ja Molotovi oblastite kivisöetööstuse käitised on tõmmanud tagasi söetööstust.

Nafta tootmise alal töötasid eriti halvasti Groznefti käitised Čečeno-Inguši ANSV-s, Maikopnefti käitised Krasnodari kraisis ning Baškiiri ANSV ja Habarovski kraisis käitised.

Mahajäämine vedurite tootmise alal oli Harkovi, Ordžonikidzegradi ja Ulan-Ude vastavate käitiste halva töö tulemus. Halvasti töötasid ka Vorošilovgradi ja Kolomenskoje tehased.

Otsustavat osa puuvillaste kangaste tootmise plaani mittetäitmisel etendas Ivanovo, Kalinini ja eriti Jaroslavl'i oblastite käitiste halb töö.

Rida tööstuslinnu, kuhu on koondatud suured käitised, ei täida tootmisplaani. Näiteks Gorki täitis 1940. a. üldproduktiooni väljalaske plaani 93,6%, Dnepropetrovsk — 95,8%, Stalingrad — 95,8%, Kalinin — 93,7%, Čeljabinsk — 90,2%, Tuula — 85,1%, Jaroslavl — 79,9%, Stalino — 90,3%.

Kuid nende linnade parteikomiteede kõige esimeseks kohustuseks on tagada tööstuse edukas töötamine.

Suureks puuduseks Partei linna- ja oblastikomiteede töös on see, et nad ei süvene käitiste töö sisusse ega õpi tundma käitiste majandust, vaid piirduvad selle asemel sageli pealiskaudse järelevaatusega ja pinnapealsete otsustega.

Sest tõsiasi on, seltsimehed, et paljud meie Partei oblasti- ja linnakomiteed vähendavad oma kohustusi tööstuse ja transpordi suhtes käitiste direktorite ettekannete kuulamiseni Partei oblastikomiteede büroode koosolekutel. Nende ettekannete järgi tehakse tavaliselt tehastele vähe konkreetseid ja vähe kasulikke otsuseid. Ja nende otsuste täitmist ei kontrollita tavaliselt üldse.

Märkida tuleb ka teist asjaolu: Partei oblasti- või linnakomitee hakkab tegelema üksiku käitisega vaid juhul, kui see käitis on juba lausa maha jäänud. Õigel ajal aga ei mõtle keegi olla abiks tehasele või raudteele.

Sellisele pealiskaudsele suhtumisele tööstusettevõtetele ja transpordile tuleb teha lõpp.

Partei linna- ja oblastikomiteed on kohustatud ühes rahvakomissariaatidega kandma vastutust kõikide tööstus- ja transportettevõtete töö eest linnas ja oblastis. Just Partei linna- ja oblastikomiteedel on võimalus, arvestamata ettevõtete kitsaid huve, orienteeruda vahenditult koha peal ja kõige objektiivsemalt ettevõtte olukorras, teha kindlaks, milles peituvad tema töö puudused, ning aidata ettevõtete ja rahvakomissariaatide juhtivatel töölistel neid kõrvaldada.

Selsimehed! Sellised on ebarahuldava töö põhjused paljudes tööstusharudes, sellised on puuduste põhjused tööstuse ja transpordi töös.

III

Parteiorganisatsioonide majanduslik-poliitilised ülesanded tööstuse ja transpordi alal.

Mida siis nõutakse parteiorganisatsioonidelt selleks, et likvideerida puudused tööstuse ja transpordi alal?

Selleks tuleb tingimata kõigepealt likvideerida parteiorganisatsioonide ükskõikne suhtumine tööstuse ja transpordi seisundile ning otsustavalt pöörata parteiorganisatsioonide tähelepanu maksimaalsele hoolitsusele tööstuse ja transpordi vajaduste ning huvide eest.

Parteiorganisatsioonid on kohustatud süstemaatiliselt tungima tööstuskäitiste ja raudtee töösse, selgitama nende vajadusi ja nõudeid ning abistama majanduslikke organisatsioone nende igapäevases töös tööstuse ja transpordi juhtimisel.

Seni pühendasid parteiorganisatsioonid peamiselt tähelepanu põllumajanduse juhtimisele. See oli õige seni, kuni teraviljaprobleem polnud veel lahendatud. Nüüd aga, millal teravilja-probleem ja iga-aastase 7—8 miljardi puuduse viljasaagi saamise ülesanne on juba põhiliselt lahendatud, tuleb parteiorganisatsioonide tähelepanu suunata tööstusele ja transpordile. See ei tähenda, et nad võiksid nõrgendada oma tähelepanu põllumajandusele, vaid see tähendab, et parteiorganisatsioonid on seevõrra tugevnenud, et nad võivad tegelda võrdsel määral nii tööstuse kui ka põllumajandusega.

Kõigi parteiorganisatsioonide tähtsaimaks ja edasilükkamatuks ülesandeks on puuduste likvideerimine nende töös tööstuse ja transpordi alal.

Parteiorganisatsioonid on kohustatud abistama rahvakomissariaate ja ettevõteteid korra loomisel vabrikuis, tehastes, kaevandustes, raudteedel, mere- ja jõesadamates. Seejuures tuleb tegelda konkreetselt iga ettevõttega eraldi. Parteiorganisatsioonid on kohustatud osutama maksimaalset algatusvõimet uute võimaluste selgitamisel tööstuse ja transpordi parandamiseks ning arendamiseks.

Edasi on vaja, et parteiorganisatsioonid abistaksid rahvakomissariaate ja peavalitsusi kontrollida ettevõtete direktorite tööd, kontrollida rahvakomissariaatide otsuste täitmist ettevõtete poolt.

Partei juhtivad tegelased on kohustatud mõistma tungivat tarvidust parandada põhjalikult parteiorganisatsioonide tööd otsuste täitmise kontrollimisel tööstuse ja transpordi alal. Parteiorganisatsioonid peavad selgusele jõudma, et rahvakomissariaadid üksi ei

suuda kontrollida ettevõtete tööd ja rahvakomissariaatide otsuste täitmist. Seepärast parteiorganisatsioonid peavad aitama rahvakomissariaate kontrollida, kuidas ettevõtted täidavad rahvakomissariaatide juhiseid. See tähendab, nad peavad aitama kontrollida ettevõtete direktorite tööd.

Ainult neil tingimustel võib kindlustada riiklike plaanide süstemaatilist täitmist iga ettevõtte, iga raudtee poolt ja sellega viia edasi tööstuse ja transpordi arengut.

Milliseid abinõusid peavad siis parteiorganisatsioonid veel tarvitusele võtma, et likvideerida puudusi tööstuse ja transpordi töös?

SISSESEADETE, IGASUGUSE VARANDUSE JA MATERJALIDE ARVELEVÖTMISEST ETTEVÕTTEIS.

Tuleb alustada selle küsimusega, sest paljud unustavad, et ilma õige arvepidamiseta sisseseade, varanduse ja materjalide üle ei saa juhatada käitist. Ettevõtte direktor, kui ta tahab õigesti juhatada ettevõtet ja töötada mitte pimesi, mitte juhuslikult, peab tundma hästi kogu tehase majandust, peab teadma, kus ja kuipalju on tehases seadmeid, tööriistu, tooraineid ja materjale.

Ometi, nagu näitavad paljud faktid, on arvepidamine seadmete, materjalide, toorainete ja isegi valmistoodete üle korraldatud täiesti ebarahuldavalt. Ettevõtete juhatajad sallivad suureks paisunud koosseisude olemasolu ja paljusid liialdusi arvepidamises, kõige algelisemad andmed ettevõtte ressursside kohta aga puuduvad neil.

Siin on tüüpiline näide. Kolčuginos asuva Värvilise Metallurgia Rahvakomissariaadile alluva tehase direktoril sms Petrovil oli vaja teada saada, kuipalju poolvalmis toodangut oli osakonnas nr. 2 7. jaanuariks 1941. a. Tehase raamatupidamine näitas 81,6 tonni, plaaniosakond aga — 47,7 tonni ja osakonna raamatud näitasid 51,5 tonni, kontrollimisel aga selgus, et tegelikult on 11 tonni. (Elevus saalis.)

Mõtlege ise, seltsimehed, kuidas saab direktor töötada sellise arvepidamise juures.

Arvepidamise praeguse olukorra juures pole imeks panna, et leiavad aset näiteks niisugused faktid. Kasptankeri laevade ülekulutus kütteenaine alal oli 1940. aasta üheksa kuu jooksul 12.500 tonni, kuid rahvakomissariaat arvestas Kasptankerile 2 miljonit rubla kokkuhoidu kütte alal. Vaat milline kord valitseb Merelaevastiku Rahvakomissariaadis. Võib kulutada üle kütteenaine ja olla siiski kokkuhoidlik majanduses. (Elevus saalis.)

Lohaka arvepidamise tõttu tekivad käitistes materjalide liigsed tagavarad, kuhjub liigseid ja tavaliselt ebakomplektseid tooteid, kasvab lõpetamata toodang ja jäävad kasutamata määratu suured riiklikud vahendid.

Rahvamajandusliku Arvestuse Keskvalitsuse andmeil 12 tööstusliku rahvakomissariaadi ettevõtteis kauba ja materiaalse väärtuste tagavarad ületasid 1. detsembriks 1940. a. materiaalse väärtuste säilitamiseks kindlaksmääratud normi 2.610.000.000 rubla võrra.

Halb arvepidamine viib selleni, et ettevõtetes, ehituste juures ja raudteedel ei rakendata kõige hinnalisemaid tööpinke, masinaid ja mootoreid. Väga sageli juhtub, et uute tööülesannete saamisel direktor esitab nõudmise täiendava hulga, muuseas ka importeeritavate materjalide, tööpinkide ja sisseseadete saamiseks, kuigi seda kõike leidub käitistes küllaldasel määral. Rahvakomissariaadid aga, tundmata tegelikkuse olukorda käitistes, selle asemel et kontrollida käitise tellimusi ja nõudmisi, löövad tavaliselt niisama templi peale.

Nende käitiste töö, kus puudub vähegi normaalne arvepidamine, on täis ootamatusi. Selliseis käitises on vältimatud tootmise seisakud mõne tooraine, materjali, poolfabri-

kaadi või tööriistade puudumise tõttu, mis tuleb juhatajale ootamatult. Seejuures puudumine tuleb alati ilmsiks hetkel, kui vajatakse neid materjale ja kui juba valmisproduktiooni on vaja ära anda.

Ulesanne seisneb selles, et lõpetada lohakus arvepidamises meie kaitistes ja raudteedel.

On vaja, et meie tööstuskaitistes ja raudteedel oleks õigesti korraldatud arvepidamine sisseadete ja igasuguse varanduse ning materjalide kohta.

SISSESEADETE, TÕÖRIISTADE, TOORAINETE JA MATERJALIDE KASUTAMISEST.

Selge on, seltsimehed, et sisseadete, tööriistade, materjali, tooraine ja kütteaine õige kasutamine otsustab ettevõtte tootmisalalise edukuse.

Meie tööstuskaitiste sisseadete tootmisvõimsust ei kasutata aga kaugeltki täiuslikult, tööriistade kasutamine paljudes kaitistes on jäetud lohakile ja ka materjale, tooraineid ja kütteainet kulutatakse halvasti ning ebamajanduslikult. Palju tööpinke ja muid seadmeid seisab kaitistes tegevusetult, vedeleb sageli lihtsalt nende ladudes sellal, kui teistes kaitistes tuntakse teravat puudust samadest seadmetest.

Rahvamajandusliku Arvestuse Keskvalitsuse andmeil kaheksast tööstuslikust rahvakomissariaadist — need andmed pole kaugeltki täielikud — polnud 1. novembriks 1940. a. kaitistes üles seatud 33.000 metallitöötlemise pinki, mis kaitistes olemas olid. Järelikult nad ka ei töötanud. Peale selle polnud sama kaheksa rahvakomissariaadi kaitistes üles seatud 6000 sepikoja-pressi seadet, mis järelikult samuti seisid tegevusetult.

Rahvamajandusliku Arvestuse Keskvalitsuse samadel andmetel leidis 7629 kaitise kohta kogu maal 170.000 ülesseadmata elektrimootorit koguvõimsusega 2 miljonit kilovatti ja 4522 ülesseadmata elektrigeneraatorit koguvõimsusega 340.000 kilovatti.

Seltsimehed, kas võib edasi taluda sellist kisendavat majanduslikku lohakust?

Kuivõrd lubamatult kasutatakse tootmisvõimet meie kaitistes, võib tõendada veel näidetega tsemendi- ja metsatööstuse alalt.

Tsemenditööstuse tootmisvõime tõuseb aasta-aastalt. 1936. a. kõigi tsemenditehaste tootmisvõime oli 6.701.000 tonni, 1937. a. — 7.024.000 tonni, 1938. a. — 7.604.000 tonni, 1939. a. — 7.976.000 tonni ja 1940. a. — 8.206.000 tonni.

Kuid selle võime ärakasutamine on nende aastate jooksul vähenenud. Kui tsemenditehaste tootmisvõimet järjekindlalt kasutati 1936. a. 88%, mis on väga puudulik, siis 1937. a. kasutati seda võimet veelgi puudulikumalt, ainult 77%, 1938. a. — 75%, 1939. a. — 65% ja 1940. a. — ainult 64%.

Ja ometi, seltsimehed, tsement vist ei etenda just kõige viimast osa meie kapitaalses ehitustöös.

Või võtame metsatööstuse 1. jaanuariks 1939. a. NSVL Metsatööstuse Rahvakomissariaadi käsutuses olevate saekaatrite üldine tootmisvõime saetud materjalide väljalaske alal oli 31,5 miljonit kuupmeetrit, tegelikult aga töödeldi 1940. a. ainult 13 miljonit kuupmeetrit saetud materjale, see on ainult 41% metsatööstuse tootmisvõimest saetud materjalide väljalaske alal.

Aga ka metsamaterjal on ju vägagi vajaline meie tööstusele ja transpordile.

Sageli juhtub ka, et defitsiitseid kõrgekvaliteedilisi seadmeid, keerulisi tootmisagregaatide ja suuri tööpinke ei kasutata selleks, milleks nad on määratud, või kasutatakse mittetäieliku koormatusega.

Sellisel defitsiitsel kõrgekvaliteedilisel seadmel sooritatakse lihtsaid tööoperatsioone või töödeldakse väikesi üksikosi, mida oleks kasulikum valmistada lihtsamal ja väiksemal seadmel. Sageli juhtub, et hiigel-treipingil töödeldakse alustassi-suurusi üksikosi.

Seadmetes selline ebaotstarbekohane kasutamine vähendab meie ettevõtete tegelikku tootmisvõimet ja tekitab määratu suurt kahju kogu rahvamajandusele.

Ka tööriistade kasutamisega on lugu väga halb. Käitistes kasutatakse tööriistu ebaõigesti. Kallihinnalist tööriista ei kasutata selleks määratud otstarbeks. Sageli arvatakse tarvitatud tööriist vanarauaks, kuigi selle võiks korda seada ja uuesti tarvitusele võtta.

Suurt kahju saavad meie käitised kütteenete üleliigse tarvitamise, toormaterjali eba-produktiivse kulutamise, kõrgehinnaliste materjalide raiskamise ja elektrienergia mitte-kokkuhoidliku tarvitamise tagajärjel. Selline pillav majapidamine on rahvavaenulik. Tal ei ole midagi ühist meie sotsialistliku majandusega, kus iga kopikas, iga kilogramm kütteenet ja toormaterjali, iga agregaat ja tööpink peab olema kõige täpsemalt arvele võetud ja produktiivselt ära kasutatud.

Paljude käitiste juhatajad on sellega harjunud, et neile kõik antakse kätte valmis kujul, on unustanud majandusliku arvestuse, on harjunud finantsdistipliini rikkumistega, on harjunud korratu majapidamisega ja suhtuvad sellele ükskõikselt, et halva majapidamise tagajärjel nende poolt tekitatud materiaalsete kahjude eest maksab riik.

Produktsiooni omahind on põhimine näitaja, mis iseloomustab käitiste kogu töö kvaliteeti. Selleks, et õieti juhatada käitiste tööd, on tarvis teada tegelikke kulutusi artikli ühikule omahinna põhimiste elementide järgi — töötasu, toormaterjal, kütte ja elektrienergia hind, amortisatsioonikulud ja administratiiv-valitsemiskulud, ning juhtida käitise tegevuse majanduslikku külge nii, et tingimata täidetak plaanid omahinna ja kasude alal.

Ulesanne seisneb selles, et teha lõpp korratule asjaajamisele, tunda käitise tegevuse majanduslikku külge ja maksimaalselt ära kasutada käitise sisemised ressursid.

On tingimata tarvis süstemaatilisel alandada väljalastava produktsiooni omahinda, kõigiti kõvendada majanduslikku arvestamist ja otsustavalt välja juurida pillamine.

TÖÖTASU KUSIMUSED.

Seltsimehed, töötasu õige korraldamine on toodangu kasvu tähtsaimaks eeltingimuseks. Kogu meie poliitika juhtivaks printsiibiks töötasu alal on see printsiip, et töötajad oleksid materiaalselt töö tulemustest huvitatud. Seda printsiipi teostatakse meil tükitöö süsteemi alusel tasu maksamise kujul tööliste, juhtivate töötajate premeerimise süsteemi ja kvalifitseeritud töö soodustamise kujul kvalifitseerimata tööga võrreldes.

Tükitöö ja preemiasüsteem on tähtsaimaks hoovaks tööviljakuse tõstmisel ja järelikult ka kogu meie rahvamajanduse arendamisel.

Tegelikus elus rikutakse seda juhtivat printsiipi töötasude alal üsna tihti. Sageli tuleb ette pehkinud kommet, mis seisneb selles, et kohe pärast hästitöötavate tööliste soodustamist tõstetakse kunstlikult nende töötasude tasemele ka nende tööliste rühmade töötasu, kes jäävad maha tööviljakuses, ei tõsta oma kvalifikatsiooni ega täida töönorme.

Juhtub ka nii, nagu kuni viimase ajani tuli ette söetööstuses, võib-olla on aga seda mõnedes söekaevandustes veel praegugi, et allmaatöödel töötajad said vähem kui pealmaatöödel töötajad.

Just nende puuduste tagajärjel töötasu korralduses on meie käitistes ikka veel üsna suur kiht töölisi, kes ei täida töönorme. Sellist olukorda sallivad paljude käitiste juhatajad ja meistrid, kes soodustavad võrdsuse taotlemist töötasude suhtes ja just sellega

takistavad töövilkuse edasist tõusu. Käitiste juhatajad ja meistrid hoiduvad sageli töönormide kõrgendamisest isegi siis, kui seda tungivalt nõuavad eesrindliku tehnika rakendamise ja organisatsioonilis-majanduslikud kaalutlused.

Ülesanne seisneb selles, et soovustada neid, kes kästi töötavad, ja lõplikult likvideerida pehkinud võrdsustamise praktika töötasu alal. Käitiste juhatajad, jaoskondade ülemad ja meistrid on kohustatud teostama töönormide kõrgendamist vastavalt eesrindliku tehnika ja organisatsioonilis-majanduslike abinõude rakendamisele.

On tarvis, seltsimehed, töötasude alal rangelt ja järjekindlalt läbi viia hästitöötajate soodustamise printsip, mis on teostatav tükitöö süsteemi alusel tasumaksmise kujul töölistele, preemiasüsteemi kujul juhtivatele töötajatele ja kvalifitseeritud töö eest suurema tasu maksmise kujul kvalifitseerimata tööga võrreldes.

PÕHJUSETA TÖÖLT PUUDUMISEST JA OMAVOLILISEST TÖÖLT LAHKUMISEST.

NSVL Ülemnõukogu Presiidium 1940. a. 26. juuni määruse „Üleminekust kaheksannäädalasele tööpäevale, seitsmepäevasele töönaädalale ja tööliste ning teenijate omavolilise käitistest ja asutustest lahkumise keelamisest“ elluviimine on märksa parandanud töödistsipliini seisukorda käitistes.

Ometigi, seltsimehed, põhjuseta töölt puudumised ei ole paljudes vabrikuis, tehastes, kaevandustes, šahtides ja paljudel raudteedel kaugeltki veel lõppenud. Osa majanduslike, parteiliste, ametiühinguliste ja komsomoli organisatsioonide juhatajad ettevõtteis töötavad halvasti töödistsipliini kindlustamise alal. Säärased juhatajad on võtnud ülesande võidelda tööjõu voolavuse ja töölt puudumise vastu kui lühiajalist kampaaniat ja unustanud selle, et töölt puudumised ja omavolilised lahkumised tekitavad riigile määratu suurt kahju, takistavad tootmisplaanide täitmist, vähendavad tööstustoodangu väljalaskmist. Töölt puudumised, — see on tootmise nuhtlus.

On tarvis, seltsimehed, täielikult likvideerida töölt puudumised.

AINUJUHTIMISEST ETTEVÕTTEIS.

Hoolimata partei selgetest direktiividest pole paljudes ettevõtteis senini pandud kehima tegelikku ainujuhtimist ettevõtte juhatamises. Tihti ei täideta direktorite käsk. Ettevõtete direktorid ise ei kasuta neile antud õigusi ja peidavad end sageli ühiskondlike organisatsioonide selja taha.

Ettevõtte direktor vastutab täiesti ettevõtte seisukorra ja korra eest tootmises ja tema korraldused peab täidetama. Direktor ei vastuta mitte ainult selle eest, et antud korraldus on õige, vaid ka selle eest, et see korraldus oleks õigeaegselt ja täpselt täidetud töötaja poolt, kellele see on antud.

Ei tohiks sallida niisugust olukorda, kui direktor, püüdes end õigustada ettevõtte halvatas töös, vihjab alati sellele, et tema korraldused ei leidnud täitmist, kuigi nad olid õiged ja antud õigeaegselt.

Direktor on kohustatud oma alluvaid tundma, antud korralduste täitmist kontrollima ja mittetäitjaid, korratuid töötajaid — asendama paremate ja asjalikumate töötajatega.

On tingimata tarvilik otsustavalt tugevdada ainujuhtimist ettevõtteis ja saavutada seda, et ettevõtte direktor saaks tegelikult täisvõimuliseks juhatajaks, kes täielikult vastutab ettevõtte seisukorra eest ja korra eest tootmises.

TOOTMISE TEHNILISE JUHTIMISE TUGEVDAMISEST.

Tööstuse ja transporditöö kannatab ka sellepärast, et inseneride ja tehnikute kaadrid on paljudel juhtudel ebaõigelt asetatud ja kasutatud.

Ettevõtteis, osakondades, seal, kus vahenditult toimub tootmine, on sageli suur puudus kvalifitseeritud spetsialistidest, samal ajal on aga suur hulk neid viimaseid jäänud istuma kantseleitöölle, tsentraalsete ja kohalike majanduslike asutuste aparaatidesse.

Meil on olemas, seltsimehed, andmed 214.000 kõrgema haridusega spetsialisti ja 164.000 keskmise spetsiaalharidusega spetsialisti asetamise kohta tööstuslike rahvakomis-sariaatide süsteemis. Need andmed iseloomustavad järgmisel viisil spetsialistide aseta-mist tööstuses.

214.000 kõrgema haridusega spetsialistist asub 95.000 inimest ehk 45% rahvakomis-sariaatide süsteemi mitmesugustes asutustes, 51.000 inimest ehk 24% tööstuslike ettevõtete tehaste juhatustes ja ainult 68.000 inimest ehk 31% kõigist kõrgema haridusega spetsialis-tidest asub tööstuslikes ettevõtteis otseselt tootmises.

164.000 keskmise spetsiaalharidusega spetsialistist asub 41.000 inimest ehk 25% rahva-komissariaatide mitmesugustes asutustes, 41.000 ehk 25% asub tööstuslike ettevõtete tehaste juhatustes ja 82.000 inimest ehk 50% asub tööstuslikes ettevõtetes otseselt tootmises.

Naftatööstuse rahvakomissariaadis töötab ainult 20% kõrgema haridusega spetsialis-tidest otseselt tootmises; elektrijaamade rahvakomissariaadis — ainult 16%; söetööstuse rahvakomissariaadis — 27%; kalatööstuse rahvakomissariaadis 9%, metsatööstuse rahva-komissariaadis — 24%. Samasugune on pilt kõrgema haridusega spetsialistide asetami-sest ja kasutamisest ka teistes tööstuslikes rahvakomissariaatides.

Säärane ebaõige inseneride ja tehnikute kasutamise praktika tekitab kahju meie rahva-majandusele, jätab ettevõtted vajalikust tehnilisest juhatamisest ilma. Tarvitseb vaid ütelda, seltsimehed, et suure hulga kõrgema haridusega spetsialistide olemasolu juures tööstuses on neil kohtadel, mis peavad olema täidetud inseneridega, neid spetsialiste äärmiselt vähe.

Ettevõtete osakondade ülemate koosseisus leidub ainult 22% kõrgema haridusega spetsialiste, osakondade ülemate asetäitjate koosseisus 32%, vahetuste, osakondade, jaos-kondade, agregaatide ülemate koosseisus — 20% ja osakondade inseneride koosseisus ainult 60%. Kõigil ülejäänud eeltähendatud ametikohtadel töötajatel pole spetsiaalset tehnilist haridust.

Majanduse juhtimise aparaat, nagu ka kogu meie maa riigiaparaat, evib määratu suure tähtsuse. Selles aparaadis peab töötama teatav hulk kvalifitseeritud insenere ja tehnikuid. Kuid on täiesti ebanormaalne, kui see aparaat paisutab oma koosseisud ja kasutab insenere ja tehnikuid kantseleitööks, kiskudes neid sellega eemale tootmisest.

On tarvilik parandada ebanormaalsust inseneride ja tehnikute kaadrite paiguta-misel ja suunata osa spetsialiste, kes töötavad tsentraalsetes ja kohalikes majanduslikes asutustes, ettevõtetesse tootmise tehnilise juhtimise tugevdamiseks.

On tarvilik tugevdada kõigiti tootmise tehnilist juhtimist ettevõtteis.

Noorte spetsialistide suhtes, kes lõpetavad kõrgemad õppeasutused, on tarvilik sisse seada niisugune kord, et igaüks, kes lõpetab kõrgema õppeasutuse, omandaks tootmis-kogemused ettevõttes, teeks läbi kohuslikus korras praktilise tööstaaži tehase osakonnas — meistri abina, meistrina ja insenerina.

MEISTRIST.

Suurt osa, seltsimehed, peavad meie ettevõtetes korra loomises, töö õiges organiseerimises ja tehnoloogilise protsessi valjeima distsipliini kindlustamises etendama meistrid.

Kuid paljudes meie ettevõtetes on meister viidud kõrvalise töölise või kontoriteenija seisukorda, kes kogu päeva on tegevuses kas jooksmisega mööda tehasst puuduvate detailide ja instrumentide otsimise või mitut liiki kontoritööga.

Meister tuleb vabastada temale mitteomastest kohustustest.

On tingimata tarvilik ettevõtetes tõsta meistri osa tootmise vahetu organisaatorina ja korraldada asi nõnda, et meister oleks täisõiguslikuks juhatajaks temale usaldatud tootmise jaoskonnas, kes vastutab täielikult tehnoloogilise distsipliini pidamise eest ja tootmisülesande täitmise eest kõigis näitajais.

Säärased on abinõud, mis tuleb tarvidusele võtta parteiorganisatsiooni majanduslik-poliitiliste ülesannete alal, et likvideerida puudused tööstuse ja transpordi töös.

IV

Parteiorganisatsioonide organisatsioonilised ülesanded tööstuse ja transpordi alal.

Seltsimehed! Selleks, et lahendada edukalt tööstuse ja transpordi tõstmise ülesannet, on tarvilik tunduvalt parandada meie organisatsioonilist tööd tööstuse ja transpordi alal.

Seltsimees Stalin õpetab meid, et majanduslikud saavutused ise, nende vastupidavus ja kestvus sõltuvad tervikuna ja täielikult parteiorganisatsioonilise ja partei-poliitilise töö edukusest, et ilma nende eeldusteta võivad majanduslikud saavutused osutada liivale ehitatuiks.

Millised abinõud peab võtma tarvitusele partei organisatsioonide organisatsiooniliste ülesannete alal, et likvideerida puudusi tööstuse ja transpordi töös?

Eelkõige on siin jutt sellest, et abi tugevdamise otstarbel tööstuse ja transpordi rahvakomissariaatidele ja ettevõtetele on tarvilik omada arenenud tööstusega linnades, oblastites, kraides ja vabariikides mitte üht, vaid mitu partei linnakomiteede ja oblastikomiteede sekretäri tööstuse alal, vastavalt linnas, oblastis, kraisis, vabariigis leiduvatele põhimistele tööstusharudele, ja samuti seal, kus see vajalik, ka sekretäri raudteetranspordi alal ja sekretäri veetranspordi alal.

On teada, et praegu meil tegeleb partei linnakomiteedes ja oblastikomiteedes tööstuse ja transpordiga ainult üks sekretär. Kogemused on näidanud, et sellest on ilmselt vähe.

Teile jaotatud resolutsiooniprojektis tehakse ettepanek suurendada tööstust ja transpordi juhtivate sekretäride arvu partei linna- ja oblastikomiteedes.

Partei linnakomiteedele ja oblastikomiteedele on väga tähtsaks asjaks sekretäride valik tööstuse jaoks. See on väga tõsine asi. Tema juurde peab asuma kogu hoolikuse ja vastutavusega.

Neile kohtadele peab seadma parimad töötajad, kes on võimelised bolševistlikult tungima tööstuse ja transpordi asjadesse, kes on võimelised mitte sõnades, vaid tegelikult pöörama parteiorganisatsioonide tähelepanu tööstusele ja transpordile.

Sekretärid tööstuse ja transpordi alal on kohustatud hästi teadma, mida tehakse ettevõtetes, regulaarselt neid külastama, nad peavad olema isiklikult seotud nii ettevõtete töötajatega kui ka vastavate rahvakomissariaatidega, peavad neid aitama plaanide ja partei otsuste täitmises tööstuse ja transpordi alal, süstemaatiliselt kontrollima nende otsuste täitmist, paljastama puudusi ettevõtete töös ja taotlema nende puuduste likvideerimist.

Selle üle, kuidas linnakomiteed, oblastikomiteed ja komparteide keskkomiteed tulevad toime sekretäride valikuga tööstuse ja transpordi jaoks, tuleb juba lähemal ajal otsustada tööstuse ja transpordi töö tulemuste järgi üksikutes linnades, oblastites, kraides ja vabariikides.

Teiseks tähtsaimaks organisatsiooniliseks ülesandeks on parteiorganisatsioonide lähelepanu tunduv tugevdamine tööstuses ja transpordi töötavate kaadrite valiku suhtes.

Eelkõige on tarvis tunda õppida, hästi tunda tööstuslike ettevõtete ja raudteede majanduslikke ja insener-tehnilisi töötajaid. Ilma säärase inimeste tundmaõppimiseta ja teadmista ei saa õieti ja õigeaegselt otsustada küsimust kõlbmatute töötajate asendamisest ja andekate, algatusvõimeliste inimeste edutamisest.

On tarvis, seltsimehed, lõpetada töötajate paberlik, kantseleilik tundmaõppimine.

Kaadrite valikul peab lõpetama lähenemise bioloogilisest küljest, proovima töötajaid tegelikus töös, hindama neid töö järgi, mitte aga laskma end juhtida ankeedi andmetest.

Seni, hoolimata partei juhustest, tegeldakse paljudes parteilistes ja majanduslikes organites töötaja määramisel rohkem tema sugupuu selgitamisega, selgitamisega, kes olid tema vanaisa ja vanaema, kui tema isikliku tubliduse ja poliitiliste omaduste, tema võimete tundmaõppimisega.

Kaadrite valikus on põhimiseks küsimuseks küsimus uute töötajate õigest edutamisest. Peab julgelt edutama häid, andekaid, algatusvõimelisi töötajaid, kes oskavad organiseerida elavat tööd.

Seejuures peab omaks võtma, et küsimuses pole mitte ainult parteiliste, vaid ka parteitute bolševikkude edutamine.

Parteitute seas on palju ausaid ja võimelisi töötajaid, kes, kuigi nad ei kuulu parteisse ega oma kommunistlikku staaži, töötavad ometi sageli paremini ja kohusetundlikumalt kui mõningad staažiga kommunistid.

Seltsimees Stalin on korduvalt välja naernud need töötajad, kes mõtlevad, et juhtivaile ametikohtadele võib seada ainult parteilisi seltsimehi. Majandustegelaste nõupidamisel 1931. a. ütles seltsimees Stalin:

„Mõned seltsimehed mõtlevad, et juhtivaile kohtadele vabrikuis, tehastes võib ainult parteilisi seltsimehi edutada. Sel alusel jätavad nad tihti kõrvale andekaid ja algatusvõimelisi parteituid seltsimehi, seades esikohale parteilisi, kuigi vähem andekaid ja algatusvõimelisi. Pole tarvis üteldagi, et pole midagi rumalamat ja reaktioonilisemat kui säärane, lubage ütelda, „poliitika“.

Edutades andekaid ja algatusvõimelisi töötajaid, peab õigeaegselt asetama küsimuse kõlbmatute, nõrkade, tahtejõuetute töötajate asendamisest, asendama lobisejaid, kes pole suutelised organiseerima elavat tööd.

Juhtub üsna tihti, et satub ette niisugune tühine, elavaks tööks võimetu lobiseja ja rikub aastate viisi asja. Aga meie rahvakomissariaadid, partei oblastikomiteed ja linnakomiteed vaatavad seda rahulikult pealt ega võta tarvitusele abinõusid selleks, et lüüa välja säärane, lubage ütelda, „töötaja“.

Meil juhtub üsna tihti nõnda. Tehas saab tähtajalise ülesande eriti vajaliku toodangu väljalaskmiseks. Aga selle ettevõtte eesotsas seisab häda-majandustegelane, mitte töötaja, kes on suuteline seda ülesannet täitma, vaid lobiseja.

Oblastikomitee sekretär küsib sääraselt direktorilt, kuidas edeneb ülesande täitmine, ja lobiseja vastab — „surume peale, seltsimees sekretär“. Sekretär jääb rahule. Kui surub peale, eks siis asi edene.

Kuid varsti selgub, et asi ei edene ja ülesannet ei täideta. Jälle küsib oblastikomitee sekretär direktorilt: „Milles seisab asi, miks ülesannet ei täideta?“

„Õpime, seltsimees sekretär,“ vastab lobiseja. Sekretär rahuldub ka selle vastusega. Kui inimene juba õpib, siis ilmnevad varsti ka tulemused. Kuid asi ei nihku paigast. Uuesti järelepärimine direktorile: „Miks te siiani ei lase välja toodangut?“ — „Takistus tuli neil päevil — parandame asja.“ Aeg möödub, aga mingit toodangut ei ole. „Mis teill tehases tehakse?“ küsib sekretär. „Kõrvaldame puudusi ja rikkeid,“ vastab lobiseja.

Nõnda ta narritab alalõpmata ja, seltsimehed, kui säärane direktor vastu ootust suure hilinemisega ka laseb siiski veidi toodangut välja, siis ärge oodake, et niisuguse direktori juures hakatakse toodangut süstemaatiliselt välja laskma. Oodake, on kindel, et ta varsti katkestab selle väljalaskmise. Ja kui küsite temalt: „Mis juhtus, et alles hakkasite välja laskma toodangut ja juba katkestasite selle?“ — siis teadke, et lobiseja leiab teile siingi vastuse ja kuulutab sel juhul tingimata: „See, mis enne tegemata oli, on juba tehtud.“

Nõnda veavad meie oblastikomiteede sekretäre ninapidi ettevõtete säärased häda-juhatajad, säärased lobisejad.

Need lobisejad on relvastatud sõnakestega: „harjutame“, „takistus“, „kõrvaldame puudusi ja rikkeid“ ning elavad riigi arvel, kulutavad tohtu suuri summasid, aga rahvamajandusele ei anna midagi.

Aga paljud meie juhatajad kuulavad niisuguseid vastuseid ja rahulduvad nendega, kuigi nad täpselt ei tea, mida õieti tahab ütelda häda-majandustegelane. Tekib olukord, nagu sellest laulus lauldakse: „ja kes teda teab, millele ta vihjab“. (Naer.) Laulus selgub lõppude lõpuks tõesti, millest on jutt. Seal, nagu mäletate, võtab süda sellest asjast teataval määral osa ja asi selgub. Kuid lobisejate suhtes jääb asi lahendamata. Siin, nähtavasti, südamest üksi on vähe. Peab peaga töötama ja lobiseja õigel ajal paljastama.

On aeg, seltsimehed, kiskuda seda laadi majandustegelased päevalguse ette. Lobisejad, inimesed, kes pole suutelised elavaks tegevuseks, peab vabastama ja asetama vähemale tööle, olenemata sellest, kas nad on parteilised või parteitud.

Meil on, seltsimehed, ka teist tüüpi töötajaid — võhikuid. Võhik on inimene, kes midagi ei tea ja midagi teada ei taha. Võhik tehnikat ei õpi, uut tehnikat ei tunnusta, tehnoloogias tal ei ole aimu, ettevõtte ökonoomikast ta ei saa aru ega tahagi aru saada. Kuid upsakust on niisugusel võhikul rohkem kui tarvis.

Saltõkov-Štšedrin kirjutas ühest oma kangelasest: „Ta polnud ei tehnoloog ega insener, ta ei teadnud midagi jõgede moodustumise protsessist ega seadustest, mille järele need jooksevad allapoole, mitte aga ülespoole, kuid oli veendunud, et tarvitseb ainult juhatada: sellest paigast selleni — ja kogu märgitud ruumi ulatuses tekib kindlasti manner ja jõgi voolab selle järele endiselt nii paremal kui vasemal.“

Seesuguseid võhikuid on olemas ka meie ajal. Seesugune võhik asub kas käitise direktori, teedeülema või mõnele muule kohale ega taha midagi kuulda. Sa räägid temale uuest tehnikast, tehnoloogilise protsessi parandamise vajadusest, puhtuse ja korra loomisest käitises, tema aga istub kõrvuni mustuses, istub kindlalt oma võhiklikul alusel ega pööra tähelepanu ei mingisugustele nõuannetele ega näpunäidetele (saalis elevus).

Küllap ma juba ise taipan ja suudan kõik. Ja tavaliselt uhkeldabki veel oma proletaarse päritoluga.

On endastmõistetav, et ei saa oodata uue paremakvaliteedilise produktsiooni tootmisele üleminekut ja uue tehnika sissetoomist selliselt, lubatagu öelda, juhatajalt.

Seltsimehed, tuleb paljastada seesugused võhikud ja nad juhtimiselt minema kihutada. Ei tohi kannatada võhikuid käitise eesotsas ja üldse juhtivail kohtadel. Nad ainult rikuvad elavat tööd.

Kuid selleks, et õigeaegselt asendada kõlbmatuid juhatajaid, selleks et õigel ajal edutada uusi, oma tööd tundvaid inimesi, on vaja, seltsimehed, parandada olukorda kaadrite väljaõpetamise, valiku ja edutamise alal nii parteilistes kui ka majanduslikes organisatsioonides.

Eriti tuleb otsustavalt parandada rahvakomissaride asetäitjate tööd kaadrite alal, kes töötavad juba ammu, kuid seni on end avaldanud väga ja väga nõrgalt.

Seltsimehed, mõni sõna raudtee- ja veetranspordi poliitosakondadest.

Siin tuleb ütelda üht — on aeg lõpetada raudtee- ja veetranspordi poliitosakondade lahusseisimine territoriaalsetest parteiorganisatsioonidest ja teha poliitosakonnad alluvaiks partei oblasti- ja linnakomiteedele.

Tuleb otseselt ja avalikult ütelda, et transpordi poliitosakonnad, eriti raudteel, töötavad äärmiselt puudulikult. Poliitosakonnad töötavad kantsleilikult, töö asemel tegelevad arvukate kokkuvõtete kogumisega kohtadelt, saadavad määratul arvul telegraafilisi ja kirjalikke direktiive.

Paljud poliitosakonnad on muutunud transpordi talitusasutuste kehvaks lisandiks, püüavad katta talituse puudusi ega täida isegi sellist elementaarset kohustust, nagu transpordi töös esinevate puuduste signaliseerimist parteiorganisatsioonidele.

Esineb ka selliseid poliitosakondade töölisi, kes on unustanud oma bolševistlikud kohustused partei ja maa vastu, on endale soetanud rahuliku elu riigi arvel ja seisavad kõrval transpordi arendamise tööst.

Seltsimehed! Organisatsiooniliste küsimuste alal tuleb edasi peatuda majandusliktootvate aktiivide küsimusel.

Peab ütlemä, et viimasel ajal on meil nõrgenenud töö aktiiviga. Paljudes rahvakomissariaatides on see töö üldse kõrvale jäetud ja aktiive ei kutsuta kokku.

See seletub suurel määral mõningate meie juhtivate tegelaste upsakusega.

Need juhatajad arvavad, et nad teavad ise kõik ega vaja nõupidamisi aktiiviga, et arvestada alluvate tööliste, inseneride, tehnikute, stahhaanovlaste kogemusi.

Sellised juhatajad kardavad arendada kriitikat ja eneskriitikat.

Sellised juhatajad unustavad, mida meile õpetab seltsimees Stalin.

Te mäletate, kuidas seltsimees Stalin stahhaanovlaste nõupidamisel tänas nõupidamisest osavõtjaid abi eest, mida nad on osutanud oma esinemiste ja nõuannetega. Sel nõupidamisel ütles seltsimees Stalin: „Kas võib kahelda selles, et juhatajaid, kes alahindavad neid kogemusi, ei saa pidada tõelisteks juhatajateks?“

Tuleb jalule seada tootmis- ja majanduslike aktiivide tähtsus käitistes ja rahvakomissariaatides. Aktiivid peavad etendama tähtsat osa majanduslike ja parteiliste tööliste, inseneride, tehnikute, stahhaanovlaste kogemuste paremas kasutamises. Aktiivid peavad etendama tähtsat osa tööstuse ja transpordi alal ettevõtetud tähtsaimate sammude selgitamisel tööstuses töötajale. Aktiive tuleb koguda niihästi mitmesuguste tööstusalade töötajate kaasatõmbamisega kui ka tööstuse ja transpordi üksikute alade järgi. Majanduslikud juhatajad ja parteiorganisatsioonid peavad

aktiivide kogumist selleks hoolikalt ette valmistama, et neis kindlustada ülesseatud küsimuste tõsist ja asjalikku läbiarutamist.

Nüüd sotsialistlikust võistlusest ja stahhaanovlikust liikumisest. Selle tähtsusest ei tarvitse kõnelda. Tahan ainult märkida, et meil paljudes käitistes parteilised ja ametiühingulised organisatsioonid juhvivad mitterahuldavalt sotsialistlikku võistlust ja stahhaanovlikku liikumist.

Ainult formaalse suhtumisega stahhaanovliku liikumise juhtimisse võib seletada, et käitises võib esineda seesuguseid fakte, et stahhaanovlik liikumine on haaranud pooled ja enamgi kõigist käitise töölisi, kuid samal ajal on selle käitise osakonnad mustad ja koristamata, esineb suurel arvul töölisi, kes ei täida norme, ja isegi see käitis ise ei täida oma tootmisplaani.

On vajaline igakülgselt arendada stahhaanovlikku liikumist, stahhaanovlaste initsiatiivi suunata tööproduktiivsuse tõstmisele, tähtsimate tootmisküsimuste lahendamisele ja tootmise mahajäänud alade kaasatõmbamisele.

Lõpuks, seltsimehed, viimane küsimus. Jutt on sellest, et käitises ikka veel jätkub töö ajal ühiskondlike organisatsioonide koosolekute, istungite ja nõupidamiste korraldamise ebaõige praktika.

Just seepärast pannakse teile laialijagatud resolutsiooniprojektis ette parteilistele, nõukogude, ametiühingulistele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele **a b s o l u t s e l t** keelata:

a) töö ajal koosolekute, istungite ja igasuguste nõupidamiste kokkukutsumine käitistes ja asutustes;

b) tööliste ja teenijate väljakutsumine töö ajal;

c) käitiste ja asutuste tööliste ja teenijate vabastamine nende saatmiseks jooksvate kampaniate läbiviimisele või komandeerimiseks šefluse või muualalisele tööle;

d) käitiste ja asutuste tööliste ja teenijate töö ajal otseselt töölt ärakutsumine uurimiskomisjonidest ja brigaadidest osavõtmiseks ühiskondlike organisatsioonide ülesandel.

Tuleb alatiseks kindlaks määrata, et käitiste ja asutuste töölistel ja teenijad täidavad ühiskondlike organisatsioonide ülesandeid ainult väljaspool tööaega.

Sellised on vahendid, mis tuleb tarvitusele võtta parteiorganisatsioonide organisatsiooniliste ülesannete alal, et likvideerida puudused tööstuse ja transpordi töös.

Seltsimehed! Meie tööstus oli ja on kogu rahvamajanduse arengu baas. Tööstus oli ja on kogu rahvamajandussüsteemi juhtivaks aluseks. Tööstus kannab edasi kogu meie sotsialistlikku majandust, kaasa arvatud põllumajandus ja transport. Tööstus oli ja on maa kaitsevõimsuse baasiks.

Ülesanne seisneb selles, et väsimatult edasi viia sotsialistliku tööstuse arenemist.

Uued ja suured ülesanded seisavad meie tööstuse ja transpordi ees 1941. a. Töö tuleb organiseerida nii, et juba sel aastal üheski oblastis, üheski linnas ega tööstuskeskuses ei jääks ühtki mahajäänud käitist.

Meie tööstuses ei tohi olla mahajäänud käitisi. Kõik tehased, vabrikud, kaevandused ja raudteed peavad täitma plaani.

Võidelda plaani täitmise eest, kindlustada plaani täitmist, töötada plaani järgi, see tähendab:

a) täita aasta, veerandaasta ja kuu plaanid tootmis- ja väljatöötamise alal mitte keskmiselt, nagu see oli seni, vaid ühtlaselt, plaani järgi, varem väljatöötatud tootmis- ja väljatöötamise graafiku järgi;

b) täita plaan mitte ainult kvantiteedilt, ainult ala järgi, nagu see oli seni, vaid see täita iga käitise järgi üksikult;

c) täita plaan keskmiselt, mitte ainult käitise järgi, nagu see oli seni, vaid täita plaan iga päev, igas osakonnas, igas brigaadis, igal tööpingil ja igas vahetuses;

d) täita plaan mitte ainult kvantiteedilt, vaid kindlasti ka kvaliteedilt, komplektiliselt, assortimendilt, pidades kinni kindlaksmääratud standardidest ja plaanis kindlaksmääratud omahinnast.

Me peame ja võime juba lähimal ajal saavutada meie tööstuse ja transpordi edasist tõusu.

On ainult vaja, et meie parteilised organisatsioonid, kõik tööstuse ja transpordi juhtivad töölised asuksid kogu bolševistliku visadusega puuduste viivitamatule likvideerimisele tööstuse ja transpordi töös, põhjalikult parandades oma tööd sel alal.

Me ei tohi rahulduda juba saavutatuga, jätta nägemata suuri puudusi tööstuse ja transpordi töös. Sallivus nende puuduste vastu on väga ohtlik ja kahjulik.

Ei tohi sallida, et meil kuskil elaks ja õitseks leebuse ja rahulolu meeleolu saavutatute suhtes. Sellised meeleolud teevad töölisi vähenõudlikeks ja pimedateks puuduste suhtes. Sellised meeleolud ei sobi bolševikele.

Bolševik peab silma paistma leppimatusega puuduste suhtes, nõudlikkusega enda ja kogu oma töö vastu. Seda õpetab meile seltsimees Stalin. (Tormiline aplaus.)

Bolševikule peavad riigi ja tema kodumaa huvid seisma üle kõige, bolševik peab olema distsiplineeritud partei ja valitsuse otsuste täitmises. Seadus on seadus kõikide jaoks. Meie kõik oleme riigi teenijad. Seda õpetab meile seltsimees Stalin. (Aplaus.)

Bolševik peab olema tõeliseks võitlejaks rutiini vastu, uue tehnika, uue produktiooni, uute tootmismeetodite küsimuses. Meie töölises tuleb kasvatada maitset selleks, et vallutada tehnikat ja edutada selliseid inimesi, kes on võimelised rakendada tehnikat, sest tehnika ilma inimesteta on rämp. Bolševik-revolutsionäär tehnikas, majanduses on see, kes oskab murda vananenud traditsioonid, asendada need uutega ja minna edasi. Seda õpetab meile seltsimees Stalin. (Aplaus.)

Pole kahtlust selles, et meie partei, pühalt täites seltsimees Stalini õpetusi, mobiliseerides kogu tööliste, teenijate, inseneride ja tehnikute massi, saavutab lühima ajaga erilise organiseerituse, maksimaalse tööproduktiivsuse tööstuses ja transpordis. Tööstus ja transport peavad ja saavad töötama palju paremini, hakkavad tootma kõigil aladel palju enam ja kõrgekvaliteedilisemalt.

Rahvaste juhi seltsimees Stalini targal juhtimisel meie suur kodumaa läheb edasi kommunismi uute, otsustavate võitude poole. (Tormiline aplaus. Kõik tõusevad püsti.)

Läbirääkimised 18. veebruaril sms Malenkovi ettekande puhul „Parteiorganisatsioonide ülesannetest tööstuse ja transpordi alal“.

Seltsimees K. SÄRE kõne.

Seltsimehed! Konverentsil arutletakud tööstus- ja transpordiküsimused on eriti tähtsad Eesti Nõukogude Vabariigile, kelle tööstus ja transport töötab nõukogude tingimustes vaid mõned kuud.

Oma 20-aastase võimuloleku ajal Eesti kodanlus viis kogu tööstuse sõna-sõnalt laostumiseni.

Sellised suured tekstiilkäitised nagu Kreenholmi manufaktuur ja Balti puuvillavabrik töötasid vaid 25—30 protsendiga oma tootmisvõimest.

Balti puuvillavabrikus roostetas ligi 1000 telge. Kreenholmi manufaktuuris seisid terved tootmiskorpused.

Suur-masinaehituse tehased, Vene-Balti laevaehituse tehas ja „Dvigateli“ tehas olid hävitatud. Laevaremontimise tehas, endine Bekker, oli suletud ja ta korpustesse mahutatud rida pisikäitisi, millel polnud midagi ühist merelaevade ehitamise ja remontimisega.

Neljast tuletikuvabrikust töötas vaid üks, teised aga suleti lepingu alusel Rootsi tuletikutrustiga.

Kapitalistliku võistluse tagajärjel laostati kahest varemini töötanud tsemenditehasest üks. Samasugune olukord valitses meil ka mitmete teiste tööstusharude alal.

Töötavad pisikäitised töötasid ühe vahetusega ja mittetäieliku koormusega. Kodanlik Eesti tõi sisse välismaalt tähtsamad tööstustooted ja kõik masinad. Poolaasta jooksul on Eesti NSV-s ära tehtud suur töö tööstuse uuesti ülesehitamise ja arendamise alal. Tööstuskäitised, mis varemini töötasid tavaliselt ühe-kahe vahetusega ja osalt mittetäieliku koormusega, töötavad nüüd täie koormusega ja enamik neist — kahe-kolme vahetusega. Näiteks 22-st tekstiiltööstuse käitiseist töötavad 11 kahe vahetusega ja kümme vabrikut — kolme vahetusega, 13-st puuümbertöötamise käitiseist viis töötab kahe vahetusega ja kuus käitist — kolme vahetusega jne.

1940. aasta viimase veerandi jooksul Eesti NSV tööstus töötas esmakordselt plaani järgi. Võrreldes 1939. aasta neljanda veerandiga tööstustoodang suurenes 1940. aasta neljandas veerandis 40 protsendi võrra. Seejuures erakäitiste osa moodustas 1. jaanuariks 1941. a. vaid 1,7 protsenti tööstustoodangu koguhulgast.

Tööstustootmise ja ehitamise laienemisega käis kaasas tööliste arvu tõus. Praegu on põhiliselt likvideeritud tööpuudus, mõnedel erialadel tuntakse isegi puudust kvalifitseeritud tööjõust. Tööstustööliste arv kasvas aasta neljanda veerandi jooksul 61 protsendi võrra.

Praegu toimub Eesti NSV territooriumil uute käitiste ulatuslik ehitamine. Eeltähendatud ehituse teostamisel seisab meie ees ülesanne arendada intensiivselt ehitusmaterjalide ja kohaliku kütteaine tootmist. Juba a. 1941 me oleme kohustatud suurendama, võrreldes 1940. aastaga, telliskivitootmist 34 protsendi võrra, lubjatootmist 67 protsendi võrra, tsemenditootmist 13 protsendi võrra ja tõstma alabastritootmise kahekordseks.

Eesti NSV territooriumil leiduvad suured põlevkivilademed. Käesoleval 1941. aastal oleme kohustatud tunduvalt suurendama põlevkivi tootmist.

Kui Eesti tööstuslike ettevõtete, vabrikute ja tehaste sisseseaded on vananenud ja kulunud, ja kui meie ehitusmaterjalide tööstuse tehniline tase on madal, siis ei saa sedasama ütelda põlevkivi töötlemise tehaste kohta. Tehnilised seadmed põlevkivi töötlemise tehastes ja põlevkivi tootmise ja ümbertöötamise tehnika valdamise aste võimaldavad meil mitte ainult võtta plaani põlevkivi tootmise ja ümbertöötamise suurendamist, vaid ka organiseerida ulatuslikult jäätmete tõhusat ärakasutamist ja kõrvalsaaduste saamist põlevkivi töötlemisel.

Nõukogude võimu ajal on juba põlevkivitööstuses organiseeritud uute hinnaliste kõrvalsaaduste saamine.

Suured ülesanded, mis seisavad ees Eesti Nõukogude Vabariigil tööstuse alal, kohustavad meie partei-, nõukogude- ja majandusliikme organisatsioon suurendama kõigiti oma tähelepanu tööstuse ja transpordi küsimuste vastu ja teostama põhjalikku murrangut sellel alal. Kuid see ei tohi nõrgendada meie tähelepanu põllumajanduse küsimuste

suhtes: otse vastupidi, me peame osutama sellele alale veel rohkem tähelepanu, kuna meie vabariigis pole veel teostatud põllumajanduse sotsialistlik ümberkorraldamine ja meie parteiorganisatsioonid maal on alles nõrgad.

Tööstuse natsionaliseerimise ja laiendamise tulemusel meie edutasime rohkesti parteilisi ja parteituid bolševikke juhtivale tööle. Meil on väga häid noori kaadreid, kes tõusid esile võitluses Nõukogude võimu kindlustamise ja meie vabariigi sotsialistliku ümberehituse eest. Meil on ka väga häid vanu kaadreid, kes on kasvanud karmides pörandaalustes tingimustes. Ulesanne seisneb selles, et kooskõlastada uute ja vanade kaadrite tööd ja edutada julgelt aina uusi inimesi juhtivale tööle. Siis lahendame vististi need ülesanded, mis seisavad meie ees.

Edusammud tööstuse töös on suuremalt osalt saavutatud sotsialistliku võistluse ja lööktöö arenemise tulemusena. Kuid meie partei-, majanduslikud ja ametiühingulised organisatsioonid juhivad alles nõrgalt stahhaanovlikku liikumist. Mitte kõik juhtivad kaadrid pole veel läbi imbnud teadmisesest, et sotsialistlik võistlus ja stahhaanovlik liikumine — on sotsialistliku töö organiseerimise ainus õige meetod.

Eesti NSV tööstuse töö suuremate puuduste hulka tuleb arvata järgmist: ei võidelda veel küllaldaselt omahinna alandamise eest; mõnede produktsiooniliikide omahind on kõrgem teiste liiduvabariikide tööstustoodete keskmisest omahinnast. Näiteks turba omahind meil on veidi kõrgem kui teistes vabariikides. Mõnede produktsiooniliikide kõrgem omahind Eesti NSV-s on tingitud tootmisprotsessi juhtimise puudulikkusest reguleerimisest ja toorainete, elektrienergia jne. ebaratsionaalsest kasutamisest.

Ka võitlus toodangu kvaliteedi eest pole tarvilisel kõrgusel. Uksikutes käitistes on toodetava produktsiooni kvaliteet isegi halvenenud. Näiteks tekstiilfabrikkides peetakse millegipärast realiseeritavaks produktsiooniks isegi seda, mis varem jäi praagiks. Eesti NSV nende käitiste juhatajad, kus puudub võitlus produktsiooni kvaliteedi eest, pole endile selgeks teinud seda tõde, et sotsialistlikul ühiskonnal on suuremad nõudmised toodetud produktsiooni kvaliteedi suhtes kui kapitalistlikul ühiskonnal.

Paljud parteiorganisatsioonid ja ettevõtete juhatajad, samuti ka ametiühingud pole veel teinud kõiki pingutusi selleks, et luua ettevõtetes eeskujulik töödistsipliin.

Kodanlikus Eestis oli raudtee äärmiselt laostunud olukorras, seal ei võetud ette mingisuguseid parandusi. 20 aasta jooksul on omandatud vaid 20 vedurit, on olemas kohti, kus raudteeliinil leidub roopaid alles 1878. aastast. Suurema osa vedurite iga ulatub 25—35 aastani. 1940. aasta viimase nelja kuu jooksul on Eesti raudtee töö alal läbi viidud terve rida parandusi. Vedurite parki on täiendatud uute võimsate veduritega. Kogu kaubavagunite park on varustatud automaatpiduritega. Raudteejaamade täiendamisele, vedurimajandusele, signalisatsioonile, elamute ehitamisele ja teistele töödele on 1940. aasta neljandal veerandil kulutatud kolm miljonit rubla. Nende korralduste tulemusena on tunduvalt kasvanud raudtee läbilaskevõime. 1940. aasta neljandal veerandil ületati raudteedel nii peale- kui ka mahalaadimise plaan.

Tõsiseks puuduseks raudtee töös on nõrk võitlus avariide ja õnnetusjuhtumitega.

Seltsimehed! Meil on rida eesrindlikke ja eeskujulikke tööstuskäitisi, nagu põlevkivi töötlemise tehas, tselluloosivabrik ja teised. Rahva kultuuri üldtase meil ei ole madal, kuid meie tööstuse ja transpordi juhtimises leidub veel palju bürokraatsi. Selle kodanliku „pärandi“ vastu me peame võitlema kõige otsustavamalt. Seejuures tuleb märkida, et mõned üleliidulised rahvakomissariaadid abistavad meid vähe ses suhtes. Neilt tuleb sageli ettepanekuid mitmesuguste uute rahvakomissariatide ja peakomiteede asutamiseks, mis meie tingimustes on täiesti üleliigsed.

Nii raudtee transpordi alal kui ka tööstuses seisab meil ees suur töö rekonstrueerimises ja kapitaalses ehitamises. UK(b)P Keskkomitee ja seltsimees Stalin isiklikult osutavad meile erakordset abi ja tähelepanu. Eesti Kommunistlik (bolševike) Partei on, nagu näitas tema IV kongress, ühtne, UK(b)P KK ja suure Stalini ümber liitunud organisatsioon.

Bolševistlik võitlus Üleliidulise Parteikonverentsi otsuste teostamise eest rikastab veel rohkem uute töökogemustega UK(b)P noort salka — Eesti Kommunistlikku (bolševike) Parteid. (Kiiduavaldused.)

UK(b)P XVIII Üleliidulise Konverentsi poolt vastuvõetud resolutsioon sms Malenkovi ettekande kohta.

I

Edusammud ja puudused tööstuse ja transpordi töös.

UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents märgib, et Nõukogude Liidu tööstus ja transport on 1940. aastal tunduvalt edasi jõudnud kolmanda viisaastaku plaani täitmisel, on suurendanud toodangumahtu, on kindlustanud tunduval määral rahvamajanduse edasist kasvu ja NSVL kaitsevõimsuse tugevdamist.

Sotsialistliku tööstuse toodang on 1940. aastal suurenenud 11% võrra võrreldes 1939. aastaga; kusjuures tööstustoodangu suurenemise tempo kasvas 1940. aastal järjekindlalt.

Rea tähtsaimate tööstusharude töö on paranenud, eriti 1940. aasta teisel poolel. Tunduvalt on suurenenud söetootmine. Suurenenud on malmi ja terase sulatamise ning valtsmetalli tootmine, kusjuures eriti on suurenenud eriliste terasesortide ja kvaliteedilise valtsmetalli väljalaskmine, mida vajavad kvalifitseeritud masinaehituse ja riigikaitse tööstused. Mõnevõrra on parandanud oma tööd ka värviline metallurgia, eriti vase ja alumiiniumi väljalaskmise alal. Masinaehitustööstus on 1940. aastal teinud uusi edusamme komplitseeritud masinate uute liikide ja uusima konstruktsiooniga tööpinkide valmistamise oskuse omandamisel.

Riigikaitse-tööstuse rahvakomissariaatide toodangu suurenemise tempo 1940. aastal oli tunduvalt suurem kogu tööstuse toodangu suurenemise tempost.

Edusammude tõttu uue tehnika omandamisel ja riigikaitse-tööstuse kasvamise tõttu on tunduvalt tõusnud Punaarmee ja Mere-Sõjalaevastiku tehniline varustus moodsate relvade uusimate tüüpide ja liikidega.

Mõnevõrra on parandanud oma tööd ka tekstiil-, kerge- ja toiduainetetööstus.

Vedude suurenemine raud- ja veeteedel on taganud rahvamajanduse tähtsaimate harude kütteainega, maagiga, metallidega, metsaga ja teiste toorainete ja materjalidega varustamise paranemise.

Tööstuse ja transpordi töö parandamisel etendasid 1940. aasta teisel poolel suurt osa partei ja valitsuse abinõud töödistsipliini tugevdamiseks ja üleminek 8-tunnisele tööpäevale ja 7-päevasele töönädalale.

Nende abinõude tulemusena kasvas töövilkajus, tugevnes töödistsipliin ettevõtteis.

UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents leiab aga, et edusammude kõrval esineb ka tõsiseid puudusi tööstuse ja transpordi töös.

Rida tööstusharusid, eriti veduri- ja masinaehitustööstus, elektritööstus, metsa-, paberi-, kala- ja ehitusmaterjalitööstus jäävad maha ega täida tootmisplaani. Kuigi õli- tööstus on 1940. aasta neljandal veerandil märgatavalt parandanud oma tööd, ei täitnud ta siiski 1940. a. plaani. Ka neis tööstusharudes, mis tervikuna parandasid oma tööd, leidub rida ettevõtteid, nende hulgas ka suuri, mis pidevalt jäävad maha.

Rida tööstusharusid rakendab valel ajal tegevusse uusi tootmismeetodeid.

Tooraine, materjalide, kütteaine, elektrienergia ülekulutuste sallimine, praagist tingitud suurte kaotuste ja teiste ebamajanduslike kulutuste tulemusena ei ole reas tööstusharudes täidetud tööstustoodangu omahinna alandamise plaani. Eriti puudutab see selliseid tööstusharusid nagu nafta-, metsa-, paberi- ja ehitusmaterjalide tööstus.

Hoolimata paranemisest elektrijaamade töös a. 1940, leiab elektrijaamades ja eriti elektrivõrgus ikka veel aset suurel hulgal rikkeid tehnilise personaali lohakuse ja tehnilise ekspluatatsiooni reeglite mittesilmaspidamise pärast. Uue tehnika rakendamine: üleminek kõrgrõhule ja kõrgele aurutemperatuurile, agregaatide valitsemise automatiseerimine, moodsa, kiiresti töötava elektrikaitse kasutamine — toimub aeglaselt ja ebaküllaldases ulatuses.

Transpordi töös leidub samuti tõsiseid puudusi. Raudteetransport ei täida vagunite liikluse kindlaksmääratud norme ning õnnetuste hulk on seal ikka veel suur. Rida raudteid tuleb halvasti toime tähtsaimate kaupade transportimisega, ei ole korraldanud reisijate liiklust nii nagu vaja ega ole likvideerinud rongide hilinemist.

Mere- ja jõetranspordis on halvasti korraldatud peale- ja mahalaadimistöö sadamais, esineb puudusi laevade liiklemise korraldamises ja ikka veel esineb suurel hulgal laevastiku tehnilise ekspluatatsiooni reeglite rikkumisi, mille tagajärjel laevad langevad sageli rivist välja ja lähevad remonti navigatsiooni perioodil.

Raudteejaamade, mere- ja jõesadamate tegevus ei ole vajalisel määral kooskõlastatud, mis toob endaga kaasa suuri tonnaaži ja liikuva koosseisu seisakuid, kaupade kestvaid kinnipidamisi ümberlaadimispunktides.

II

Tööstuse ja transpordi alal rahvakomissariaatide ja parteiorganisatsioonide töös esinevate puuduste põhjused.

UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents leiab, et rea tööstusharude ebarahuldav töö on kõigepealt seletatav sellega, et:

a) rahvakomissariaadid teevad oma tööd paljudes suhetes bürokraatlikult, ei jõua veel iga üksiku ettevõtte, juhivad oma ettevõtteid mitte sisuliselt, vaid formaalselt kirjavahetuse teel;

b) rahvakomissariaadid ei kontrolli oma otsuste täitmist ettevõtete direktorite poolt ja piiravad seega oma juhtiva töö ulatuse kolleegiumide istungitega ja otsuste vastuvõtmisega, saamata aru, et otsuseid ei tehta otsuste eneste pärast, vaid selleks, et neid täidetaks, saamata aru, et juhtiva töö peaosas peab moodustama mitte koosolekute süsteem ega otsuste vastuvõtmine, vaid nende otsuste täitmise igapäevane kontrollimine;

c) selle asemel et abistada oma oblasti, linna, rajooni ettevõtteid, on paljud kohalikud parteiorganisatsioonid nõrgendanud oma tööd nii tööstuses kui transpordis, arvates ebaõigesti, et nad ei vastuta tööstuse ja transpordi töö eest;

d) kohalikud parteiorganisatsioonid samuti kui majanduslikud organisatsioonid ei saa aru täidesaatmise kontrollimise mõttest ja tähtsusest ega abista selles asjas rahvakomissariaate ja peavalitsusi seada sisse igapäevast kontrolli rahvakomissariatide otsuste täitmise üle neile alluvate direktorite poolt.

Tegeldes põllumajandusega, põllumajandussaaduste tagavaraks soetamisega, on paljud partei oblastikomiteed jätnud hooletusse töö tööstuses ja transpordis, on unustanud oma vastutuse tehaste, vabrikute, šahtide, kaevanduste, raudteede töö eest oma oblastis, linnas, rajoonis, partei linnakomiteed aga, kes on kohustatud pühendama oma peatähelepanu tööstusele ja transpordile, ei tegele selle asjaga ega võta tarvitusele abinõusid mahajäävate ettevõtete raudteede töö parandamiseks.

Selle asemel et tungida vabrikute, tehaste, raudteede asjadesse, seisavad partei linnakomiteed ja oblastikomiteed sageli eemal tööstusest ja transpordist, ei kontrolli ettevõtete tööd, ei kontrolli juhtivaid inimesi vabrikuis, tehaseis ja raudteil, ei paljasta puudusi nende töös ja soodustavad seega puudusi.

Partei linnakomiteed ja oblastikomiteed on harjunud selle olukorraga, et rida ettevõtteid neil ei täida pikema aja jooksul tööplaan ja nad ei võta tarvitusele aktiivseid abinõusid selleks, et teha lõpp niisugusele häbistavale nähtusele.

Eriti halvasti tegelevad partei linnakomiteed ja oblastikomiteed ja ettevõtete ja tööstuslike ehitustega, mis alluvad Liidu rahvakomissariatidele, arvates ekslikult, et asjade seisukorra eest neis ettevõtetes ja ehitusil vastutavad ainult rahvakomissariaadid.

Suureks puuduseks partei linnakomiteede ja oblastikomiteede töös on see, et nad ei tungi ettevõtete töö sisusse, ei uuri ettevõtete majandust ja selle asemel piirduvad sageli pealiskaudsete järelevaatustega ja pinnapealsete otsustega.

UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents leiab, et linnakomiteed, oblastikomiteed, krai-komiteed, liiduvabariikide kommunistlike parteide Keskkomiteed peavad ühtlaselt rahvakomissariatidega vastutama linna, oblasti tööstus- ja transportetevõtete töö eest. Just nimelt linnakomiteedel, oblastikomiteedel, krai-komiteedel, liiduvabariikide kommunistlike parteide Keskkomiteedel on võimalus otseselt koha peal kõige objektiivsemalt, arvestamata kitsaid asutuse huvisid, orienteeruda ettevõtte asjade seisukorras, teha kindlaks, milles peituvad puudused selles töös, ja abistada ettevõtte juhtivaid töötajaid ning rahvakomissariaate nende kõrvaldamisel.

III

Parteiorganisatsioonide majandus-poliitilisi ülesandeid transporditöö alal.

Milliseid abinõusid tuleb võtta tarvitusele parteiorganisatsioonide majandus-poliitiliste ülesannete joonel selleks, et likvideerida puudused tööstuse ja transpordi töös?

1. Kõigepealt tuleb kahtlemata likvideerida parteiorganisatsioonide ükskõikne suhtumine tööstuse ja transpordi seisukorrale ja otsustavalt juhtida parteiorganisatsioonide tähelepanu maksimaalsele hoolitsusele tööstuse ja transpordi vajaduste ja huvide eest.

On vajalik, et parteiorganisatsioonid tungiksid süstemaatiliselt tööstusettevõtete, raudteede, laevanduste ja sadamate asjadesse, selgitaksid nende vajadusi ja nõudeid ja abistaksid majanduslikke organisatsioone nende igapäevases töös tööstuse ja transpordi juhtimisel.

Parteiorganisatsioonid pühendasid seni peatähelepanu põllumajanduse juhtimisele. Ning see oli õige, kuni teraviljaprobleem ei olnud veel lahendatud. Kuid nüüd, kus tera-

viljaprobleem ja seitsme kuni kaheksa miljardi puudase iga-aastase teraviljasaagi saamise ülesanne on põhiliselt juba lahendatud — tuleb pöörata parteiorganisatsioonide tähelepanu tööstusele ja transpordile.

See ei tähenda, et on vaja nõrgendada põllumajandusele osutatavat tähelepanu. Vaid see tähendab, et parteiorganisatsioonid on niivõrd kasvanud, et nad võivad tegelda võrdsel määral nii tööstusega kui ka põllumajandusega.

2. On veel vajalik, et parteiorganisatsioonid abistaksid rahvakomissariaate ja peavalitsusi kontrollida ettevõtete direktorite tööd, kontrollides rahvakomissariatide otsuste täitmist ettevõtete poolt.

Parteiorganisatsioonid peavad tegema endale selgeks, et rahvakomissariaadid ei suuda üksi kontrollida ettevõtete tööd ega kontrollida rahvakomissariatide otsuste täitmist. Seepärast peavad parteiorganisatsioonid abistama rahvakomissariaate ettevõtete poolt rahvakomissariatide direktiivide täitmise kontrollimisel, see tähendab ettevõtete direktorite töö kontrollimisel.

3. Edasi on vajalik, et tööstusettevõtteid ja raudteed eviksid õigesti sisseseatud arvepidamise seadmete, igasuguse varanduse ja materjalide üle.

Parteiorganisatsioonid peaksid aru saama, et ilma õige arvepidamiseta ei saa valitseda ettevõtet ega raudteed. Ettevõtte töö, kus puudub vähegi normaalne arvepidamine, on täis ootamatusi. Neis ettevõtteis on vältimatud tootmishäired materjalide, poolvalmistoodete, tööriistade, sisseseadete nappuse tagajärjel, mis tuleb juhatajaile ootamatult. Lohakus sisseseade ja materjalide arvestamisel võtab direktorilt võimaluse õigesti ja täielikult kasutada ettevõtte ressursse ja kindlustada seisakuteta tootmisprotsessi.

4. Edasi on vajalik, et meie tööstusettevõtteis, raudteel ja veetranspordi organisatsioonides kasutataks täielikult ja õigesti sisseseadet ja kulutataks majanduslikult tööriistu, tooraineid, materjale, kütteainet, elektrienergiat.

Parteiorganisatsioonid peavad mõistma, et on aeg teha otsustavalt lõpp sellisele kahjulikemale praktikale, kus ettevõtteis või raudteel seisab ning mõnikord lihtsalt vedeleb ladudes õige palju masinaid ja muud sisseseadet, kus vähesel määral leiduvaid kvalifitseeritud seadmeid, keerukaid tootmisagregaatide, suuri masinaid kasutatakse ebaotstarbekalt või täieliku koormusega, tooraineid — materjale, kütteaineid ja elektrienergiat — aga kulutatakse pillavalt.

5. Edasi on vajalik saavutada, et tööstusettevõtteis ja transpordis kõik materiaalsed väärtused säiliks puutumatuina ja heas seisukorras, et ettevõtete juhatajad hoiaksid neile usaldatud riigivarandust: hooneid, sisseseadet, tööriistu, materjale.

Tuleb viivitamatult teha lõpp sellisele hooletule ja ebaperemehelikule suhtumisele rahva varale, kus sisseseaded, toorained, materjalid, tööriistad, mille järele tunneb teravat vajadust meie tööstus, sageli vedelevad seal, kus juhtub, riknevad, roostetavad, muutuvad kõlbmatuiks, kus sisseseadete, hoonete ja seadmete, raudtee liikuva koosseisu mitteõigeaegne ja halvakvaliteediline remont rikub neid enneaegselt ja lööb rivist välja.

6. Edasi on vajalik teha lõpp paljudes ettevõtteis ja raudteedel väljakujunenud praktikale müüa nõndanimetatud lahtimonteeritavaid ja liigseid sisseseadeid ja materjale, mis pole midagi muud kui sotsialistliku omandi varastamine.

Parteiorganisatsioonid on kohustatud kindlustama kontrolli NSVL Ulemnõukogu Presiidumi poolt 10. veebruaril 1941 antud Seadluse „Sisseseadete ja materjalide müümise,

vahetamise ja mujale väljaandmise keelu kohta ja kohtuliku vastutavuse kohta nende ebaseaduslike tehingute eest" rangeima elluviimise üle.

7. Edasi on vajalik luua ja igapäev pidada puhtust ja elementaarset korda ettevõtteis ja raudteedel.

Parteiorganisatsioonid on kohustatud viivitamatult lahendama ettevõtteis puhtuse ja korra hoidmise ülesande kui ülesande, mis ei salli mingit edasilükkamist. Ilma puhtuse ja korrata ei ole mõeldav moodsa ettevõtte normaalne töö. Mustus on lohakuse, distsipliinipuuduse, lobisemise, korra puudumise vältimatuks kaaslaseliseks ja allikaks tehases, vabrikus, raudteel. Ilma elementaarse kultuurita tootmisel ei saa kindlustada meie tööstuse ja transpordi edasist tõusu.

8. Edasi on vaja teha lõpp plaanitusele, toodangu mittevõrdsele väljalaskmisele, tormijooksule ettevõtte töös ja saavutada igapäevase tootmisprogrammi täitmist varem väljatöötatud graafiku järgi iga tehase, vabriku, šahti, raudtee poolt.

Parteiorganisatsioonid peavad aru saama, et valmistoodangu ebavõrdne väljalaskmine loob ettevõttes ebaõige töörežiimi, toob endaga kaasa sisseseade seisakuid, tööjõu seisakuid, tootmisvõimsuse ebaküllaldast ärakasutamist, praagi suurenemist, ebatootlikke ületasusid ületunnitööde eest. Selline ebaõige režiim hoiab ettevõtte palavikulises seisukorras ja asetab teda riikliku plaani täitmise nurjumise alatisse ohtu.

9. Edasi on vajalik saavutada meie ettevõtteis rangeima distsipliini silmaspidamine tehnoloogilises protsessis, anda kõigis ettevõtteis täpsed instruksioonid tehnoloogiliste protsesside kohta, seada sisse kontroll nende täitmisele ja kindlustada seega kõrgekvaliteedilise ja komplektse toodangu väljalaskmine, mis vastab täielikult kindlaksmääratud standarditele.

Parteiorganisatsioonidel, ettevõtete töötajail, rahvakomissariaatidel on aeg aru saada, et uued täpsed mehhanismid, milledega on varustatud meie ettevõtted, nõuavad karmi korda käitises, tehniliste reeglite ja juhtnõõride täpset täitmist, ja et nüüd ei saa enam töötada vana-viisi, liga-loga, ükskõik kuidas, silma järgi.

Parteiorganisatsioonid on kohustatud kindlustama, et rangeimalt viidaks ellu NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 10. juulist 1940. a. „Tööstuskäitiste vastutavusest halvakvaliteedilise ja mittekomplektse produktsiooni ja kohustuslikest standardidest mittekinnipidamise eest“.

Edasi tuleb erilist tähelepanu pühendada uue tehnika küsimustele, lakkamatult töötada tehnika täiendamise, uute masinate, materjalide artiklite tootmise eest.

Parteiorganisatsioonid, tööstuse ja transpordi alal töötajad peavad täielikult kasutama sotsialistliku korra määratud võimalusi tehnika õitsenguks ja uute tehnikasaavutuste kiiremaks sisseviimiseks tootmisse.

Tuleb teha lõpp sabassõrkivale, täiesti oportunistlikule suhtumisele uuesse tehnikasse osa käitiste juhatajate poolt, sest selline konservatism takistab tootmise edasist arengut, põhjustab käitiste mahajäämist ja kinnikülmumist, nõrgendab maa riigikaitsevõimet. Edasi tuleb süstemaatiliselt alandada väljalastava toodangu omahinda, igati kindlustada majanduslikku arvestust, otsustavalt välja juurida raiskamine.

Käitiste töö õigeks juhtimiseks tuleb teada tegelikke kulusid tootmisühiku kohta omahinna põhielementide järgi — töötasu, toormaterjali, kütteaine ja elektrienergia hind, amortisatsiooni, administratsiooni ja talituse kulusid ja suunata käitise majanduslik tegevus nii, et plaanid omahinna ja tulu alal täidetaks absoluutselt.

Edasi tuleb töötasu alal rangelt ja järjekindlalt läbi viia hästi töötajate materiaalse hüvituse põhimõte, mis on teostatav

tükitöötasu süsteemi näol töölistele, preemiasüsteemi näol juhtivatele töölistele ja kvalifitseeritud töö kõrgema tasutavuse näol, võrreldes mittekvalifitseeritud tööga.

Tuleb lõplikult likvideerida pehkinud võrdsustamise praktika töötasude alal ja taotella seda, et tükitöö- ja preemiasüsteem saaksid veel tähtsamaks hoovaks tööproduktiivsuse tõstmisel, järelkult aga ka kogu rahvamajanduse arendamisel.

Edasi tuleb täielikult likvideerida põhjuseeta töölt puudumised.

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi Seadlus 26. juunist 1940 „Üleminekust 8-tunnisele tööpäevale, 7-päevasele tööpäevale ja tööliste ning teenijate käitistest ja asutistest omavolilise lahkumise keelust“ elluviimine on tunduvalt parandanud töödistsipliini olukorda käitistes. Ometi pole töölt puudumised ja omavoliliselt töölt lahkumised paljudes vabrikutes, tehastes, kaevandustes, šahtides ja raudteel veel kaugelki kadunud.

Parteioorganisatsioonid, ametiühingud, tööstuse ja transpordi töölised peavad väsimatult töötama töödistsipliini tugevdamiseks tööstuses ja transpordis, pidades meeles, et ülesanne võidelda tööjõu paigalpüsimatuse ja töölt puudumise vastu pole lühiajaline kampaania, vaid nõuab pidevat tööd hulkades.

Edasi tuleb otsustavalt tugevdada ainu juhtimiskäitistes ja saavutada seda, et käitise direktor saaks tõesti täieõiguslikuks juhatajaks, kes täielikult vastutab käitise seisukorra ja korra eest tootmises.

Edasi tuleb käitistes igakülgsest kindlustada tootmise tehnilist juhtimist.

Tuleb suunata käitistesse, osakondadesse, šahtidesse, maapealsetele töödele osa inseneri ja tehnikuid, kes töötavad tehaste ja šahtide juhtimise keskses ja kohalikes majandusasutustes ja aparaatides.

Tuleb käitistes tõsta meistri kui tootmise vahenditu organiseerija osatähtsust ja korraldada asi nii, et meister oleks täieõiguslikuks juhatajaks temale usaldatud tootmisalal, kes täielikult vastutab tehnoloogilisest distsipliinist kinnipidamise ja tootmisülesannete täitmise eest kõigi näitajate järgi.

Noorte, kõrgema õppeasutuse lõpetanu spetsialistide suhtes tuleb kehtima panna selline kord, et iga kõrgema õppeasutuse lõpetanu omandaks käitises tootmiskogemusi, läbides kohustuslikus korras praktilise tööstaži — osakonna meistriabi, meistri ja inseneri tööalal.

IV

Parteioorganisatsioonide organisatsioonilisi ülesandeid tööstuse ja transpordi alal.

Millised abinõud tuleb tarvitusele võtta parteioorganisatsioonide organisatsioonilise töö joonel, et likvideerida puudused tööstuse ja transpordi töös?

1. Rahvakomissariatide ja tööstuse ning transpordi ettevõtete abistamise tugevdamise eesmärgil tuleb arenenud tööstusega linnades, oblastites, kraides ja vabariikides ametisse seada mitte üks, vaid mitu linnakomitee, oblastikomitee, kraikomitee, liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomitee sekretäri tööstuse alal, vastavalt linnas, oblastis, kraisis, vabariigis esinevatele tööstusharudele, ja seal, kus see vajalik, ka sekretärid raudtee- ja veetranspordi alal.

Tööstuse ja transpordi ala sekretärid on kohustatud hästi teadma, mis toimub käitistes, järjekindlalt neid külastama ja olema isiklikus kontaktis nii käitiste töölistega kui

ka vastavate rahvakomissariaatidega, peavad aitama neid partei plaanide ja otsuste täitmises tööstuse ja transpordi alal, järjekindlalt kontrollima nende otsuste täitmist, paljastama puudused ettevõtete töös ja taotlema nende puuduste likvideerimist.

Parteiorganisatsioonid on kohustatud tundma õppima ja hästi tundma tööstuslike ettevõtete ja raudteede juhtivaid majanduslikke ja insener-tehnilisi töötajaid.

On tarvis julgelt edutada juhtivale kohtadele tehastes, vabrikutes, raudteedel andekaid ja algatusvõimelisi töötajaid, häid organisatoreid, eriti inseneride, oma tööala tundjate seast.

On tarvis edutada mitte ainult parteilisi, vaid ka parteituid bolševikke, pidades meeles, et parteitute hulgas leidub palju andekaid ja ausaid töötajaid, kes, kuigi nad ei kuulu parteisse ega evi staaži, töötavad tihti paremini, kohuse-
truumalt kui mõningad staažiga kommunistid.

2. Parteiorganisatsioonid on kohustatud õigeaegselt asetama küsimuse kõlbmatute ja nõrkade töötajate asendamise, tahtejõuetute asendamise, kes pole suutelised juhtima ettevõtet, raudteed, ja seadma tootmises korda jalule. Lobisejad, inimesed, kes pole suutelised elavaks tööks, on tarvis vabastada ja viia väiksemale tööle, olenemata sellest, kas nad on parteilised või parteitud.

3. On tarvis lõpetada raudtee- ja veetranspordi poliitosaakondade eraldamine territoriaalsetest parteiorganisatsioonidest. Poliitosaakonnad peavad olema aruandvad partei oblastikomiteede ja linnakomiteede ees.

Partei oblastikomiteed ja linnakomiteed on kohustatud taotlema kantsleilike meetodite likvideerimist poliitosaakondade töös ja muutma need partei võitlusorganiteks, mis hoolitsevad transporditöö eest ja aitavad aktiivselt transpordi edendamisele kaasa.

4. On tarvis tõsta tootmis-majanduslike aktiivide tähtsust käitistes ja rahvakomissariaatides.

Kohtadel töötajate, inseneride, stahhaanovlaste kogemuste parima kasutamise ja kriitika ja enesekriitika arendamise otstarbel on tarvis regulaarselt kutsuda kokku aktiivid rahvakomissariaadis, peavalitsustes, raudteel, tehases, šahtis. Aktiivid peab kokku kutsuma nõnda, et neist võtaksid osa tööstuse mitmesuguste harude töötajad kui ka töötajad tööstuse ja transpordi üksikute harude järgi.

5. On tarvis kõigiti arendada stahhaanovlikku liikumist, suunates stahhaanovlaste initsiatiivi tööviljakuse tõstmisele, tootmise tähtsaimate küsimuste lahendamisele, mahajäävate tootmisosakondade järeletõmbamisele.

6. On tarvis teha lõpp ebaõigetele praktikale, mille kohaselt reas käitistes parteilised, ametiühingulised, kommunistlike noorte ja teised ühiskondlikud organisatsioonid peavad tööajal koosolekuid, istungeid, nõupidamisi, desorganiseerides sellega ettevõtete tööd.

On tarvis tingimata keelata parteilistel, nõukogude, ametiühingulistel, kommunistlike noorte ja teistel ühiskondlikel organisatsioonidel:

a) käitistes ja asutustes tööajal kokku kutsuda koosolekuid, istungeid ja igasuguseid nõupidamisi;

b) tööliste ja teenijate väljakutumine töö ajal;

c) käitiste ja asutuste tööliste ja teenijate vabastamine nende saatmiseks jooksvate kampaaniate läbiviimisele või komandeerimiseks šefluse või muule tööle;

d) käitiste ja asutuste tööliste ja teenijate töö ajal otseselt töölt ärakutumine uurimiskomisjonidest ja brigaadidest osavõtmiseks ühiskondlike organisatsioonide ülesandel.

Tuleb alatiseks kindlaks määrata, et käitiste ja asutuste töölisel ja teenijad täidavad ühiskondlike organisatsioonide ülesandeid ainult väljaspool tööaega.

*

Meie tööstus oli ja on kogu rahvamajanduse arengu baasiks. Tööstus oli ja on juhtivaks allikaks kogu rahvamajanduse süsteemis. Tööstus viib edasi kogu meie sotsialistlikku majandust, kaasa arvatud põllumajandus ja transport. Tööstus oli ja on maa riigikaitselise võimsuse baasiks. Tänapäeva rahvusvahelises olukorras seisavad meie tööstuse ees, kõigi tema alade ees kõige vastutusrikkamad ülesanded. Ta peab töötama erakordselt organiseeritult, maksimaalselt produktiivselt. Umberkorraldatud tänapäeva uuele tehnika baasile, varustatud igat liiki tööstusliku toormaterjaliga oma allikatest, võib ja peab meie tööstus töötama tunduvalt paremini ja andma produktsiooni kõigilt aladelt hoopis rohkem ja kvaliteedilt kõrgemat kui praegu.

Majanduslikud ja parteilised juhatajad peavad korraldama asja nõnda, et a. 1941 üheski oblastis, üheski linnas ega tööstuskeskuses ei leiduks enam ühtki mahajäänud käitist. Meie tööstuses ja transpordis ei tohi olla mahajäänud käitisi. Kõik tehased, vabrikud, kaevandused ja raudteed peavad täitma plaani.

Võidelda plaani täitmise eest, kindlustada plaani täitmist, töötada plaani järgi — see tähendab:

a) täita aasta, veerandaasta ja kuu plaanid produktsiooni väljatöötamise alal mitte keskmiselt, nagu see oli seni, vaid ühtlaselt, plaani järgi, varem väljatöötatud valmisproduktsiooni tootmise graafiku järgi;

b) täita plaan mitte ainult keskmiselt tööstusala järgi, nagu see oli seni, vaid täita see iga käitise järgi üksikult;

c) täita plaan mitte ainult keskmiselt käitise järgi, nagu see oli seni, vaid täita plaan iga päev igas osakonnas, igas brigaadis, igal tööpingil ja igas töövahetuses;

d) täita plaan mitte ainult kvantiteedilt, vaid tingimata ka kvaliteedilt, komplekselt, assortimendilt, pidades kinni kindlaksmääratud standardidest ja plaanis kindlaksmääratud omahinnast.

Meie maa on saavutanud suurt edu majanduslikus ja kultuurilises ehituses, kuid ei tohi upsakaks minna ja rahulduda selle eduga. Kõige suurem hädaoht on loorberitele puhkama jääda ja rahulduda juba saavutatuga. See oleks meie asjale hukatuslik. Meil on veel palju suuri puudusi. Sallivus puuduste vastu tööstuse ja transpordi töös on väga ohtlik ja kahjulik.

UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents väljendab veendumust selles, et meie parteiorganisatsioonid ja kõik tööstuse ja transpordi juhtivad töölajad alustavad kogu bolševistliku visadusega puuduste likvideerimist tööstuse ja transpordi töös, parandavad põhjalikult oma tööd sel alal, ja võttes aluseks XVIII Konverentsi otsuste täitmise, mobiliseerides kogu tööliste, teenijate, inseneride ja tehnikute massi nende otsuste ümber, saavutavad juba lähemal ajal sotsialistliku tööstuse ja transpordi uusi, otsustavaid võite.

Majanduslikud kokkuvõtted 1940. a. kohta ja NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaan 1941. aastaks.

Seltsimees VOZNESSENSKI ettekanne.

I

1940. aasta kokkuvõtted.

Seltsimehed! 1940. aasta oli Nõukogude Liidu elus uue sotsialistliku tõusu ja edasise edu aastaks. Ei majanduslik kriis kapitalistlikes maades, ei imperialistlik sõda ei peatanud ega võinud peatada meie rahvamajanduse arengut.

Nõukogude majandus ei kannata palaviku mõjude all, mida elab üle kapitalistlik majandus alati, eriti aga kriisi- ja sõjalöökidest all. Siiski omavad kaasaegse imperialistliku sõja õppetunnid mõnesuguse tähtsuse ka meile.

Kaasaegne imperialistlik sõda, kui vaadelda seda tehnilis-majanduslikust seisukohast, on mootorite sõda. Mootorid õhus, mootorid maal. Jõudude vahekorid kahe sõdiva kapitalistliku maa vahel muutub olenevalt mootorite toodangust. Mootor nõuab kõrget tehnikat, palju naftat ja värvilisi metalle. Kogu kapitalistlike maade tööstus, selle hulgas ka Põhja-Ameerika Ühendriikide oma, korraldatakse ümber selles suunas.

Kaasaegne imperialistlik sõda on tähtsal määral ka reserve sõjaks. Sõja kestus, tema purustuslik iseloom, rahvusvahelise kodanliku tööjaotuse laostumine — kõik see nõuab määratu suuri toorainete, kütteenete, metallide ja tootmisreserve sõdivalt imperialistlikult riigilt.

Nõukogude Liit peab arvestama neid tehnilis-majanduslikke, samuti ka teisi kaasaegse sõja iseärasusi, ja võtab tarvitusele abinõud selleks, et relvastada oma rahvamajandus eesrindliku tehnikaga ja üldse hoida maad vajalikus valmisolekus.

Toon kõige üldisemaid andmeid Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu tootmise taseme tõusu kohta ja Ameerika Ühendriikide kohta viimaseil aastail. Kui 1929. a. taset arvestada sajaga, siis tootmise dünaamika viimase kolme aasta jooksul on järgmine:

Ameerika Ühendriigid:

1929. a. — 100% 1938. a. — 80% 1939. a. — 98% 1940. a. — 111%

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit:

1929. a. — 100% 1938. a. — 415% 1939. a. — 482% 1940. a. — 534%

Alles 1940. aastal suurendasid Ameerika Ühendriigid tööstuse sõjalise mobiliseerimise alusel oma toodangut, võrreldes 1929. aastaga, kõigest 11 protsendi võrra. Samal ajal suurendas Nõukogude Liit oma sotsialistlikku tootmist 5,3-kordselt.

Sellised on kapitalistliku ja sotsialistliku tootmise seaduspärasused. Seejuures majanduslikult, s. t. tootmises iga elaniku kohta, nagu teada, jääme meie veel maha Ameerika Ühendriikidest, kusjuures terase, söe ja elektrienergia alal meie jääme maha 3—4-kordselt. Likvideerida see mahajäämine, see tähendab lahendada NSVL peamine majanduslik ülesanne, — see seisab meil alles ees.

NSVL rahvamajandus areneb plaanikindlalt, laiendatud sotsialistliku tootmise seaduste alusel, mis tähendab kõigepealt tootmise kõrvalekaldumatut kasvu kõigis rahvamajanduse harudes.

NSVL tööstustoodang on kolmanda viisaastaku kolme aasta jooksul 95,5 miljardilt rublalt 1937. aastal kasvanud 137,5 miljardi rublani 1940. aastal, ehk 44 protsenti; seejuures masinaehituse toodang on kasvanud 76 protsenti.

Riigikaitse toodangu suhtes on valitsus lähtunud lihtsast tões: kui tahad, et mingi „juhuslikkus“ ei üllataks rahvast — hoia püssirohi kuiv ja ära säästa vahendeid lennukite, tankide, relvastuse, sõjalaevade ja laskemoona tootmiseks.

Tootmisvahendite tootmine tööstuses on 1940. aastal kasvanud 13,8 protsenti, võrreldes 1939. aastaga, ja 52 protsenti, võrreldes 1937. aastaga. Tarbeainete tootmine on 1940. aastal kasvanud 7 protsenti, võrreldes 1939. aastaga, ja 33 protsenti, võrreldes 1937. aastaga. Tootmise tõusu Nõukogude Liidus on saatnud tööstuse, eriti masinaehituse ümberkorraldamine, rahvamajandusele ja riigikaitsele vajaliku kõige eesrindlikuma kaasaegse tehnika väljalaskeks. Ometi pole kolmanda viisaastaku ülesanne tööstustoodangu kasvu tempo suhtes täiel määral täidetud. Viisaastaku plaanis ettenähtud 14 protsendi asemel on toodangu tempo keskmine tegelik tõus möödunud kolme aasta jooksul olnud umbes 13 protsenti. See ülesande mittetäitmine tootmise tõusu tempode alal on kõigepealt seotud musta metallurgia mahajäämisega kindlaksmääratud plaanist kolmanda viisaastaku algul.

Raudteeveod kasvasid 1940. aasta jooksul 392 miljardilt tonn-kilomeetrilt 1939. aastal 409 miljardi tonn-kilomeetrini 1940. a. Veod jõeteeudel suurenesid kuni 36 miljardi tonn-kilomeetrini, võrreldes 34,6 miljardi tonn-kilomeetriga 1939. aastal. Kuid raudteetranspordi töös leiavad aset ka tõsised puudused: jätkuvad ebaratsionaalsed veod, mis koormavad transporti, ja pole likvideeritud kitsad kohad terve rea raudteesõlmede ja -suundade läbilaskevõimes.

Kasvanud on teravilja, suhkrupeedi, päevalille, kartuli ja aedvilja üldtoodang. A. 1940 moodustas teraviljakultuuride toodang NSV Liidus ligi 7,3 miljardit puuda.

A. 1940 on kasvanud kariloomade arv kolhoosides — sarvloomade arv 12 protsendi võrra; sigade arv — 15 protsendi võrra; lammaste arv — 25 ja kitsede arv — 34 protsendi võrra. Kolhoosi ühiskondlik karjamajandus tõstab kindlalt oma osa kogu maa kariloomade arvus. Laiendatud sotsialistlik taastootmine tähendab sotsialistlike tagavarade pidevat kasvu, mis nähtub esmajoones kapitalimahutuste tasemest.

NSV Liidu rahvamajandusse mahutatud kapitalide kogusuurus moodustas 1940. aastal peagu 38 miljardit rubla (sellest ligi kuus miljardit rubla mittetsentraliseeritud kapitalimahutusi).

Kolmanda viisaastaku kolme aasta jooksul moodustas NSV Liidu rahvamajandusse mahutatud kapitalide kogusuurus 108 miljardit rubla (sellest 17,5 miljardit rubla mittetsentraliseeritud kapitalimahutusi).

Kolmanda viisaastaku kolme aasta jooksul on lastud käiku riiklikus tööstuses (kohaliku tähtsusega rajoonitööstus välja arvatud) kuni 2.900 vabrikut, tehast, šahti, elektrijaama ja teisi käitisi. Meenutan, et kogu esimese viisaastaku jooksul lasti käiku NSV Liidus vaid 1.500 tööstuskäitist.

Uute käitiste käikulaskmise tulemusena on kolmanda viisaastaku kolme aasta jooksul pandud tegevusse 51 miljoni tonniline võimsus sötotootmise alal uutes šahtides, ligi 2.400.000 kilovatti võimsust elektrijaamades, malmisulatamiskõrgahjusid 2.900.000 tonni võimsuses ja ligi üks miljon puuvilla ketramise värtnat ja teisi tootmisvõimsusi.

Kuid siiski pole veel täidetud kapitaalsete tööde ja uute võimsuste käikulaskmise plaan.

Laiendatud sotsialistlik taastootmine NSV Liidus tähendab omakorda töötava rahva materiaalse taseme pidevat tõusu, tema tarbimise tõusu.

Rahva tulude absoluutne juurdekasv kolmanda viisaastaku kolme aasta jooksul moodustas muutmatutes hindades 29,5 miljardit rubla, suurenedes 96-lt miljardilt rublalt 1937. aastal kuni 125,5 miljardi rublani 1940. aastal.

Töötasu fondid NSV Liidu rahvamajanduse aladel kasvasid kolmandas viisaastakus ettenähtud majandusharude järgi 82,2 miljardilt rublalt 1937. aastal 123,7 miljardi rublani 1940. aastal, s. t. poolteist korda.

Kolhooside rahalised tulud on kasvanud 14,2-lt miljardilt rublalt 1937. aastal 18,3 miljardi rublani 1939. aastal. Esialgsed andmed 1940. aasta kohta näitavad kolhooside rahaliste tulude ja naturaaltulude edasist tunduvat kasvu, võrreldes 1939. aastaga.

Jaekauba läbikäik riiklikus ja kooperatiivses kaubanduses on kasvanud 125,9 miljardilt rublalt 1937. aastal 174,5 miljardi rublani 1940. aastal.

Seega, vaatamata sõjategevusele, mis leidis aset Nõukogude Liidu piiridel 1939. aasta lõpul ja 1940. aasta algul, on NSV Liidu rahvamajandus möödunud aastal astunud edasi märgatava sammu kolmanda viisaastaku plaani teostamisel, suurendades kindlalt kuust kuusse kasvamistempot.

Kokkuvõtetes 1940. aasta kohta tuleb eriti märkida tõsise kasvu algust metallisulatamise ja kütteaine tootmise alal.

Malmi keskmine toodang ööpäevas on kasvanud 46.000—47.000 tonnini, võrreldes 40.000 tonniga 1937. aasta lõpul.

Terase sulatamine on suurenenud 58.000—59.000 tonnini, võrreldes 50.000—51.000 tonniga 1937. aasta lõpul.

Sõetööstuse Rahvakomissariaadi ööpäevane sõetoodang tõusis 1940. aasta lõpuks 467.000 tonnini, võrreldes 370.000 tonniga 1937. aasta lõpul.

Nafta ja gaasi keskmine toodang ööpäevas 1940. aasta lõpul tõusis 97.000—98.000 tonnini, võrreldes 84.000—86.000 tonniga 1937. aasta lõpul.

Kuid vaatamata säärasele kasvule ei saa tunnistada küllaldaseks algavat tõusu metallurgia- ja kütteainetööstuses. Metallitootmise suurenemine jääb maha kolmanda viisaastaku plaani ülesannetest ega taga veel NSVL rahvamajanduse kasvavaid nõudeid. Pole ka veel kõrvaldatud naftatööstuse mahajäämine kolmanda viisaastaku ülesannetes.

1940. aasta kokkuvõttes peab ka märkima töödistsipliini tõstmist ja tööliste ning teenijate poolt tootmisele kulutatud tööaja pikendamist. Töö paranemise eest tööstuse ja transpordi alal 1940. aasta teise poole jooksul võlgne tunduval määral töödistsipliini kõvendamisele ja tööaja pikendamisele. See ilmnes kõigepealt säärestes tootmistööstuse harudes nagu maagi- ja sõetööstuses, mis omakorda kindlustas tootmistagala metallurgia ja teiste rahvamajanduse harude tõstmiseks.

Kuid kaugelki kõik käitised ja rahvakomissariaadid ei kasutanud tootmise tõstmise võimalusi, mis andis NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi Seadlus 26. juunist 1940. Nende rahvakomissariatide hulka kuuluvad esmajoones Metsatööstuse ja Ehitusmaterjalide-tööstuse Rahvakomissariaadid. Kuigi nende tööstuslike rahvakomissariatide tööstuskäitised parandasid veidi oma tööd aasta teisel poolel, nende plaan 1940. aastaks jäi kaugelki täitmata. Metsatööstuse ja Ehitusmaterjalide-tööstuse Rahvakomissarid peavad tegema tõsised järeldused sellest tõsiasjast.

Aastal 1940 valmistati ette eeldused NSV Liidu tööstuse ja kogu rahvamajanduse arenemistempeode kiirendamiseks, võrreldes kolmanda viisaastaku esimeste aastatega. Nende eelduste hulka kuuluvad esmajoones:

a) algav tõus metallurgia- ja kütteainetööstuses, mis moodustab kindla baasi kogu rahvamajanduse kasvule;

b) tööaja pikendamine umbes 15 protsendi võrra, võrreldes kolmanda viisaastaku esimeste aastatega, ja töödistsipliini otsustav kõvendamine.

Edasise tõusu kõige elulisemaks ja otsustavamaks eelduseks on parteiorganisatsioonide tähelepanu pöördumine maksimaalsele hoolitsusele tööstuse ja transpordi vajaduse ning huvide eest.

Selline on peamiselt majanduslik kokkuvõte 1940. aasta kohta.

II.

1941. aasta majandusplaan.

1941. aasta rahvamajandusliku plaani ülesanded tulenevad UK(b)P XVIII kongressi otsustest rahvamajanduse arendamise kolmanda viisaastaku plaani kohta. Riiklik plaan 1941. aasta kohta, mis võeti vastu UK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt, lähtub järgmistest põhiülesannetest:

Esiteks, kindlustada meie rahvamajanduse iseseisvus ja sõltumatus kapitalistlikust ümbrusest, olla rippumatu kapitalistlikust majandusest, eriti metallurgia ja masinaehituse alal.

NSV Liidu rahvamajanduse kapitalistlikust ümbrusest sõltumatuse kindlustamine on meie võitlusvormiks kapitalismi vastu. Imperialistlik sõda, mis on sulgenud turud enamikus kapitalistlikes maades, on rõhutanud seda ülesannet. 1941. aasta plaanis lahendatakse see ülesanne eriliste masinaliikide ja haruldaste metallide tootmise forsseeritud kasvamisega ja samuti ka uute kaitiste ehitamise programmiga, eriti masinaehituse ja metallurgia alal.

Teiseks, 1941. aasta plaan lähtub sotsialistliku tootmise kõigekülgse arendamise ülesannetest rahvamajanduse kõigis harudes, mis tähendab uut sammu edasi klassideta sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise lõpuleviimisel NSV Liidus.

1941. aasta plaanis lahendatakse see ülesanne kiire tempoga sotsialistliku tööstuse tõusus, eriti selle juhtivates harudes, samuti ka transpordis ja põllumajanduses.

Kolmandaks, 1941. aasta plaan lähtub ülesannetest mitte lubada disproportsioone rahvamajanduses, seisakuvõimalused aga katta uute riiklike reservide suurendamise ja loomisega. On teada, et proportsioonid NSV Liidu rahvamajanduses muutuvad sõltuvalt ülesannetest, mis partei ja valitsus esitavad rahvamajandusele. Kohaldatuna 1941. aasta plaanile ülesanne mitte lubada rahvamajanduses disproportsioone — tähendab kiirendada metallurgia ja masinaehituse kasvu ja järelikult kogu selle rühma kasvu, mis toodab tootmisvahendeid. Eriti vajaline on malmi, terase, värviliste metallide, söe ja nafta tootmise edasine kasv ning masinaehituse kõikide liikide maksimaalne arendamine.

UK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt vastuvõetud riiklikus plaanis NSV Liidu rahvamajanduse arendamiseks 1941. aastal nähakse ette järgmised tähtsamad majanduslikud ülesanded:

— viia NSV Liidu tööstuse üldproduktiooni väljalask 162 miljardi rublani, tõstes seda võrreldes 1940. aasta tasemega 17—18 protsenti;

— suurendada malmi tootmist 18 miljoni tonnini, terasevalamist 22,4 miljoni tonnini ja valtsitud metalli tootmist 15,8 miljoni tonnini;

- tagada söetootmine 191 miljoni tonni ulatuses, nafta- ja gaasitootmine — 38 miljoni tonni ulatuses ja turba — 39 miljoni tonni ulatuses;
 - tagada masinaehituse toodangu kasvu 26 protsendi võrra, võrreldes 1940. aastaga;
 - tagada elektrijaamade võimsuse juurdekasvu 1.750.000 kilovati võrra;
 - suurendada puuvillatööstuse võimsust 850.000 värtna võrra;
 - suurendada teraviljakultuuride üldproduktiooni 8 protsendi võrra;
 - tagada keskmine ööpäevane laadimine raudteel 103.000 vaguni ulatuses;
 - suurendada jaekauba läbikäiku riiklikus ja kooperatiivses kaubanduses 197 miljardi rublani;
 - tõsta tööviljakust tööstuses ja ehitustööde alal 12 protsendi võrra;
 - vähendada tööstustoodete omahinda 3,7 protsendi võrra ja tagada selle arvel täiendavad säästsummad tööstuses 7,3 miljardi rubla ulatuses;
 - täita kapitalimahutuste programm 57 miljardi rubla ulatuses (sellest 9 miljardit rubla mittetsentraliseeritud kapitalimahutusi);
 - tagada aineliste ja rahaliste riiklike reservide edasine suurenemine.
- Sellised on tähtsamad näitajad riiklikus plaanis 1941. aasta kohta.
- Vastavalt rahvamajanduse üksikuile harudele plaan näeb ette järgmised ülesanded:
- Tootmisvahendite ja tarbeesemete tootmise kasvu NSV Liidu tööstuses on näha järgmistest andmetest (miljardites rublades):

	1940. a.	1941. a. (Plaan)
Tootmisvahendite tootmine kasvab	83,9 kuni	103,6 ehk 23,5 ⁰ / ₀
Tarbeesemete tootmine kasvab	53,6 kuni	58,4 ehk 9 ⁰ / ₀

Seega tarbeesemete tootmise kasvuga käib kaasas tootmisvahendite tootmise veelgi suurem kasv.

See tootmisvahendite tootmise kasvu ettejäudmine näitab sotsialistliku ühiskonna progressiivset iseloomu, kes viib edasi oma tootmisjõude.

Uksikute toodete liikide kasv 1941. aastal, võrreldes 1940. aasta tasemega moodustab:

Süsi	116 ⁰ / ₀
Nafta	111 ⁰ / ₀
Elektrienergia	114 ⁰ / ₀
Malm	121 ⁰ / ₀
Teras	122 ⁰ / ₀
Kvaliteetne valtsitud metall	123 ⁰ / ₀
Alumiinium	166 ⁰ / ₀
Vask	131 ⁰ / ₀
Nikkel	199 ⁰ / ₀
Molübdeen	428 ⁰ / ₀
Vedurid	142 ⁰ / ₀
Kaubavagunid	194 ⁰ / ₀
Tööpingid	128 ⁰ / ₀
Tšement	138 ⁰ / ₀
Puidu väljavedu	136 ⁰ / ₀
Paber	124 ⁰ / ₀
Puuvillkangad	111 ⁰ / ₀
Nahast jalanõud	111 ⁰ / ₀
Peensuhkur	127 ⁰ / ₀
Konservid	124 ⁰ / ₀

1941. aasta plaan nõuab vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi Seadlusele 10. juulist 1940. aastast toodete kvaliteedi otsustavat parandamist. Kõigil tööstusaladel seisavad ees uued ülesanded kvaliteedi parandamiseks, suurema tootmisvõimega masinate, mitmesuguste kõrgekvaliteediliste metalliliikide ja uue eesrindliku tehnika väljalaske alal.

Mustal metallurgial seisab ees suurendada, võrreldes 1940. aasta tasemega, eriliste terasesegude väljalaskmist 100% võrra, eriliste lapikmetallide tootmist — 85% võrra ja kiirlõiketerast — 125% võrra.

Värviline metallurgia peab tagama värviliste ja haruldaste metallide kõrge kvaliteedi, mis ei jääks maha tehniliselt eesrindlike kapitalistlike maade standardidest.

Seda on vaja meenutada eriti seepärast, et Värvilise Metallurgia Rahvakomissariaat pole võtnud veel küllalt õpetust UK(b)P Keskkomitee teatavast otsusest nimetatud rahvakomissariaadi tööstuskäitiste toodangu kvaliteedi suhtes.

Masinaehitusel seisab ees tagada uue tehnika, kõrge töövõimega tööpinkide ja -presside massiline tootmine. Muide automaat- ja poolautomaattööpinkide tootmine suureneb 76 protsendi võrra.

NSV Liidu tööstusel on võimalus mitte ainult täita, vaid ka ületada 1941. aasta plaan. 1940. aasta viimasel veerandil saavutatud tootmise tase moodustab kindla baasi 1941. aasta programmi täitmiseks ja ületamiseks. Näitena toon tööülesande malmi valamise ja kaubavagunite väljalaske alalt.

Keskmine malmivalamine ööpäevas 1940. aasta neljandal veerandil ulatus juba 95 protsendini 1941. aasta plaanis ette nähtud keskmisest valamisest ööpäevas. Nõnda, võrreldes 1940. aasta neljanda veerandiga, peavad metallurgiatöölised aastaplaani täitmiseks tõstma valamist umbes kuue protsendi võrra. Selge on, et me mitte ainult täidame selle plaani, vaid võib-olla ka ületame selle.

Või võtke kaubavagunite tootmine. Vagunite keskmine ja tegelik väljalaskmine ööpäevas 1940. aasta neljandas veerandis moodustas juba 90 protsenti 1941. aasta plaanis ettenähtud keskmisest väljalaskmisest ööpäevas. Järelikult on vaguniehitajatel vaja 1941. aasta plaani täitmiseks, võrreldes 1940. aasta neljanda veerandiga, tõsta vagunite väljalaskmist umbes 12 protsendi võrra. Selge on, et ka sel alal me mitte üksnes täidame plaani, vaid võib-olla ületame selle.

Tuleb vaid mobiliseerida tööstuses veel mitte kasutatud võimalused ja reservid.

Esiteks, säärase võimaluste ja reservide hulka kuulub olemasolevate seadmete täielik ära kasutamine. Tööpinkide ja -presside registreerimise kokkuvõtted, millest juba osalt kõneles sms Malenkov, tõendavad metallilõikavate tööpinkide ja sepikoja-pressimisseadmete pargi määratu suurt kasvu NSV Liidu tööstuses ja meie masinaehituse suuri võimalusi.

Metallitöötlemise seadmete registreerimine toimus aastal 1932 ja nüüd — aastal 1940. Selle aja jooksul metallilõikavate tööpinkide arv NSV Liidu tööstuses on suurenenud 3,5 korda ja sepikoja-pressimisseadmete arv kolm korda.

See kasv tähendab teise ja kolmanda viisaastaku sotsialistliku ülesehituse suurimat tulemust tööstuse arenemises ja eriti masinaehituses.

Kuid samad registreerimise tulemused näitavad ka, et meil kasutatakse äärmiselt ebarahuldavalt metallilõikavaid tööpinke ja sepikoja-pressimisseadmeid. Registreerimisel avastati käitistes ja ehituste juures ülesseadmata tööpinke 1. novembriks 1940. aastal ligi 46.000 ja sepikoja-pressimisseadmeid 8000.

Pealeselle ei töötanud registreerimispäeval 1. novembril 1940. aastal 70.000 tööpinkil ja 15.000 sepikoja-pressimisseadet. Tööpingid ja -pressid seisid nii remondi kui ka mit-

mesuguste tehase sisemiste põhjuste pärast: tööriista, materjalide ja vabrikatide mitteõigeaegse kättesaamise ja tööliste puuduse pärast.

Kui arvata maha tehastes ülesseadmata ja mittetöötavate metallilõikavate tööpinki üldarvust need, mis on monteerimisel ja remondis, samuti ka tööpingid, mida peetakse kõlbmatuks käitiste poolt, siis isegi sel juhul jäi järele üle 30.000 ülesseadmata tööpingi ja ülesseatute arvust ei töötanud 38.000 tööpinki; see moodustab kogusummas 68.000 tööpinki. Kuivõrd tunduv on see reserv Nõukogude masinaehituses, nähtub sellest, et USA-s lasti välja nende kõige paremal aastal — 1929. a. — ligi 65.000 tööpinki.

Teiseks, tööstuse kasvamise võimaluste ja reservide hulka tuleb arvata ka tootmistehnika tõstmine, täiuslikumate masinate rakendamise ja eesrindliku tehnoloogia sisseviimine. Lubage esitada näiteid sellel teemal.

Esimene näide — tehnoloogilise protsessi automatiseerimine valamise alal. Selle protsessi olemus on järgmine: harilikult saadus vormitakse muld- või savivormides. Valamistöö automatiseerimise juures aga, nagu see näiteks toimub Klimovo masinaehituse tehases, saaduse vormimist ei toimetata muldvormides. Selle asemel teostatakse metallivalamist alatistesse metallvormidesse, mis on üles seatud 12-st osast koosneval spetsiaalsel karussellitüübilisel valamismasinal. See masin võimaldab teostada pidevat valamist ja anda päevas kahe töövahetuse juures 10.000, või aastas kolm miljonit valandit.

Pidev valamine alatistesse vormidesse karussellitüübilisel masinal ühenduses teiste operatsioonide mehhaniseerimisega ja kõrge tootmisvõimega automaatide rakendamisega toote mehaaniliseks töötlemiseks pärast valamist võimaldab vähendada valamise all olevaid tootmispindu kuus korda, vähendada keskmise kategooria tööliste arvu enam kui 2,5 korda, vähendada valamise praaki kaks korda, vähendada metallilõikavate ja abiseadmete arvu neli korda, alandada saaduse omahinda kaks korda ja sealjuures saada malmivaland, mis pole oma kvaliteedilt peagu halvem Bessemeri terasest. Seda püsivais vormides valandite saamise meetodit tuleb ulatuslikult levitada masinaehituses. Tootmise automatiseerimine loob võimaluse suurendada tunduvalt valamist olemasolevatel tootmispindadel ja alandada toodete omahinda.

Teine näide — üksikosade väljatagumise asendamine stantsimisega. See asendamine seisneb järgmises: väljatagumisel üksikosa pigistatakse vasara või pressi kahe lameda pinna vahele ja see võtab alatiste lõkkide tagajärjel sepa vahetel osavõtul algkuju, millele järgneb võrdlemisi suur mehaaniline töötlus tööpingil. Stantsimise puhul aetakse soojendatud metall võimsa vasara (pressi) lõkkidega stantsi vormimisõõnde (vormi), millele järgneb vähene töötlus tööpingil liigsete osade mahalõikamiseks. Selle tagajärjel väheneb tarvidus mehaaniliseks töötlemiseks, paljudel puhkudel saadakse täiesti puhas pind ja vähenevad töötlemisaeg ja metallikulutus toote valmistamiseks. Esitan näite üksikosa nr. 24 tootmisest Molotovi masinaehituse-tehases:

	Väljatagumise puhul.	Stantsimise puhul.
Üksikosa valmistamise aeg	100 minutit	7 minutit
Jäätmed ja laastud protsentides üksikosa puhtast kaalust	120—130	40—50

Tuleb märkida, et stantsimiseks vajatakse muidugi võimsamaid ja täpsemaid seadmeid ja stantside valmistamist. Stantsimist võib kasutada kõigis masinaehitustehastes, kus toimub seeria- ja masstootmine. Kolmas näide — automaatne keevitamine Ukraina Teaduste Akadeemia elekterkeevitamise instituudi meetodi järgi. Selle meetodi olemus seisneb järgnevas. Elektroodiga keevitamise protsess toimub paksu sulapagu kihi all. Selle kihi kaitse all toimub metalli kontsentreeritud soojumine ja tema kiirem sulamine.

Olles kaitstud sulapagu kihist, ei sisalda sulametall, järelikult ka keevitamiskoht, kahju-likke lisandeid ja omandab kõrgemad mehaanilised omadused. Metall kiirema soojumise, sulapagu ja elektroodi automaatse lisamise, keevitatava mehhanismi automaatse ümberpaigutamise arvel tekib määratu efektiivsus, tööproduktiivsus tõuseb 5—10 korda, materjali ja töö kulutus väheneb.

Automaatse keevitamise meetodi ulatuslik tarvituselevõtt on võimalik ja vajaline paljudes masinaehitustehastes, laevaehituses ja ehitustöös.

Neljas näide — automaatsete kontrollimisseadeldistega tööpingid. Selle kontrolli olemus seisneb järgnevas: Harilikus praktikas kasutatavad operatsioonid valmistatava üksikosa kontrollimiseks ei taga vajalist täpsust, vähendavad tööpingi produktiivsust, sest kontrollimise operatsioonid on seotud üksikosa äravõtmisega tööpingilt, viimase seismapanekuga ja järelikult ajakaotusega. Automaatsel kontrollimisel kinnitatakse automaattööpingi külge seadeldis, mis töolisest sõltumatult lubab üksikosa maha võtmata ja tööpink seisma jätmata automaatselt kontrollida üksikosa omadusi ja viimistlust. Automaatse kontrollimise meetod kindlustab täpsust tootmisel, vähendab tunduvalt praaki, vähendab tööpingi seisakut 20—30 prots. ja võimaldab ühel töölisel töötada 3—4 tööpingil ühe asemel. Kuigi automaatse kontrollimise kasutamise ala on väga ulatuslik, on seda tööd meie tehaseis arendatud äärmiselt nõrgalt.

Sel kombel eesrindliku tehnika ja tehnoloogia rakendamine loob suuri lisavõimalusi tootmise kasvuks.

Kolmandaks kuulub tootmise edasise kasvu võimaluste ja reservide hulka omahinna ja arvukate ebaproduktiivsete tootmiskulude alandamine.

Sotsialistliku tööstuse tulutoovus kasvab aasta-aastalt. NSV Liidu tööstuslike rahvakomissariaatide käitise puhastulu moodustas 1938. a. 5,2 miljardit rubla, 1939. a. — 8,5 miljardit rubla ja 1940. a. moodustas tulu juba umbes 14 miljardit rubla. On teada, et kapitalistlik tuluseadus ei valitse nõukogude tööstuses. Partei poliitikat ühe või teise tööstusharu arendamisel ei määra nende tulu suurus, vaid sotsialismi võidu ja NSV Liidu sõltumatuse hoidmise huvid kapitalistliku maailma suhtes. Vastasel korral areneksid meil kõigest kiiremini näiteks jahutööstus või veejõul töötav tööstus kui kõige tulutoovamad, mitte aga rasketööstus.

Ometi on kahjude likvideerimine tööstuses ja omahinna vähendamine meie esmajärguliseks ülesandeks, sest see tervendab meie käitisi, tõhustab nende rahalisi käibevahendeid ja aitab kiirendada tootmise tempot.

Seepärast ei saa normaalseks tunnistada kahjude püsimist mõningais tähtsamais tööstusharudes, näiteks metsatööstuses 1940. a., kus iga ruumimeetri puidu kohta saadi 11—12 rubla kahju, ja põlevkivitööstuses, kus iga tonni põlevkivi kohta saadi 1940. a. 33 rubla kahju.

Tootmiskulude ja omahinna vähendamise võimalusi on meil sõna otseses mõttes igal sammul. Võtke praagi suurus. Rida käitisi ei tule ilmselt toime heakvaliteedilise produktsiooni väljalaske ülesandega. Praagist tingitud kaotused moodustasid Masinaehituse Rahvakomissariaatide ja Musta Metallurgia Rahvakomissariaadi käitistes 1940. a. ligi 2 miljardit rubla. Selle praagi vähendamine poole võrra tähendaks produktsiooni puhast juurdekasvu miljardi rubla võrra. Tootmiskulude vähendamise tõsiseks allikaks on ebaproduktiivsete administratiivtaluslike kulutuste vähendamine. Need kulutused on liiga suured. Teenijate arv käitistes on tööliste arvuga võrreldes liiga paisutatud.

A. 1937 Liidu ja vabariiklike rahvakomissariaatide tööstuses tuli iga 1000 töölise kohta keskmiselt 75 teenijat, 1939. a. — 90 teenijat ja 1940. a. — 87 teenijat. Nagu näete,

1940. a. mõnevõrra vähenes teenijate arv iga 1000 töölise kohta, kuid see on siiski **tunduvalt** kõrgem kui 1937. a. Me võime ja peame vähendama teenijate erikaalu vähimalt 1937. a. tasemeni, mis on ka ette nähtud 1941. a. plaanis. See annab tootmistööle **lisatööjõureserve** ja vähendab tootmistöö ebatootlikke kulutusi.

Selleks, et kasutada kõiki neid ja muid tööstuse kasvamise võimalusi, on vaja arenada nende töötajate ainelise soodustamise süsteemi, kes täidavad plaani hästi ja kokkuhoidlikult, selleks aga on vaja lõplikult likvideerida käitistes valitsev võrdsustamine ja ebaõiglane töötasu.

Ebaõiglus ja võrdsustamine on säilinud käitistes alatiste ja abi-tootmistööliste vahel: tavaliselt omavad abitöölised soodsamaid väljatöötamise norme, mille täitmist aga kontrollitakse mitteküllaldaselt.

Ebaõiglus valitseb ka ettevõtete majandusjuhtide ja insener-tehniliste **tööjõudude** töötasus: nende juhatajate, kes täidavad plaani, ja hädajuhatajate, kes ajavad plaani nurja, töö eest tasutakse võrdselt. Selle ebaõigluse likvideerimine ja töötajate ainelise soodustamise õige teostamine annab meie tööstusele uusi võimalusi kasvuks.

Säärased on 1941. a. plaani ülesanded tööstuse alal.

PÕLLUMAJANDUS.

Siirdun põllumajanduse küsimustele. 1940. aasta oli kolhoosliku korra edasise tugev-
nemise ja põllumajanduse tõusu aastaks. Partei ja valitsuse tähtsaimate abinõudena, mis olid suunatud kolhoosliku korra tugevdamisele, väärivad viimase aasta jooksul märkimist:

Esiteks, abinõud kolhooside ühiskondlike maade kaitsmiseks raiskamise eest.

Need abinõud tegid lõpu eraomandlike vahetõrgete arenemise tendentsile külas, mille eest seltsimees Stalin omal ajal hoiatas parteid.

Teiseks, põllu- ja karjasaaduste riigile andmise normi arvutamise üleviimine põllupinna hektaari alusele.

See otsus andis vabaduse kolhoosnikute algatusvõimele ühiskondliku majapidamise, eriti ühiskondliku karjakasvatuse kiireks arendamiseks kolhoosides.

Kolmandaks, UK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissari-
ride Nõukogu otsus kolhoosnikutele lisatöötasu maksmise kohta Ukrainas põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja karjakasvatuse toodangu tõstmise eest.

Need otsused ja abinõud omavad ajaloolise tähtsuse sotsialismi võidu arendamiseks ja kindlustamiseks külas. Toetudes neile, kasvab ja tugevneb sotsialistlik põllumajandus. On tõusnud ka põllumajanduse plaanimise tähtsus. Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja karjakasvatuse toodangu tõusu plaani näitajad omandavad nüüd suurema tähtsuse ühenduses lisatöötasu maksimisega kolhoosnikutele, kes ületavad neid näitajaid. Seega on põllumajanduslik plaan omandanud määratu suure lisajõu.

Tähtsaimate põllumajanduslike kultuuride alla määratud külvipindala suure-
nemine a. 1941 on ette nähtud järgmises ulatuses:

kogu külvipindala	157 milj. ha	ehk 103,9% a. 1940
seal hulgas teravilja all	111,1 " " "	100,2% " "
tehniliste kultuuride all	12,0 " " "	101,7% " "
juurvilja, kõrvtalaliste		
ja kartulite all	11,4 " " "	124,3% " "
loomasööda all	22,5 " " "	124,3% " "

Esitatud andmeist selgub järgmist:

1. Külvipindala kõigi kultuuride alal kasvab keskmiselt 4⁰/₀.
2. Eriti kiiresti kasvab külvipindala loomatoidu- ja kõrvitsaliste kultuuride alal.
3. Teraviljakultuurid püsivad enam-vähem 1940. a. tasemel.

Külvipindala struktuuri muutmine on seotud peamiselt üleminekuga õigele külvikorrale ja loomatoidu-kultuuride alla määratud külvipindalade tunduva suurendamisega.

Teravilja- ja tehniliste kultuuride üldtoodang üle NSV Liidu kasvab samuti tunduvalt. Teravilja üldtoodang suurenes 1940. aastal 7,3⁰/₀, suhkrupeeditoodang kasvas 18,6%, päevalilletoodang 13,2⁰/₀ ja kartulitoodang 35,6⁰/₀.

Hoolimata ebasoodsast ilmastikutingimustest 1939./40. a. (erakordselt tugevad külmad, pikaleveninud kevad, kuiv ilmastik idas) teravilja- ja tehniliste kultuuride üldtoodang a. 1940 oli tunduvalt kõrgem kui põllumajandusele soodsal 1913. ja sellele järgnenud aastail. Kuigi puuvilla- ja linatoodang a. 1940 ületas 1913. a. taseme (puuvilla alal 3,4 korda, lina alal aga 1,5 korda), jääb see siiski maha plaaniülesandeist, missugune asjaolu nõuab Põllutõõ Rahvakomissariaadi organite ja kohalike parteiorganisatsioonide tähelepanu.

1941. a. plaan näeb ette põllumajanduse üldtoodangu edasist tõusu teravilja, toorpuuvilla, linakuu, suhkrupeedi, kartuli ja muude põllumajanduslike saaduste alal. Teraviljakultuuride üldtoodang, peamiselt viljakuse tõusu arvel, peab a. 1941 ulatuma umbes 7.900.000.000 puudani.

Seejuures on eriti tähtis ära märkida teraviljatoodangu kasvu NSV Liidu kagu- ja idarajoonides. Volga-äärsetel maadel oli teraviljakultuuride saak 1941. a. 937.000.000 puuda, mis ületab peagu 32⁰/₀ võrra 1913. a. taseme, mida Venemaal peeti kõige kõrgema saagi aastaks.

Teraviljakultuuride üldsaagis üle NSV Liidu on tunduvalt kasvanud idarajoonide erikaal. Teraviljatoodang Nõukogude Liidu idarajoonides oli a. 1940, hoolimata kuivusest, 1.482.000.000 puuda ja ületas 1913. a. taseme 88⁰/₀ võrra. Seega meie kodumaa kagu- ja idaosas on nõukogude rahvastele loodud kindel viljasalv.

Kasvanud on ka Nõukogude Liidu põllumajanduses kasutatavate masinate arv. A. 1940 tõusis traktorite arv 523.000-ni 483.000 vastu a. 1938, kombainide arv on tõusnud 182.000-ni — 153.000 vastu a. 1938. Peale selle on kasvanud ka muude komplitseeritud ja lihtsate masinate arv. Toetudes sellele sotsialistliku põllumajanduse tehnikale, on toodangu tõus põllumajanduses muutunud püsivaks.

UK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt tarvitusele võetud abinõude alusel, mis puutuvad ühiskondliku karjakasvatuse arendamisse, kariloomade miinimumarvu kindlaksmääramisse kolhoosides ja üleminekusse lihaga varustamise alal arvestamisele vastavalt põllupindala hektaaridele, kolhoosid on saavutanud suurt edu karjakasvatustehnikate loomise, kariloomade arvu suurendamise ja karjajanduse tootvuse tõusu alal.

Kolmanda viisaastaku kolme aasta jooksul on karjakasvatustehnikate arv kolhoosides suurenenud järgmiselt:

	1. I 1938. a.	1. I 1941. a.	s. o. rohkem
Kokku oli farme	347.000	618.000	78 ⁰ / ₀
Seal hulgas:			
suurte kariloomade farme	132.000	234.000	77 ⁰ / ₀
lambakasvatustehnikate	71.000	216.000	205 ⁰ / ₀
seakasvatustehnikate	77.000	168.000	117 ⁰ / ₀

1941. a. alguseks tuli iga 100 kolhoosi kohta keskmiselt 261 farmi, seal hulgas 99 suurte kariloomade farmi, 91 lambakasvatusefarmi ja 71 seakasvatusefarmi.

Veo- ja kariloomade arv kolhooside farmides on selle aja jooksul kasvanud järgmiselt:

suurte kariloomade arv kuni 20 miljonini,
lammaste ja kitsede arv kuni 41,9 miljonini,
sigade arv kuni 8,2 miljonini,
hobuste arv kuni 14,4 miljonini.

Suurte kariloomade arv kolhooside farmides küündis 1940. a. lõpupoole kogu Saksamaa 1938. a. tasemeni. Saksamaad aga peetakse õigusega arenenud karjakasvatusega maaks.

Vastavalt kolhooside endi soovidele näeb 1941. aasta plaan ette kolhooside loomakasvatuse edasise tõusu ja nimelt: sarvloomade alal 19⁰/₀, nende seas lehma 24—25⁰/₀; lammaste ja kitsede alal 23—24⁰/₀, sigade alal 38⁰/₀ ja hobuste alal 9—10⁰/₀.

NSV Liidu põllumajanduse edusammud on suured. Kuid nad võivad olla veel suuremad, kui mobiliseerime lisavõimalused, likvideerime puudused ja nende sallimise Põl-lutöö Rahvakomissariaadi ja Sovhooside Rahvakomissariaadi organites. Nende puuduste hulka tuleb lugeda vähemalt järgmised:

- 1) traktorite ja kombainide seisakud isegi kiirete põllumajanduslike tööde hooajal;
- 2) teravilja tehniliste kultuuride saagi kaotused, eriti mitteõigeaegse koristamise tõttu;
- 3) veidi liig suured kaotused loomakasvatuses ja ülesannete mittetäitmine karja toodangu alal;
- 4) teatava hulga kolhoosnikute olemasolu, kes ei täida vajalist tööpäevade miinimumi, mis hoiab põllumajanduses kinni varjatud tööjüureserve.

Ukraina eeskujul üleminek täiendavale töötasude süsteemile nende kolhoosnikute suhtes, kes plaaniga võrreldes on saavutanud põllumajanduslike kultuuride kõrgemaid viljasaake ja suuremat produktiivsust loomakasvatuses, — innustab kolhooside talupoegi veelgi enam võitlusele sotsialistliku põllumajanduse edasise õitsengu eest.

Need on 1941. aasta plaani põhilised ülesanded põllumajanduse alal.

TRANSPORT.

Siirdun transpordi küsimustele. Rahvamajanduse produktsiooni kasv meie maal esitab iga aastaga raudtee- ja veetranspordile lisanõudmisi hiiglahulga vedude alal. Suureneb transpordi tehnilise varustuse vajadus. Uhes vedude suurenemisega kasvab ka vajadus pidevate vedude ratsionaalseks organiseerimiseks.

Kaasaegne sõda tõendab transpordi hiiglatähtsust maade ja rahvaste elus. Ükski meresuurriik, kui ta tahab püsida iseseisvana, ei saa läbi ilma kõrgesti arenenud mere-laevastikuta ja mereühendusteta. NSVL pole aga ainult meresuurriik. Meie maa on, mis veel tähtsam, suurim raudteederiik.

Raudteetranspordi tähtsus NSV Liidus on niisama suur kui merelaevastiku tähtsus suurele mereriigile.

Mõõdunud aastate jooksul on UK(b)P Keskkomitee ja NSVL Rahvakomissaride Nõukogu osutanud erilist hoolt transpordi vajadustele ja seda igakülgset kindlustanud. Sõjaline tegevus 1939. a. lõpul ja 1940. a. algul, mida Punaarmee tuli pidada, tõendas, et vaatamata üksikutele puudustele tuli raudteetransport tööga toime ja võib kindlasti toime tulla meie Punaarmee mobilisatsiooniliste vajadustega.

A. 1941 kasvavad veod järgmises ulatuses:

Raudteetranspordi veod suurenevad 431 miljardi tonn-kilomeetrini ehk 4%.

Jõetranspordi veod — 46,3 miljardi tonn-kilomeetrini ehk 28%.

Nagu näete, lähtub 1941. a. plaan jõevedude märksa kiirema kasvu ülesandest, eesmärgiga kergendada raudteetranspordi koormust ja jõevedudega kindlustada kiiresti suurenevaid hulgalisi vedusid. Seoses veeteede ehitamise ja arendamisega — Dnepro-Bugi kanali, Moskva-Volga kanali, Maria veesüsteemi rekonstrueerimisega — on jõetranspordil täiesti võimalik täita see ülesanne.

Tähtsaimaks allikaks vedude suurendamisel rahvamajandusele vajalikus ulatuses ja suunas on ebaratsionaalsete, s. o. liig kaugete ja ristuvate vedude likvideerimine. Vedude aja lühendamine vähendab kaupade tootmiskulusid, vähendab aega, mis kulub nende tootmiseks, ja järelikult kiirendab laiendatud sotsialistliku taastootmise tempot.

Meil on aga tunduvas ulatuses säilinud kohutavad ja ülemäära kauged veod. Kuigi üldiselt veokaugus kõikide kaupade alal vähenes aastal 1940 veidi, võrreldes 1939. aastaga, siis selliste massiliste kaupade nagu kivisöe ja metsa vedude kaugus aastal 1940 ei vähenenud, vaid isegi suurenes. Toon mõningaid näiteid ebaratsionaalseist vedudest, mis toimusid aastal 1940.

Kesk-Aasiasse, Taškendi ja Ašhabadi raudteede piirkonda veeti Siberist 470.000 tonni kivisütt. Seejuures võib Kesk-Aasia liiduvabariikide vajadusi, selle hulgas ka raudteetranspordi enese vajadusi ülejäägiga katta kohaliku söetoodangu arvel, mille tagavarad on väga suured.

Kuznetski-söe vedu Siberist teostati a. 1940 ka Kuibõševi, Kaasani, Gorki raudteede piirkondadesse ja veelgi kaugemale läände 2.500.000 tonni ulatuses, kuigi kivisöe, põlevkivi, turba tagavarad on Uuralis ja Nõukogude Liidu keskmistes rajoonides küllaldaselt suured.

Ebaratsionaalsed või ülemäära kauged söeveod, kusjuures lõviosa veetavast söest kulutatakse veduri kütteks, mis veab seda sütt, tuleb likvideerida. Selleks on vajalik suurendada söe tootmist keskmistes rajoonides, Uuralis ja Kesk-Aasias. Selleks on vaja, et Teede Rahvakomissariaat ja Riiklik Plaanikomisjon kontrolliks tegelikult vedude käiku.

Musta Metallurgia Rahvakomissariaadi mahajäämise tõttu abinõude teostamisel valtsimismasinat alal tekkinud kitsa spetsialiseerumise likvideerimiseks ja defektide kõrvaldamiseks metalliga varustamise organiseerimisel teostatakse seni ristuvaid metallivedusid rajoonide vahel. Ukraina NSV rajoonidest veeti 1940. aastal välja 12.500.000 tonni metalli ja sisse 900.000 tonni metalli. Uurali rajoonidest veeti välja 2.000.000 tonni metalli ja sisse 1.400.000 tonni metalli. Keskrajoonidest veeti välja 1.800.000 tonni metalli, kuna samaaegselt veeti sisse 3.500.000 tonni metalli. Looderajoonidest veeti välja 800.000 tonni metalli, kuna samaaegselt veeti sisse 2.000.000 tonni metalli. Seega ühed ja samad rajoonid, saates välja suurel hulgal metalli, veavad neid sisse teistest rajoonidest.

Seepärast et Musta Metallurgia Rahvakomissariaat ei ole täitnud UK(b)P XVIII kongressi otsust mangaanimaagi uute tootmisrajoonide asutamise kohta Uurali ja Siberi vajaduste tarvis, jätkub selle sissevedu Taha-Kaukaasia ja Ukraina kaugelasuvaist rajoonidest. Čiaturist ja Nikopolist saadeti aastal 1940 Uuralisse 185.000 tonni mangaanimaaki ning Siberi rajoonidesse 90.000 tonni mangaanimaaki. Samal ajal aga Musta Metallurgia Rahvakomissariaat kaevandab endiselt nõrgalt rikkaid mangaanimaagi lademeid Põhja-Uuralis ja Baškiirias.

Seega pole kaugeltki veel ära kasutatud täiendavad võimalused raudteetranspordi töö parandamiseks, mis on seotud ebaratsionaalsete vedude likvideerimisega. Muuseas aga vedude keskmise kauguse vähendamine ja järelikult vagunite läbisõidu kauguse vähendamine kas või ainult 10 kilomeetri võrra läbisõidu tegeliku kauguse kohta aastal 1940 annab võimaluse raudteedele suurendada uute kaupade laadimist peagu 1500 vaguni võrra tööpäeva kohta.

A. 1941 mahutab riik raudteetranspordi kapitale 6.500.000.000 rubla ulatuses, mis ületab 1940. a. taseme peagu 55% võrra. A. 1941 raudteetranspordile muretsetavate vagunite arv peagu kahekordistub.

Raudteid ootab kõigepealt ülesanne seada täielikku korda olemasolevad põhifondid — teed, liikuv koosseis, laiendada kitsarööpmelisi liine ja sõlmi, mis vähendavad kogu maa raudteevõrgu töö tõhusust.

Peale mõne eriliini ja sõlme, mille intensiivistamine seisab Teede Rahvakomissariaadi ees aastal 1941, on vaja samuti pühendada tähelepanu Uurali raudteede läbilaskevõime intensiivistamisele, mis seni jäävad maha plaaniülesannete täitmisel. See mahajäämine tuleb täielikult likvideerida, kuna Uurali raudteede tähtsus NSVL rahvamajandusele on väga suur.

Raudteetranspordi suured võimalused peituvad liikuva koosseisu ringkäigu kiirendamises. Raudteetranspordi suurtest reservidest annavad tunnistust järgmised tõsiasiad.

Kui vaguni ringkäigu aeg 1940. a. arvestada 100, siis

vagun oli liikluses	19%	kogu ringkäigu ajast
vahejaamades	11%	" " "
maha- või pealelaadimisel	21%	" " "
tehnilise ümbertöötamise või muu operatsiooni all	49%	" " "

1940. aastal vaguni ringkäigu aeg vähenes mõne tunni võrra võrreldes 1939. aastaga. Kuid siin leidub veel väga suuri võimalusi. Vaguni ringkäigu lühendamise maha- ja pealelaadimise aja ja samuti tehnilise ümbertöötamise aja vähendamise arvel 3—4 protsendi võrra annab võimaluse suurendada uute kaupade laadimist raudteel ligikaudu 3.500 vaguni võrra ööpäeva jooksul. Kuid veel suuremad võimalused peituvad rahvamajanduses kaubaveo ringkäigu suurendamiseks veetranspordi liinidel, NSVL on rikkaim maa oma suurte veemagistraalide poolest.

Kuigi veod veeteed kaudu on suurenenud a. 1940, jäävad nad siiski veel maha plaani ülesannetest ja kergendavad raudteetranspordi tööd ebaküllaldaselt.

Eriti halb on olukord jõetranspordis selliste kaupade veoga nagu mets, ehitusmaterjalid, süsi ja nafta. Ma toon mõningaid näiteid.

Iga aasta saabub Leningradi ja Leningradi oblastisse raudteetranspordiga 1.500.000 tonni metsa. Muuseas on aga Jõelaevastiku Rahvakomissariaadil täiesti võimalik korraldada selle metsa kohalemuretsemist veetranspordi kaudu mööda Valgemere—Läänemere kanalit ja Maria veesüsteemi. Seda nõuavad rahvamajanduse ja raudteetranspordi huvid.

A. 1940 veeti mööda Ordžonikidze ja Taga-Kaukaasia teid raudteetranspordi abil 1.200.000 tonni metsa. Need veod oleks võinud täielikult juhtida veetranspordile. Muuseas on aga metsa vedu Volgat ja Kaspia merd kaudu Ordžonikidze kraai ja Taga-Kaukaasia rajoonidesse organiseeritud Jõelaevastiku Rahvakomissariaadi poolt äärmiselt ebarahuldavalt. Seni kasutatakse ebaküllaldaselt jõetranspordi raudteede vabastamiseks nafta veoks. Naftavedude plaani 1940. aasta kohta ei täidetud. Eriti jäi see täitmata nafta välja-

veo alal Astrahanist üles mööda Volgat. Aastal 1941 tuleb Jõelaevastiku Rahvakomissariaadil tunduvalt suurendada naftavedusid veeteed kaudu. Jõelaevastiku ärakasutamise andmed tõendavad, et on olemas suuri kasutamata võimalusi vedude suurendamiseks veeteed kaudu.

Laevade mitteõigeaegse väljatoomise tagajärjel talvisest remondist 1940. aastal ei täitnud Jõelaevastiku Rahvakomissariaat ülesannet ainult puksiirveo alal peagu 1.300.000.000 tonn-kilomeetri võrra, eriti suurimas Volga tanklaevanduses ulatus see mittemtäitmine 750.000.000 tonn-kilomeetrini.

Peale selle ei täitnud Jõelaevastiku Rahvakomissariaat ülesannet massiliste kaupade veo alal 1940. aastal 700.000.000 tonn-kilomeetri võrra laevade kinnihoidmise tõttu suvises remondis.

Jõelaevastiku seisakute vähendamine, mis seni on olnud väga suured, laevaremondi kvaliteedi tõstmine eriti talveperioodil, Nõukogude Liidu võimsate veemagistraalide täielik ärakasutamine on veetranspordi edasilükkamatuks ülesandeks. Meil on olemas kõik vajaline selleks, et veeteelased võiksid mitte ainult täita, vaid ka ületada jõevedude suurendamise suure ülesande 1941. a. 28⁰/₀ võrra.

Sellised on 1941. a. plaani põhilised ülesanded transpordi alal.

Kapitaalne ehitustöö.

Ma asun kapitaalsete ehitustöö küsimuste juurde. Ehitustöö ja ettevõtete paigutamise programm, mis on vastu võetud 1941. aastaks UK(b)P Keskkomitee ja NSVL Rahvakomissaride Nõukogu poolt, kujutab endast grandioosset kava. See viib NSVL rahvamajanduse sotsialismi ülesehitamise uute suurte plaanide lahendamisele.

Kapitalimahutuste programm NSVL rahvamajandusse ületab 1940. a. taseme enam kui poolteisekordselt. Selles programmis peegeldub sotsialistliku ühiskonna edasiliikumine. Mis on esile kutsunud kapitalimahutuste sellise tunduva kasvu? — See on esile kutsutud meie arengu kõige igapäevasemais vajadus ja sotsialistliku tööstuse laiendamises, vajaduses kiirendada ülesande täitmist — ette jõuda majanduslikus suhtes peamisest kapitalistlikest riikidest.

Tsentraliseeritud kapitalimahutuste 48.000.000.000 rubla suurusest üldhulgast moodustavad mahutused tööstusse 30.600.000.000 rubla, mis ületab 1940. aasta taseme 71⁰/₀ võrra.

Eriti kiiresti kasvavad kapitalimahutused rahvamajanduse järgmistesse harudesse:

must metallurgia	122 ⁰ / ₀	võrreldes	1940. aastaga
värviline metallurgia	93 ⁰ / ₀	"	"
naftatööstus	123 ⁰ / ₀	"	"
elektrijaamade ehitamine	148 ⁰ / ₀	"	"
masinaehitus	102 ⁰ / ₀	"	"

Kapitalimahutuste struktuurist teie näete selgesti meie parteipoliitikat, mis on arvestatud sotsialistliku tööstuse ning järelikult NSVL kogu rahvamajanduse edasise tõusu huvides.

Olulisi muudatusi näeb 1941. aasta plaan ette uute ettevõtete territoriaalses paigutamises. Kapitaalsete tööde maht liiduvabariikide järele kasvab 1941. aastal, võrreldes 1940. aastaga, järgnevas ulatuses.

VNFSV-s on kasv 50⁰/₀. Seejuures suurenevad kapitalimahutused Uurali ja Lääne-Siberi rajoones 58⁰/₀ võrra, kagurajoones 66⁰/₀ võrra ja põhja- ning looderajoones 147⁰/₀

võrra. Siin asutatakse Nõukogude Liidu uued võimsad tööstusbaasid. Pärast seda, kui Nõukogude Liidu piiri Leningradi lähedal on parandatud ning Leningradi julgeolek on muutunud palju kindlamaks, leidsid partei Keskkomitee ja NSVL Rahvakomissaride Nõukogu olevat võimaliku teha aastal 1941 õige suuri kapitalimahutusi Leningradi ja Leningradi oblasti tööstuses.

Ukraina NSV-s suurenevad kapitalimahutused rahvamajandusse aastal 1941 76% võrra, kusjuures suurenemine leiab eriti aset masinaehitustööstuses, metallurgia-, keemiatööstuses ja transpordis. Suuri kapitalimahutusi tehakse Moldaavia NSV rahvamajandusse, eriti tema tööstusse ja transporti.

Valge-Vene NSV-s suurenevad kapitalimahutused 45% võrra. Eriti kiire arenemise saab siin kütteinete tööstus, masinaehitus, elektrifitseerimine ja transport.

Ülesehitustöö kõrgem kasvamistempo, võrreldes Liidu keskmisega, on märgatav Taga-Kaukaasia liiduvabariikides. Kapitalimahutused Gruusia NSV rahvamajandusse kasvavad 101 protsendi võrra, Armeenia NSV-s 135 protsendi võrra ja Azerbaidžani NSV rahvamajandusse 122 protsendi võrra. Suurima kapitalimahutuse saab siin naftatööstus, masinaehitus, must ja värviline metallurgia.

Kesk-Aasia liiduvabariikides suurenevad kapitalimahutused eriti nafta- ja söetööstuses, värvilises metallurgias ja niisutusseadeldiste ehitamises. Kapitalimahutused Tadžiki NSV rahvamajanduses suurenevad 83 protsendi võrra, Kazahhi NSV-s 51 protsendi võrra, Kirgiisi NSV-s 132 protsendi võrra ja Turkmeeni NSV rahvamajanduses 72 protsendi võrra. Kõige ulatuslikumaid kapitalimahutusi saab Uzbeki NSV rahvamajandus. Siin luuakse kohalik söebaas, jätkatakse Čirčiki hüdrojaama ja lämmastik-väetisainete kombinadi ehitamist.

Karjala-Soome NSV-s kasvavad kapitalimahutused 280% võrra. Kõrgema tempoga kasvab siin musta ja värvilise metallurgia ülesehitamine, elektrifitseerimine, metsa- ja tselluloosi-paberitööstuse, samuti transpordi ülesehitamine.

Leedu NSV, Läti NSV ja Eesti NSV rahvamajandus aastal 1941 täidab esmakordselt sotsialistlike käitiste ülesehitamise programmi. Siin saab suure arenemistempo masinaehitus, küttematerjali tööstus, elektrifitseerimine ja tekstiiltööstus. Sotsialistliku tööstuse osa Baltimaade rahvamajanduses suureneb täielikus kooskõlas uute nõukogude sotsialistlike vabariikide tööliste, talupoegade ja intelligentsi huvidega.

1941. aasta plaaniga ettenähtud kapitalimahutuste kasvu programm kohustab paljusid rahvakomissariaate ja kohalikke parteiorganisatsioone. On vaja täielikult realiseerida materjalideks ja sisseseadeks määratud fondid, täiel määral laiendada kohalikku ehitusmaterjalide tööstust, õigeaegselt ette valmistada ehitustööliste kaadreid.

1941. aasta kapitaaltööde plaanis NSV Liidu kohta on ette nähtud 2955 uue tööstusettevõtte ehitamine ja olemasolevate laiendamine, selle hulgas:

- jätkatakse ja alustatakse 2213 uue käitise ehitamist;
- laiendatakse ja rekonstrueeritakse 742 tegevuses olevat käitist.

Uute ettevõtete sellise ülesehitustöö hoogsuse juures omab äärmiselt suure tähtsuse tulevaste käitiste õige majandusliku koöperatsiooni organiseerimine majandusliku rajooni piirides. On vaja hoiatada tööstuse rahvakomissariaate selle väga tähtsa ülesande ees. Ometi rahvakomissariaadid ei muretse uute käitiste varustamise eest koöpereeritud varustusega, selle hulgas valatud materjaliga, detailidega ja poolfabrikaatidega. See, kes loodab neid tootmiselemente saada kõrvalt, või veel enam, teistest majanduslikest rajoonidest, võib kanda tõsiseid kulutusi uue käitise ekspluateerimisele võtmisel. Koöperatsioon peab olema ette nähtud rahvakomissariaatide poolt ja organiseeritud kõigepealt antud majandusliku rajooni piirides.

Aastal 1941 peab riikliku plaani kohaselt täieliku või osalise võimsusega käiku lastama 1576 tööstusettevõtet, selle hulgas 1151 uut käitist ja 425 rekonstrueeritud käitist.

Üksikute tööstusharude järele 1941. aasta riiklik plaan näeb ette järgmised ülesanded käitiste ülesehitamise ja tegevusse rakendamise alal.

Sõetööstuses:

— kaevanduste tegevusse rakendamine üldise võimsusega 27 miljonit tonni, selle hulgas 22,7 miljonit tonni sõetööstuse rahvakomissariaadi alal.

Naftatööstuses:

— puuraukude puurimine 3.120.000 meetri ulatuses, 1938 uue puuraugu ja 1590 tegevusega puuraugu tegevusse rakendamine.

Elektrifitseerimise plaan näeb ette:

— elektriyaamades 1.750.000 kilovatti uue võimsuse tegevusse rakendamise, selle hulgas Elektriyaamade Rahvakomissariaadi rajoonide elektriyaamade alal 815.000 kilovatti.

Mustas metallurgias:

a) uute kõrgahjude tegevusse rakendamine üldise võimsusega 2 miljonit 300 tuhat tonni malmi aastas. Martini ahjude tegevusse rakendamine võimsusega 2 miljonit 780 tuhat tonni, Bessemeri konverterite, koksipatareide, kuumaltvaltsimise masinate, aglomeratsioonilintide ja rauamaagi kaevanduste tegevusse rakendamine;

b) laialdane uute metallurgia vabrikute ülesehitamine: teise metallurgiavabriku ehitamine Siberis, kahe vabriku ehitamine Uuralis, vabrikute ehitamine Taga-Kaukaasias, Karjala-Soome NSV-s ja Leningradi oblastis.

Masinaehituses:

a) raskemasinaehituse tehase ehitamine Siberis, raskete kraanade tehase ehitamine Siberis, raske sepatööstuse tehase ehitamine Ukrainas, kolme sepa- ja stantsimisseadmete tehase ehitamine Ukrainas, kahe sepa- ja stantsimisseadmete tehase ehitamine Uuralis, samuti Volga ääres ja Lääne-Siberis;

b) uute tööpinglehitamise tehaste ehitamine: raskete tööpinkide jaoks Uuralis ja Siberis, õõnetreimise tööpinkide jaoks Siberis, automaatide ja revolvertööpinkide jaoks Uuralis, lihvimistööpinkide jaoks Voroneži oblastis, pretsisiooniliste tööpinkide jaoks Penza oblastis, tehaste ehitamine metallitõmbe tööpinkide, sälgulõikamise tööpinkide ja suurte treipinkide ehitamiseks Volga ääres, pikuti-höövelpinkide vabriku ja automaatide ning poolautomaatide vabriku ehitamine Siberis, treipinkide vabriku ehitamine Rjazani oblastis ja agregaatitööpinkide ehitamine Jaroslavl'i oblastis;

c) elektriaparatuuri tehase ehitamine: transformaatorite jaoks Uuralis, madalpingeaparatuuri jaoks Volga ääres, elektrimootorite jaoks Siberis, elektrimõõteriistade jaoks Krasnodari krais ja releede ja automaatika tehase ehitamine Volga ääres.

Tekstiiltööstuses:

a) 850 tuhande puuvillaketramise värtna tegevusse rakendamine;

b) puuvillakombinaatide ehitamine Stalinskis, Barnaulis, Taškendis ja Krasnojarskis, Beltingi kombinaadi ehitamine Astrahanis ja kõievabriku ehitamine Jaroslavl'is.

Kapitaaltööde plaani täitmiseks on nõutav Ehituse Rahvakomissariaadi ja ehitusorganisatsioonide töö otsustav paranemine.

Kapitaaltööde plaani täitmise määratu suured võimalused peituvad kiires ülesehitustöös. Toon näitena uue tootmiskorpuse ehitamise Relvastuse Rahvakomissariaadi poolt.

Detsembris aastal 1940 sai rahvakomissariaat valitsuselt ülesande ehitada uus tootmis-korpus 1. aprilliks aastal 1941, see tähendab — veidi enam kui kolme kuu jooksul. Korpus peab olema 19.500 ruutmeetri suurune ja mahutama mitu tuhat töölisi igas vahetuses.

Rahvakomissariaat organiseeris korpuse ehitamise, kasutades kergeid standard-konstruktsioone, et saavutada maksimaalset materjali kokkuhoidu ja ehitustöö kiiret käimapanekut. Ehituse projekt on koostatud ja kinnitatud 10 päeva jooksul. Kogu ehitamise ettevalmistamise aeg oli samuti 10 päeva, kusjuures kõik metallkonstruktsioonid tehti ehituse juures ehitajate oma jõududega.

Kõigi materjalide kaal, mida vajati ehituse jaoks, on vähendatud harilike normide vastu viiekordselt, metalli kulu ei ületa kulutusi hariliku raudbetoonitöö juures. Tööde väikese mahu ja tööjõu hulga maksimaalse standardiseerimise arvel oli tööjõudu vaja kolm korda vähem kui harilikult.

Detsembris aastal 1940 ei olnud mingisuguseid jälgi ehitamisest. Veebruaris aastal 1941 kerkivad juba korpuse seinad, on käimas konstruktsiooni kokkupanek, kusjuures ehitajad kohustuvad lõpetama korpuse märtsi lõpuks 1941. a., s. o. antud tähtajaks.

See katse näitab, et kõik meie ehitamise võimsusega vabrikud võivad tingimata tegevusse rakendada ühe aasta jooksul.

Kapitaaltööde 1941. aasta plaan lähtub sellest, et ehitajad, parteilised ja majanduslikud organisatsioonid, peavad likvideerima kitsad kohad ehitustöös. Seltsimees Stalin näitas korduvalt meile, et plaanid ei tohi olla staatilised, s. o. tugineda ainult saavutatud ressurssidele. Ei ole halvemat „tegelast“ kui see, kes veab end elu järel, selle asemel et seda organiseerida ja minna edasi. Meie plaanid peavad olema dünaamilised, et inimesed, kes teostavad neid plaane, viiksid asja edasi, võites raskusi ja suurendades meie võimalusi.

Sellised on 1941. aasta plaani ülesanded kapitaalsete ülesehitustöö alal.

NSVL rahvaste aineine ja kultuuriline tase.

Ma asun NSVL rahvaste ainelise ja kultuurilise taseme küsimuse juurde.

Rahva sissetuleku, järelkult ühiskondliku rikkuse ja töötajate isikliku tarvituse pidev kasv meie maal johtub üha uute tööliste, kolhoosnikute intelligentsi kaadrite kaastömbamisest tootmisse ja töö tootmisjõu tõstmisest.

Töölisklassi suurus kasvab NSV Liidus aastast aastasse. Aastal 1940 kasvas tööliste ja teenijate hulk rahvamajanduses kuni 30.400.000 inimeseni võrreldes 27.000.000 inimesega aastal 1937. 1941. a. plaan näeb ette tööliste ja teenijate arvu suurendamise kuni 31.600.000 inimeseni.

Tööstuse edasine areng nõuab töölisklassi pidevat täiendamist uute kvalifitseeritud kaadritega ja tööjõudude õiget jaotamist tööstusharude ja rajoonide vahel vastavalt rahvamajanduse huvidele.

Seltsimees Stalini algatusel partei ja valitsus asusid a. 1940 riiklike tööjõureservide loomisele noorte kvalifitseeritud kaadrite ettevalmistamise teel tööstus- ja vabrikutehaste koolides.

Aastal 1941 on kavatsusel värvata täiendavalt tööstus- ja raudteekoolidesse 350.000 inimest ja vabrikute-tehaste koolidesse 537.000 inimest. Juba aastal 1941 saab sotsialistlik tööstus lisa noorte õppinud tööliste näol, kes on lõpetanud vabrikute-tehaste koolid ja keda on 794.000 inimest.

Partei ja valitsuse abinõud riiklike tööjõureservide loomiseks evivad määratu suure põhimõttelise tähtsuse töölisklassi kvantitatiivsel ja kvalitatiivsel kujundamisel, meie tööstuse edasises kasvus ja rahvamajanduse sotsialistliku plaanamise kogu asja kindlale alusele seadmisel.

Tööliste ja teenijate töötasufondid NSVL kogu rahvamajanduses suurenevad aastal 1941 võrreldes eelmise aastaga 14.000.000.000 rubla võrra ja ulatuvad üldse kogu majanduses üle 175 miljardi rubla. Tööliste ja teenijate töötasu selline tohutu kasvamine toob kaasa ja tagab ka tööviljakuse tõusu.

1941. aasta plaanis märgitakse tööviljakuse tõstmist 12 protsendi võrra keskmise töötasu kasvamise juures ühe tööliste arvel 6,5 protsendi võrra. Selline vahekord tööviljakuse tõusu ja keskmise töötasu suurenemise vahel on omahinna alanemise ja sotsialistlike tagavarade kogumi allikaks ning laiendatud sotsialistliku taastootmise kiire edendamise teostamise tingimuseks. Tööviljakuse tõusu ettejäädumise tarvidus võrreldes töötasu kasvamisega on täiesti ilmne: Selleks, et arendada oma tootmisjõude, peab rahvas tootma rohkem kui ta kasutab käesoleva aasta jooksul isikliku tarbimise korras.

Riikliku ja kooperatiivse kaubanduse jaekaubanduse läbikäik moodustab aastal 1941 linnas ja maal ligi 197 miljardit rubla, mis tähendab kasvu 22,5 miljardi rubla võrra, võrreldes aastaga 1940. Jaekaubanduse läbikäigu kasv rajaneb tööstuse ja põllumajanduse saaduste tootmise suurendamisel ja tööliste, kolhoosnike ning intelligentsi tulude kasvamisel.

ÜK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu otsus abinõude kohta kohalikust toorainest valmistatavate laialt tarvitavate esemete ja toiduainete tootmise tõstmiseks peab elustama kohaliku initsiatiivi tööstuslike ja toiduainete ressursside täiendavaks suurendamiseks, see otsus peab ka olema kaubaläbikäigu kasvu uueks allikaks kogu maal. Kaubaläbikäigu igakülgne arendamine ja bürokraatlike võltsingute likvideerimine kaubanduses jääb endiselt partei-, nõukogude ja kaubanduslike organisatsioonide kõige tähtsamaks ülesandeks.

Uhes materiaalse heaolu kasvamisega toimub ka NSV Liidu rahvaste kultuurilise taseme edasine tõus. Riigi poolt määratud summad sotsiaalkultuurilisteks korraldusteks, mis moodustasid aastal 1938 35,2 miljardit rubla, tõusid aastal 1940 41,7 miljardi rublani ehk 18,5 protsendi võrra. 1941. aasta riigieelarve projektis suurendatakse kulutusi sotsiaal-kultuurilisteks korraldusteks 47,8 miljardi rublani, mis tähendab võrreldes möödunud aastaga suurenemist 14,6 protsendi võrra.

Nõukogude Liidu rahvaste kultuurilist arenemist iseloomustab õpilaste arvu edasine kasvamine koolides ja kõrgemates õppeasutustes. Õpilaste arv algkoolides ja üldhariduslikes keskkoolides ulatub 1941/42. aastal 36,2 miljoni inimeseni ehk suureneb 3,4 protsendi võrra, võrreldes 1940/41. aastaga. Õppijate arv kõrgemais õppeasutustes ulatub 657.000 inimeseni ehk suureneb peagu 13 protsendi võrra.

Õpilaste arvu kasvamine aastal 1941 ja rahvamajanduse edasine varustamine inseeneride ning tehnikutega on veel üheks sammuks edasi NSV Liidu rahvaste kultuurilis-tehnilise taseme tõstmisel.

Otsustavaks tootmisjõuks meie ühiskonnas on rahvas ise, tema kultuur ja kvalifikatsioon tootmise alal.

Viisaastakute jooksul Nõukogude rahvas on erakordselt arenenud oma kultuuri ja tehniliste oskuste poolest. Ses suhtes on äärmiselt huvitavad NSV Liidu rahvaloenduse andmed.

Teatavasti on Nõukogude rahva arv kasvanud vastavalt rahvaloenduse tulemustele 1926. aastast kuni 1939. aastani 16 protsendi võrra. Kuid vaadake, milliste sammudega

on sama ajavahemiku jooksul kasvanud kvalifitseeritud tööliste ja Nõukogude intelligentsi kaadrid:

a) töölistes:

lukuseppade	arv on kasvanud	3,7 korda
treialite	" " "	6,8 "
freesijate	" " "	13 "
vedurijuhtide	" " "	4,4 "
krohvijate	" " "	7 "
traktoristide	" " "	215 "

b) intelligents:

inseneride	arv on kasvanud	7,7 korda
agronoomide	" " "	5 "
teaduse alal töötajate	" " "	7,1 "
õpetajate	" " "	3,5 "
arstide	" " "	2,3 "

Säärased on NSVL rahvaste ainelis-kultuurilise taseme tõusu tähtsaimad näitajad.

Seltsimehed! Suur on NSV Liidu rahvamajanduse edu, mis saavutati aastal 1940. Selle edu eest meie maa võlgneb tänu meie kangelaslikule rahvale, meie kommunistlikule bolševikkude parteile ja rahvaste juhile seltsimees Stalinile. (Tormiline kauakestev aplaus.)

Kuid veel tähtsamad on meie arengu ülesanded, mis tulevad teostamisele aastal 1941. Plaanis ettenähtud ülesannete täitmise otsustavaks tingimuseks on vastuvõetud plaani kontroll ja selle teostamise järelevaatus igas ettevõttes, igas kolhoosis, igas parteiorganisatsioonis. See on kindlaimaks tagatiseks võitluses bürokratismiga, tagatiseks meie pidurdamatule liikumisele edasi kommunismi poole. 1941. aasta ajaloolised ülesanded täidetakse Nõukogude Liidu rahvaste poolt, keda juhivad meie partei, meie Stalin!

(Kõik tõusevad püsti. Tormiline kauakestev aplaus, hüüded: „Hurraa seltsimees Stalinile!“)

RESOLUTSIOON SMS VOZNESSENSKI ETTEKANDE KOHTA:

1940. aasta kokkuvõtted.

UK(b)P XVIII Üleliiduline konverents märgib, et 1940. aastal on NSVL rahvamajandus tunduvalt edasi jõudnud UK(b)P XVIII kongressi poolt vastuvõetud kolmanda viis-aastaku plaanis ülesseatud ülesannete lahendamisel.

NSVL tööstuse toodang on kolmanda viis-aastaku kolme aasta kestel kasvanud 95,5 miljardilt rublalt 1937. aastal 137,5 miljardini 1940. aastal ehk 44% võrra, selle hulgas masinaehituse ja metallitöötlemise toodang on kasvanud 76% võrra.

1940. aastal, hoolimata sõjategevusest, on NSVL tööstustoodang kasvanud 11% ehk 13,6 miljardi rubla võrra 1939. aasta vastu, selle hulgas masinaehituse ja metallitöötlemise toodang — 19% võrra. Tööstuse produktsiooni kasvu tempo kasvas kuust kuusse kogu 1940. aasta kestel.

Tootmisvahendite tootmine 1940. aastal on kasvanud 13,8% võrra 1939. aasta vastu ja 52% võrra 1937. aasta vastu. Tarbimisvahendite tootmine kasvas 1940. aastal 7% võrra 1939. aasta vastu ja 33% võrra 1937. aasta vastu.

Must metallurgia hakkas 1940. a. teisel poolel märgatavalt parandama oma tööd, saavutades 1940. a. lõpuks keskmiselt 46.000—47.000 tonni malmi öö-päeva kohta 40.000 tonni vastu 1937. a. lõpul, ja terase alal 58.000—59.000 tonni 50.000 kuni 51.000 tonni vastu.

Oma tööd on samuti parandanud värviline metallurgia. Alumiiniumi sulatamine 1940. aastal kasvas 1937. aasta vastu 59% võrra, vase — 65%, nikli — 280% ja inglisiin — 300% võrra.

Siiski jääb metallitootmise suurenemine maha kolmanda viisaastaku plaani ülesandeist ega kindlusta veel NSVL rahvamajanduse kasvavaid nõudeid.

On kasvanud, ja eriti 1940. aasta teisel poolel, NSVL söetööstus. Söetoodangu juurdekasv aasta kestes moodustas 13% ehk peagu 19 miljonit tonni, võrreldes 1939. aasta tasemega. 1940. aasta teisest poolest peale algas naftatööstuse paranemine, kusjuures aasta lõpuks õõ-päevane keskmine toodang tõusis 97.000—98.000 tonnini 84.000—86.000 tonni vastu 1937. aasta lõpul. Siiski ei ole veel kõrvaldatud naftatööstuse mahajäämine kolmanda viisaastaku ülesandeist.

UK(b)P KK ja NSVL Rahvakomissaride Nõukogu poolt läbiviidud abinõud töödistsipliini kõvendamiseks ja tööaja pikendamiseks käitistes ja asutuses on viinud tööviljakuse edasisele kasvamisele ja on loonud tingimused tööstuse uueks tõusuks. Siiski pole tööviljakuse kasvu ja toodangu tõstmise võimalused ära kasutatud rea tööstusharude poolt, kes on suurel määral jätnud täitmata 1940. aasta plaani ja on mahajäänud tööstusharudeks.

1940. aasta kestes on kasvanud veod raudteedel 392 miljardilt tonn-kilomeetrilt 1939. aastal 409 miljardi tonn-kilomeetripi 1940. aastal. Veod jõgedel on kasvanud kuni 36 miljardi tonn-kilomeetripi 33 miljardi tonn-kilomeetri vastu 1937. aastal ja 34,6 miljardi tonn-kilomeetri vastu 1939. aastal. Siiski esineb raudteetranspordi töös tõsisemaid puudusi: jätkuvad ebaratsionaalsed veod, mis koormavad transporti, ei ole likvideeritud kitsad kohad mitmete sõlmede ja liinide läbilaskevõimes.

On kasvanud teravilja, suhkrupeedi, päevalille, kartuli ja juurvilja üldtoodang. Teraviljakultuuride toodang NSV Liidus oli 1940. aastal umbes 7,3 miljardit puuda.

1940. aastal on kasvanud karja hulk kolhoosides — sarvloomade arv 12% võrra, sigade arv 15%, lammaste arv 25% ja kitsede arv 34% võrra. Ühiskondlik kolhooside karjakasvatus suurendab kindlalt oma osa karja üldises hulgas kogu maal.

Kasvab NSVL töötajate aineiline ja kultuuriline tase. Töölise ja teenijate töötasu fond NSV Liidus kasvas 1940. aastal kuni 123,7 miljardi rublani 82,2 miljardi rubla vastu 1937. aastal ja 116,5 miljardi rubla vastu 1939. aastal. On suurenenud kolhooside ühiskondlikud sissetulekud ja kolhoosnikute isiklikud sissetulekud.

Kapitalimahutuste maht uute käitiste ehitustööde alal moodustas 1940. aastal peagu 38 miljardit rubla (selle hulgas umbes 6 miljardit rubla tsentraliseerimata kapitalimahutuste alal), kolmanda viisaastaku kolme aasta kestes aga 108 miljardit rubla (selle hulgas 17,5 miljardit rubla tsentraliseerimata kapitalimahutuste alal). Nende kolme aasta kestel on lastud riigi tööstuses käiku sadu vabrikuid, tehaseid, šahte, elektriamaid ja teisi käitisi, mille tagajärjel on rakendatud tegevusse 51 miljonit tonni võimsust söetoodangu alal uutest šahtides, umbes 2.400.000 kilovatti võimsust elektriamaades, kõrgahjusid 2.900.000 tonni malmi tootmisvõimega, umbes üks miljon puuvillaketramise värtnat.

1941. aasta majandusplaan.

UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents peab 1941. aasta peamiseks majanduslikuks ülesandeks tööstuse peaharude ja kogu rahvamajanduse — metallurgia, masinaehituse, põllumajanduse, transpordi — edasist kasvu. Eriti vajaline on malmi, terase, värviliste metallide, söe ja nafta tootmise edasine kasv ja igat liiki masinaehituse maksimaalne areng.

UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents kiidab heaks UK(b)P KK ja NSVL RKN poolt vastuvõetud riikliku plaani NSVL rahvamajanduse arendamiseks 1941. aastal ja teeb partei, nõukogude ja majanduslikele organisatsioonidele ettepaneku koondada oma tähelepanu ja jõud 1941. aastal järgmiste majanduslike ülesannete lahendamisele:

1. Viia NSVL tööstuse üldtoodangu väljalaskmine kuni 162 miljardi rublani 17—18-protsendilise kasvuga, võrreldas 1940. aasta tasemega, seejuures tootmisvahendite rühmas 23,5% võrra ja tarbeesemete rühmas 9% võrra.

2. Suurendada malmi tootmist kuni 18.000.000 tonnini, terase sulatamist kuni 22.400.000 tonnini ja valtsmetalli tootmist 15.800.000 tonnini.

3. Kindlustada söe tootmist 191.000.000 tonni ulatuses, nafta ja gaasi tootmist 38.000.000 tonni ja turba tootmist 39.000.000 tonni ulatuses.

4. Kindlustada masinaehitustoodangu tõusu 26% võrra võrreldes 1940. aastaga.

5. Kindlustada elektrijaamade võimsuse juurdekasvu 1.750.000 kilovati võrra.

6. Suurendada puuvillatööstuse võimsust 850.000 ketramisvärtna võrra.

7. Suurendada teraviljakultuuride üldtoodangut 8% võrra.

8. Kindlustada keskmine öö-päevane laadimine raudteedel 103.000 vaguni ulatuses. Teha tasa mahajäämine rahvamajanduse vajadusist veetranspordi vedude arendamisel.

9. Suurendada jaekaubade läbimüüki riiklikus ja kooperatiivkaubanduses kuni 197 miljardi rublani.

10. Suurendada tööviljakust tööstuses ja ehitustöös 12% võrra.

11. Alandada tööstustoodangu omahinda 3,7% võrra ja kindlustada selle arvel täiendavat säästu tööstuses 7,3 miljardi rubla ulatuses.

12. Suurendada õpilaste arvu alg- ja keskkoolides kuni 36.200.000 inimeseni ja kõrgemais õppeasutis kuni 657.000 inimeseni selleks, et viia üldkulu sotsiaalkultuurilisteks abinõudeks kuni 48 miljardi rublani.

13. Täita kapitalimahutuste programm 57 miljardi rubla ulatuses (selle hulgas 9 miljardit rubla tsentraliseerimata kapitalimahutuste alal).

14. Kindlustada riigi ainelist ja rahanduslike reservide edasist suurenemist.

*

UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents avaldab kindlat veendumust, et kõik partei-organisatsioonid arendavad veelgi enam sotsialistlikku võistlust tööliklassi, kolhooside talurahva ja intelligentsi hulgas ja kindlustavad NSVL 1941. aasta rahvamajanduse arendamise plaani täitmist ja ületamist.

UK(b)P keskorganite uuendamisest

Resolutsioon kolmanda päevakorrapunkti kohta (organisatsioonilised küsimused).

UK(b)P XVIII Üleliiduline Konverents, vaadanud läbi 3. päevakorrapunkti „Organisatsioonilised küsimused“, võttis vastu järgmised otsused:

I

1) Vastavalt UK(b)P põhikirja punkt 38. tagandada UK(b)P KK koosseisust järgmised seltsimehed, kes pole taganud UK(b)P KK liikmete kohuste täitmist: N. M. Ancelovič; M. M. Litvinov; I. A. Lihhačev, F. A. Merkulov; kuid I. A. Benediktov ning E. A. Štšadenko üle viia UK(b)P KK liikmetest liikmekandidaatideks.

2) UK(b)P KK liikmekandidaatide koosseisust kustutada järgmised seltsimehed, kes pole taganud UK(b)P KK liikmekandidaatide kohustuste täitmist: D. I. Antonov; N. I. Birjukov; G. D. Veinberg; P. S. Žemčužina; V. P. Žuravlev; N. G. Ignatov; A. B. Iskanderov; M. P. Kovalev; N. I. Nevežin; G. S. Rastegin; A. I. Samohvalov; N. V. Feklenko; A. A. Frolkov; F. V. Šagimardanov; V. V. Jarcev.

3) Kustutada Keskrevisjonikomisjoni koosseisust järgmised seltsimehed, kes pole taganud Keskrevisjonikomisjoni liikmete kohustuste täitmist — A. A. Andrienko; A. A. Volkov; V. M. Denissenko; M. E. Kvassov; K. V. Kisselev; I. V. Murugov; G. P. Silkin; S. E. Skrönnikov; J. A. Čubin.

4) Täiendada UK(b)P KK koosseisu ja valida UK(b)P KK liikmeteks järgmised seltsimehed: G. M. Popov; N. S. Patoličev; V. G. Dekanozov; V. P. Pronin; M. A. Suslov; O. V. Kuusinen.

5) Täiendada UK(b)P KK liikmekandidaatide koosseisu ja valida UK(b)P KK liikmekandidaatideks järgmised seltsimehed: G. K. Žukov; A. I. Zaporožec; I. V. Tjulenev; M. P. Kirponos; I. S. Jumašev; I. I. Nossenko; A. D. Krutikov; G. N. Kuprianov; A. J. Snečkus; J. E. Kalnberzin; K. Säre; I. R. Apanassenko; M. I. Rodionov; I. A. Serov; G. F. Aleksandrov; I. M. Maiski; J. T. Čerevičenko.

6) Täiendada Keskrevisjonikomisjoni koosseisu ja valida Keskrevisjonikomisjoni koosseisu järgmised seltsimehed: V. S. Molokov; V. F. Tribuc; I. T. Peressöpkín; M. A. Kudinov; V. M. Bočkov; F. S. Oktjabrski; F. I. Golikov; L. S. Grištšuk; M. M. Popov; A. S. Panjuškin; I. D. Papanin; P. G. Borodin.

II

1) Hoiatada sms M. M. Kaganoviči, kes Lennukitööstuse rahvakomissarina töötas halvasti, et kui tema ennast ei paranda ka uuel töö ega täida partei ja valitsuse korraldusi, siis kustutatakse ta UK(b)P KK liikmete koosseisust ja tagandatakse juhtivast tööst.

2) Hoiatada sms M. F. Denissovít — UK(b)P KK liikmekandidaati, Keemiatööstuse rahvakomissari; sms I. P. Sergejevit — UK(b)P KK liikmekandidaati, Sõjavarustuse rahvakomissari; sms S. S. Dukelskit — Revisjonikomisjoni liiget, Merelaevastiku rahvakomissari, et kui nemad ei paranda oma tööd ega võta õpetust nende töö arvustamisest XVIII parteikonverentsil, siis kustutatakse nad UK(b)P KK ja Revisjonikomisjoni koosseisust ning tagandatakse kohtadelt.

3) Hoiatada samuti Jõelaevastiku rahvakomissari sms Z. A. Šaškovi; Kalatööstuse rahvakomissari sms A. A. Iškovi; Elektritööstuse rahvakomissari sms V. V. Bogatõrevi, et kui nad ei paranda oma rahvakomissariatide tööd, ei täida partei ja valitsuse ülesandeid ega võta õpetust nende töö arvustamisest käesoleval konverentsil, siis tagandatakse nad rahvakomissaride kohtadelt.

KARL SÄRE
EK(b)P Keskkomitee 1. sekretär

Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei IV kongress 5.–8. veebr. 1941. a.

EK(b)P Keskkomitee sekretär K. SÄRE aruanne.

I. Rahvusvaheline olukord.

Praegust rahvusvahelist olukorda iseloomustab äärmine keerulisus ja pinevus. Kapitalistlik maailm on haaratud teisest imperialistlikust sõjast, mille mässav leek laieneb üha enam.

Hävitatakse kümnete tuhandete inimeste elu. Hävitatakse kolossaalseid ainelisi väärtusi. Hukkub tervete inim põlvede töö.

Terves reas kapitalistlikes maades Euroopas muutub ikka teravamaks ja teravamaks toiduainete ja tööstussaaduste puudus. Nälg võtab maad. Prantsusmaa linnade turgudel on hakatud müüma vareseid, pistrikke ja oravaid.

Sõjaolukorda on kapitalistid kasutanud pealetungiks tööliste elatustasemele. Tööpäev on pikendatud 12 ja 14 tunnini. Töötasusid vähendatakse iga päevaga.

Töötava rahva nühklus — tööpuudus — on endiselt suure ulatusega. Inglismaal haarab see umbes 900 000 inimest, Prantsusmaal üle 1½ miljoni inimese, Belgias ja Skandinaavia maades loendatakse sadu tuhandeid töötuid. Ameerika Ühendriiges ulatub nende arv 10 000 000 inimeseni.

Töötava rahva õlgadele on laotud sõjakulude üle jõu käiv koorem. Need kulud moodustavad sõdivais riiges ühe kolmandiku kuni poole kogu rahva sissetulekust. Ja seda ainult sõja esimese aasta jooksul.

Praegusest sõjast võtavad otseselt või kaudselt osa kõik suured kapitalistlikud riigid.

Seni kui säilib kapitalism, ei saa olla juttugi rahvaste rahulise elu tagamisest.

Lenin rääkis: „Väljaspool sotsialismi ei ole inimkonnal pääsu sõdadest, veel miljonite ja miljonite inimeste hukkamisest.“

See Lenini mõte tungib ikka sügavamale ja sügavamale kapitalistlike maade töötava rahva teadvusse. Uha sagedamini pöörduvad piinatud inimkonna pilgud suure Nõukogude maa poole, kus töörahvas tunneb tõelist õnne.

Selle õnne on endale kätte võitnud ka eesti rahvas. On läinud minevikku need ajad, millal eesti kodanlus reetis rahva huve. Eesti kodanlik valitsus oli imperialistide armetu sabarakk. Ta oli valmis imperialistidele vajalikul hetkel andma Eesti territooriumi kallaletungiks NSVL-le. Ta oli valmis heitma eesti rahvast verisesse sõjakeerisesse. Sms Molotovil oli sügavalt õigus, kui ta ütles, et „väikeste rahvaste õigused ja huvid on vahetusrahaks imperialistide kätes“. Selleks vahetusrahaks taotlesid Pätsid-Laidonerid muuta ka kodanliku Eesti. Kodanlus püüdis istutada eesti rahvasse vaenu Nõukogude Liidu vastu. Kuid tema püüded oli asjatud. Tal ei õnnestunud lämmatada meie rahva sügavat sümpaatiatunnet NSVL rahvaste vastu. Eesti rahvas koos Leedu ja Läti rahvastega pääses välja kapitalistlikust põrgust, liitus NSVL rahvaste vennaliku ja võitmatu perega, asus sotsialismi lipu alla, Lenini-Stalini lipu alla.

Eesti töötav rahvas naudib nüüd vabastatud töö rõõmu, rahuliku elu rõõmu, mida tagab Nõukogude valitsuse tark välispoliitika.

NSVL välispoliitika on rahu ja neutraliteedi poliitika. Selle aluseks on rahvaste juhi seltsimees Stalini sõnad: „Pidada ka tulevikus rahu ja kõigi maadega asjalike suhete

kindlustamise poliitikat; olla ettevaatlik ja mitte lasta kiskuda meie maad konfliktidesse sõjaprovokaatorite poolt, kes on harjunud tulest kastaneid välja tooma võõraste kätega."

Suurriikidest seisab tegelikult sõjast väljaspool ainult Nõukogude Liit oma 193 miljoni inimesega.

Kuid tuleb pidada meeles, et imperialismi veriste orgiate olukorras antakse meile õigus rahulikuks, töökaks eluks ainult meie sõjalise võimsuse lakkamatu suurendamise hinnaga, kaasaegsete kaitserelvade lakkamatu tootmise hinnaga.

Seltsimees Stalin õpetab meile, et seni kui säilib kapitalistlik ümbrus, võib sõjaline kallaletung NSVL-le järgneda igal hetkel. Selliseid fakte on juba olnud ja te teate neid.

Sõjatulikahju sädemed võivad lennata ka meieni. Igasugused ootamatused on võimalikud.

Seepärast peab kogu meie töö olema alistatud sotsialistliku kodumaa riigikaitse huvidele. Maksimaalselt tugevdada NSVL kaitsevõimet, kohkumata tagasi vajalisist ohvreist — selline on meie kohus esimeses järjekorras.

Meie piiridel seisavad võimsate valvuritena Punaarmee ja Sõja-Merelaevastik, kes kaitsevad suure Nõukogude Liidu rahvaste rahulikku tööd. Sotsialismimaa sõjajõude ümbritseb rahva piiritu armastus.

Ja me töötav rahvas teeme kõik, et relvastada oma kaitsejõud veelgi täielikumate, veelgi võimsamate kaitsevahenditega. Käies sms Stalini juhise järele hoiame meie end alati mobilisatsioonivalmis olekus.

II. EK(b)P võitlus Eestimaa töötava rahva vabastamise eest kapitalismi ikkest.

Eestimaa töölisklassi revolutsioonilise liikumise areng on katkestamatult seotud Venemaa töölisklassi üldise revolutsioonilise võitlusega. Eestimaa töölised ja talupojad koos kogu Venemaa tööliste ja talupoegadega võitlesid 1905.—1907. aastail bolševike partei juhtimisel mõisnike ja kapitalistide vastu, isevalitsuse vastu. Koos astusid nad välja 1917. aasta veebruaris, tsaari isevalitsuse kukutamise ajajärgul. Bolševike partei juhtimisel nad võitlesid koos kodanlik-demokraatliku revolutsiooni ülekasvamise eest sotsialistlikuks revolutsiooniks. Suure Sotsialistliku Oktoobrerevolutsiooni võit pani kehtima nõukogude võimu Venemaal. Samuti ka Eestis pandi maksma nõukogude võim. See tõi eesti töörahvale vabastumise sajandeid kestnud poliitilisest ja rahvuslikust survest. Kuid nõukogude võim püsis vähe aega. Eesti kodanlus koos mõisnike ja parunitega pöördus abisaamiseks Saksamaa poole ja 25. veebruaril 1918. aastal saksa sõjaväed okupeerisid Eestimaa. Okupeerijad seadsid uuesti jalule mõisnike ja kapitalistide võimu. Bolševistlik organisatsioon pidi minema sügavale pöranda alla. 1918. aasta lõpul, pärast monarhia langemist Saksamaal, tõrjuti okupatsiooni sõjaväed Baltimaalt välja. Punased eesti väeosad, keda toetas Nõukogude Venemaa Punaarmee, alustasid pealetungi Narvale. 30. novembril 1918. aastal kuulutati Eestis uuesti välja nõukogude vabariik — Eestimaa Töörahva Kommuun. Kohe pärast Eestimaa Töörahva Kommuuni loomist Venemaa Sotsialistliku Föderatiivse Nõukogude Vabariigi valitsus eridekreediga tunnustas Nõukogude Eesti iseseisvuse. Kuid ka sel korral nõukogude võim võis püsida vähe aega. Eesti kodanlus Lääne imperialistide abil kiskus võidu tööliste ja talupoegade käest ja kägistas noore nõukogude vabariigi. Kodanluse võiduga saabus sünge reaktsiooniajajärk. Kommunistlik Partei läks uuesti pöranda alla. Juba kodusõja ajal, aastail 1918—1919, loodi kogu maal pörandaalused organisatsioonid, pörandaalused trükikojad, anti välja lendlehti, ilmus

ajaleht „Kommunist“. Kogu seda tööd juhtis siis eesti rahva truim poeg ja vankumatu bolševik Viktor Kingissepp. (Kauakestev aplaus.) Eesti kodanlus koos oma käsikute — sotsiaal-demokraatlike juhtidega korraldas kommunistidele hullupöörast klaperjahti, nende metsikut jälitamist. 35 protsess 1920. aastal, 54 protsess 1921. aastal, 115 protsess 1922. aastal, 149 protsess 1924. aastal — kõik need olid kodanluse poolt organiseeritud kättemaksu- ja terroriaktid kommunistide vastu.

Eestimaa bolševike organisatsioon ei suutnud pörandaalustes tingimustes korraga kongressi kokku kutsuda. 1918. a. detsembris kutsuti kokku üksikute organisatsioonide esindajad ja valiti viieliikmeline keskus. Kõrvuti partei organisatsioonide pörandaaluse tööga algas keskus kongressi ettevalmistamist ja 1920. aasta novembris tuli kokku

EK(b)P IV kongressi presiidium (vasakult): smd N. RUUS, K. SARE, N. KAROTAMM, J. LAURISTIN, V. BOČKAREV.

EK(b)P I kongress. Sel kongressil võeti vastu EK(b)P programm ja põhikiri ja otsus III Internatsionaali seksiooniks kuulutamise kohta. Kongress võttis vastu resolutsiooni partei ülesannetest ja organisatsioonilisest tööst. Kongress märkis ära, et EK(b)P ülesandeks on kapitalistliku korra kukutamine ja proletariaadi diktatuuri kehtimapanek.

EK(b)P II kongress tuli kokku 1921. aasta oktoobris. Kongress kuulas ära aruande partei möödunud aasta tegevusest, võttis vastu resolutsiooni töörahva ühise väerimma loomise kohta ja valis partei juhtivad organid. Pärast kongressi EK(b)P jätkas oma tegevust Viktor Kingissepa juhtimisel. Pörandaalused organisatsioonid andsid välja rohkearvulist kirjandust.

„Kommunisti“ jaanuari-numbris 1922. a. avaldati töörahva ühise rinde 12 nõudmist, mis võitsid töörahva hulkades populaarsuse. 1922. aasta mais alatu reetmise tagajärjel vangistati ja tapeti EK(b)P juht Viktor Kingissepp. Partei organisatsioonid rüüstati, partei sai raske hoobi. Kuid kodanlus eksis, kui arvas, et kõik kommunistid on hävitatud. 1922. aasta sügisel tuli kokku EK(b)P kolmas kongress. Selle kongressi peamiseks küsimuseks oli partei töö ümberkorraldamine pärast raskeid kaotusi. Kongress võttis vastu rea tähtsaid otsuseid, mis said partei kogu edasise töö aluseks.

Partei juhtimisel töörahva ühine rinne suurenes ja tugevnes ning saavutas suure võidu valimistel Riigikogusse 1923. aastal. Vaatamata terrorile ja jälitamisele valiti Riigikogusse suur hulk ühise väerinna saadikuid. Kodanlus vastas sellele tööliste organisatsioonide uue rüüstamisega. Suleti 124 töölisühingut ja Eesti töörahva partei 105 osakonda. 1923. aastal mõrvati partei teine silmapaistvaim tegelane Jaan Kreuks. 1924. aasta 1. detsembril astusid Tallinna töölised relvadega kodanluse vastu, kuid see ülestõus suruti metsikult maha.

149 protsess ja relvastatud ülestõusu purustamine olid raskeks hoobiks töölisklassile.

1929. aastal alanud majanduslik kriis jõudis oma haripunktile 1931.—1932. aastail. Ametlike andmete järele oli sel ajal 60.000 tööta töölisi.

Vabrikud ja tehased heitsid uulitsale uusi ja uusi töölisi. Tööpalk langes. Vahe tööstuskaupade ja põllumajanduslike saaduste hindade vahel järjest suurenes. Talupoeg kaupade eest sai oma sandikopikaid, kuna tööstuskaupade eest pidi maksuma kaupmeestele ja spekulantidele kõrget hinda. Selle tulemusena kasvas linnas ja maal rahulolematust.

Majandusliku kriisi taustal arenes poliitiline kriis. Vapside liikumine, mis oli reaktioonilise kodanluse kõige tagurlikumate kihtide liikumine, taotles avaliku fašistliku diktatuuri teostamist sisepoliitikas ja nõukogudevastase sõja provotseerimist välispoliitikas.

1933. aastal metsiku terrori, politseiliku režiimi, mitmesuguste mahhinatsioonide ja laiaulatusliku häbematu demagoogia tulemusena võeti vastu vapside konstitutsiooni projekt. Sel kombel oli sisepoliitikas pind ette valmistatud avaliku diktatuuri teostamiseks. 1934. aastal Pätsi-Laidoneri-Eenpalu tagurlik grupp kasutas ära tekkinud olukorra inglise-prantsuse kapitalile orienteeruva kapitalistliku kliki huvides. Päts haaras võimu enda kätte ja pani maksma tagurliku diktatuuri.

Meie partei nägi õigeaegselt seda ohtu, mida kujutas endast töölisklassile Pätsi-Laidoneri grupp, ja tegi vastavat selgitustööd. Töölisklassi majanduslik olukord jäi raskeks. Töötasu näitas langust, kuna kaubahinnad tõusid, poliitiline surve tugevnes. Sügaval põranda all EK(b)P pidas kangelaslikku võitlust reaktioonilise diktatuuri vastu. Suurem hulk eesti kommuniste vaevles vanglates. EK(b)P võib uhkustundega konstateerida, et kodanlusel ei õnnestunud murda kommunistide tahtejõudu. Nad eelistasid auga surra, kui et küürutada klassivaenlase ees. (Aplaus.)

Vaatamata metsikule terrorile meie partei elas ja töötas, karastus võitluses töölisklassi vaenlaste vastu.

Kahekümne aasta vältel Eestimaa Kommunistlik Partei oli eesti töötava rahva juhiks ja ennastsalgavalt valmistas ette tema võitu. EK(b)P III-ndast kongressist möödunud aastad olid kangelasliku ja raske võitluse aastaiks ennenähtamatu terrori ja metsiku jälitamise tingimustes.

See võitlus näitas, et töötav rahvas võib saavutada vabanemise kapitalismi orjusest üksnes Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini õpetuse alusel, Kommunistliku Partei ja kõigi rahvaste suure juhi seltsimees Stalini juhtimisel.

III. Kodanliku võimu kukutamine, tööliste ja talupoegade võimu sisse- seadmine ja selle kindlustamine.

Eesti kodanlus seadis maa täielikku majanduslikku ja poliitilisse sõltuvusse Lääne-Euroopa suurist imperialistlikest riikidest. 1918/1919. aasta klassisõja pidamiseks tehtud võlad ulatusid 30 000 000 kroonini. Teised välisvõlad kasvasid samal ajal 186 000 000 kroonini. 150 Eesti suuremast ettevõttest kuulus 77 välismaa kapitalistidele. Suurkaubandusest oli 60,8 prots. välismaalaste käes. Isegi väikekaubandusest kuulus 40,1 prots. välismaa kapitalistidele. Seega oli Eesti muudetud mitte ainult kasulikuks söödamaaks välismaa ettevõtjatele, vaid ka sõnakuulelikuks tööriistaks suurte imperialistlike riikide käes.

Kui teise imperialistliku sõja tulikahju haaras Euroopa, siis Nõukogude Liit, lähtudes stalinlikust rahupoliitikast ja pidades silmas soovi kindlustada oma piire, sõlmis 1939. a. sügisel Eestiga vastastikuse abistamise pakti. Selle kõrval Nõukogude Liidu valitsus tegi kõik, et süvendada sõprust NSVL-u rahvaste ja Eesti vahel. Eesti kodanlus, jäädes Lääne-Euroopa imperialistide truuks vasalliks, takistas vastastikuse abistamise pakti arenemist Nõukogude Liiduga. Ta rikkus häbitul kombel seda pakti, välja mõeldes ja levitades kõige alatumat laimu Nõukogude Liidu kohta ja organiseerides jultunult sõja provotseerimist Nõukogude Liiduga. Eesti ja Läti sõjaline liit muudeti kolme Balti riigi — Eesti, Läti ja Leedu — sõjaliseks liiduks. Sõja korral kõik kolm Balti riiki olid mõeldud Lääne-Euroopa imperialistide sõjaliseks hüppelauaks NSVL-u vastu.

Olles paljastanud Eesti kodanluse mahhinatsioonid, esitas NSVL-u valitsus 17. juunil 1940. a. nõudmise NSVL-le sõbraliku valitsuse moodustamiseks Eestis ja Tööliste-Talupoegade Punaarmee täiendavate väeosade paigutamiseks Eesti territooriumile. Kuid Pätsi-Laidoneri klikk keeldus täitmast NSVL-u ettepanekuid. Siis Eestimaa Kommunistlik Partei pöördus Eesti töötava rahva poole üleskutsega kukutada sõjaprovokaatorite valitsus ja kujundada NSVL-le sõbralik valitsus.

Järgnedes EK(b)P üleskutsele, läks Eesti töötav rahvas 21. juunil 1940 kõigis suuremates linnades ja tööstuskeskuses tänavale ja kukutas organiseeritud jõul plutokraatliku valitsuse.

Loodi uus valitsus sms Johannes Varese (Barbarusega) eesotsas. Saavutasime 21. juuni hiilgava võidu suure Stalini otsesel targal juhtimisel. Tõhus oli suure Stalini lähema kaastöölise, Leningradi bolševike juhi sms Ždanovi praktiline abi. (Aplaus.)

14. ja 15. juulil toimusid Riigivolikogu valimised Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee juhtimisel. „Töötava Rahva Liidu“ kandidaadid said valimisel 92,8 prots. kõigist antud häältest. Hääletamisest võttis osa 84,1 prots. kõigist valijaist. Kunagi varem ei olnud Eestis valimised toimunud nii aktiivselt, kunagi varem ei olnud ükski poliitiline rühmitus saanud nii rõhuvat enamust valijate häältest. „Töötava Rahva Liidu“ kõik kandidaadid osutusid valituiks. Riigivolikogu võttis 21. juulil üksmeelselt vastu deklaratsiooni Eesti kuulutamiseks Nõukogude Sotsialistlikuks Vabariigiks. 22. juulil võetakse vastu otsus Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi astumise kohta NSV Liitu, 23. juulil võetakse vastu deklaratsioon kogu maa kuulutamise kohta rahva omanduseks ja pankade ning suurtööstuse natsionaliseerimise kohta. Riigivolikogu poolt valitud täisvoliline delegatsioon esitas 6. augustil NSVL-u Ülemnõukogule palve Eesti NSV vastuvõtmiseks NSV Liidu koosseisu. See palve rahuldati ja 6. augustil 1940. a. sai Eesti NSV suure Nõukogude Liidu üheõiguslikuks liiduvabariigiks. 25. augustil Riigivolikogu võttis vastu ENSV uue Konstitutsiooni, mis põhineb Stalinlikul Konstitutsioonil, mille alusel loodi nõukogude riigivõimu kõrgemad organid. Järjekindlalt lammutatakse ja likvideeritakse vana riigiparaat ja asendatakse uue nõukogude riigiparaadiga. Riigivolikogu kuulutas enda ENSV Ülemnõukoguks.

IV. NSVL Ülemnõukogu valimiste hoogtöö kokkuvõtteid.

Astudes NSVL-u üheõiguslikuks liikmeks liiduvabariigina, sai Nõukogude Eesti õiguse osa võtta suure sotsialistliku riigi valitsemisest oma esindajate kaudu NSVL-u Ülemnõukogus.

ENSV esindajate valimised NSVL-u Ülemnõukogusse toimusid 12. jaanuaril 1941. a. Valimiskampaania oli meile tõsiseks kooliks nii organisatsioonilise kui ka agitatsioonilis-propagandistliku töö suhtes. Kõik parteiorganisatsioonid ühinesid selle tööga vajalise energiaga ja vastutusega. Usaldusmeestena valimiskomisjonides ja agitaatoritena töötas kommunistide kõrval tuhandeid parteituid seltsimehi. 1500 agitatsioonipunktis töötas 16.000 agitaatorit. Üldse võttis valimiskampaaniast osa 30.000-inimeseline aktiivi armee. Agitaatorid kandsid hulkadesse leegitseva bolševistliku sõna, jutustasid sadadele tuhandele valijaile kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poliitikast, kasvatades laia ringides armastust nõukogude kodumaa, bolševistliku partei ja kõigist armastatud suure juhi, seltsimees **Stalini** vastu.

Niisugust laiade hulkade poliitilist aktiivsust, mis ilmnis ettevalmistuste ajal valimisteks NSVL-u Ülemnõukogusse, ei olnud ega võinudki olla varem Eestis.

Valimiskampaania protsessis kujunes kommunistide ja parteitute blokk. Blokk saavutas hiilgava võidu, kõigis ringkondades valiti selle bloki kandidaadid. Valimistest Liidu Nõukogusse võttis osa 97,4 prots. valijaist ja valimistest Rahvuste Nõukogusse 97,32 prots. valijaist. Kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt hääletas valimistel Liidu Nõukogusse 97,01 prots. osavõtnuist ja valimistel hääletamisest Rahvuste Nõukogusse 95,73 protsenti. Nee andmed tõendavad Eesti töötava rahva piiritud ustavust Nõukogude võimule, ustavust Kommunistlikule Parteile, kelle juhtimisel Eesti töötav rahvas vabanes kapitalistlikust ikkest. Samaaegselt on need andmed masendavaks hoobiks kodanliku agentuuri jäänuseile, kes varjavad end pimedais urkais ja püüavad takistada sotsialistlikku ehitustööd.

Valimiste kokkuvõtted tõendavad, et töölisklassile vaenulistel elementidel ei ole mingit pinda rahva laia ringkonnas ja et kodanlus ning ta alatud agendid on täielikult isoleeritud rahvast.

V. Majanduslik ülesehitustöö ja lähimad majanduslikud ülesanded.

a) TÖÖSTUS.

Nõukogude võimu poole aasta valitsuse vältel on ära tehtud suur töö tööstuse uuesti ülesehitamise ja edasise arendamise alal. Tööstusettevõtted, mis enne nagu harilikult töötasid ühe vahetusega, aga osaliselt ka mitte täie koormatusega, töötavad nüüd suuremal jaolt 2—3 vahetusega.

Nõukogude võimu ajal on lastud käiku seni tegevuseta seisnud: tuletikuvabrikud, köievabrik, lubja-kipsi- ja teisi vabrikuid. On teostatud suur töö tööstuse reorganiseerimise alal tema spetsialiseerumise ja kontsentratsiooni osas. Näiteks 12 kunstiidi valmistamise käitist on ühendatud „Kommunaari“ ja „Juuni-Võidu“ vabrikutega. Samuti on teostatud suka- ja trikootaazikaitiste ühendamine, mis on andnud võimaluse paremini ära kasutada valmistusvahendeid — masinaid, tehnilisi kaadreid ja alandada lisakulusid.

1940. a. viimsel veerandil on meie tööstus esmakordselt töötanud plaani järgi. Nõukogude valitsuse poolt kehtima pandud majandusplaan on teostatud peagu kõigil tööstus-

toodangu aladel. Nii näiteks: puuvillase riide alal — 137,8%, lõngaketrase alal — 116,3%, villase riide alal — 114,1%, nahkjalatsite alal — 138%, tuletikutootmise alal — 124% jne.

Kuid samal ajal mõnedel aladel ei ole plaan täiesti teostatud.

Plaani mitteteostamist tuleb seletada peamiselt sellega, et Rahvakomissariaadid ja käitiste juhtivad tegelased pole küllaldase visadusega võidelnud õigeaegse materiaalse ja tehnilise varustamise ning igasuguste tehniliste takistuste ja puuduste kõrvaldamise eest tootmises.

Tuues ettevõtted import-toorainete kasutamisel üle Nõukogude tooraineile on meie tööstustoodang 1940. aastal kasvanud võrreldes 1939. a. 11,6% võrra.

Siinjuures moodustavad eraettevõtted 1. jaanuariks 1941. a. ainult 1,7% üldtoodangust. Seega on kapitalistlikud ollused tööstuse alal peaaegu täiesti välja tõrjutud.

Praegu on põhiliselt likvideeritud tööpuudus ja mõnedel aladel on juba tunda puudust kvalifitseeritud tööjõududest (valajad, vormijad, treialid, kudujad jt.).

Tööliste arvu kasvu põhimistel tööaladel võib iseloomustada järgmiste arvudega (tuhande inimese kohta):

	1. okt. 1940. a.	1. jaan. 1941. a.	Juurdekasv %-des
Kogu tööstus	49,8	80,2	61
seal hulgas Nõuk. Liidu alluvusel	9,8	13,6	39
" " vabariiklikul "	40,9	66,6	63
" " tekstiiltööstuses . .	13,7	20,0	46

Tööstuslikud Rahvakomissariaadid, partei ja ametiühingute organisatsioonid on teostanud suure töö töötasude uue tariifisüsteemi kehtimapanekuga ja tükitööle üleminekuga. 1. jaanuarist pool tööliste üldarvust töötab otsese tükitöö alusel.

Edusammud tööstuse alal on suurel määral saavutatud sotsialistliku töövõistluse ja lööktöö tulemusena.

Lööktööliste üldarv kergetööstuse käitistes on 700 inimest, kohaliku tööstuse käitistes — kuni 500 inimest. Parimate tööliste — lööktööliste — seast kasvab esiplaanile uusi inimesi juhtivaks administratiivseks ja majanduslikuks tööks.

Mainitud saavutuste kõrval esineb tööstuses olulisi puudusi rahvakomissariaatide keskparaadis, aga ka käitiste eneste töös. Käitiste partei ja ametiühingute juhtivad jõud ei võitle küllaldasel määral töövõistluse tõstmise ja omahinna alandamise eest. Rahvakomissariaadid ei ole seni veel välja töötanud ega saatnud käitistele põhimisi plaani teostamise näitajaid, tehniline normeerimine ei ole veel töö-organiseerimise peamiseks hoovaks saanud, individuaaljuhtimine tööstuses on puudulik ja tihtipeale puudub kohustuste täpne jaotus rahvakomissariaadi ja ettevõtete aparadi üksikute lülide vahel. Töö tööstuse keskenduse alal pole kaugeltki veel lõppenud, ebatäiuslikult kasutatakse käitistes olevat varustust. Sotsialistlik võistlus ja stahhaanovlik liikumine suuremas osas käitistes omavad hoogtöö iseloomu, juhtivad kaadrid ei ole veel küllaldasel määral teadlikud, et see on sotsialistliku töö ainuõige meetod.

Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee oma otsuses 24. jaanuarist s. a. andis Eesti NSV tööstusele 1941. a. tööstusplaanis järgmised ülesanded: „Eesti NSV sotsialistliku tööstuse igakülgse arengu eesmärgil määrata, et Eesti NSV rahvamajanduse 1941. a. plaani peamiseks ülesanneteks on tööstuse laiendamine ja rekonstrueerimine, põlevkivi- ja turbatööstuse kiirem arenemine, ehitusmaterjali toodangu suurendamine, masinaehituse, tekstiil- ja toiduainetetööstuse arenemine, aga samuti ka olemasolevate tootmisvõimete täieline ära kasutamine.“

Kinnitatud plaani kohaselt on ette näha tööstustoodangu kasvu umbes 30% võrra, võrreldes 1940. aastaga, kusjuures tekstiiltööstuse toodangu kasvu on ette näha 1,5—2 korda, mis annab riide juurdekasvu 14 miljonit meetrit, aga lõnga juurdekasvu 5,0 tuhat tonni, turbatoodangu kasvu — 50% võrra, klaasitööstuse kasvu — 50% võrra, naha-tööstuse kasvu — 20% võrra, tikutööstuse kasvu — 190%.

1941. aastal alustab tegevust rida uusi tehaseid.

Uute vabrikute ja tehaste ehitamiseks ja olemasolevate ettevõtete rekonstrueerimiseks, tööstusettevõtete tööliste ja ametnike tervishoidlike ja korteri- ning elutingimuste parandamiseks 1941. aastal üleliidulise ja vabariikliku tööstuse alal antakse 96,7 miljonit rubla, sellest 74,55 milj. rubla vabariigilise tööstuse alal.

UK(b)P Keskkomitee ja Liidu valitsuse poolt ülesseatud ülesanded meie vabariigi tööstuse arendamise alal nõuavad partei, nõukogude ja ametiühinguliselt organisatsioonelt töötajate masside jõulist mobiliseerimist võitluseks 1941. aasta plaani täitmise eest.

Tööstuste töös tuleb lugeda peaülesandeks 1941. aasta plaani täitmise tööd stahhaanovlike meetodite sisseviimise alusel, produktsioonis kvaliteedi tõstmist, töö produktiivsuse tõstmist NSV Liidu eesrindlike ettevõtete tasemele, varustuse ja mehhanismide paremat ja täielikumat kasutamist, karmimat materjalide, kütteeaine ja elektrienergia kokkuhoidu, administratiivsete ja lisakulude alandamist ja kõige selle põhjal omahinna alandamist igat liiki toodetelt.

1941. aastal peame igati suurendama laialttarvitavate kaupade ja toiduainete tootmist kohalikust toormaterjalist, eriti suurendama kalapüüki ja kalade ümbertõtamist, sest selleks on meil olemas kõik võimalused.

Laialttarvitavate kaupade tootmise laiendamisel on hädavajalik arendada töönduskooperatsiooni nii olemasoleva 400 artelli organisatsioonilis-majandusliku tugevdamise teel kui ka käsitöölise edasise koopereerimise teel.

Loeteldud ülesandeid, mis seisavad tööstuse ees, saab täita ainult tingimusel, kui partei-, nõukogude ja ametiühinguliste organisatsioonide juhtivad tegelased oskavad seista tööliste tööviljakuse tõusu eesotsas, tehes endale peaülesandeks maksimaalse tööliste hulga hõlmamise sotsialistliku töövõistluse ja stahhaanovliku liikumisega.

b) TRANSPORT.

Kodanlikus Eestis olid raudteed äärmiselt laakil seisukorras, 20 aasta jooksul muretseti juurde ainult 20 vedurit; on piirkondi, kus raudteerööpad on asetatud 1878. aastast; mõnede vedurite vanus küünib 25—35 aastani.

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu otsusega 14. aug. 1940. a. on Eestimaa raudteed lülitatud üleliidulisse raudteevõrku. 1940. a. viimse 4 kuu jooksul on NSV Liidu eelarvest kulutatud raudtee arendamiseks 3 miljonit rubla.

Vedurite park on täienenud uute, võimsate veduritega. Peagu kogu veovagunite park on varustatud automaatpiduritega.

Signalisatsioon ja side on uuendatud.

Monteeritakse uusi telefonijaamu.

Tunduvalt on kasvanud raudtee läbilaskevõime.

Raudteejaamade, vedurite majanduse, signalisatsiooni, elamute ehituse jt. arendamiseks on antud 1941. a. plaani alusel 15 miljonit rubla, mis annab võimaluse tunduvalt parandada ENSV raudteemajandust.

Merelaevandus, mis jäi meile kodanluselt, on samuti äärmiselt laostatud seisukorras. Enamik laevu on ehitatud 30 aasta eest, kuni 20% natsionaliseeritud laevadest on tunnustatud sõiduks kõlbmatuks, 35% kõigist laevadest vajab kapitaalremonti.

Laevade meeskonnad elasid ja töötasid väga rasketes oludes — halbades ruumides, saamata meditsiinilist abi.

Eesti Riiklikul Laevandusel on tingimata tarvilik teha suur töö merelaevanduse taaskorraldamiseks: laevade kapitaalremondi, sadamate laiendamise ning mehhaniseerimise, ladude, elamute ja ametialaliste ehituste alal. Kõigi nende tööde peale antakse 1941. a. plaani kohaselt 8,25 miljonit rubla. Meretranspordi parteiorganisatsioonide ülesanne on — õigeaegne laevade kapitaalremondi lõpetamine, sadamamajanduse korrastamine, tööliste elukorra parandamine ja eelseisva navigatsiooniplaani täitmine.

Suur tähelepanu tuleb meie vastavil asutustel ja organisatsioonidel juhtida autotranspordi arendamisele. Autode remontimine vajab põhjalikku korraldamist.

VI. Põllumajandus.

Valitsev klikk endises kodanlikus Eestis kelkis kõigil tee- ja tänavanurkadel, et ta on saavutanud nn. „iseseisvuse“ ajajärgul suuri tulemusi põllumajanduses, et talurahvas elab jõukalt ja kultuuriselt, et talupoegade ekspluateerimist Eestis ei ole, et Eesti põllumajandus areneb isesugustel teedel ja külas valitsevad rahu ja täielik heaolu.

Kodanluse sedalaadi tõendused aga olid liig läbipaistvad ega vastanud tõelisusele. Talupoegade tõeline olukord oli hoopis teissugune, mida võib näha kodanluse omast ametlikust statistikast.

Selle statistika andmeil oli 1939. a. Eestis ligi 140.000 maapidajat talupoega, kes omasid maad 3.179.000 ha. Tegelikult aga oli talumajapidamisi Eestis märksa rohkem. Kodanlik statistika, katsudes asjade tõelist olukorda tähtsusetuks vähendada, jättis arvestamata maata talupoegade majapidamised, mida, nagu nüüd on selgunud, oli 25.000 kuni 26.000, ning seega oli kõigi talumajapidamiste üldarv 165.000, mitte aga 140.000, nagu seda tõendas kodanlik statistika.

64.366 maata või vähese maaga talumajapidamisel ehk 39% -ndil kõigist talumajapidamistest oli maad kõigest ligi 306.000 ha ehk 9,7% maa kogupinnast, s. o. keskmiselt vaid 4,7 ha iga üksiku majapidamise kohta. 35.464 kulaklikult jõukat majapidamist ehk 25% kõigist majapidamistest omasid enda valduses 1.477.000 ha maad ehk 46,4% kogu maapinnast, s. o. keskmiselt 41,6 ha iga majapidamise kohta, seega 10 korda rohkem kui oli maad kehviktalupoja majapidamises.

Samasugune pilt valitses ka talupoegade varustamises töö- ja kariloomadega ja põllumajandusliku inventariga. Kui endises Eestis maata ja vähese maaga talupoegade hulgas hobuseta majapidamisi oli 52.000 ehk 32,2%, siis kulaklikul grupil oli hobuseid 39% kogu hobuste üldarvust.

Kui maata ja vähese maaga talumajapidamiste hulgas kodanlikus Eestis niisuguseid, kus polnud ühtki lehma, oli 33.221 ehk 21%, siis kulaklikult jõukal osal külas oli lehma 41,6% kogu lehmade üldarvust.

Kogu põllumajanduslik inventar oli kulakute ja jõukate majapidamiste käes. Kehviklike vähese maaga talumajapidamiste kasutuses oli vaid 3% kõigist kultivaatoreist, 1,5% külvimasinaist, 1% niidumasinaist, 1% kartulivõtmise-masinaist, kusjuures keerulisemad põllutöömasinad täielikult puudusid.

Eesti kehvi- ja kesktalupoeg olid koormatud võlgadega. Eesti töötava talurahva kaelas rippuvate võlgade üldsumma ulatus 80 miljoni rublani. Sellest võlast väljarabelemiseks talurahval puudusid igasugused võimalused. Kas võiski talupoeg-keskmik, kellel võlgasid oli keskmiselt 950 rubla iga hektaari kohta, loota, et ta need võlad kunagi suudab tasuda? See-est aga aitas põllumajandusliku krediidi süsteem järjest kõveneda ja laieneda küla kulaklikult jõukal kihil.

1939. aasta lõpuks moodustas sulaste arv Eestis keskmiselt 18,3% kogu sellest elanikkonnast, kes töötas põllumajanduses. Seekõrval tunduv osa maata ja vähese maaga talupoegadest oli sunnitud otsima teisi eluüalpidamise allikaid, kasvatades töötute hulki linnades.

Ülalloodud andmed avastavad ilmse selgusega talurahva tõelist olukorda kodanlik-kapitalistlikus Eestis ja kõnelevad sellest, et Eesti põllumajanduses leidis aset kapitalismis tavaline talurahva kihistamise protsess, mille tulemusena ühel poolusel kasvas maata ja vähese maaga talupoegade, proletaarlaste ja poolproletaarlaste arv, teisel poolusel aga hallparunite-kulakute kätte kuhjusid maa, loomad ja muud tootlusabinõud ja -riistad.

Eestis valitses töötava talurahva armutult metsik kurnamine, mitte aga rahu ning üldine õitseng, millest pasundasid valitsevad ringid.

Kodanliku korra kukutamine ja Nõukogude võimu kehtimapanek Eestis kindlustavad kurnamise hävitamise. On loodud kõik tingimused põllumajanduse ümberkorraldamiseks uutel sotsialistlikel alustel.

Põllumajanduse alal üheks tähtsamaks EK(b)P Keskkomitee ees seisnud ülesandeks osutus tööde läbiviimine maata ja vähese maaga talupoegade varustamises maaga. Kuidas on Keskkomitee selle ülesandega toime tulnud?

Loodi riiklik maareservifond maata ja vähese maaga talumajapidamiste maaga varustamiseks 758.358 ha suuruses, mille hulgas on liigse maa lõikeid kulaklikult jõukalt majapidamistelt 587.000 ha.

Nende kodanike üldarvust, kes tunnustati maasaamise vääriliseks, 15. detsembriks 1940. a. oli varustatud maaga 93,3% majapidamisist, nende hulgas maata majapidamisi 98,1% ja vähese maaga majapidamisi 89,1%.

Maa ümberjaotamise korras iga maata talupoeg sai maad keskmiselt 10,55 hektaari, selle hulgas põllumaad 4,06 hektaari, ja juurdelõikeid sai iga vähese maaga talupoeg keskmiselt 4,6 hektaari, selle hulgas põllumaad 1,37 hektaari.

Maa ümberjaotamine kutsus esile vastupanu küla kulaklik-jõukalt osalt, kes kõigi abinõude ja vahenditega püüdis seadusest mööda hillida. Küla kulaklik osa, avaliku agitatsiooni kõrval maa ümberjaotamise vastu ja ähvarduste kõrval maata ja vähese maaga talupoegade maakomiteede tööliste vastu, püüdis võimuorganite valvsust petta veel sellega, et külvas maakomiteid üle igasuguste avaldustega, mis olid mõeldud maa ümberjaotamise segiajamiseks ja keeruliseks muutmiseks.

Ehkki üldiselt kogu vabariigis töö maata ja vähese maaga talupoegade varustamises maaga on teostatud rahuldavalt, tuleb siiski ütelda otsekoheselt, et selles töös on tehtud ka tõsisid vigu ja moonutusi. Milles need seisnesid?

Esiteks, — maata ja vähese maaga talupoegade varustamist maaga me alustasime hilja. Seadus selle töö läbiviimiseks ilmus alles 1. a. oktoobri algul. Maaga varustamist ettenähtud tähtjaks, s. o. 15. oktoobriks, ei viidud läbi ja asjaga venitati tublisti.

Teiseks, — eriteadlased-maamõõtjad jäid õigeaegselt instrueerimata. ENSV Põllutöö Rahvakomissariaadi Katastri ja Maakorralduse Osakonnast anti enne seaduse ilmumist maakorraldajale ebaõigeid juhtnõure, soovitades hoolitsevalt suhtuda suurmaomanike

ja kulaklikele majapidamistele ja nendelt lõigete tegemisel nende soove arvestada. Tegelikult see andis tulemuse, et paljudes valdades kulaklikelt majapidamistelt hakati välja mõõtma vaid halvimaid maid — soid, võsastikke, kivipealseid jne.

Selline praktika kutsus esile suure hulga vastulauseid maata talupoegadelt maa ebaõiglase väljamõõtmise kohta. Niisuguseid vastulauseid kogunes 4802, millede hulgast 2600 ka rahuldati.

Kolmandaks, — tuli ette juhtumeid, kus ebaseaduslikult varustati maaga nende perekondade liikmeid, kellelt liigse maa äravõtmine toimuski. Küllalt palju niisuguseid juhtumeid on avastatud muuseumis Järvamaal. Näit. N. Pindus'el Kärü vallas oli maad 44 ha. Tema jäeti 28 ha, tema kahele pojale aga, kellel isaga on ühine majapidamine, anti uued krundid — ühele 14 ha ja teisele 12 ha. Uks poegadest sai isegi maalaenu — 625 rbl.

Kodanik J. Salumäele, kellel maad oli üle 80 ha, jäeti 29,7 ha ja tema juures elavale pojale anti samast maast veel 29,5 ha. Järelikult sellele perekonnale on 30 ha asemel jäetud 59,2 ha.

Uldse on Kärü ja Särevere valdades avastatud 39 niisugust juhtumit.

Verhneustini vallas Petserimaal kod. Saaremaa majapidamisele ebaseaduslikult jäeti 74,7 ha suurune talu, ettekäändel, et sellest saab kolm majapidamist, aga tegelikult on talus majapidamisi siiski vaid üks. Seekõrval aga mõnedel juhtumitel keelduti maata talupoegadele ja sulastele maa andmisest vaid sel põhjusel, et neil polnud põllumajanduslikku inventari.

Niisugustel põhjuseta motiividel jäi maast ilma näit. Koigi vallas, Petserimaal, 20 maatõllisperekonda.

Neljandaks, — nõrgalt oli arendatud massiline selgitustöö maata ja vähese maaga talupoegade hulgas, vastukaaluks kulakute agitatsioonile, mistõttu tuli ette juhtumeid, kus maata talupojad maasaamisest keeldusid. Näit. Järvamaal oli niisuguseid juhtumeid 184, Saaremaal — 37 ja Abja vallas Pärnumaal — 52 juhtumit.

Viidendaks, — nii mõnelgi juhtumil valdade maakomiteedesse tungisid liikmeteks vaenulised ollused. Näit. Verhneustini vallas Petserimaal oli maakomitee esimeheks endine vallavanem-isamaaliitlane Leevik, kes endale kaastasteks — komitee liikmeteks — valis Napuri ja Pchelodovi ning maamõõtjaks Gulivo, kes kõik on endised aktiivsed kaitseliitlased.

Kõik komitee liikmed, Leevikuga eesotsas, süstemaatiliselt veetsid oma aega joomisega maasaajate talupoegade arvel.

Tuleb aga märkida, et samas vallas on 9 Kommunistliku Partei liikmekandidaati, kuid ükski neist ei kuulunud valla maakomitee koosseisu.

Mitmel pool Petserimaa valdades maade jaotamisel kohtadel töötasid endised politseinikud, nagu näit. Vilo vallas. Abinõud nende tööst kõrvaldamiseks võeti tarvitusele alles novembri lõpus.

Lubatud väärnähtustest maata ja vähese maaga talupoegade maaga varustamise tööde läbiviimisel meie parteiorganisatsioonid, nõukogude võimu organid ja eriti Põllutöö Rahvakomissariaat peavad tegema tarvilikud järeldused ja need parandama enne kevadkülvit.

Eriti raske on maata ja vähese maaga talupoegade maaga varustamise olukord Petserimaal. Maanappuse tõttu jäi selles maakonnas maast ilma 142 maata ja 1904 vähese maaga talupidamist. Sellega seoses tõuseb siin tarvidus liigse tööjõu värbamiseks meie tööstus-käitiste kaadritõlliste koosseisu.

Meie vabariigis on organiseeritud 113 sovhoosi. Maa üldpind nendes ulatub enam kui 47.000 hektarini. Hobuseid on sovhoosides 2180, lehmi 6700, traktoreid 85. Sovhoosid

on alles organiseerimise ajajärgus. Meie ülesanne sovhoosliku ülesehitustöö alal seisneb selles, et ühendada suur hulk väikesi sovhoose suurteks nõukogude majapidamisteks, eeskujulikult korraldada nende töö ja kindlustada nende kõrge rentaablus.

Meie partei ja liiduvalitsuse otsuse põhjal vaeseimaile talupoegadele on antud pikaajalist põllumajanduslikku krediiti 9 miljoni rubla suuruses — põllutöömashinate, tööloomade ja piimakarja soetamiseks ja elamute ning põllumajanduslike hoonete püstitamiseks.

Eeltähendatud krediit 1. jaanuariks s. a. jagati välja täies ulatuses. Põllumajandusliku krediidi põhjal sai laenu 13.087 majapidamist. Muide, selle krediidi kasutamine maata ja vähese maaga majapidamiste poolt toimub alles ebarahuldavalt. Mitmes maakonnas, näit. Pärnumaal, on märgitud juhtumeid, kus üksikud talupojad kasutasid saadud põllumajandusliku krediidi mitte nendeks otstarveteks, milleks see oli ette nähtud. See võib toimuda sellepärast, et Maapank, Põllutöö Rahvakomissariaadi organid, maakondlikud ja valdade partei- ja nõukogude organisatsioonid, vaatamata EK(b)P Keskkomitee korduvalle meeldetuletustele, ei kindlusta tarvilikku kontrolli laenu kasutamise üle. Sellele nähtusele tuleb otsustavalt teha lõpp. Tuleb põhjalikult hoolitseda, et põllumajanduslik krediit kasutataks vaid selleks, milleks see on antud. Seejuures tuleb nimelt hoolitseda, et põllumajanduslik krediit osutuks üheks abinõuks kodanlik-kapitalistlikult korralt meile päranduseks jäetud hobuseta ja lehmata kehviktaludele neid hobuseid ja lehmi soetada.

Põllutöömashinate ostuks antud krediit tuleb meil juhtida eeskätt masinate ja ka hobuste kollektiivseks ostuks mitme majapidamise peale kokku, maa ülesharimise ühiste kaudu, koondades neisse kehvik- ja keskmiktalupoegade majapidamisi.

Möödunud aasta sügisel organiseeriti ENSV-s 6 kolhoosi — „Krasnaja Niiva“, „Krasnaja Komarovka“, „Uus tee“ ja teised. Need kolhoosid organiseerisid vabatahtlikult, — nad väljendavad kehvikute ja keskmike soovi asuda sotsialistliku põllumajanduse teele, — ainsale õigele teele.

Organiseerunud kolhoosid on alles noored, tugevnenud majapidamised, kuid juba nende tegevuse esimesed sammud näitavad kolhooside korra paremusi, võrreldes eramajapidamisega.

Näit. kolhoos „Krasnaja Niiva“, mis asub Dolgaja Niiva külas, ühendades endas 32 majapidamist, teostas organiseeritult rukkikülvi, kündis üles 26 ha uudismaad, asutas piimafarmi ja omandas põllutöömashinaid.

Põllutöö Rahvakomissariaadile tuleb ettehehtena ütelda, et ta on organiseerunud kolhoosidega vähe tegemist teinud. Peame väga tähelepanelikud olema kolhooside vastu ja aitama neid eesrindlikeks majapidamisteks saamisel.

Meie ülesanne praegu nimelt selles seisnebki, et faktide varal, elavate eeskujude abil, näidata talurahvale kolhooside kõiki paremusi. (A p l a u s.)

Uhtlasi tuleb hoiatada, et partei ja valitsus võtavad karmid abinõud käsile, kui keegi julgeb rikkuda vabatahtlikkuse põhimõtet kolhooside organiseerimisel. Nõukogude valitsus juba käesoleval aastal osutab suurt abi meie vabariigi põllumajandusele. Esimesel nõukogude kevadel Eesti NSV territooriumil organiseeritakse 25 masina-traktorijaama. Nõukogude Eesti põldudel alustab tööd 330 uut traktorit 10.500 hobusejõuga. Masina-traktorijaamade majanduslikult korrastamine, varustamine kevadiseks külviks, nende eeskujuliku tegutsemise kindlustamine — see on meie parteiliste organisatsioonide, nõukogude, eriti aga maaorganite järjekordseks tähtsaks ülesandeks.

1941. a. Eesti töötav talurahvas asub teostama esmakordselt kevadist külvi Kommunistliku Partei ja nõukogude võimu poolt igakülgse toetamise tingimustes. 1941. a. Eesti töötaval talurahval tuleb täis külvata 1.034.000 hektaari, seega 12.000 hektaari

rohkem kui mullu. Eriti peab kasvama söödavilja külv, mille alla tuleb võtta 272.000 ha, mille läbi külvipinna suurenemine eelmise aastaga võrreldes oleks 12%. Kartulikülv suureneb 11.000 ha ehk 11% võrra, aedviljakülv 2200 ha ehk 25% võrra. Kartuli- ja aedviljakülv suurendamine annab võimalust mitte ükski kohalike tarviduste täitmiseks, vaid lubab organiseerida ka nende saaduste väljavedu Leningradi. Ettemärgitud külviplaan on minimaalne ja meie ülesanne seisab selles, et iga külvipinna hektaarilt saavutada võimalikult kõrge saak. Selleks on meil käepärast kõik võimalused, sest Nõukogude valitsus on kohustanud NSV Liidu Põllutöö Rahvakomissariaati meie vabariiki sisse tooma 79.000 tonni lämmastikku ja kaalimineraalväetisi ja superfosfaati.

Pole kahtlust, et kulaklused kevadkülvil ajal teeb katseid segada töötavat talurahvast kevadiste põllutööde tõhusal teostamisel.

Parteiorganisatsioonide ülesanne seisneb selles, et õigeaegselt paljastada kõik võimalikud kulaklikud mahhinatsioonid ja kevadkülv hästi läbi viia.

Parteiliste, nõukogude ja majanduslike organisatsioonide ülesanne seisneb selles, et töötavale talurahvale kevadkülvil teostamisel osutataks kõike võimalikku abi. Viivitamatult, minutitki kaotamata, tuleb ettevalmistustega kevadeks teha algust juba nüüd. Tuleb varustada seemneviljaga kõik kehvtalumajapidamised, seemnevili tuleb sorteerida, talurahvale aegsasti kohale toimetada jõutoit, põlluramm, õigeaegselt remonteerida põllumajanduslik inventar ja masinad.

Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee avaldab veendumust, et Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi töötav talurahvas oma tegudega veel kord näitab oma ustavust parteile ja nõukogude võimule ja teostab kevadkülvil lühima ajaga ja kõrgel agrotehnilisel tasemel.

Nõukogude Eesti peab kujunema kõrgeimalt arenenud piimakarjapidamise vabariigiks. Selleks on käepärast kõik eeldused.

1941. aastal meie ülesanne seisneb selles, et igati suurendada kariloomade arvu, tõsta karja produktiivsust veelgi enam selleks, et pärast ENSV tarvete katmist piima, liha ja või alal maksimaalselt suurendada nende saaduste väljavedu teistesse liiduvabariikidesse.

Loomasööda ikaldus viimasel kahel suvel on põhjustanud loomade arvu teatavat vähendamist.

Peab ütleva, et loomade arvu vähendamine on üsna suurel määral tingitud nimelt ka sellest, et kulaklikud ollused külas on asunud loomade hävitamise teele tagamõttega anda sellega hoop ENSV rahvamajandusele.

Kui 1939. a. oktoobris sarvloomi tapeti 8408, siis 1940. a. oktoobris oli see arv 14.872.

Loomakasvatuse arendamises seisab meil ees suur töö.

Karja edasine vähendamine tuleb lõpetada, tuleb üritada tõsiselt võitlust karja säilitamiseks. Kulakud, kes hävitavad kariloomi, tuleb halastamatult ja täie karmusega vastutusele võtta. Peab organiseerima loomatoidu ülejääkidega majapidamistelt abi niisugustele majapidamistele, kellel loomatoidust on puudus. Peab võtma ratsionaalsele kasutamisele kõik loomapõhu ja jõutoidu tagavarad. Loomakasvatuse tõstmine kõrgele tasemele on Eesti bolševikkude auasjaks.

Kokkuvõttes pean tarvilikuks ütelda, et meie peaülesandeks, kogu partei organisatsiooni, nõukogude ja maaorganite ülesandeks küla sotsialistliku ümberkorraldamise töös on küla vaesemate ja keskmiste kihtide koondamine partei ja nõukogude võimu ümber, süstemaatiline töö nende kihtidega ja nende kui partei ja nõukogude valitsuse kindlate tugede organiseerimine külas edasisele ja otsustavale küla kulaklike kihtide piiramisele.

VII. Kaubandus.

Esimeseks ja tõsiseks sammuks nõukogude kaubanduse loomise töös oli kõigi suuremate eraomanduslike kaubandusettevõtete natsionaliseerimine. 468 hulgi- ja jaemüügi kaubandusettevõtet läks Nõukogude riigi kätte.

Kaubandusettevõtete natsionaliseerimise tagajärjel on hulgikaubandus peagu täielikult muutunud riiklikuks, aga riiklik ja ühistegelise jaekaubandus moodustab juba praegu 65—70%. Praegu on meil 1826 riiklikku ja ühistegelist kauplust, millede igakuune käive on 55—60 milj. rubla.

Kaubandus on meie töö üks kõige vastutavamaid sektoreid. Tööliste, teenijate ja töötava talurahva kõige laiemad hulgad puutuvad iga päev kokku kaubandusega; kaubanduse kaudu toimub nende tarbimis- ja tootmisvajaduste rahuldamine, ja pole midagi juhuslikku selles, et elanikkond hindab mõnikord meie tööd, lähtudes sellest, kuidas on organiseeritud kaubandus.

Kaubanduse Rahvakomissariaat on ära teinud suure töö natsionaliseerimisel, uute hindade määramisel, kuid ta ei tegele veel tarvilikul määral nõukogude kaubanduse organiseerimise põhiküsimuste lahendamiselega.

Leiab aset täiesti lubamatuid takistusi esmajärguliste tarbeainetega kauplemisel (Valgamaal, Petseris — põletuspetrooleum, Rakveres — seep), ebaseaduslike hindade tõstmisi (ETK — Leningradist saabunud jalanõude ja sallide hindade ebaseaduslik tõstmine), raamatupidamine ei ole veel kõikjal korda seatud, mis annab vaenulistele elementidele ja juhustetsijaile võimaluse varastada sotsialistlikku omandust, toimub kaupade mõttetuid ümbertransportimisi, kaupu peetakse liiga kaua ladudes.

Tähtsaim puudus Kaubanduse Rahvakomissariaadi töös seisneb selles, et viimane organiseerib aeglaselt ettevõtete ja töölisrajoonide teenimist.

Faktid üksikute kaupade hindade ebaseaduslikust tõstmisest, faktid, et mõningad kooperasiivid ei soovi müüa odavat loomasõõta talurahvale, faktid, et üksikuis kaubandusettevõtteis kaubad riknevad, faktid takistuste kohta mõnel pool esmajärguliste tarbeainetega kauplemisel kõnelevad sellest, et me ei ole kaubandusaparaadist veel suutnud eemaldada kõiki vaenulisi olluseid.

Meie ees seisavad suured ja tõsised ülesanded nõukogude kaubanduse loomises. Me peame kõige energilisemal viisil arendama riiklike ja ühistegeliste kaupluste võrku, peamiselt toiduainete alal ja esimeses järjekorras töölisrajoonides, vabariigi kaugelasetsevais kohtades.

Me peame korraldama takistusteta kaubanduse, eriti nende kaupade alal, mis rahuldavad talupoegade elamis-, remondi- ja ehitusvajadusi, s. t. meie peame maksimaalselt arendama põllumajandussaaduste kaubavahetust ja tagavaraks soetamist, me peame muutma kaubanduse selleks relvaks, mille abil meie lakkamatult tõukame oma tööstust ja põllumajandust uute saaduste tootmisele ja viime ENSV majanduselu õitsengule.

Lähemal päevil tuleb meil läbi viia vastutusrikas töö kooperasiivühingute juhatuste ja revisjonikomisjonide valimistel ühenduses uue põhikirja vastuvõtmisega.

Valimiste tulemusena tuleb saavutada kooperasiivide juhtiva koosseisu uuendamist, tööliste, töötava talurahva ja intelligenti julget tõmbamist ühistegelisele tööle, nõukogude kaubandust segavate isikute kõrvaldamist tarbijateühingute aparaadist, tarbijateühingute töö bolševistliku kriitika arendamist ja osanike aktiivsuse tõstmist, töötava rahva uute kihtide hulgalist kaasatõmbamist kooperasiivide liikmeiks, tarbijateühingute tugevate maakondlike liitude loomist. Nende ülesannete lahendamiseks on parteiorganisatsioonid kohustatud konkreetselt tegelema kaubanduse asjadega, organi-

seerima riiklike ja ühiskondlike kaubandusettevõtete ümber ühiskondliku kontrolli, murdma halvaks paneva suhtumise töötajate-tarbijate vajadustele ja nõudmistele.

Me peame alati meeles pidama ja käima sms Stalini näpunäidete järele, et „nõukogude kaubandus on meie endi bolševistlik asi, aga kaubandustöölised, nende hulgas töötajad poeleti taga, kui nad töötavad ausalt, on meie revolutsioonilise, bolševistliku töö juhtijad“.

VIII. Rahandus, pangad ja krediit.

Rahanduse alal peaülesandeks oli vabariigi rahvamajanduse ja järjest kasvavate sotsiaal-kultuuriliste ürituste finantseerimine.

Vabariigi eelarve, mis võeti vastu 1940. a. neljandaks kvartaaliks, esialgsetel andmetel on täidetud rahuldavalt — tulude osas 160,5 milj. rubla ja kulude osas 152,2 milj. rubla suuruses.

Võrreldes kapitalistliku Eesti eelarvega samal ajavahemikul 35,9 miljoni rbl. ulatuses, kulutused üksikuil aladel on tõusnud: hariduse alal — 9,9 milj. rbl. ehk 261,1⁰/₀, tervishoiu alal — 10,5 milj. rbl. ehk 16-kordselt, sotsiaalkindlustuse alal — 6,6 milj. rbl. ehk 320,8⁰/₀, tööstuse ja kaubanduse alal — 41,7 milj. rbl. ehk 30-kordselt, kommunaal- ja elamute majanduse alal 10,7 milj. rbl. ehk 226⁰/₀, põllumajanduse alal — 17,5 milj. rbl. ehk 10-kordselt.

Töölistele, teenijaile ja teistele töötajatele koormavad maksud — tulumaks, isikumaks, haigekassa- ja pensionikassa-maksud on kaotatud ja asendatud maksuga, mida võetakse töötasult (tulumaks ja kultuur-elamumaks).

Kapitalistliku Eesti rahanduslik seisukord oli äärmiselt kõikuv. Seda tõendavad ettevõtete jooksvate arvete väikesed ülejäägid, võlgnevus pankadele 109,5 milj. rbl. suuruses, mis oli kindlustatud ainult 20⁰/₀ ulatuses kaubamaterjalide väärtusega. Oma tegevussummasid kõigil Eesti ettevõtetel 1940. a. alguseks oli vaid 95,5 milj. rbl., laenusummasid aga — 260,3 milj. rbl.

Juba 1. jaanuariks ettevõtete rahaline seisukord paranes tunduvalt. Ülejäägid ettevõtete arvetel ulatuvad 162,2 milj. rbl. Pangakrediit, mis tõusis 202,6 milj. rbl., on kindlustatud kaubamaterjalide väärtustega 45⁰/₀ ulatuses. Ajavahemikul 10. oktoobrist kuni 1. jaanuarini on Kergetööstuse Rahvakomissariaadi ettevõtted saanud teistest liiduvabariikidest tooraineid ja materjale üle 21 milj. rbl. väärtuses. ETK on teistest liiduvabariikidest saanud laialt tarvitataavaid kaupu ja tooraineid enam kui 22 milj. rbl. väärtuses. Sisseveetavad kaubad ja tooraine on krediteeritud Riigipanga kaudu.

Eesti valuuta asendamine Nõukogude valuutaga viidi läbi rahuldavalt, ilma vabariigi üldise majandusliku elu vähemagi häirimiseta, ja juba 11. jaanuariks oli käibelt kõrvaldatud 87,4⁰/₀ kogu Eesti valuutast, mis asendati Nõukogude valuutaga.

Järjekordseteks ülesanneteks rahanduse alal on:

ENSV 1941. aasta eelarve täitmine, milline eelarve tulude ja kulude osas on koostatud üle 500 milj. rubla suuruses.

ENSV territooriumil sotsialistliku majanduse maksudevõtmise korra kehtimapanek, kõigi praegu linnaelanikkude ja talumajapidamiste kohta kehtivate ebaõiglaste maksude kaotamine ja asendamine õiglasemate maksudega.

Nõukogude rahanduse edasine arendamine ja kindlustamine.

IX. Kapitalse ehitamise plaanist 1941. a.

UK(b)P ja Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt kinnitatud Rahvamajandusplaan 1941. a. on vabariigi rahvamajanduse kõigi alade edasise ümberehitamise esimeseks sotsialistlikuks aastaplaaniks. UK(b)P KK ja Liidu Valitsuse poolt on osutatud suurt materiaalselt abi — rahaliste vahendite, tooraine, materjalide ja tootmisvahenditega. 1941. a. plaani järele ENSV-le on ette nähtud 241,35 milj. rubla kapitalipaigutisena, kaasa arvatud 173,7 milj. rubla vabariiklikule majandusele.

Tuleb märkida, et parimail kriisita aastail kapitalipaigutamine kodanlikus Eestis riigi eelarves ja kohapealsetes eelarvetes (maakonna- ja vallaomavalitsused) ja ka tööstuses ei ületanud 20 milj. krooni.

Plaan näeb ette:

1) Võimsa riikliku ja kooperatiivse tööstuse arendamist, millest oli juba öeldud, et sellele antakse 96,7 milj. rubla, kaasa arvatud liidu ja vabariiklikule tekstiiltööstusele 17,5 milj. rubla, kütteainete-tööstusele — 23 milj. rubla, metallitoodete tööstusele 11,5 milj. rubla, ehitusmaterjalide tööstuse arendamisele 20,2 milj. rubla, keemiatööstusele 12,5 milj. rubla jne.

2) Plaanis on tähendatud suured tööd meie vabariigi elektrifikatsiooni laiendamiseks. Elektriijaamade ning -võrgu laiendamiseks on ette nähtud 11,45 milj. rubla.

3) Transpordile, sidele ja teede ehitamisele antakse 31,7 milj. rubla.

4) Põllumajanduse rekonstrueerimisele kapitali paigutamiseks büdžeti liinis (mitte lugedes põllumajanduse krediiti) on antud 24,8 milj. rubla.

5) Me saime suured summad korteriolukorra ja kommunaalseisukorra parandamiseks linna elanikele — kokku on antud üle 40 milj. rubla, nende hulgas kommunaalmajanduse liinis elamute ehitamiseks Tallinnas 24,4 milj. rubla, mis annab võimaluse ehitada kuni 40 tuhande ruutmeetri lisa-elamisruumi.

6) Rahvaharidusele, koolide ehitamiseks linnades, ülikoolimaja ja teiste õppeasutuste ehituste lõpuleviimiseks oleme pannud 12,1 milj. rubla ja peale selle kulutatakse veel 8 milj. rubla külakoolide ehitamiseks ja remondiks.

7) Tervishoiu korras haiglate, ambulatooriumide ja lastesõimede jaoks on eraldatud 7,65 milj. rubla.

Kõik need andmed räägivad stalinlikust hoolitsemisest inimeste eest, sellest, et meie vabariik, astudes Liidu rahvaste õnnelikku perre, läheb kiirete sammudega industrialiseerumise ja kõigi rahvamajanduse harude arenemise ning töötajate materiaalse ja kultuurilise taseme tõstmise teed.

X. Töörahva ainelise seisukorra parandamisest.

Eestis, nagu igas teiseski kapitalistlikus riigis valitsesid plutokraatliku kliki võimu päevil linna ja küla töörahva keskel tööpuudus ja nälg.

Tööpuudus oli õudne. 1939. a. oli ametlikult registreeritud 6320 töötut, kuid tegelikult neid oli palju rohkem. Tööd omavate tööliste töötasu oli vilets.

Ehkki endises Eestis kehtis sotsiaalkindlustus, ta ometi ei rahuldanud töötajate vajadusi. Haigekassade liikmeiks olid üksnes vabrikute-tehaste töölised ja ajutise töövõimetuse korral said nad abiraha üksnes nende summade arvel, mida nad ise maksid oma töötasust. Haigekassade liikmete arv polnud suur (1938. a. 71.804 inimest). Kõik põllutöölised oli täiesti jäetud välja sotsiaalkindlustuse alt. Täiesti puudus kindlustus invaliidisuse ja vanaduse puhuks (pensioni said üksnes riigiametnikud).

Haiguste puhul abiraha anti vaid $\frac{1}{8}$ — $\frac{2}{8}$ suuruses teenistussummast, kusjuures kahekolme esimese haiguspäeva puhul abiraha üldse ei antud. Tööliste jaoks polnud puhkekodusid ega sanatooriume.

Puudus ja viletsus, alatoitus ja halvad elukorterid viisid haiguste, eriti kopsutiisikuse levimisele. Maksuline arstiabi tegi ravimise kättesaamatuks laialdastele töötavatele kihtidele. Surevus elanikkonnas tõusis. 1938. a. suri 12.560 inimest, 1939. a. 12.757 inimest; eriti palju inimesi suri tiisikusse (1938. a. igas kuus keskmiselt 147 inimest).

Plutokraatliku kliki kukutamine ja Nõukogude võimu kehtimapanek Eestis lõi eeldused töötajate ainelise ja kultuurilise seisukorra põhjalikuks parandamiseks.

Möödunud perioodil viisid partei ja valitsus läbi järgmised abinõud töötajate ainelise ja kultuurilise seisukorra parandamiseks.

Põhiliselt on likvideeritud tööliklassi hirnsaim nuhtlus — tööpuudus.

On teostatud tööliste ja teenijate töötasu tõstmine. Eesti NSV tööliste keskmine töötasu on viimase poole aasta jooksul tõusnud peagu kolmekordselt.

1940. aasta mais oli tööliste keskmine töötasu 104 rbl., 1940. a. detsembris aga 307 rbl., seega tõus 295,2 protsenti.

Tasumaksimise sotsialistlik põhimõte „igaühele tema töö järele“ võimaldab paremail lõkklastel ja stahhaanovlastel, kes ületavad norme, teenida 500—600 ja enam rubla kuus.

On pandud kehtima riiklikes, kooperatiivsetes, ühiskondlikes ja eraettevõtetes, asutustes ja majapidamistes tegutsevate tööliste ja teenijate riiklik sotsiaalkindlustus. Kui varem väike osa palgatöölisi (42 prots.) haiguse puhul sai abiraha haigekassadest, siis nüüd kõigile töölistele ja teenijaile abiraha on kindlustatud mitte üksnes ajutise töövõimetuse, vaid ka invaliidsuse puhul; on kindlustatud ka vanaduspension.

Juba 1940. a. neljandal veerandaastal riik assigneeris tööliste ja teenijate sotsiaalkindlustuseks üle 12 milj. rubla.

1940. a. teisel poolel seal, kus varem lõbutsesid rootsi parunid, soome ja eesti kapitalistid, avati puhkemaja töölistele. Kohe pärast juuni sündmusi avati puhkemaja Pärnus, ja siis täiendavalt veel Aegviidus ja Pühajärvel. On kavatsatud puhkemajade avamine Keilas ja Orul, samuti ka Narva-Jõesuus.

On pandud kehtima tasuta ravimine ja arstiabi töölistele, teenijaile ja töötavale talurahvale, on laiendatud haiglate, ambulatooriumide ja polikliinikute võrk.

Haigevoodite arvu on suurendatud 581 üksuse võrra. Arsti jaoks arstide arvu maal on suurendatud 133-lt 144-le. Uusi polikliinikuid on avatud 6. Uusi ambulatooriume on avatud 21. Uusi nõuandepunkte on avatud 11. Hambaarsti-kabinete on avatud 8.

On pandud maksuma töötajate laste maksuta õppimine alg-, kesk- ja kõrgemas koolis, kuna kõrgemate õppeasutuste üliõpilastele on sisse seatud riiklikud stipendiumid.

Selle tulemusena töötajate lastel, kellel kõrgem kool varem oli kättesaamatu, on võimalik omandada kõrgemat haridust. Näiteks Tartu riikliku ülikooli 2137 üliõpilasest on õppemaksust vabastatud 1736 isikut, riiklike stipendiume antakse 485 üliõpilasele.

Riiklikku stipendiumi saab ka 30 protsenti Tallinna riikliku tehnikaülikooli, K. Mägi nimelise kõrgema kunstikooli, Tallinna konservatooriumi üliõpilastest.

Töötajate korteriüüri on alandatud. Paljud tööliste perekonnad on keldrikorteritest, niiskeist ja pimedast ruumidest ümber paigutatud valgeisse ja mugavasse tubadesse, mis varem kuulusid kodanlusele. Tallinnas on kortereist välja tõstetud 176 ja tihendatud 171 kapitalisti perekonda. See töö pole veel kaugelki lõpul ja seda on vaja kiirendada.

Määratu suured muudatused on toimunud töötava talurahva olukorras. Maa natsionaliseerimine, maata ja vähese maaga talupoegade maaga varustamine, võlgade kaotamine ja laenuandmine — kõik see kindlustab küla elutaseme suurt tõusu.

Tööliste, teenijate, kirjanike, kunstitööliste, arstide, velskrite, kooliõpetajate ja teiste töörahvakihtide koormavad maksud on kaotatud ja asendatud Liidu teistes vabariikides kehtiva, hoopis madalama tulumaksuga ja elamute- ning kultuurmaksuga.

Nagu nähtub arvudest ja faktidest, kõigi nende abinõude tagajärjel tööliste, talurahva ja töötava intelligentsi ainelises ja kultuurilises seisukorras on saavutatud tunduvalt paranemist.

XI. Kultuuriline ülesehitus.

a) Rahvaharidus.

Nõukogude võimu olemasolu aja kestel Eestis on teostatud rida väga tähtsaid samme vana, kodanliku kooli ümberkorraldamiseks. Koostati uued üleminevad õppekavad ja programmid.

Uutesse õppekavadesse on võetud NSV Liidu ja Eesti NSV Konstitutsioon, NSV Liidu rahvaste ajalugu ja muud ained. Kõrvaldati usuõpetus, kodanikuteadus ja mõned teised õppeained.

Õppeaasta algul korraldati koolide õpetajate, direktorite ja inspektorite uueks ettevalmistamiseks kursusi ja konverentse. Algkoolide, keskkoolide ja ametikoolide õpetajaile organiseeriti süstemaatilisi kursusi, loenguid ja marksismi-leninismi aluste tundmaõppimise iseseisev töö.

Tallinnas ja Tartus on õpetajate jaoks käimas alatised poliitilised kursused UK(b)P ajaloo, Konstitutsiooni, NSV Liidu rahvaste ajaloo ja muude ainete alal.

Käesoleval aastal lõpeb üleminek endiselt 12-aastaselt keskkoolilt 10-aastasele Nõukogude keskkoolile. 1941/42. õppeaastast alates Eesti NSV koolid teostavad õppetööd Nõukogude koolidega ühiste õppekavade ja programmide alusel.

Õpilaste arv 1940/41. õppeaastal on tõusnud. Kui 1939/40. õppeaastal algkoolides (1.—6. klass) õppis 109.165 õpilast, siis 1940/41. õppeaastal samades klassides õpib 110.580 õpilast. Täiskasvanuile avatud alg- ja keskkoolides õpilaste arv 1218 inimeselt on suurenenud 1739 inimeseni.

Eelmisel kooliaastal keskkoolides (7.—12. klass) õppis 13.536 õpilast, käesoleval aastal — 18.077. Käesoleval õppeaastal avati 80 uut seitsmendat klassi. See samm on ettevalmistuseks üleminekule 7-aastasele üldharidusele tuleval õppeaastal.

Kutsekoolide ja tehnikumide õpilaste arv on tõusnud. Kui 1939/40. õppeaastal mainitud koolides õppis 12.662 inimest, siis 1940/41. aastal nende arv tõusis 13.953 inimeseni.

Eesti NSV-s kutsehariduse reorganiseerimiskava kohaselt luuakse käsitööstuskoolid tööstuse, põllumajanduse, kalanduse aladel, peale selle korraldatakse kursused tööliste ja talupoegade ettevalmistamiseks kõrgemaisse koolidesse.

L a s t e a i a d. Praegu Eesti NSV-s tegutseb 90 lasteaeda 158 kasvataja ja 4258 lapsega. Lasteaedade võrk laieneb tunduvalt ühenduses sellega, et tootmise alal tegutsevate naiste-emade arv kasvab päev-päevalt.

Eesti NSV kõrgemad õppeasutused põhimiselt on reorganiseeritud Liidu kõrgema kooli määruste alusel:

1) on kinnitatud uued õppekavad ja programmid ning toodud sisse marksismi-leninismi aluste õpetamise kursus;

2) Tartu Riiklikus Ülikoolis likvideeriti usuteaduskond;

3) on pandud kehtima stipendiumid töötajaile ja nende lastele, samal ajal aga on sisse seatud õppemaks mittetöötavaile elementidele;

4) kõrgemate õppeasutuste õpetajate ja teaduslike töötajate ettevalmistamiseks Tartu Riiklikus Ülikoolis ja Tallinna Tehnikaülikoolis avatakse aspirantuur, kuna teaduslik-uurimusliku töö arendamiseks Eesti NSV-s organiseeritakse teaduslik-uurimuslikud instituudid.

Sel kombel Eesti NSV kõrgem kool kindlustab kõrgema hariduse saamise Nõukogude Eesti töölistele, talupoegadele ja töötavale intelligentsile.

Parteiorganisatsioonidelt nõuab see kõik erilist tähelepanu kooli suhtes ja eesrindliku õpetajaskonna ja professorite ning õppeülesannete täitjate mobiliseerimist parteitute bolševike hulgast võitluseks vaenuliste ollustega koolis ja kõrgemais õppeasutustes. Parteiorganisatsioonid peavad abistama kasvatusliku töö paremale järjele viimist koolides, kommunistlike noorte ja ametiühingute organisatsioonides, õpilaste omavalitsuse organeis ja pioneeride organisatsioonides.

b) Poliitilis-hariduslik töö.

Varemteguksenud kodanlike kultuurhariduslike organisatsioonide süsteem (2111 organisatsiooni) likvideeriti ja loodi Nõukogude poliitilis-hariduslike asutuste võrk.

Poliitilis-haridustööliste kaadrite ettevalmistamiseks korraldati rida kursusi, kus täiendavalt valmistati ette 1146 inimest. Neid seltsimehi kasutati poliitilis-hariduslike asutuste aparaadi komplekteerimiseks keskuses kui ka kohtadel. Töötab poliitilis-haridustööliste ettevalmistamise kool Kundas.

On organiseeritud ja tegutseb 600 rahvamaja, kus loetakse 1637 isetegevuse ringi, selles arvus 437 poliitilis-hariduslikku ja 1200 kunstilise isetegevuse ringi.

Poliitilis-hariduslike asutuste ringide töö juhtimiseks Tallinnas on asutatud Rahva Kunstilise Isetegevuse Keskmaja. On organiseerimisel Kesklektoorium Eesti NSV teenimiseks kvalifitseeritud loengute ja ettekannetega.

Eesti NSV rahvaraamatukogude võrgus 1941. a. 1. jaanuaril oli 722 iseseisvat raamatukogu 252 haruraamatukogu ja 974 rändraamatukoguga. Raamatukogude raamatufond põhiliselt on puhastatud kontrrevolutsioonilisest kirjandusest. Ühtlasi raamatukogusid täiendati 70.000 köitega uue kirjanduse alalt, eeskätt marksismi-leninismi klassikutega ja muu poliitilise kirjandusega. Lugemistoad varustati ajalehtede ja ajakirjadega.

c) Kunst.

Nõukogude võimu kehtimapanek Eestis on loonud kunstile, mis on rahvuslik oma vormilt ja sotsialistlik oma sisult, seninähtamatult soodsad õitsengu eeldused.

Suurem osa kirjanikke, kunstnikke, heliloojaid, näitlejaid, muusikuid ja teisi kunsti alal töötajaid asus sotsialistliku realismi teele ja aktiivselt võtavad osa Nõukogude kunsti loomisest Eestis.

Juba enne 21. juuni pööret Eestis oli silmapaistvaid eesrindlikke kirjanikke — Vares-Barbarus, Semper, Jakobson, Jürna jt., kes asusid töötava rahva poolele.

Pole vähe ka eesrindlikke inimesi — meistreid kunsti alal: kunstnikud — Kristjan Raud, E. Viiralt, K. Liimand; kujurid — Sannamees ja Jõesaar; heliloojad — H. Eller, E. Kapp, E. Oja; näitlejad — L. Reiman, T. Kuusik, P. Pinna ja teised.

Kõik Eesti teatrid on natsionaliseeritud. Eesti NSV-s on 11 riiklikku draama-, operi-, opereti- ja balletiteatrit.

Tunduvalt on kasvanud teatrite külastajate arv. Eesti töötajate muusika-kunstiline haridus on riigi käes.

Eramuusikakoolid on suletud. Nende asemele on kutsutud ellu riiklikud muusikakoolid (Tartus, Narvas, Valgas). On jõudmas lõpule Tallinna Riikliku Konservatooriumi, Jaan Koorti nimelise riigi rakenduskunstikooli ja K. Mägi nimelise kõrgema kunstikooli reorganiseerimine. Riiklikud stipendiumid kindlustavad töötajale muusikalis-kunstilise hariduse saamise.

Silmapaistvaks sündmuseks, mis pani liikuma Nõukogude Eesti kõik kunstialal töötajad ja laialdase ühiskonna, on Moskvas 1941. a. sügisel toimuv Eesti Kunstidekaad. Selle dekaadi ajal peab näidatama rahvakunsti parimaid eeskujusid nii kutseliste teatrite kui ka töötajate kunstilise isetegevuse ringide poolt.

Eesti NSV Rahvakomissariaadi Nõukogu juures loodud Kunstide Peavalitsuse ülesandeks, kõrvuti Eesti NSV kunstielu üldise juhtimisega, on selle, poliitiliselt tähtsa ettevõtte kindlustamine.

Kultuurilise ülesehituse alal tuleb erilist tähelepanu pöörata järgmistele põhilistele ülesannetele:

1. Kõigi koolitüüpide üleminek Nõukogude rahvahariduse süsteemile ja koolinoorte kommunistlik kasvatus.
2. Igat liiki koolide varustamine programmide, õpperaamatute ja õppevahenditega.
3. Kõigi rahvahariduse asutuste (kool, poliitilis-hariduslikud asutused, teatrid, rahvahariduse organid) komplekteerimine kõrge kvalifikatsiooniga ja poliitiliselt ettevalmistatud kaadritega ja nende töö kvaliteedi tõstmine.

XII. Kaadrid.

Seoses meie majandusliku ja riikliku ehitustööga tuleb peatuda kaadrite küsimusel. Bolševike Partei kogu kuulsa mineviku kestes on olnud kuni tänapäevani kaadrite küsimus, nende valik, õpetamine, kasvatamine ja kasutamine üheks kesksemaks küsimuseks Partei ja on seda ka tänapäevani.

Lenin ja Stalin löid kaadrite ja nende töö teaduse ning tõstsid töö kaadritega väärilisele teaduslikule bolševistlikule tasemele.

Võib liialdamata ütelda, et kaadrite küsimus on meile, partei organisatsioonile, kelle koosseisus $\frac{3}{4}$ moodustavad noored liikmed, selleks põhilülks, millest kinni haarates saame edukalt lahendada kõige raskemaid ülesandeid, mis seisavad meie ees sotsialistliku ülesehitustöö kõigil aladel.

Sellest ajast alates, millal eesti bolševikud asusid riikliku elu juhtimisele, on Keskkomitee palju tegemist teinud kaadrite valiku küsimusega. Me oleme suutnud selle aja jooksul asetada rahvakomissariaatide, tähtsamate majanduslike ja ühiskondlike asutuste etteotsa parimaid parteilisi ja parteituid bolševikke ja koostada maakondades partei ja nõukogude organite juhtijaskonnad.

Selle kõrval on tarvis teravalt alla kriipsutada, et Keskkomitee ja parteilised organisatsioonid kohtadel on tegutsenud kaadrite küsimustega puudulikult ja töö kaadritega on ilmselt maha jäänud nende nõudmiste tasemelt, mida sotsialistliku ülesehitustöö laienemine praegu asetab parteilistele, riiklikele ja majanduslikele tegelastele.

Milles on meie juhtivate kaadrite nõrkus ja millega seda seletada?

Esiteks, meie juhtivate kaadrite nõrkus on seletatav sellega, et me varustame neid nõrgalt poliitiliste ja teoreetiliste teadmistega, ja esmajärjekorras varustame neid halvasti NSVL sotsialistliku ülesehitustöö suurepärase ajalooliste kogemustega. Aga seal, kus marksistlik-leninlik kaadrite kasvatus on nõrk, hakkab paratamatult lonkama parteiline ja riiklik töö.

Teiseks, meie juhtivate kaadrite nõrkus on seletatav sellega, et meie puudulikult kasvatame neid bolševistliku kriitika ja enesekriitika vaimus.

Meil on laialt levinud „teooria“ sellest, et meie kaadrid on alles hiljuti tulnud parteilise ja majandusliku ülesehitustöö juhtimisele, et neil ei ole kogemusi, ja et seepärast kriitika ja enesekriitika peab meil olema mingi erilaadne, pehmem. Kes on niisugusel arvamisel, see unustab, et on olemas ainult üks kriitika ja enesekriitika — nimelt bolševistlik, ja kritiseerides bolševistliku valjusega meie kaadrite vigade olemust, me üksi karastame neid, kindlustame neile edasise kasvu. On tarvis lõplikult paljastada kahjulik „teooria“ meie juures pehme kriitika ja enesekriitika vajadusest, kui meie ei taha rikkuda meie kaadreid.

Kolmandaks, meie juhtivate kaadrite nõrkus on seletatav sellega, et me kontrollime nende tööd vähe ja nõrgalt. Kontrollita võib aga kõige paremgi tööline muutuda kõlbmatuks.

On tarvis iga töölist süstemaatiliselt kontrollida ja õpetada tema töös. Ainult niisugustes tingimustes kasvavad meie juures inimesed võimelisteks aktiivselt ellu viima partei poliitikat. Ma mõtlen, et kui me korraldame stalinlikult töö kaadritega, siis me ka kahtlemata suudame kasvatada tõelisi bolševistlikke kaadreid.

Selleks on meil olemas suurepärane kooskõla põrandaaluse töö läbiteinud vanade kaadrite ja nende noorte kaadrite vahel, kes on võrsunud Eesti sotsialistlikus ümberkorraldustöös.

Mõni sõna riigiaparaadi kaadritest.

Meie riigiaparaat, mis praktiliselt viib ellu partei ja valitsuse direktiive, koosneb suurelt osalt inimestest, kes varem on olnud kodanliku Eesti riigiteenistuses, vähemal arvul — kommunistidest ja töolistest tehastest.

Milleks kohustab meid niisugune riigiaparaadi koosseis?

Esiteks, see kohustab meid selleks, et edestada otsustavalt ja julgesti riikliku aparaadi juhtimisele töölisi ja töötavaid talupoegi. On tarvis lõplikult paljastada ja hajutada jutud tööliste ja talupoegade mittesobivusest juhtivais riigiasutustes ja näidata nende juttude vaenulist valelikkust. Suurt tähelepanu on vaja juhtida naiste edutamisele riigiaparaadi tööle.

Teiseks kohustab see meid selleks, et kõrvaldada juhtivast riigiaparaadist isikuid, kes on aktiivselt võidelnud kommunismi ja Nõukogude Liidu vastu.

Kolmandaks kohustab see meid selleks, et meil on tarvis õieti talitada vanade kaadrite-spetsialistidega.

On tarvis vanad kaadrid-spetsialistid kaasa tõmmata tööle, neid süstemaatiliselt kontrollides nende töös ja neid abistades.

Teeksime suure vea, kui me ei hindaks vanu eriteadlaste kaadreid nende töö järele, vaid lähtuksime ainult sellest, et nad varem elatusid varanduslike klasside arvel ja teenisid neid.

Neljandaks kohustab see meid teostama kaadrite ettevalmistamist ja kasvatamist.

Viiendaks kohustab see meid parandama kaadrite valikut alt kuni üles.

XIII. Partei seisukord pärast põranda alt väljatulemist.

Pärast 21. juuni 1940. a. pööret Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei tuli põranda alt välja.

Lõppes meie partei illegaalse töö periood. Muutusid ta töö sisu ja vorm. Vaatamata vähesele arvilisele koosseisule, oli partei mõju põrandaalusel perioodil suur. Partei

mõjul ja ta direktiividega töötas rida seltsimehi ametiühinguis, ehkki konspiratiivseil kaalutlustel nad ei seisnud partei ridades. Meie partei juhtnõõride alusel töötas kodanlikus parlamendis pikemal perioodil (alates 1934. a.) nn. Marksistlik Töölisgrupp jne. 1940. a. Kommunistlik (bolševike) Partei töötas erilise pingega. 21. juuni sündmuste ettevalmistus ja 21. juuni pöörde läbiviimine nõudsid parteilt palju jõudu ja oskust. 21. juuniks olid Tallinnas, Tartus, Narvas ja Pärnus moodustatud partei organisatsioonid partei komiteedega eesotsas. Teistes linnades ja maakondades olid partei liikmed laiali pillatud, kuid kõik kommunistid olid mobiliseeritud ja töötasid EK(b)P KK juhtimisel.

Tallinna partei organisatsioon oli kõige suurem. Suure energiaga töötas Tallinna Komitee, aidates ka teisi maakondade organisatsioone.

Alates juulikuust algas partei ridade kiire kasv. Parteisse võeti vastu läbiproovitud seltsimehed kõige väiksemate nõudmistega ja nimelt: kahe soovitajaga. Säärane protsess kestis kuni 15. augustini 1940. a., pärast seda EK(b)P KK otsusega vastuvõtmine parteisse ilma vastava kandidaadi staažita lõpetati ja suurendati soovitajate arv kolmele inimesele. Võrreldes pörandaaluse ajajärguga kasvas partei liikmete ja kandidaatide arv enam kui kümnekordseks.

Soovijaid parteisse astumiseks oli palju enam, kuid mitmesugustel põhjustel rida sooviavaldusi lükkati tagasi. Oli näiteks juhtumeid, kus ühe öö kestel organiseerus grupp inimesi, kes nimetasid end kohalikeks EK(b)P organisatsioonideks (näit. Viljandimaal ja teistes kohtades) ja palusid end registreerida EK(b)P KK-s. See palve lükkati muidugi tagasi — parteisse vastuvõtmine toimub ikkagi personaalselt.

Suurt tähtsust meie partei elus etendas UK(b)P KK otsus 8. oktoobrist 1940. a., mille järgi EK(b)P on tunnustatud kuulsa UK(b)P osaks, meie partei liikmed ja kandidaadid saavad UK(b)P dokumendid. Omada UK(b)P parteipilet või kandidaadi kaart, tähendab olla väärikas partei liige või kandidaat. Sellepärast loomulik on nõudmine, et enne partei dokumentide väljaandmist meie partei organid veel kord kontrolliks oma organisatsioonide koosseisu.

Maakonna- ja linnakomiteed tutvusid lähemalt liikmete ja kandidaatide ankeediliste andmetega, elulookirjeldustega, liikmete ja kandidaatide soovitajatega. Iga liikme ja kandidaadiga toimusid personaalsed kõnelused. Seejärel materjalid saadeti EK(b)P KK-sse, kus veel kord neid kontrolliti. Siin selgus, et maakonna- ja linnakomiteed mitte alati küllalt tähelepanelikult ei suhtunud partei liikmete ja kandidaatide vastuvõtmisele. Maakonna- ja linnakomiteed ise selgitasid välja, et parteisse on tunginud kahtlase poliitilise minevikuga isikuid.

Parteiliikmete üldarvust, mis esitati KK-le kinnitamiseks, on kinnitatud ainult 85% ja heidetud parteist välja 11%, 48 inimest viidi üle parteiliikmest kandidaadiks ja mõned asjaarutused lükkati edasi täiendavate andmete saamiseni. Kinnitamiseks esitatud kandidaatide üldarvust Keskkomitee kinnitas 86%, parteist heideti välja 12%, mõned asjaarutused lükkati edasi täiendavate andmete saamiseni, 2 kandidaati viidi üle partei liikmeks.

Pärast KK otsust partei liikmete ja kandidaatide kinnitamise kohta algas parteidokumentide väljaandmine, millede väljaandmine mõnedes komiteedes, näit. Tallinna komitees, on veninud lubamata pikale. Partei dokumente, mis on antud meie organisatsioonide sekretäride isiklikul vastutusel, tuleb hoida nagu silmatera. Iga parteiliige või liikmekandidaat peab hoidma oma parteidokumenti nagu kõige kallimat vara, et see ei satuks klassivaenlase kätte, kes seda võib kasutada alatute eesmärkide saavutamiseks ja anda hoobi meie parteile, kogu meie Nõukogude riigile — seda peab teadma iga parteiliige, seda enam aga partei komitee sekretär, kes isiklikult vastutab kõige eest, mis juhtub temale usaldatud parteiorganisatsioonis.

Rääkides meie organisatsiooni näost on tarviline ära märkida, et naiste arv parteis on üsna väike; parteiliikmete üldarvust on naised 13,8% ja liikmekandidaatide üldarvust 12,2%.

Narvas, kus on suured tekstiilvabrikud, kus töötavad tuhanded naised, on parteiliikmeid-naisi erakordselt vähe. See puudus tuleb kõrvaldada.

Pärast 21. juuni pööret moodustati ettevõtetes ja asutustes, kus oli enam kui kolm parteiliiget, partei algorganisatsioonid, eesotsas valitava sekretäriaga. Seoses partei liikmete kasvuga kasvasid ka partei algorganisatsioonid. Esimestel kuudel oli märgata partei algorganisatsiooni sekretäride suurt vahetamist, mis on seletatav kommunistide edestamisega tähtsamale kohtadele nii partei kui ka nõukogude tööle.

Möödunud parteiliste organite valimisel selgus, et enamik partei algorganisatsioonide sekretäre on noored seltsimehed, nii näiteks Tallinna organisatsioonis — 40%. See asjaolu kohustab maakonna ja linnade komiteesid tõsiselt suhtuma nendele partei töölistele. Vaja korraldada seminare partei algorganisatsioonide sekretäridele, vaja juhtida nende tööd ja neid selles abistada.

Aruande- ja valimiste-koosolekud möödusid kõrge aktiivsuse tähe all. Nii näiteks tekstiilvabrikus „Juuni Võit“ võttis osa läbirääkimistest 70% osavõtjate arvust, „Punase Krulli“ tehases — 30%.

Reas partei algorganisatsioonides on sekretäride töö tunnustatud mitterahuldavaks, näit. ETK-s ja Union-Globuses, Tallinna linnavalitsuse algorganisatsioonis jne. Neil koosolekul ilmnenud puudustest võib märkida järgmist: Meie partei algorganisatsioonides on liiga nõrgalt arendatud kriitikat ja enesekriitikat. Partei koosolekul võib harva kuulda sääraseid esinemisi, kus julgelt, vaatamata isikuile, paljastatakse puudused ja vead töös.

Tihtiugu seltsimehed näevad tõsiseid puudusi, eksisamme ühe või teise parteitöölise poolt — kuid vaikivad ja kriitikaga ei esine. Võetakse kriitikat kui isiklikku solvamist. Ei räägita enda puudustest, arvates, et sellega kaotatakse oma väärikust. Õige õpetamine ja õige poliitiline kaadrite kasvatamine saavutatakse ainult avaliku ning ausa kriitika ja enesekriitika alusel. Sms Stalin nimetab enesekriitikat „alati tegutsevaks relvaks bolševismi arsenalis“. Eitav suhtumine selle all ühtsuse ja lahingulise võimu tugevdamist partei ridades, puuduste ja vigade kõrvaldamise ja nendest ülesaamise teel. Kommunistide ja parteitute kritiseerivad näpunäited on meile tarvilised edukaks tööks kõigil sotsialistliku ülesehitustöö aladel. Sääraste sihtide taotlemiseks peab olema bolševistlik kriitika ja enesekriitika. Suure tõuke selleks andsid linna ja maakonna parteikonverentsid.

Bolševistlikul kriitikal ja enesekriitikal ei ole ühist vaenlaste „kriitikaga“, mida tarvitsid trotskistid, buhhaarinlased ja teised rahvaenlased.

Me siin Eestis näeme „kriitikat“, mis tuleb reaktiooniliselt elemendilt. Need inimesed sisisevad vihasele, luuletavad kontrevolutsioonilisi laimujutte, püüavad moonutatud kujul näidata partei ja nõukogude võimu üritusi. Suhtumine sellistesse, lubage ütelda, „kriitikutesse“ võib olla vaid säärane: anda neile purustav vastulöökk, kogu halastamatusega paljastada ja lõpetada nõukogudevastased kallaletungid. Kui meie räägime kriitikast ja enesekriitikast, siis mõistame selle all ühtsuse ja lahingulise võimu tugevdamist partei ridades, puuduste ja vigade kõrvaldamise ja nendest ülesaamise teel. Kommunistide ja parteitute kritiseerivad näpunäited on meile tarvilised edukaks tööks kõigil sotsialistliku ülesehitustöö aladel. Sääraste sihtide taotlemiseks peab olema bolševistlik kriitika ja enesekriitika. Suure tõuke selleks andsid linna ja maakonna parteikonverentsid.

Partei algorganisatsioonide loomisel seisis nende töös juba algusest saadik esikohal võitlus sotsialistliku tootmise eest. Võttes kõige energilisemalt osa ettevõtete natsionaliseerimisest, korraldavad partei algorganisatsioonid sotsialistlikku võistlust tööviljakuse tõstmise alal. Tallinna raudtee peatehaste parteiorganisatsioon oli vabariikliku ulatusega sotsialistliku võistluse algatajaks. Tallinna raudtee peatehaste tööliste üleskutsele vastas terve rida käitisi, tõstes tootluse kodanlikus Eestis ennenähtamatule kõrgusele.

Nimetan mõnede seltsimeeste nimed: Kreenholmi Manufaktuuri kommunistid — Kiken, Lagutkin, Bogdanova, Mangel ületasid normi enam kui 200%. „Kommunaari“ vabrikus parteilise sms Rüütel edestati kudumisjaoskonna juhatajaks. Ta asus tööle tuliselt. Lühima aja jooksul lasti käiku masinad, mida varem peeti kõlbmatuiks. Sms Rüütel pani oma osakonna tööle 3 vahetusega. Ta on ehtne bolševistlik juhtija. Vabrikus „Juuni Võit“ kommunistid Orlov, Suurman ja teised on tootluse üldtunnustatud eesrindlased.

Algorganisatsioonide möödunud aruande- ja valimiste-koosolekud, maakondlikud koosolekud ja konverentsid näitasid, et Eesti bolševikud kujutavad endast ühtset, monoliitset väesalka, mis on kokku liitunud stalinliku Keskkomitee ümber, bolševistliku partei ümber, meie armastatud juhi ja õpetaja — suure ja targa Stalini ümber. See kokkuliituvus on meie parteiorganisatsiooni võitlusvõime, tema valmisoleku kindlaimaks pandiks võidelda uue vabariigi kõigi majanduse ja kultuuriliste alade sotsialistliku ümberehitamise ülesande eduka lahendamise eest.

Selle ajaloolise ülesande veelgi edukamaks lahendamiseks peame:

1) Tõstma oma parteiliste kaadrite, eeskätt juhtivate kaadrite ideelis-teoreetilist taset, relvastama neid Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini surematu kõikevõitva õpetusega.

2) Meie organisatsiooni edasi kasvatama, suurendama arvuliselt, valides tema ridadesse sotsialismi asjale ustavaid töölisi, talupoegi ja töötavaid haritlasi, kes tegelikult on tõendanud oma truudust Lenini-Stalini tööle.

3) Kõvendama sidet parteitute massidega, masse kasvatama kommunistlikus vaimus, ustavuse vaimus Lenini-Stalini tööle.

4) Päevast-päeva parandama siseparteilise töö kõiki vorme ja meetodeid. Suurendama bolševistlikku revolutsioonilist valvsust. Arendama kriitikat ja enesekriitikat.

Tähelepanu, abi ja hoolitsus, mida meie suhtes väljendavad UK(b)P, Leninlik-Stalinlik Keskkomitee ja isiklikult seltsimees Stalin — see on kindlaimaks pandiks, et me lahendame kõik meie ees seisvad ülesanded. EK(b)P konkreetne juhtimine UK(b)P KK poolt olgu eeskujuks kõigile meie komiteedele nende töös.

XIV. Parteilise propaganda ja agitatsiooni olukord ja ülesanded.

Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei on sooritanud nimetamisväärse töö partei liikmete ja kandidaatide, parteiliste ja parteitute bolševike relvastamisel marksistlik-leninliku teooriaga.

1940. a. ilmus eesti keeles, esialgu Eestimaa K(b)P KK häälekanaja ajaleht „Kommunisti“ veergudel, hiljem eri raamatuna „UK(b)P ajaloo lühikursus“, mille üldtiraaž oli 25.000 eksemplari.

Selle meie ajastu silmapaistva dokumendi, selle marksismi-leninismi põhiteadmiste entsüklopeedia, mis on loodud sms Stalini algatusel ja tema lähimal isiklikul osavõtul, ilmumine eesti keeles oli suurimaks sündmuseks meie partei ja Nõukogude Eesti töötavate hulkade ideelises elus.

Eesti bolševikud said raamatu, kus on sõnastatud ja üldistatud kommunistliku partei hiiglakogemused, millele võrdseid ei ole omanud ega oma ükski partei maailmas.

Möödunud aasta oktoobris algasid EK(b)P KK otsusel tööd Marksismi-Leninismi Õhtu-ülikoolid Tallinnas ja Tartus, kus õpib 220 parteilist ja parteitut bolševikku. 8 linnas — Tallinnas, Tartus, Narvas, Pärnus, Rakveres, Kuressaares, Viljandis ja Petseris töötavad õhtused parteikoolid, kus õpib 480 inimest. Töötab 104 ringi „UK(b)P ajaloo lühikursuse“ õppimiseks, millest osa võtab 2722 inimest. 493 mitmesuguses poliitringis arendavad oma poliitilist taset üle 10.000 parteilise ja parteitu bolševiku.

Esmakordselt on meie vabariigis kõigi kõrgemate õppeasutuste juures, kus õpib ligi 4000 üliõpilast, loodud marksismi-leninismi õppetoolid. Marksismi-leninismi õppetoolide õppejõududeks on seatud teoreetiliselt ettevalmistatud õpetajad. Marksismi-leninismi õppetoolid on sooritanud suure töö üliõpilaskonna marksistlik-leninistlikuks kasvatamiseks.

EK(b)P KK määralsed ja ülemääralsed lektorid on pidanud parteiaktiivile ja Tallinna ning maakonnakeskuste intelligentsile 54 loengut.

Järjekindlalt peetakse loenguid marksismi-leninismi põhialuste, dialektilisest ja ajaloolisest materialismist Tallinna õpetajatele ja Tartu Ülikooli õppejõududele.

Juba 1940. a. viimastel kuudel organiseeriti partei üksikute maakonnakomiteede juures parteikabinetid ja käesoleva aasta jaanuariks asutati parteikabinetid kõigi linna- ja maakonnakomiteede juures.

Tähtsaima koha marksismi-leninismi propagandas omab ajakirjandus.

„Marksismi-leninismi propagandas,“ üteldakse partei KK määrukses parteipropaganda kohta, „peab peamiseks ja otsustavaks relvaks olema ajakirjandus: ajakirjad, ajalehed, brošüürid ja suuline propaganda peavad omama abistava, kaasaaitava koha. Ajakirjandus võimaldab üht või teist tõe ühel hoobil teha kõigi omanduseks, seepärast on ta tugevam suulisest propagandast.“

Marksismi-leninismi teooriat iseseisvalt õppijate abistamiseks avaldati meie ajakirjanduses rida teoreetilisi artikleid. Aga kahjuks meie ajakirjanduse juhtivate häälekandjate poolt pole tehtud kõike vajalikku „ÜK(b)P ajaloo lühikursuse“ iseseisvalt õppijate abistamiseks. Ajakirjanduslikku propagandat me pole veel korraldanud nii nagu nõuab ÜK(b)P KK. Propagandistide parimate loengute ja ettekannete järjekindlat äratoomist, vastuste avaldamist küsimustele, konsultatsiooniliste artiklite avaldamist „ÜK(b)P ajaloo lühikursuse“ üksikute peatükkide kohta meie ajalehtede ja ajakirjade veergudel pole veel organiseeritud, selle asemel ilmub ajalehtedes aga mõnikord kvaliteedilt mitterahuldavaid artikleid ja konsultatsioone.

Mõningad parteiorganisatsioonid on jätnud ÜK(b)P ajaloo ja teooria iseseisva õppimise juhtimise isevoolu hooleks, ei tea, kuidas kommunistid õpivad ja milles neid vaja abistada. ÜK(b)P KK määrukses 16. VIII 1939. a. on täpselt üteldud: „Parteiorganisatsioonide juhid, osutades igakülgset abi seltsimeestele, kes töötavad iseseisvalt, peavad kindlustama kontrolli selle üle, et kommunistid ja juhtiv aktiiv esmajärjekorras täidavad ÜK(b)P põhikirja nõudeid — väsimatult töötada oma teadvuse tõstmiseks, marksismi-leninismi põhialuste õppimiseks.“

Partei linna- ja maakonnakomiteede ja parteibüroode sekretärid on kohustatud korraldama individuaalvestlusi kommunistidega, kes õpivad iseseisvalt ÜK(b)P ajalugu, peavad põhjalikult kontrollima, kuidas parteiliikmed täidavad ÜK(b)P põhikirjas määratletud kommunisti esimest ülesannet — tõsta oma ideoloogilist taset.

Noortele kommunistidele, keda meie parteiorganisatsiooni koosseisus on määratu enamus, on ennekõike vaja organiseerida bolševistliku partei põhikirja ja programmi tundmaõppimist.

Oma ideelis-poliitilise taseme tõstmisele peavad meie parteilised, nõukogude, ametiühingute ja majanduselu juhtivad inimesed suhtuma eriti tõsiselt. Tuleb alati meeles pidada sms Stalini poolt ÜK(b)P XVIII kongressil kaadrite ideelis-poliitilise kasvatuse ülesannete kohta lausunud sõnu: „Peab tunnustama nagu aksiooni, et mida kõrgem on ükskõik millise riikliku või parteilise töö tööliste marksistlik-leninlik teadvus ja poliitiline tase, seda kõrgem ja viljakam on töö ise, seda efektsemad töötulemused, ja vastupidi — mida madalam on tööliste poliitiline tase ja marksistlik-leninlik teadvus, seda

töenäolisemad on lüngad ja läbikukkumised töös, seda töenäolisem on nende tööliste mandumine väiklasteks tegelinskiteks, seda töenäolisem on nende ümbersündimine. Võib kindlalt ütelda, et kui oskaksime ideoloogiliselt ette valmistada meie kaadreid kõigil tööaladel ja neid poliitiliselt karastada sel määral, et nad võiksid vabalt orienteeruda sisesises ja rahvusvahelises olukorras, kui me oskaksime neid kujundada täitsa küpsedeks marksistideks-leninlasteks, kes suudavad ilma tõsisemate vigadeta otsustada maa juhtimise küsimusi, siis oleks meil tõeline õigus $\frac{9}{10}$ kõigist meie küsimusist lugeda lahendatuks.“ Ja selle ülesande meie võime kahtlemata lahendada, sest meil on kõik ta lahendamiseks vajalikud vahendid ja võimalused.

Nüüd mõni sõna meie ajakirjandusest.

Kodanlikus Eestis ilmus üle 230 ajalehe ja ajakirja, oli olemas hulk erakirjastusi. Valitsevad klassid kasutasid laialdaselt ajakirjandust, et kaitsta oma klassihuve. Arvurikkad ajalehed ja ajakirjad erinesid üksteisest kujult, välimuselt, kuid sisuliselt ei olnud nende vahel suurt vahet. Kõik nad teenisid tões ja vaimus valitsevaid eksploateerijate klasse, kõik nad erinevalt, kuid usinalt mürgitasid töötavate hulkade teadvust, laimasis Nõukogude Liitu, ülistasid oma Lääne-Euroopa isandaid.

Samas suunas töötasid kirjastused. Anti välja bulvaarikirjandust, mis oli arvestatud väikekodanliku maitse jaoks, anti välja raamatuid, mis kirjeldasid kodanliku Eesti kujuteldavat õitsengut ja ülistasid kapitalistlikku korda.

Kommunistlik kirjandus oli tõrjutud pöranda alla. Pöranda all ilmus „Kommunist“, anti välja lendlehti. See oli ainus ajakirjandus vabariigis, mis kõneles töötava rahvaga suure inimliku õiguse keelt — keelt, mida kogu maailma revolutsionäärid õpivad Marxilt, Engelsilt, Leninilt ja Stalinilt.

Pärast juuni riigipööret muutus olukord kiiresti. Ilmus pöranda alt ja saavutas varsti populaarsuse hulkades partei keskhäälekandja „Kommunist“, hakkasid ilmuma ajalehed „Rahva Häääl“, „Noorte Häääl“, „Talurahva Häääl“ ja teised kesk-ajalehed, hakkasid ilmuma uued maakonnalehed.

Praegusel ajal ilmub meil 18 bolševistlikku ajalehte, neist 10 maakonnalehte. Ilmub suurel hulgal seinalehti ja 34 ajakirja. Meie lehtedel on veel palju puudusi, esineb palju vigu, mõnikord tõsiseid poliitilisi vigu, kuid üks asi on vastuvaidlematu — lühikese aja jooksul me suutsime luua uue bolševistliku võitlusajakirjanduse, selle ajakirjanduse, mis iga päev kannab hulkadesse tulist bolševistlikku sõna, suuri leninlik-stalinlikke ideid. Meie ajakirjanduse keel, tema ideed on lähedased ja arusaadavad laialdastele töötavatele hulkadele. Seda tõendab kas või seegi fakt, et meie perioodiliste väljaannete tiraaž on juba praegu ületanud kõigi kodanlike väljaannete tiraaži.

Kõige teravamaks küsimuseks meie ajakirjanduses oli algusest peale kaadrite küsimus. Pörandaaluseis tingimusi puudusid parteil võimalused bolševistlike ajakirjanike kaadrite loomiseks. Seepärast koosneb meie lehtede aparaat seni tunduvalt endistest kodanlikest ajakirjanikest. Paljud neist püüavad siiralt töötada uut moodi. Kuid meie ajalehtede aparaati tungis ka palju ebaausaid ja meile võõraid inimesi. Kasutades toimetajate kogemematust või ebaküllaldast valvsust, sokutavad nad salaja lehtedesse kahe-mõttelisi karikatuure, fõljetone jne. Meie ülesanne seisab selles, et puhastada toimetuste aparaati neist meile võõraist inimestest.

Lenin ja Stalin õpetavad meile, et ajakirjandus on kõige tugevam, kõige vahedam relv partei käes. Mitte igapähele ei saa usaldada seda relva! Bolševistliku partei jõud, nagu ka meie partei on ta sidemes hulkadega — seepärast on meie lähimaks ja tähtsaimaks ülesandeks ajakirjanduse alal kaasa tõmmata tema tööle töötava rahva laiu hulki, laiendada töölistest ja talupoegadest kirjasatjate võrku.

Praegusel ajal on meie ajalehtede ümber juba koondunud umbes 1500 töölis- ja küla-kirjasaatjat. Need on linna ja küla eesrindlikud inimesed, töölised, talupojad, haritlased, need on inimesed, kes toovad elavat vaimu meie ajakirjandusse. Iga päev saavad meie ajalehed mitusada kirja oma kirjasaatjailt linnast ja maalt. Ligikaudu kolmveerand neist kirjadest avaldatakse ajalehtedes. See on suur saavutus, kuid meil on juba õigus ütelda — seda on vähe. Iga maakonna, iga keskuse ajaleht peab evima enda ümber mitmesajaliikmelise aktiivi, pidama sellega alatist sidet, tõmbama seda kaasa aktiivsele tööle. Aktiivi kirjad ja sõnumid peavad omama tähtsa koha. Parimad tööliskirjasaatjad ja küla-kirjasaatjad tuleb võtta ajalehtede juurde alatisele tööle, tuleb neist välja õpetada meie bolševistlikud ajalehtede kaadrid.

Kahjuks on töö töölis- ja külakirjasaatjatega jäänud nii ajalehtede kui ka meie parteiorganisatsioonide nõrgaks küljeks. Ja mitte ainult maakondades, vaid ka pealinnas.

„Sovetskaja Estonia“ asutati möödunud aasta novembris, kuid jaanuaris, nii nagu novembriski, avaldatakse keskmiselt 4 kirja päevas. Ulejäänud ruum täidetakse palgaliste autorite poolt.

„Noorte Häääl“ on noorsoo ajaleht. Ta peab evima ja võib evida sadu noori kirjasaatjaid, kuid evib neid kõigest 20. „Rahva Häälel“ on 300 töölis- ja külakirjasaatjat, kuid saab kõigest 15—20 kirja päevas. Enamik toimetusi pole kordagi kokku kutsunud oma kirjasaatjaid. Neile ei anta isiklikke ülesandeid, vastatakse ebaregulaarselt nende kirjadele. Need on tõsised puudused meie ajalehtede töös. Neist on vaja otsustavalt üle saada.

Meie noored ajalehed peavad kasutama kuulsusrikka nõukogude ajakirjanduse rikkalikemaid kogemusi, ja esimeses järjekorras meie partei keskhäälekandja — ajalehe „Pravda“ — rikkalikke kogemusi ja kuulsusrikkaid traditsioone.

Meie ajalehtedel on juba õige häid ja asjalikke kogemusi. Meie ajakirjandus töötas hästi valimiskampaania päevil valimistel NSVL Ulemnõukogusse. Tuleb kasutada neid kogemusi, rikastada neid.

1940. a. septembrikuus asutati Riiklik Kirjastuskeskus, kuhu on koondatud kogu kirjastustegevus meie vabariigis. On välja antud juba 142 teost tiraažiga 1 milj. 500.000 eksemplari. Ilmus trükist 25.000-lise tiraažiga stalinlik „UK(b) Partei ajaloo lühikursus“. Varsti tuleb see raamat avaldada uues trükis. Kogu eesti ajaloo jooksul ei ole ükski raamat siin saavutanud sellist levikut. Trükis on valmimas Stalini „Leninismi küsimused“, Lenini teoste kaks köidet ja marksismi klassikute teisi teoseid.

Partei propaganda, agitatsiooni ja kirjanduse alal seisavad meie ees järgmised tähtsamad ülesanded:

On vajalik tugevdada ajalehtede propaganda ja agitatsiooni osakondi kvalifitseeritud kaadritega, tõmmata ajalehtede kaastööliseks kõik parimad propaganda jõud, koondades ajalehtede propaganda ja agitatsiooni osakondade ümber autorite aktiivi.

On vajalik laiendada loengute ja ettekannete pidamist, artiklite trükkimist. Tuleb hakata praktiseerima ka populaarsete massiliste loengute pidamist partei vähem ettevalmistatud liikmetele ja kandidaatidele, töölisele ja talupoegadele sellistel teemadel, nagu näit. — mis on sotsialism ja kommunism, stahhaanovlikust liikumisest, sotsialistlikust riigist, partei põhikirjast ja programmist jne., kusjuures enam õnnestunud loengud tuleb avaldada ajalehis.

Loengute pidamiseks tuleb rakendada meie partei enam kvalifitseeritud jõude. Tuleb tarvitusele võtta ka tasuliste loengute pidamise moodus.

Partei linna- ja maakonnakomiteed peavad pidevalt teostama kontrolli loengute kvaliteedi üle ega tohi lubada ühelgi lektoril pidada loengut, ilma et partei linna- ja maakonnakomiteed oleksid varem kontrollinud lektori ettevalmistuse taset.

Ajakirjandus peab andma hinnangu ka kaadrite marksistlik-leninistliku kasvatuse korraldamisest enesest, loengute sisu, konsultatsioonide ja ringide tegevuse hinnangu.

Meie perioodilise ja mitteperioodilise ajakirjanduse kõige tähtsamad, kõige vastutusrikkamad ülesanded on — igakülgselt populariseerida sotsialismi määratu suuri võite, mida on saavutanud Nõukogude Liidu rahvad, kasvatada töötavat rahvast proletaarse internatsionalismi vaimus, Nõukogude Liidu rahvaste vennaliku sideme vaimus, nõukogude patriotismi vaimus. Koos sellega peab ajakirjandus, eriti ajalehed, hävitama kõik kõlbmatu, mis on järele jäänud kapitalistlikust korrast ja mis segab meid minemast edasi, halastamatult paljastada puudusi asutuste töös, tõsta ja kasvatada igas töötajas vastutustunnet oma osa eest, nagu üldriikliku, üldrahvusliku töö osa eest.

Laiendada ja süvendada parteipropagandat, tõsta tema kvaliteeti, tema mobiliseerivat ja organiseerivat osa, nagu seda nõuab UK(b)P KK ja seltsimees Stalin — on parteiorganisatsiooni tähtsaimaks ülesandeks.

Küsimus seisneb sms Stalini ja UK(b)P Keskkomitee näpunäidete praktilises realiseerimises, meie kaadrite marksistlik-leninliku teooria iseseisva õppimise juhtimises ja abistamises.

Lähim ülesanne agitatsiooni tööalal seisneb selles, et kindlustada saavutatud tulemusi. Mitte ainult kasutades neid agitaatoreid, kes üles kasvasid valimiskampaania ajal, kuid tuleb veel uusi juurde leida. On vaja agitaatoreid süstemaatiliselt instrueerida, suurtes käitistes, asutustes, linna- ja maakonnakomiteede juures tuleb agit-kollektiivide töö tarvilikule kõrgusele tõsta.

Mitte minutikski ei tohi meie unustada seda, et meil tuleb ehitada sotsialismi eriti keerulises ja pinevas rahvusvahelises olukorras, kapitalistlikus ümbruskonnas ja klassivõitluse teravnemise olukorras.

Kogu meie agitatsioonilisel tööl hulkades peab olema konkreetne ja aktiivne iseloom. Ta peab olema suunatud sellele, et võidelda kõrge töödistsipliini, kõrge tööviljakuse ja saaduste kõrge kvaliteedi eest, et võidelda ühiskondliku sotsialistliku omanduse kindlustamise, meie sotsialistliku isamaa majandusliku ja kaitsevõime suurendamise, NSVL rahvaste sõpruse süvendamise, nõukogude patriotismi arendamise eest, et võidelda rahva poliitilis-moraalse ühtsuse kindlustamise eest.

Kõikide parteiorganisatsioonide ja iga kommunisti esmajärguline ülesanne seisab selles, et igast Nõukogude Eesti töötava rahva liikmest kasvatada sotsialistliku isamaa truu patrioot ja aktiivne sotsialismi ülesehitaja.

XV. Ametiühingute parteiline juhtimine.

Eesti revolutsioonilised ametiühingud on mänginud väga suurt osa meie töölisklassi võitluses kapitalistide ja kogu kapitalistliku kurnamiskorra vastu.

Kapitalistid ja nende käsikud on kulutanud palju jõudu selleks, et eesti ametiühinguid nõrgestada, neid revolutsioonilise võitluse teelt kõrvale viia.

Pärast 21. juunit 1940. a. kerkis partei ette massiliste ametiühingute organisatsioonide loomise küsimus, kes ühendaksid töölisi ja teenijaid.

Moodustatud uus Ametiühingute Kesknõukogu viis ametiühingute organisatsioonide reorganiseerimise läbi. 120 ametiühingust organiseeriti 21 ametiühingut, mis ühendavad töölisi ja teenijaid tööstuse harude järele. Organiseeriti uued ametiühingud, nagu metallistide, tervishoiu, side, elektri, kaevanduse jt. töölise ametiühingud.

Prægusel ajal ühendavad ametiühingud enda ridadesse 158.860 inimest 200.000 töötajast. Kogu töö teevad ametiühingud oma kesk-, linna-, käitiste- ja asutuste-komiteede

kaudu, arvurikaste organisaatorite kaudu, kes valitud on kinnisel (salajasel) hääletamisel tööliste ja teenijate koosolekuil. Üldse on valitud 1015 käitise-asutuse-komiteed, 524 töökondade-komiteed, 1024 ametiühingu volinikku ja 4655 grupiorganisaatorit. Käitise-asutuste-komiteede juhtimisele on tulnud truud töölistel, kes rohkesti oma energiat tööle rakendavad. Ametiühingute juhtivate tegelaste hulgas pole vähe Kommunistliku Partei liikmeid.

Ametiühingute korraldusel on 14 klubi, ligi 3000 punast nurka, 95 raamatukogu, mis on töötava rahva hulgas massilis-poliitilise töö tubliks baasiks.

ENSV RK Nõukogu ja EK(b)P KK otsusega on ametiühinguile antud riikliku sotsiaalse kindlustuse korraldamine.

See töö nõuab palju tähelepanu ja jõudu.

Riikliku sotsiaalkindlustuse 1941. a. eelarve järele saavad ametiühingud enda korraldusse 47.130.500 rubla kindlustajailt.

Need summad kasutatakse abirahadeks ajutiselt töövõimetuile (s. o. haiguse ajal), raseduse ja sünnituse ajal naistele; ning ravilaste, puhkekodude ja pioneeride laagrite ülalpidamiseks.

Sellea seoses, et riikliku sotsiaalse kindlustuse funktsioonid on antud ametiühingutele, on tunduvalt kasvanud ametiühingute organisatsioonide aktiivsus. Sotsiaalse kindlustuse töö alal on tegevusse tõmmatud 5000 aktivisti.

Ametiühingute põhilisteks ülesanneteks on oma liikmete kommunistlik kasvatamine, võitlus tootlusplaani läitmise eest, võitlus kõrge töödistsipliini eest sotsialistlikes ettevõtetes, sotsialistliku töövõistluse ja stahhaanovliku liikumise organiseerimine, aktiivne osavõtt palgaküsimuste ja töönormide sisseseadmise küsimuse lahendamiseks jne.

Praegusel ajal on läbi viidud töötasu süsteemi ümberkorraldus töötasu sotsialistliku põhimõtte alusel. Kõrge kvalifikatsiooniga töölistel evivad suure teenistuse.

Peab aga ütlema, et töö organiseerimise ja töötasu küsimustega ametiühingud ja tööorganid ei ole küllaldaselt tegelema.

Tööliste üleviimine tükitöötasule läheb puuduliku tempoga.

„Ilmarise“ tehases töötab üldse 44% töölistest tükitööl. Tekstiiltööstuses töötab tükitööl umbes 30%. Puutööstuses töötab Lutheri vabrikus tükitööl 45%.

Kohaliku Tööstuse Rahvakomissariaadi ettevõtetes on tükitööle üleviitud tööliste hulk ainult 56% tööliste üldarvust.

Ametiühinguliste organisatsioonide ülesanne seisab selles, et saavutada otsese, piiramata tükitöötasu tarvituselevõttu.

Tükitöötasu on sotsialistliku töövõistluse, löökluse, stahhaanovliku liikumise stiimuliks, s. t. kindlustab töö produktiivsuse vahetpidamatut kasvu. Tükitöötasu on otsustav tegur tööliste materiaalse heaolu kasvuks.

Ametiühingulised organisatsioonid on tõstnud tööliste ja töötava intelligentsi hulgast kaks tuhat inimest riiklikule ja majanduslikule juhtivale tööle.

Ametiühingu aktiiv tegi ära suure töö NSVL Ülemnõukogusse valimiste ajal.

Suurima arvu agitaatoreid ja organisaatoreid valimisringkondades andsid ametiühingud. Need esimesed edusammud ei pea suigutama ametiühingute juhtivaid tegelasi. Ametiühingud peavad otsustavalt tugevdama tööd töötava rahva kommunistliku kasvatusel alal, peavad rohkem hoolitsema ametiühingute liikmete kultuurilis-eluoluliste küsimuste eest. Ametiühingud peavad seisma sotsialistliku töövõistluse, löökluse, stahhaanovliku liikumise eesotsas, olema ametiühingulaste masside tõeliseks juhiks, pidama leppimatut võitlust purustatud vaenlaste säilinud riismetega.

XVI. Kommunistliku Noorsoo ühingu parteiline juhtimine.

Asun kommunistliku noorsoo parteilise juhtimise küsimuse juurde.

Nagu teada, puudus meil nõukogude võimu kehtimapaneku momendil kommunistlik noorsoo organisatsioon. Enne loetleti Eestis umbes 20 mitmesugust noorsoo-organisatsiooni, kuid ühelgi neist polnud midagi ühist noorsoo kommunistliku liikumisega.

Otsekohe pärast juunipäevi asuti looma kommunistliku noorsoo ühingu, kusjuures anti enam kui 12.000 sooviavaldust kommunistliku noorsoo ühingu astumiseks.

Eialgu toimus kommunistliku noorsoo ühingu kasv ebaõieti: enamik sisseastujaid võeti vastu kandidaatideks, mille tulemusena oktoobrikuus oli kommunistliku noorsoo ühingu liikmeid alla 50%. See viga kasvus, nagu paljud teisedki puudused kommunistliku noorsoo ühingu, olid parteiorganisatsioonide poolt kommunistliku noorsoo ühingu osutatud puuduliku ja kohati isegi nõrga tähelepanu tulemuseks. Pärast EK(b)P KK ja ULKNU KK tähelepanu juhtimist kommunistliku noorsoo ühingu ebaõigele kasvule olukord on mõningal määral paranenud ja praegu on kommunistliku noorsoo ühingu liikmeid 3440 ja kandidaate 2232. Läbiarutamata sisseastumis-sooviavaldusi on umbkaudu 4000. Kommunistliku noorsoo algorganisatsioonid on 476.

On loodud ELKNU 11 maakonna-, 2 linna- ja 2 rajoonikomiteed. On välja valitud ja ELKNU KK-s kinnitatud komiteede koosseisud ja nende sekretärid.

On asutatud ja antakse välja ajalehte — ELKNU KK häälekandjat „Noorte Häääl“ ja iga kuu ilmuvaid ajakirju „Noor Leninlane“, „Pioneer“ ja „Töö ja Mäng“.

Oma noorusele vaatamata mõistab Eestimaa leninlik kommunistlik noorsoo ühing õieti oma osa Kommunistliku Partei lähima abilisenä ja on konkreetsete tegudega meile osutanud tunduvat abi partei ja nõukogude valitsuse tähtsaimate algatuste elluviimisel.

Käitiste ja ärde natsionaliseerimise ajajärgul olid kümned kommunistlikud noored rakendatud sellele tööle kontrolöride, usaldusmeeste, tehniliste töolistena arvestuse alal jm. Paljud neist edestati komissarikohtadele. Paljudes Tallinna, Narva ja teistes käitistes olid kommunistlikud noored sotsialistliku töövõistluse ja lööktöö esimesiks algatajaiks ja organiseerijaiks, mille tulemused nüüd juba on ilmnunud. Nii näiteks täidab kommunistlike noorte brigaad Kiviõli tehases oma päevanormi süstemaatiliselt 200%. Küla kommunistlikud noored osutasid suurt praktilist abi maaorganitele maa-reformi läbiviimise ajal. Praegu võtavad küla kommunistlikud noorsoo organisatsioonid agaralt osa traktoristide ettevalmistamisest masina- ja traktorijaamadele, saates kurstetele seltsimehi kommunistlike noorte ja maanoorsoo parema osa hulga.

Eriti elavnes kommunistliku noorsoo organisatsiooni tegevus NSVL Ulemnõukogu valimiste kampaania läbiviimise algusega. Eriti positiivseks tuleb lugeda seda asjaolu, et valimiskampaania läbiviimisest osa võtma ei tõmmatud mitte ainult kommunistlike noori, vaid ka suur hulk organiseerimata noorsugu.

Tuleb kahjuks nentida seda tõsiasja, et kommunistliku noorsoo organisatsioonid koolides on veel väga nõrgad ja vähearvulised. Parteiorganisatsioonide puudumine koolides asetab kommunistliku noorsoo organisatsioonidele suure vastutuse õppiva noorsoo kasvatamisel kommunistlikus vaimus ja sotsialistliku võistluse organiseerimisel, mis on suunatud distsipliini tugevdamisele ja õpingute kvaliteedi kõrgendamisele. Lõpuks on kommunistliku noorsoo ühinguale usaldatud vastutav ja austav töö — sirguva põlve kasvatamine. Mõtlen siinkohal pioneeride organisatsiooni. Meil on juba praegu 25.000 pioneeri, kes on koondunud 800 pioneerideüksusse, keda kommunistliku noorsoo organisatsioon peab hästi juhtima. Kõik see nõuab kommunistlike noorte töö kiireimat kindlustamist ja parandamist koolis. Eriti tähtis on praegu kommunistlike noorte töösse kaasa

tõmmata noori õpetajaid. Kommunistliku noorsoo organisatsioonidel tuleb luua tihe koostöö õpetajaskonnaga. Meil aga esineb veel palju juhtumeid, kus kommunistlikud noored avaldavad vastuseisu õpetajaskonnale ja direktorile.

On teada, kui suurt tähelepanu noorsoole pühendas seltsimees Lenin, on pühendanud ja pühendab Lenini töö jätkaja seltsimees Stalin. Nõukogude Liidu paljumiljoniline kommunistliku noorsoo organisatsioon, kes on endale kuulsuse võitnud nii kodusõjas kui ka rahulise ülesehituse ajastul, on kujundatud ja üles kasvatatud Kommunistliku (bolševike) Partei ning tema tarkade juhtide Lenini ja Stalini poolt. Ei seltsimees Lenin ega seltsimees Stalin ole kunagi säästnud aega kommunistliku noorsoo organisatsiooni abistamiseks ja ta vigade ning puuduste õigeaegselt kättenäitamiseks. Meenutagem lõpuks, kui suurt tähelepanu kommunistliku noorsoo organisatsiooni töö küsimusile pühendas UK(b)P XVIII kongress, kes oma otsustes täpselt määratles kommunistliku noorsoo organisatsiooni kui Kommunistliku (bolševike) Partei lähima abilise ülesanded kogu riiklikus ja majanduslikus töös. Ja just sellega ühenduses peab otsekohevalt ütleva, et meie tegutseme veel väga vähe kommunistliku noorsoo organisatsiooni juhtimise küsimustega, ja mõningate parteiorganisatsioonide jõud ei küüni üldse veel meie kommunistliku noorsoo organisatsiooni abistamiseks. Võtke näiteks EK(b)P Tartumaa komitee. Kolme kuu jooksul ei suutnud ta leida sobivat seltsimeest kommunistliku noorsoo ühingu maakonnakomitee sekretäri kohale, kusjuures EK(b)P maakonnakomitee väga hästi teab, et kommunistliku noorsoo ühingu tööga on maakonnas lugu halb. Ulikoolis pole näiteks suure vaevaga loodud kommunistliku noorsoo organisatsioon veel seni suutnud oma tööd õieti alustada.

Kommunistliku noorsoo organisatsiooni on juhtinud väga nõrgalt Virumaa parteikomitee. Selle maakonnakomitee juhtijad näevad kommunistlikes noortes vaid tehnilisi abijõude: põrandate pühkimiseks, kirjade saatmiseks posti. Enesekriitika korras peab ütleva, et ka Keskkomitee pole küllaldaselt tegutsenud kommunistliku noorsoo ühingu juhtimise küsimustega. KK büroos oli arutlusel küsimus kommunistliku noorsoo ühingu tööst, kuid 3 kuud tagasi tehtud otsust pole kordagi kontrollitud ja rida punkte, mis kuuluvad KK aparaadile ja maakonnakomiteedele, on seni täitmata.

Kõige selle tulemusena esineb meil rida tõsiseid puudusi kommunistliku noorsoo ühingu töös: organisatsiooni kasv toimub väga aeglaselt, partei juurdekasvu kommunistliku noorsoo ühingu arvel pole peagu üldse.

Piisab, kui ütelda, et näiteks kommunistliku noorsoo ühingu 13-st maa- ja linna-komitee sekretärist on ainult üks partei liige ja üks kandidaat. Seda aga praegu parteiorganisatsioonide juhtijad ei märka.

Kõik parteiorganisatsioonid ja nende juhtijad peavad mõistma, et kommunistliku noorsoo ühing on meie lähimaks reserviks ja abiliseks, ja sellest, kuidas me oskame teda kasvatada, ideeliselt ja organisatsiooniliselt karastada, sõltub ka meie järgneva põlve kvaliteet.

Praegu sooritab kommunistlik noorsoo ühing vastutavat tööd ULKNU kommunistlike noorte dokumentide väljaandmisel. Kommunistlike noorte dokumentide vahetamise edukas läbiviimine tugevdab organisatsiooniliselt Eestimaa leninliku kommunistliku noorsoo ühingu ridu ja ühendab neid orgaaniliselt võitluseks sotsialismi eest karastatud Nõukogude Liidu Leninliku-Stalinliku kommunistliku noorsoo organisatsiooniga. Meie kommunistliku noorsoo ühingu ülesandeks on kiiremini järele jõuda oma kuulsusrikastele vendadele — kommunistliku noorsoo organisatsioonidele teistes NSVL vabariikides.

XVII. Teiste ühiskondlike organisatsioonide juhtimine.

Endise kodanliku Eesti valitsevad ringkonnad andsid valitsevate klasside huvide kaitseks hiiglasummasid mitmesuguste ühiskondlike organisatsioonide loomiseks. Need kodanlikud ühiskondlikud organisatsioonid püüdsid avaldada mõju tööraha mahajäänud osale ja eriti noorsoole. Mitmesuguste kultuur-haridustööde näol toimus inimeste kasvatamine natsionalismi ja kohaliku šovinismi vaimus. Sellised organisatsioonid nagu „kaitseliit“, „kotkas“, „noorkotkas“ jt. olid valitseva kodanluse kindlaiks tugedeks ja võitlusreservideks töölisklassi ja töötava talurahva revolutsioonilise liikumise vastu. On selge, et sellised organisatsioonid olid võõrad töörahvale ja kõik nad saadeti laiali pärast 21. juunit 1940. a.

Meie noorel nõukogude vabariigil tekkis esimesist päevist ülesanne organiseerida uusi sotsialistlikke ühiskondlikke organisatsioone ja suunata nende tööd rea ülesannete lahendamisele, mis seisid meie ees kultuur-hariduslikul, majanduslikul ja kaitse alal.

Nõukogude võimu moodustamisest saadik oleme organisatsiooniliselt kujundanud juba terve rea ühiskondlikke organisatsioone, nii näiteks: Osoaviahim, MOPR, Punane Risti organisatsioon, Sõjakate Ateistide Liit, kehakultuuri organisatsioonid jt.

Edukaimalt on töötatud Osoaviahimi organisatsiooni loomisel. Toimub kaadrite ettevalmistamine sõjalise ettevalmistuse teostamiseks algorganisatsioonides. Aeroklubi juures on organiseeritud töö purilendurite ja lendurite ettevalmistamiseks, sajad noored täiendavad oma teadmisi mudelite ehitamises.

Kõik need suurepärased algatused peavad omandama tähtsa koha meie edaspidises töösüsteemis, sest maa kaitsevõimsuse tugevdamise küsimused on meile kaasaegses olukorras kõige aktuaalsemad.

Mis puutub teiste ühiskondlike organisatsioonide töösse, siis on siin oluliseks puuduseks asjaolu, et pole rahvahulkades tehtud küllaldaselt tööd, mistõttu sellised massilised organisatsioonid nagu MOPR, Sõjakate Ateistide Liit ja Punane Rist (ROKK), ei ole veel muutunud tõelisteks massiorganisatsioonideks.

Eriti suured ülesanded seisavad meie kehakultuurlaste ja spordiorganisatsioonide ees. Kehakultuurlaste töö peab olema suunatud riigikaitse kaadrite ettevalmistusele.

Suusasport, nagu paljud teised massilised spordialad, on selle poolest tähelepanuväärne, et ta kujundab inimese tahet ja visadust, julgust ja algatusvõimet, füüsilist karastust ja vastupidavust. Kehaliselt liikuv, värske, tugev ja terve olla on väga tähtis igale sotsialismimaa sõdurile.

Jõud, osavus, vastupidavus ja suurim truudus Lenini-Stalini Parteile — sellised peavad olema nõukogude noorsoo põhiomadused ja selliseid inimesi peab kasvatama meie maa, meie suur bolševistlik partei.

Parteilaste, kommunistliku noorsoo ja ametiühinguliste organisatsioonide ülesanne seisneb praegu selles, et osutada maksimaalset abi ühiskondlike organisatsioonide töös, tugevdada nende organisatsioonilist juhtimist, korraldada algorganisatsioonide tööd, tõhustada poliitilist ja kasvatuslikku tööd meie sotsialistliku ühiskonna liikmete seas, süvendades neis patriotismitunnet meie suure sotsialistliku kodumaa vastu ja piiritut truudust Lenini-Stalini Parteile!

*

Niisugused on EK(b)P Keskkomitee töö tähtsamad momendid. Niisugused on tema ees seisvad põhiülesanded.

Kommunistliku Internatsionaali leninliku-stalinliku Täitevkomitee juhtimisel EK(b)P on käinud läbi kangelasliku pörandaaluse töö ja võitluse kuulsusrikka tee. EK(b)P oma

visa tööga valmistab Eesti töölisklassi ja kehvima talurahva ette kapitalistide võimu kukutamiseks ja Nõukogude võimu kehtimapanekuks. See oli karm võitlus. Ta on nõudnud mitte vähe ohvreid. Kuid ta kandis vilja Eesti töörahva jaoks.

Tänu UK(b)P ja NSV Liidu Valitsuse targale stalinlikule välispoliitikale, tänu suure sotsialismimaa rahvaste vennalikule toetusele Eesti vabanes ekspluataatorite võimu alt, Pätsi ja Laidoneri vihatud jõugu ikkest. Eesti kapitalistide võim on hävitatud lõplikult ja jäädavalt. Eestis on pandud kehtima Nõukogude võim, mis iga päevaga üha tugevneb ja kindlustab. Rida suuremaid poliitilisi kampaaniaid, eriti saadikute valimised NSV Liidu Ülemnõukogusse näitasid, et kogu Eesti töötav rahvas on tihedalt kokku liitunud kommunistliku bolševike partei ümber, meie kalli juhi ja õpetaja — seltsimees St a l i n i ümber. (Tormiline kestev aplaus.)

Klassivaenlane on puruks löödud, kuid pole hävitatud. Veel seisab ees tõsine ja terav võitlus kõigi ja igasuguste vaenlaste vastu, töötava rahva vaenlaste vastu. Revolutsioonilise valvsuse maksimaalne kõvendamine — seda nõuab meilt olukord.

Peame olema bolševistlikult valvsad igas suhtes, nii suurtes kui väikestes asjades. Seda nõuab meilt partei. Seda õpetab meile seltsimees St a l i n.

Käsi rüppe panemata peame töötama meie noore nõukogude riigiaparaadi edasisel kindlustamisel, et ta edukalt tuleks toime kõigi ülesannetega purukslöödud ekspluataatorlike klasside vastupanu mahasurumise alal, laialdaste töötavate hulkade mobiliseerimise alal aktiivseks osavõtuks sotsialismi ülesehitamisest.

Peame väsimatult töötama meie partei ridade edasisel kindlustamisel, kõigi ta organisatsiooniliste lülide kindlustamisel, sest sotsialistliku ülesehitamise üha keerulisemaks muutuvad ülesanded esitavad meie parteile järjest uusi nõudmisi.

Meie ees seisvate ülesannete edukas lahendamine nõuab igalt kommunistilt, igalt parteiliikmelt ja kandidaadilt süstemaatilist tööd oma ideelis-poliitilise taseme tõstmiseks.

Praegune rahvusvaheline olukord kohustab meid olema alatasa mobilisatsioonivalmis, et ükski imperialistlike riikide avantüür ja kavatsus meid ootamatult ei tabaks. Maksimaalset tähelepanu tuleb juhtida meie sotsialistliku kodumaa kaitsevõime kõvendamisele.

Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei on UK(b)P lahutamatu osa. Ta sammub edasi tihedasti liitunult UK(b)P Keskkomitee ja meie armsa juhi seltsimees Stalini ümber. (Keste v a p l a u s.)

Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini suure ja võitmatu lipu all Eesti bolševikud sügaval põranda all võitlesid tsarismi ja Eesti kodanluse vastu.

Selle lipu all Eestis hävitati ekspluataatorite võim. Sellesama lipu all, UK(b)P Keskkomitee juhtimisel, Eesti bolševikud oma rahva eesotsas ja käsikäes kogu Nõukogude Liidu rahvastega on üles ehitamas uut, sotsialistlikku ühiskonda ja nad ehitavad ta üles. (Aplaus.)

Selle pandiks on UK(b)P ja meie suure Stalini juhtimine. (Kauakeste v a p l a u s.)

Elagu Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini suur võitmatu lipp! (Kauakeste v a p l a u s.)

Elagu Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei! (Kauakeste v a p l a u s.)

Elagu suur bolševike partei ja tema Leninlik-Stalinlik Keskkomitee! (Kauakeste v a p l a u s.)

Tõustakse püsti. (Aplaus.)
Elagu meie suur juht ja õpetaja seltsimees STALIN! (Kauakeste v a p l a u s.)
Tõustakse püsti. — Hüüded: Hurraa! Elagu suur Stalin! Hurraa! — Tormiline aplaus.)

Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei IV kongressi resolutsioon

EK(b)P Keskkomitee aruande kohta (ühel häälel vastu võetud
8. veebr. 1941. a.).

I

Kongress konstateerib, et Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei on 1922. aastal toimunud III kongressi otsuste teostamisel pidanud kangelaslikku revolutsioonilist võitlust töölisklassi huvide eest, nõukogude võimu kehtimapaneku eest. Selles võitluses langesid eesti kodanluse timukate ohvritena Eesti töörahva parimad pojad ja tütreid — Viktor Kingissepp, Jaan Kreuks, Jaan Tomp ja teised. Sajad kommunistid vaevlesid vanglasis.

Sügaval põranda all kommunistlik partei ei katkestanud mitte minutikski tihedat sidet töötavate massidega, juhtides nende revolutsioonilist võitlust. Eesti kommunistid selgitasid väsimatult massidele ja veensid neid selles, et ainsaks teeks kapitalistlikust ikkest pääsmiseks on nõukogude võimu kehtimapanek ja vankumatu sõpruse loomine NSV Liidu rahvastega.

21. juunil 1940. aastal Eestimaa Kommunistlik Partei asus töötavate masside liikumise etteotsa uue valitsuse loomiseks, kes oleks suuteline kindlustama tihedat sõprust NSV Liidu rahvastega. Uus valitsus saatis laiali reaktsoonilise Riigivolikogu. Valimistel 14. ja 15. juulil 1940. aastal „Eesti Töötava Rahva Liit“, milles juhtivat osa teostasid kommunistid, saavutas hiilgava võidu. Riigivolikogu saadikud, väljendades rahva tahet, avaldasid ühel häälel oma seisukoha nõukogude võimu kehtimapaneku kohta Eestis ja tema astumise poolt NSV Liidu koosseisu.

Eesti töörahvas saavutas nõukogude võimu kehtimapaneku Nõukogude Liidu Stalinliku välispoliitika edu tulemusena Nõukogude Liidu rahvaste vennalikul abil. Eestimaa Kommunistlik Partei osutus suuteliseks asuma masside etteotsa ja edukalt teostama üleminekut nõukogude korrale ning seda kindlustama, eelkõige seetõttu, et ta tegutses UK(b)P Leninliku-Stalinliku Keskkomitee juhtimisel, et teda juhtis suur Stalin.

II

EK(b)P IV kongress leiab, et partei organisatsioon pärast väljumist põranda alt on lühikese ajaga saavutanud silmapaistvat edu. Väikesearvulisest organisatsioonist partei on kasvanud kümnekordseks ja tuli IV kongressile organisatsiooniliselt tugevnenult, ühtsena ja koondununa UK(b)P KK ja seltsimees Stalini ümber.

Kommunistlik partei asus masside poliitilise aktiivsuse etteotsa ja ta saavutas Eesti töörahva moraalse ja poliitilise ühtsuse ning koondumise Lenini-Stalini partei ja Nõukogude võimu ümber. Sellest annavad selge tunnistuse NSV Liidu Ülemnõukogu saadikute valimiste tagajärjed. 1940. aasta juulis võttis Riigivolikogu valimistel hääletamisest osa 84,1% valijaist. Liidu Nõukogusse valimistest aga võttis osa 97,4% valijaist ja Rahvuste Nõukogusse valimistest — 97,32% valijaist. Kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt hääletas Liidu Nõukogu saadikute valimistel 97,01% ja Rahvuste Nõukogu saadikute valimistel — 95,73% hääletamisest osavõtnuist. Valimiste tulemused

kindlustasid lõplikud Eesti töötava rahva ajaloolised võidud, mis nad saavutasid NSV Liidu rahvaste vennaliku abiga ja bolševistliku partei juhtimisel.

Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei oma juhtimisega kindlustas ajalooliste otsuste eduka elluviimise suurtööstuse, pankade ja suurkaubanduse natsionaliseerimise ning kogu maa rahva omanduseks kuulutamise kohta, Nõukogude võimu organite kujundamisel, uue aparadi loomisel tööstuse, transpordi, kaubanduse ja rahvahariduse ja muudel aladel.

Sotsialistlikel alustel organiseeritud Eesti tööstus ja transport on juba teinud suuri edusamme. Tööstus on laienenud, käiku on lastud kapitalistide poolt seismapandud ettevõtted, tööpuudus on põhiliselt likvideeritud, tootmisse on tõmmatud üle 22.000 uue tööliste, on tõusnud tööviljakus, üha laieneb käitistes sotsialistlik võistlus ja stahhaanovlik liikumine.

Hulgikaubandus on põhiliselt muutunud riiklikuks, jaekaubanduses aga langeb 65 kuni 70% kogu kaubakäibest riiklikule ja kooperatiivsele kaubandusele. On pandud käibele nõukogude valuuta, mis soodustab rahvamajanduse sotsialistliku sektori kiiret kasvamist.

Eesti töötav talurahvas on Nõukogude valitsuselt saanud maad. Enam kui 64.000-le endisele maatamehele ja vähese maaga talupojale on jagatud maad suurmaapidajate ja riikliku maatagavara arvel. Endised maatamehed ja vähese maaga talupojad on saanud pikaajalist krediiti 9 miljoni rubla suuruses ning soodsatel tingimustel metsa hoonete ehitamiseks. Töötav talupoeg on vabanenud ülekohtustest maksudest ja võlgadest.

Nõukogude võimu olemasolu kestel meie riigis on põhjalikult paranenud töörahva ainealine ja kultuuriline seisukord: on tõstetud töötasu, pandud kehtima tasuta ravi, töörahva lapsed on vabastatud õppemaksust, töölisi on keldritest ja pööninguult ümber paigutatud kodanlaste endistesse korteritesse.

Kongress märgib, et need edusaavutused olid võimalikud üksnes töötajate aktiivse osavõtu tõttu riiklikust, majanduslikust ja kultuurilisest ülesehitustööst. Suurt osa nende aktiivsuse tõstmisel etendasid ametiühingud, kes on muutunud massiorganisatsioonideks, tehes suurt tööd ametiühingu liikmete kasvatamise alal. Eestimaa Kommunistlik Noorsooühing on muutunud massiorganisatsiooniks, partei ustavaks abiliseks.

Kuid need edusammud ei pea parteiorganisatsioone siiski rahuldama.

EK(b)P ees seisavad suured ja vastutusrikkad ülesanded:

- a) Kogu rahvamajanduse ümberkorraldamine ja organiseerimine sotsialistlikel alustel ja riigi majandusest kapitalistlike olluste väljatõrjumine.
- b) Nõukogude aparadi edasine tugevdamine ja töörahvahulkade tõmbamine aktiivsele osavõtule riigielu juhtimisest.
- c) Töötava rahva kommunistlik kasvatamine.

Kongress hoiatab parteiorganisatsioone, et nende ülesannete lahendamine osutub seotuks paratamatute raskustega, klassivaenlase pöörase vastupanuga. Kongress nõuab igalt kommunistilt mobilisatsioonilist valmisolekut, bolševistlikku valvsust ja kõigi parteiridade senisest veel suuremat ühteliitumist. Kogu ENSV töörahvas koondub nende ülesannete lahendamisel veel tihedamini kommunistliku partei ja seltsimees Stalini ümber, mis on meie võidu otsustavaks eeltingimuseks.

III

Kongress seab EK(b)P Keskkomiteele ja kõigile parteiorganisatsioonidele järgmised ülesanded:

I. Tööstuse ja transpordi alal.

1) Võtta kõrvalekaldumatule täitmisele UK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu otsus tööstuse arendamise kohta aastal 1941, kindlustades põlevkivi tootmise suurendamist, võrreldes 1940. aastaga, 42% võrra, klaasitööstuse toodangu suurendamist 50% võrra, naha- ja jalatsitööstuse toodangu suurendamist 20% võrra, tekstiiltööstuses kangaste toodangu juurdekasvu 14 miljoni m võrra, lõnga toodangu juurdekasvu 5.000 tonni võrra, suurendada tsemendi tootmist 13% võrra, telliskivide tootmist 34% võrra, lubja tootmist 67% võrra ja alabastri tootmist 2 korda.

Kooskõlas tööstuse kasvuga suurendada elektrijaamade võimsust vastavalt NSVL Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P KK otsusele.

2) Lugeses laialt tarvitata vate kaupade tootmise laiendamiseks tarvituselevõetud abinõusid puudulikeks, teha uuele Keskkomiteele ülesandeks välja töötada konkreetsed abinõud, mis kindlustaksid NSV Liidu RKN ja UK(b)P Keskkomitee otsuse „Abinõudest laialt tarvitata vate kaupade ja toiduainete tootmise suurendamiseks kohalikust toorainest“ täitmist.

Seejuures Kongress pöörab erilist tähelepanu käsitööstuse koöperatsiooni ja kohaliku kalapüügimajanduse arendamisele olemasolevate artellide organisatsioonilis-majandusliku tugevdamise ja käsitöölise edasise koöpereerimise teel.

3) Kongress kohustab tööstuse rahvakomissariaate ja ettevõtete parteiorganisatsioone kindlustama tööstusliku ja korteri- ning eluolulise ehitustöö vajalikku ettevalmistust ja läbiviimist nii, et 96,7 miljoni rubla suurune kapitaaltööde plaan täielikult täidetak.

4) Kongress kohustab tööstuse rahvakomissariaate ja ettevõtete partei ning ametiühingulisi organisatsioone lugema peaülesandeks oma töös 1941. aasta plaani kindlat täitmist, produktsiooni kvaliteedi tõstmist ja omahinna alandamist, tehnilise normeermise sisestamist tööstusse, saavutades tööliste maksimaalset hõlmamist tükitööga ja töö produktiivsuse tõstmist NSV Liidu eesrindlike ettevõtete tasemele.

Tuleb kõige täielikumalt ära kasutada tööstuslik varustus ja mehhanismid, teostada materjalide, kütteaine ja elektrienergia kõige valjemat kokkuhoidu, võidelda lisa- ja administratiivsete kulude vähendamise eest.

5) Sotsialistliku võistluse arengu ja stahhaanovlike töömeetodite sisestamise alusel kindlustada laadimisplaani täitmine ja ületamine raudtee-, auto- ja meretranspordi alal, saavutades vagunite ja laevade käibe kiirendamist.

6) Tunduvalt tõhustada raudteemajandust raudtee sõlmjaamade laiendamise, veduri-majanduse, signalisatsiooni, sideme, vesivarustuse edasise suurendamise teel.

7) Meretranspordi alal: õigeaegselt läbi viia natsionaliseeritud laevade kapitaalremont ja korda seada sadamamajandus — laiendada sadamaid, suurendada Tallinna sadama mehhaniseerimist, laiendada laoplatste pindala jne.

Kongress märgib parteiorganisatsioonide nõrka tööd sotsialistliku töövõistluse ja stahhaanovliku liikumise juhtimises. Sotsialistlik töövõistlus ja stahhaanovlik liikumine kannavad enamikus ettevõttest kampaania iseloomu; juhtivad kaadrid pole veel jõudnud täiele arusaamisele, et need on võimsad vahendid tööstuse ja kogu rahvamajanduse kiireks tõstmiseks.

Kongress kiidab heaks tekstiiltööstuse tööliste algatuse, kes arendasid sotsialistlikku võistlust teiste vennasvabariikidega, ja paneb ette kõigile partei ja ametiühingute organisatsioonide juhtidele asuda tööliste töötõusu etteotsa, taotledes kommunistide avangardlikku osa töös.

II. Põllumajanduse alal.

Kongress püstitab partei- ja nõukogude organisatsioonidele ning maaorganitele järgmised ülesanded:

1) Viia Nõukogude Liidu Valitsuse poolt kinnitatud külviplaan talumajapidamisteni hiljemalt 1. märtsiks ja kindlustada masina- ja traktorijaamade, kolhooside, sovhooside ja talumajapidamiste eeskujulik ettevalmistus kevadiseks külviks; külviplaaniga teostamiseks kindlustada põllumajandus seemnega kõigi kultuuride alal, organiseerida seemnete puhastamist ja sorteerimist; ENSV Põllutöö Rahvakomissariaadil kindlustada mineraalväetiste, loomasööda, aedviljakultuuride seemnete ja põllumajandusliku inventari õigeaegset saatmist külla; määrata täiendav põllumajanduslik krediit kehvadele ja keskmistele talupoegadele hobuste, lehmade, inventari ja seemnete ostuks.

2) Hiljemalt 1. aprilliks peab masina- ja traktorijaamade esimene järjekord — 15 MT Jaama — kevadisteks töödeks täielikult ette valmistatud olema; toimetada kohale traktoreid ja vajalik haake-inventar; täielikult komplekteerida isiklik koosseis juhtivate tööliste, traktoristide, mehaanikute ja agronoomidega; sõlmida lepingud põllumajanduslikeks töödeks kehvade ning keskmiste talumajapidamistega, maa ühisharimise ühingu- ja põllumajanduslike artellidega; toimetada kohale põletisaine kevadiseks külviks, tagavaraosad ja varustus jooksevremondi töökodade tarvis; töötada välja traktorite abil toimuva põllutöö täpne plaan brigaadide järgi.

3) Pidada otsustavat võitlust kariloomade arvu säilitamise eest. Võtta karmile vastutusele kõik kulaklikud ollused, kes karja hävitavad.

Ratsionaalselt ära kasutada kõik loomasööda tagavarad ja nad õieti jaotada.

4) Kongress teeb EK(b)P Keskkomiteele ja ENSV Rahvakomissaride Nõukogule ülesandeks hiljemalt 1. märtsiks läbi vaadata konkreetsete abinõude plaan sovhooside töö tõhustamise alal selleks, et juba käesoleval aastal muuta sovhoosid kõrgesti produktiivseteks rentaabseteks majapidamisteks.

5) Kongress juhib parteiorganisatsioonide ja nõukogude ning maaorganite tähelepanu vajadusele arendada külas lihtsaid ühistegevuse vorme (piimaühingud, tarbijateühingud, masinaühingud jne.) ning nende kaudu ette valmistada töötavat talurahvast järk-järgulisele üleminekule ühistegevuse kõrgemaile vormidele, kollektiivsele põllumajanduslikule tootmisele. Uhtlasi on tarvis teha küla kehvikute ja keskmike hulgas pidevat selgitustööd nende tutvustamiseks NSVL kolhoosliku ehitustööga, ja astuda samme olemasolevate ja vabatahtlikkuse põhimõtte alusel organiseeruvate maa ühisharimise ühingute ja põllumajanduslike artellide igati tugevdamiseks ja abistamiseks.

6) Kongress tunnistab, et kõigi parteiorganisatsioonide, nõukogude ja maaorganite peamiseks ülesandeks küla sotsialistliku ümberehituse alal on küla kehvikute ja keskmike masside koondamine partei ja nõukogude võimu ümber ja nende mobiliseerimine partei ja nõukogude võimu ees seisvate ülesannete täitmiseks külas.

III. Riikliku ja kooperatiivse kaubanduse alal.

1) Kohustada riikliku ja kooperatiivse kaubanduse organeid laiendama kaubanduslikku võrku, eriti toiduainetekauplusi ja kioskeid, eelkõige tööliste rajoonides.

2) Korraldada kehvik- ja keskmiste talupoegade majanduslike ja kultuuriliste vajaduste rahuldamist, pöörates erilist tähelepanu põllumajanduse põhirajoonidele. Suures ulatuses organiseerida tööd toiduainete ressursside suurendamiseks sigade nuumamise, kalapüügi, puu- ja aedvilja hoidistamise jne. teel.

3) Tarbijate kooperatiivide juhatuste ja revisjonikomisjonide eelseisvad valimised viia läbi nii, et kooperatiive juhtivate kaadrite uuendamisega kindlustada tarbijate kooperatsiooni ümberkorraldus nõukogude korra kohaselt.

IV. Nõukogude ülesehitustöö alal.

1) Igakülgsest kindlustada maakondade ja valdade täitevkomiteesid kui töölisklassi diktatuuri organeid, samuti parandada ka kõigi kohapealsete administratiivsete ja majanduslike asutuste tööd.

2) Luua laialdane töötajate aktiiv kohapealsete riigi võimuorganite ümber, arendada kohapealsete täitevkomiteede juures komisjonide ja sektiioonide tööd üksikute majanduse ja kultuuritöö alade järele ja sellega soodustada võitlust bürokratismi vastu ning üksikute nõukogude asutuste poolt tööliste, talupoegade ja haritlaste avalduste ning kaebuste läbivaatamisele lubamatu ükskõikse suhtumise likvideerimist.

3) Juba kõige lähemal ajal otsustavalt tõhustada tööd elanikkonna kultuur-eluoluliste tarvete rahuldamise alal.

V. Riigikaitse alal.

Kongress seab partei- ja nõukogude organisatsioonidele ülesandeks kõigiti abistada Punaarmeed ja Mere-Sõjalaevastikku sõjalise ja poliitilise ettevalmistuse edasises tugevdamises. Kindlustada ja laiendada sidet Punaarmee ja Mere-Sõjalaevastiku üksustega, ümbritsedes sõdureid alatise hoolitsuse ja tähelepanuga.

EK(b)P Keskkomiteele tõhustada ühiskondlike kaitseorganisatsioonide juhtimist ja tõsta kommunistide, eelkõige aga kogu parteiaktiivi sõjalise väljaõppe kvaliteeti. Arendada õppust õhukaitse ja keemilise kaitse aladel, kõigiti arendada suusa-, jalgratta-, laske- ja sõjalist ning mereväelist sporti, suuremal arvul kaasa tõmmata töörahvast riigikaitsealistesse ühiskondlikesse organisatsioonidesse, tõsta õppiva noorsoo sõjalise väljaõppe taset, otsustavalt ellu viia seltsimees Stalini juhust selle kohta, et „tuleb kogu meie rahvas hoida mobilisatsioonilise valmisoleku seisukorras sõjalise kallaletungi hädaohu ees, et mingi „juhuslikkus“ ja mingid meie väliste vaenlaste vigurdused ei saaks meid tabada ootamatult“ (Stalin).

VI. Ametiühingulise ülesehitustöö alal.

1) Teostada ametiühingute töö ümberkorraldus, seades nende peamisteks ülesanneteks: võitluse tootmisplaani täitmise eest, töödistsipliini kõvendamise, tööviljakuse tõstmise ja tööliste kasvatamise eest kommunistlikus vaimus.

2) Laiemalt organiseerida tööliste ja teenijate tootmis-nõupidamisi kui töötavate masside poliitilise kasvatamise ning riiklikule ja majanduslikule ülesehitustööle aktiivse kaasatõmbamise vormi, arendada edasi sotsialistlikku töövõistlust, lõõgastust ja stahhaanovlikku liikumist vabrikutes, tehastes ja asutustes.

3) Pöörata suuremat tähelepanu õigete töötasu tariifide koostamisele, töönormide kehtimapanekule, sotsiaalkindlustusele ja tööliste ning teenijate kultuur-eluoluliste tarvete rahuldamisele.

VII. Rahvahariduse ja kultuurilise ülesehitustöö alal.

Kongress märgib, et Eesti NSV Hariduse Rahvakomissariaat töötab lubamatult aeglaselt rahvahariduse süsteemi ümberkorraldamise alal nõukogude korra kohaselt.

Kongress seab sel alal lähimaiks ja tähtsamaiks ülesanneteks:

1) Alg-, kesk-, kutse- ja kõrgema hariduse ülemineku lõpuleviimise nõukogude rahvahariduse süsteemile põhiliselt 1941/1942. õppeaastal, taotledes üldist keskkharidust linnas ja töölisasulais ning seitsmeaastast üldharidust maal.

2) Kongress teeb EK(b)P Keskkomiteele ülesandeks läbi töötada ja lahendada teaduslike uurimiste institutide organiseerimise ja vabariigi teaduslike kaadrite ettevalmistamise küsimus.

3) Koolide ja rahvahariduse organite kogu õppe- ja kasvatustöö aluseks tuleb panna noorpõlve kommunistliku kasvatuse põhimõte.

4) Kutse- ja tehnilise hariduse koolid reorganiseerida vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrusele tööreservide ettevalmistamise kohta.

5) Komplekteerida kõik hariduseasutused, koolid ja kõrgemad õppeasutused kõrgelt kvalifitseeritud ja poliitiliselt järeleproovitud kaadritega.

Töötajate kommunistliku kasvatuse süsteemis omandab erilise tähtsuse poliithariduslike asutuste töö, seepärast on hädavajaline kõige lähemal ajal lõpetada endiste kodanlike kultuuriliste organisatsioonide likvideerimine ja arendada nõukogude poliithariduslike asutuste tööd nii linnas kui maal. Pöörata suurt tähelepanu raamatukogude asutamisele ja suurendamisele eriti maal.

6) Rahvahariduse organitel kindlustada vene ja võõrkeelte laialdast õppimist ka väljaspool kooli.

7) Organiseerida koolidele ja kõrgematele õppeasutustele uute õpikute koostamine ja nõukogude õpikute tõlkimine, pöörates erilist tähelepanu kesk- ja kõrgema kooli varustamisele õpikute ja kirjandusega.

8) Organiseerida üle maa laialdane raamatukaupluste võrk ja luua suuremais linnades Riikliku Kirjastuskeskuse ärid.

9) Omistada töörahvahulkade kommunistlikus kasvatuses suurt tähelepanu kinole ja raadiotele, igakülgset arendada statsionaarset kinode ja raadiosõlmede võrku külas, samuti ka rändkino kasutamist.

10) ENSV Tervishoiu Rahvakomissariaadil tõhustada rahvatervishoiu korraldust, laiendada haiglavoodite ja jaoskondade arstiabi punktide võrku, kindlustada tervishoiu-tööliste hoolikat ja tähelepanelikku suhtumist elanikkonnale.

VIII. Parteitöö organiseerimise alal.

1) Võtta parteisse parimaid, Lenini-Stalini tööle ustavaid, eesrindlikke töölisi, talupoegi ja töötava intelligentsi esindajaid, kindlalt käies individuaalse valiku põhimõtte järele, seltsimees Stalini juhise järele, et „Partei on tugev mitte üksnes oma liikmete hulga, vaid eelkõige nende kvaliteedi poolest“.

2) Väsimatult töötada partei liikmete ja liikmekandidaatide ideelis-poliitilise kasvatuse alal, taotledes partei põhikirja ja programmi põhjalikku tundmaõppimist, abistades partei liikmeid ja kandidaate partei ülesannete täitmisel. Kontrollida nende isiklike omadusi praktilises töös.

3) Osutada konkreetset abi partei algorganisatsioonidele parteitöö korraldamisel, abistades parteiorganisatsioonide nende töö planeerimisel, partei koosolekute ettevalmistamisel ja teostamisel, parteitöö jaotamisel parteiliikmete ja -kandidaatide vahel. Praktiseerida parteiaktiivi regulaarseid koosolekuid, partei algorganisatsioonide ja parteiorganite sekretäride nõupidamisi instrueerimiseks ja töökogemuste vahetamiseks.

4) EK(b)P Keskkomiteel kõvendada partei linna- ja maakonnakomiteede aparaate parimate töötajatega, korrapäraselt kutsuda kokku partei linna- ja maakonnakomiteede sekretäride nõupidamisi, täielikult komplekteerida Keskkomitee aparaat.

5) Kongress kohustab EK(b)P Keskkomiteed kindlustama Rahvakomissariaatide parteiorganisatsioone, suunama nende tööd võitlusele parteilise ja riikliku distsipliini täitmise, partei ja valitsuse juhtnõõride täpse täitmise kontrolli, riigiaparaadi kindlustamise, vaenulistest ollustest puhastamise, riigiaparaadi töötajate tööalalise ja poliitilise kvalifikatsiooni tõstmise eest. Vaja on otsustavalt võidelda bürokratismi vastu ja tähelepanelikult arutada töörahva kaebusi ning avaldusi.

6) Rahvakomissariaatide parteiorganisatsioonid peavad õigel ajal avastama kõik puudused ja väärnähtused rahvakomissariaatide aparaadi töös, neist informeerima rahvakomissari ning Keskkomiteed ja pidevalt teostama parteilist kasvatustööd kommunistide ja kõigi rahvakomissariaatide töötajate hulgas.

7) Kongress kohustab vabrikute ja tehaste parteiorganisatsioone otsustavalt suurendama oma vastutust töö seisukorra eest käitistes. Parteiorganisatsioonide põhiliseks ülesandeks vabrikuis ja tehastes on masside mobiliseerimine tootmisplaani täitmiseks, töödistsipliini kõvendamiseks, sotsialistliku võitluse, lõõktöö ja stahhaanovliku liikumise arendamiseks, tööviljakuse tõstmiseks, võitluseks lohakuse vastu, alaliseks hoolitsemiseks tööliste ja teenijate kultuuri ja elu-olu tingimuste parandamise eest. Võitluses nimetatud ülesannete eest peavad kommunistid teostama oma avangardliku osa.

8) Kongress juhib Keskkomitee ja maakonnakomiteede erilist tähelepanu partei organisatsioonide kindlustamise vajadusele külas.

9) Kongress kohustab partei linna- ja maakonnakomiteede ja algorganisatsioonide sekretäre teostama partei otsuste täitmise süstemaatilist kontrollimist. Tunnistada tarvilikuks, et sekretär süstemaatiliselt annaks parteiorganisatsioonile aru varemvastuvõetud otsuste täitmise üle.

10) Kongress nõuab kõigilt parteiorganisatsioonidelt võitlust raudse parteidistsipliini eest parteiliikmete ja kandidaatide hulgas. Kommunistid peavad alati mäletama Lenini sõnu sellest, et „kes vähegi nõrgestab proletariaadi partei raudset distsipliini (eriti tema diktatuuri ajal), see tegelikult abistab kodanlust proletariaadi vastu“. Oma bolševistlike ridade ühtsuse ja distsipliini kõrvalekaldumatu kõvendamine on iga kommunisti püha kohus.

11) Parteiorganisatsioonid peavad tugevdama kommunistlike noorte ühingu töö juhtimist, arutama partei komiteede ja partei koosolekuil kommunistlike noorte organisatsiooni kasvu küsimusi, kommunistlike noorte ja parteitu noorsoo ideelis-poliitilise taseme tõstmise abinõusid, osutama erilist tähelepanu kommunistlike noorte organisatsioonide töö tugevdamisele seal, kus pole partei algorganisatsioone.

12) Parteiorganisatsioonid peavad osutama tõsist abi kommunistlike noorte organisatsioonidele kommunistlike noorte pileтите vahetamise läbiviimisel, kommunistlike noorte dokumentide korrastamisel ja hoidmisel ning pühendama alatist tähelepanu kasvatustöö korraldusele koolieelsete ja kooliealiste laste keskel, pioneeriorganisatsioonide töö tugevdamisele.

13) Kongress nõuab kõigilt parteiorganisatsioonidelt otsustavat võitlust šovinismi ja kodanliku rahvusluse igasuguste väljenduste vastu ning maksimaalset revolutsioonilist valvsust ja võitlust mõnedes üksikuis parteiorganisatsioonides olemasoleva puuduliku valvsuse ning hooletuse vastu.

14) Parteiorganisatsioonid peavad looma korra partei majapidamises (partei-dokumentide, protokollide hoidmine jne.).

IX. Parteipropaganda alal.

1) Tugevdada parteipropaganda pidevat süstemaatilist juhtimist, likvideerida ise-
vool partei liikmete ja kandidaatide individuaalse poliitilise eneseharimise alal, organi-
seerida Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei ajaloo õppimist kõigi partei ja
nõukogude kaadrite poolt, samuti ka kogu nõukogude töötava intelligentsi poolt, käies
UK(b)P KK 14. novembri 1938. aasta ja 16. augusti 1939. aasta määruste järgi.

Parteiorganisatsioonide juhid peavad teostama kontrolli selle üle, kuidas kommunist-
tid ja esmajoones juhtiv aktiiv täidavad UK(b)P Põhikirja nõuet — väsimatult töötada
oma teadlikkuse tõstmise, marksistlik-leninliku teooria õppimise alal.

2) Organiseerida süstemaatilist tööd partei, nõukogude ja majanduslike juhtivate
kaadrite marksistlik-leninliku kasvatamise alal, pidada alati silmas seltsimees Stalini
sõnu, et „kui nõrgeneb meie töö nende kaadrite poliitilise ja teoreetilise taseme tõstmises,
kaadrid ise aga seoses sellega lakkavad huvi tundmast meie edasilikumise perspektiivide
vastu, lakkavad mõistmast meie eesmärkide õigsust ja muutuvad perspektiivideta tege-
linskiteks, kes vaid pimesi ja masinlikult täidavad näpunäiteid ülalt, — siis kogu meie
riiklik ja parteiline tegevus tingimata peavad känguma“.

3) Partei linna- ja maakonnakomiteede ning parteiorganisatsioonide sekretärid pea-
vad korraldama individuaalseid vestlusi nende kommunistidega, kes iseseisvalt õpivad
„UK(b)P ajaloo lühikursust“. Parteikoosolekuil on tarvis arutada, kuidas edeneb partei
liikmete ja liikmekandidaatide poliitiline eneseharimine.

4) Eriliselt tõsis tähelepanu tuleb pöörata marksismi-leninismi propaganda organi-
seerimisele ajakirjanduses. Vabariiklikud ajalehed on kohustatud ühendama partei pari-
maid propagandistlikke jõude, organiseerima marksistliku-leninliku teooria küsimusi
käsitlevate teoreetiliste artiklite, konsultatsioonide ja parimate loengute süstemaatilist
avaldamist trükis ning laialt valgustades propagandistliku töö kogemusi.

5) Partei linna- ja maakonnakomiteedel kõvendada parteikabinettide organiseerivat
osa partei ajaloo iseseisvalt õppijate abistamiseks, korraldades loenguid ja aruandeid,
individuaalseid ning grupilisi konsultatsioone, teoreetilisi vestlusi ja partei ajaloo ise-
seisva õppimise kogemuste vahetamist.

6) Riiklikul Kirjastuskeskusel kindlustada marksismi-leninismi klassikute teoste ja
samuti ka massilise poliitilise kirjanduse, massilise tootmisküsimusi käsitleva kirjanduse,
lastekirjanduse, nõukogude ning majandustegelaste vajalike käsiraamatute ja õppe-
vahendite väljaandmist kõige lähemal ajal.

7) Ajalehtede ja ajakirjade toimetustel julgemini arendada partei-, nõukogude ja
majandustöö puuduste bolševistlikku kriitikat, tõmmata ajakirjandusest osa võtma laial-
dasi töörahvakihte, süstemaatiliselt töötada tööliskirjasaatjate ja külakirjasaatjatega ja
organiseerida neid.

8) Kongress nõuab parteiorganisatsioonidelt, et nad säilitaksid ja edasi arendaksid
neid kogemusi, mis nad on omandanud agitatsioonitöö alal elanike hulgas NSV Liidu
Ülemnõukogusse valimiste ettevalmistuse ja läbiviimise ajajärgul. On vaja mitte üksnes
säilitada neid aktiviste, kes on kerkinud esile valimiste ajajärgul, vaid ka suurendada
nende arvu.

Kogu meie agitatsioon massides peab kandma bolševistliku pealetungi iseloomu ja
peab olema suunatud võitlusele järjekordsete poliitiliste ja majanduslike ülesannete edu-
kal teostamisel. Süstemaatiliselt tuleb teostada töörahva keskel propagandat ja agitat-
siooni Nõukogude riigi poliitiliste ja majanduslike aluste, partei ja valitsuse sise- ja
välispoliitika, nõukogude kodanike õiguste ja kohuste küsimuste tundmaõppimise alal.

On tarvis massides väsimatult kasvatada proletaarse internatsionalismi ja Nõukogude patriotismi tundeid.

9) Laialdaselt arendada kannatlikku ja pidevat usuvastast propagandat töörahva, eeskätt noorsoo ja õpilaste keskel. Tõmmata usuvastasele tööle Nõukogude haritlaskond, teadlased, õpetajad, arstid, agronoomid jne. Parteiorganisatsioonid peavad organiseerima usuvastase aktiivi kaadri ettevalmistamist ja instrueerimist seminaride ja usuvastase töö kogemuste vastastikku vahetamiseks korraldatud nõupidamiste teel.

Usuvastases selgitustöös tuleb hoolega hoiduda usklike tunnete solvamise eest, sest sellised solvamised valaksid vett klassivaenlase veskile.

X. Kaadrid.

1) Kaadrite valiku, tundmaõppimise ja kasvatamise alal on tarvis arendada kaadrite, eeskätt partei, nõukogude, majanduslike, ametiühinguliste juhtivate kaadrite ideelis-poliitilist kasvatust.

2) Kongress mõistab hukka mõnede juhtivate tegelaste (Riigikontrolli Rahvakomisariaat, kohus jne.) poolt ilmutatud kartust edestada juhtivale tööle noori kaadreid tööliste ja talupoegade hulgast.

3) Kongress nõuab, et otsustavalt edestataks juhtivatele kohtadele riigiaparaadis ja majanduslikes asutustes töölisi, kehvik- ja keskmisi talupoegi, teenijaid, haritlasi, kes praktilises ja ühiskondlikus töös on end näidanud nõukogude väärivate patriootidena ja tublide töömeestena.

Kaadripoliitikas peab vankumatuks juhiseks olema stalinlik põhimõte, et kaadrite valikul ja tööerakendamisel on mõõduandvaks nende poliitiline nägu ja nende tööalaline kvalifikatsioon.

4) Otsustavalt eemaldada riigi- ja majandusaparaadist inimesed, kes pidurdavad sotsialistliku ülesehitustöö ülesannete elluviimist ja bürokraatlikult suhtuvad töörahva vajadustele ja tarvetele.

5) Organiseerida lühiajalisi kursusi töölistele, talupoegadele ja haritlastele, kes esmakordselt asuvad riiklikule ja majanduslikule tööle.

6) Parteitöösse, riiklikku, majanduslikku ja kultuurilisse ülesehitustöösse rohkem kaasa tõmmata naisi, pannes neid tööle kõigile majanduse ja kultuuritöö aladele, partei ja nõukogude aparaadis, õpetades ja juhtides neid ning teostades nende keskel alatist poliitilist kasvatustööd.

7) Rohkem ning julgemalt kaasa tõmmata ja ära kasutada töös vanade spetsialistide kaadreid, kes ausalt ja lojaalselt tahavad töötada töötava rahva heaks, nõukogude võimu heaks, kontrollides nende tegeliku töö tulemusi sotsialistlikus ülesehitustöös ja abistades ning toetades neid igati nende töös.

*

Kongress avaldab veendumust, et parteiorganisatsioonid EK(b)P Keskkomitee juhtimisel veelgi enam koondavad oma read UK(b)P Keskkomitee ja seltsimees Stalini ümber ja auga täidavad parteiorganisatsioonide ees seisvad ülesanded.

N. KAROTAMM

EK(b)P Keskkomitee 2. sekretär

A. PAUK

EK(b)P Keskkomitee 3. sekretär

**EK(b)P IV kongressil 8. veebruaril 1941. a. valitud
Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee koosseis**

Liikmed:

1. Abels, G. J.	12. Lauristin, J. H.	23. Sassi, V. S.
2. Allik, H. H.	13. Lauristin, O. A.	24. Saat, J. M.
3. Arbon, H. H.	14. Männikson, K. I.	25. Sepre, O. A.
4. Bagnjuk, A. S.	15. Okk, F. V.	26. Stamm, A. K.
5. Bočkarev, V. B.	16. Paas, K. M.	27. Säre, K. J.
6. Cher, O. J.	17. Parker, L. G.	28. Telman, J. T.
7. Jakovenko, M. G.	18. Pauk, A. J.	29. Timofejev, P. V.
8. Karotamm, N. N.	19. Pjatõhhin, I. G.	30. Toming, K. K.
9. Keerdo, P. R.	20. Pressmann, A.	31. Tribuc, V. F.
10. Kumm, B. H.	21. Rakutin, K. I.	32. Vares, J. J.
11. Kuznecov, F. I.	22. Resev, A. J.	33. Veimer, A. T.

Kandidaadid:

1. Jakobson, A. M.	3. Kuhlberg, A. J.	5. Päss, A. K.
2. Kingissepp, S. V.	4. Petrov, I. S.	6. Škurin, A. K.
		7. Särematt, E. J.

Pariisi Kommuuni ja MOPRi päevaks

Pariisi Kommuun

N. TIMSON

Prantsusmaa Pariisi Kommuuni eelõhtul.

Seitsekümmend aastat tagasi, 18. märtsil 1871 puhkes Pariisis võimas proletaarne revolutsioon. Pariisi Kommuun esmakordselt ajaloos näitas, kuidas töölisklass teostab oma revolutsiooni, Kommuun andis tõsise hoobi kapitalismile. Pariisi Kommuun osutus ülemaailmse ajaloo arengus pöördepunktiks. Pärast Kommuuni elas kodanlik ühiskond läbi oma õitsetipu ja hakkas veerema langusele.

Revolutsiooni eelõhtul kuulus võim Prantsusmaal Napoleon III-le. Ta oli rahandusliku ja tööstusliku suurkodanluse huvide esindaja. Napoleon III-nda diktatuur on ajaloos tuntud „bonapartismi“ nime all.

„Bonapartism on oma vana toe kaotanud monarhia laveerimine, — niisuguse monarhia laveerimine, kes on sunnitud esinema köietantsijana selleks, et mitte kukkuda, silmi tegema selleks, et valitseda, inimesi ära ostma selleks, et meeldida, vennastuma ühiskonna põhjakihitudega, lausa varaste ja sulidega selleks, et end kuidagi vee peal hoida“ (Lenin, Teosed XII k., lk. 377).

Napoleoni tagurlik sisepoliitika ja ta maadevallutuslik välispoliitika kutsusid esile tugeva rahulolematuse rahvamassides.

Suurimaks ohuks Napoleon III-nda valitsusele olid aga tööliikumise võimas kasv ja sotsialistliku meeleolu tõus rahvahulkades. Kohutava iseloomu omandas streigiliikumine. Nii aastal 1869 esitasid söekaevurid Loire'i basseinis nõudmise palkade kõrgendamiseks ja kaheksatunnise tööpäeva sisseseadmiseks. Streik suruti veriselt maha, kusjuures sai surma 13 ja haavata 9 inimest. Creusot ja Schneideri tehastes võtsid streigid poliitilise iseloomu. Tööliste võitlus kutsus esile ka talupoegade liikumise maal.

A. 1870 astus bonapartistliku keisririigi kriis eriti teravasse faasi. Selle väljenduseks oli 200.000 osavõtjaga demonstratsioon 12. jaanuaril 1870. a. vabariikliku ajakirjaniku Victor Noir'i matusel, kelle oli tapnud Napoleon III-nda onupoeg Pierre Bonaparte. Tõelised tulid tänavaile loosungitega: „Elagu vabariik“ ja „Surm Bonaparte'idele“. Reformide ja järeleandmistele abil oli valitsus võimetu peatama paisuvat revolutsioonilist liikumist.

Õukonna aadlikud ja keiser jõudsid otsusele, et ainsaks teeks rahvahulkade tähelepanu kõrvalejuhtimiseks revolutsioonist on sõda. Prantsusmaa püüdluste eesmärgiks oli kogu Reini vasaku kalda vallutamine. Sõjaks tegi ettevalmistusi ka Põhja-Saksamaa Liit eesotsas Bismarckiga, kes tahtis sõja abil Prantsusmaaga lõpule viia Saksamaa uuestiühendamist Preisimaa juhtimisel. Prantsuse-Preisi sõda algas 19. juulil 1870. Prantsusmaa püüdis selles sõjas Saksamaa ühinemist takistada, et oma hegemooniat Euroopa mandril mitte nõrgestada. Saksamaa tahtis selles sõjas lõpu oma poliitilisele killustusele ja saavutada täieliku rahvusliku ühinemise.

Sõja alguses püsis Saksamaa kaitseseisukorras, kuid sõja edasises käigus asus ta varsti pealetungile. Sõda kaotas oma kaitselise iseloomu ja kujunes vallutussõjaks prantsuse rahva vastu. Marx ja I Internatsionaal kutsusid töölisi üles võitlema Napoleon III-nda ja Bismarcki vallutusliku poliitika vastu.

Teise keisririigi ettevalmistamatus sõjaks ja väejuhtide saamatus ilmnesis sõja kestel täielikult. Preisi sõjaväed piirasid 2. septembril 1870 Sedanis sisse prantslaste peajõud, Napoleon III kapituleerus ja andis end vangi kogu oma sõjaväega. Prantsuse sõjavägi purunes täielikult.

Pärast lüüasaamist Sedani all Pariisis ja teistes linnades toimuvad rahva meeleavaldused, kus nõutakse Napoleon III-nda impeeriumi kukutamist ja vabariigi jaluleseadmist. 4. septembril 1870 süttis Pariisis revolutsioon, Pariisi töölised kuulutasid välja vabariigi ja moodustasid ajutise valitsuse, kelle koosseisu astusid kodanlikud vabariiklased (Jules Faure, Gambetta ja monarhist-kindral Trochu). Uus valitsus võttis endale nimeks „rahvusliku omakaitse valitsus“ ja ta kujunes hetkel, mil vaenlane, leidmata vastupanu, oli lähenemas Pariisile. Töölised, mõistes küll uue valitsuse rahvavaenulisust, ei saanud asuda ta kohese kukutamise teele, sest vaenlane peagu oli juba koputamas Pariisi väravaile. Töölised kõvendasid aktiivselt rahvuskaardiväge, — üldrahvalikku omakaitset. Suurkodanlus aga nägi tööliste relvastumist endale ohtlikumana, kui oli kaotus Preisi-maale. Teda tegi rahutuks mõte, et töölised, olles purustanud preislased, võivad seejärel pöörduda omaenda kodanluse vastu, ja sellest lähtudes rahvusliku omakaitse valitsus püüdis igati pidurdada rahvusliku kaardiväe kujundamist.

Valitsuses kujunes tagurlik blokk, kelle ülesandeks oli jõudude mobiliseerimine üha paisuva rahvarevolutsiooni mahasurumiseks. Kodanlik valitsus tegi ettevalmistusi kapituleerumiseks Preisi valitsuse (Bismarcki) ees. 19. septembril 1870 algasid Preisi sõjaväed Pariisi piiramist. Nälg, spekulatsioon, haigused sissepiiratud Pariisis muutsid töötava rahva olukorra talumatuks. Marx ja I Internatsionaal organiseerisid Euroopa tööliste abi Pariisi töölistele. 28. jaanuaril 1871 Pariis kapituleerus, Rahvuskaardivägi säilitas oma organisatsiooni, relvad ja kahurid. Preislased ei sõandanud Pariisi sisse marssida. 15 päevaks sõlmitud vaheahu tingimuste järgi tuli rahutingimuste vastuvõtmiseks kokku kutsuda Rahvuskogu. Kiired valimised Rahvuskogusse võtsid Pariisi proletariaadilt võimaluse oma nõudmiste ja oma kandidaatide läbiviimiseks. Valimistel võitis tagurlus (750 saadiku hulgast 450 olid kuningriiklased), ja 13. veebruaril 1871 tuli Rahvuskogu kokku Bordeaux's, kartes oma kokkutuleku kohaks valida revolutsioonilist Pariisi. Valitsuse etteotsa valiti Adolphe Thiers, veendunud kuningriiklane. Rahvuskogu võttis vastu rasked rahutingimused Preisimaaga, Prantsusmaa loovutas Saksamaale Elsassi ja Lotringi ja kohustus tasuma kontributsiooni 5 miljardi frangi ulatuses. Rahvuskogu üritas pealetungi töölisklassile, võttis ära palga Rahvuskaardiväelt.

24. veebruaril 1871 valis Rahvuskaardivägi endale Keskkomitee, kellest kujunes Pariisi tegelik valitsus.

18. märtsi 1871. a. proletaarne revolutsioon.

Oöl vastu 18. märtsi andis Thiers'i valitsus käsu Rahvuskaardiväelt relvade ära võtmiseks.

Töötava rahva hulgas ja rahvuskaartlased oma Keskkomitee juhtimisel aga lõövad tagasi Thiers'i regulaarväed, nende vägede sõdurid hakkavad vennastuma töölistega ja rahvuskaartlastega ning lähevad üle ülestõusnute poole. Ülestõusnud töölised algasid rünnakut valitsusasutustele. Thiers'i valitsus põgeneb Versailles'sse ja viib sinna endaga kaasa ka mõned temale truuks jäänud väeosad. Koos nendega põgenevad Pariisist aadlikud, suurkodanlus ja vaimulikud.

18. märtsi ülestõus algas proletaarsete masside stiihilise vastusena kodanluse pealetungile. Liikumise juhtimise võtab enda kätte Rahvuskaardiväe Keskkomitee, kuid ka

tema ilmutab üleaurust suurmeelsust klassivaenlaste vastu: ta ei areteerinud Thiers'i valit-
sust ja lubas tal osa regulaarvägedest Pariisist välja viia. Keskkomitee ei kasutanud
võitu täielikult, et viibimata rünnata Versailles'd, ja et see kontrrevolutsiooni pesa kohe
hävitada. Oli tarvis viibimata alata kodusõda, et tagurlusele mitte anda hingetõmmet ja
ta armutult ja viivitamata purustada.

Rahvuskaardiväe Keskkomitee aga, olles võtnud võimu enda kätte, esines teada-
andega, et ta loeb oma volitused ajutiseks ja jääb võimu juurde, kuni Kommuuni valimis-
teni. Keskkomitee ruttas liig vara endalt lükkama volitusi, just nagu unustades, et klassi-
vaenlane pole purustatud, vaid on jäänud Pariisi väravate ette; Keskkomitee tegevus-
es ilmes liig palju kõhklemist ja otsustusvõime puudumiseni ulatuvat „ausust“, mis-
tõttu lasti mööduda hetk tagajärjekaks pealetungiks ning mille eest Marx Keskkomiteed
kohe ka teravalt arvustas.

Valimised Kommuuni toimusid 26. märtsil. Valimisi saatis kodanluse maruline laimu-
kampania. Kommuun kuulutati välja 28. märtsil 1871. Tema liikmeteks valiti 85 inimest,
nende hulgas 30 töelist, 43 teenijat ja vabakutselist, 4 väikeettevõtjat, kuid ülejäänud
vabameelse ja radikaalse kodanluse esindajad, keda oli Kommuuni valitud 21, ruttasid
oma volitusi maha panema ja astusid Kommuunist välja. Hiljem nende asemele korral-
dati täiendusvalimised töötava rahva hulgast. Kommuun seega koondas oma koosseisu
töötava rahva; ehkki töölised Kommuunis ei moodustanud enamust, olid nad temas siiski
peamiseks juhtivaks jõuks, toetudes relvastatud Rahvuskaardiväele.

Oma parteiliselt koosseisult jagunes Kommuuni Nõukogu „enamuseks“, kuhu kuulus
48 jakobiinlast ja blankisti, kes pooldasid vandenõulist taktikat, tugevat tsentraliseeritud
võimu ega arvestanud masside osa revolutsioonis ja proletariaadi juhtivat osa. „Vähemus“,
33 prudonisti, — reaktsioonilise prantsuse väikekodanliku sotsialisti Proudhon'i järel-
käijad, ei hinnanud küllaldaselt poliitilise võitluse tähtsust, revolutsiooni vaenlaste maha-
surumise tarvidust, ajasid oportunistlikku poliitikat, võitlesid proletariaadi diktatuuri
ideede vastu. Lähimal marksismile asus Kommuuni liige ja tema töökomissar, austria
töeline Leo Frankel, kes oli Marxiga kirjavahetuses.

Kommuuni kirju parteiline koosseis oli Pariisi proletariaadi ebaküllaldase küpsuse
tulemuseks. Seepärast 1871. a. revolutsiooni juhtimist Prantsusmaal „jagasis omavahel
kaks parteid, kellest kumbagi ei saa nimetada kommunistlikuks parteiks“ (Stalin, „Leni-
nismi küsimusi“, 10. trükk, lk. 31).

Töölismasside survele asus Kommuun õgvendama oma poliitilist joont, otsides õiget
teed. „Need, kes Kommuuni löid, teda ise ei mõistnud, — nad toimisid geniaalselt ärga-
nud masside vaistu abil“ (Lenin, Teosed, XXII k., lk. 352). Kommuun oli tööliklassi valit-
suseks ja ta hakkas purustama kapitalistliku korra aluseid. Marx kirjutas: „Kommuuni
saladuseks see nimelt oligi, et ta oma olemuselt osutus tööliklassi valitsuseks.“ (Marx,
Valitud teosed, II k., 1937, lk. 368). Kommuun purustas kodanliku riigiparaadi ja rajas
uut tüüpi riigi — proletariaadi diktatuuri. Kommuun kukutas võimult kodan-
luse, hävitas politsei ja kodanliku sõjaväe, sulges kodanlikud kohtud, lahutas kiriku riig-
ist. Kommuun lõi uue riigiparaadi, mis kaitses töötava rahva huve. Kommuun oli kollek-
tiivseks võimuorganiks, iga valitsemisharu etteotsa seati komisjonid Kommuuni liikmete
hulgast. Juhtivale tööle tõsteti töölised ja töötav intelligents. Nii sai tööline Teiss posti
peavalitsuse direktoriks, tööline Camelin rahapaja direktoriks, raamatukõitja Varlen
rahanduskomitee liikmeks, Frankel töökomissariks, tisleer Debucque Rahvusliku trükikoja
juhatajaks jne. Kõik ametiisikud olid valitavad ja kindlate ajavahemike järele kuulusid
ümbervalimisele. Kodanliku riigimasina bürokraatliku tsentralismi asendas Kommuun
riigiparaadiga, mis oli rajatud demokraatliku proletaarse tsentralismi põhimõttele.

Kommuuni sotsiaalmajanduslik ja poliitiline tegevus.

Kodanliku riigimasina hävitamine, Kommuun kui uus riigitüüp. Kommuun hävitas kodanliku riigiparaadi ja osutus otseks vastandiks keisririigile. Kommuun kujunes valitavuse alustel, üldise hääletuse teel, ja oli vastutavaks valitsuseks valijate ees, — Kommuuni liikmeid võis igal ajal asendada uutega. Kommuun oli ühtaegu nii seadusandlikuks kui ka täidesaatvaks organiks. Kommuuni sõjaliseks jõuks kujunes relvastatud rahvas ise, — peamiselt need töölised, kes olid koondunud

Kommuuni ülestõus.

H. Daumier' maal.

Rahvuskaardiväkke. Revolutsioonilist korda valvasid töölised ise. Lenin kirjutas aastal 1917: „Tööliste ja soldatite saadikute nõukogud kordavad seda riigitüüpi, mida oli välja kujundamas Pariisi Kommuun“ (Lenin, Teosed, XX k., lk. 120). Lenin tähendab, et: „Kommuun on proletaarse revolutsiooni poolt „lõppeks avastatud“ vorm, milles võib teostuda töö majanduslik vabanemine. Kommuun on proletaarse revolutsiooni esimene katse kodanliku riigimasina purustamiseks ja on selleks „lõppeks leitud“ poliitiliseks vormiks, millega võib ja peabki asendada purustatu.

Edasisel vaatlemisel näeme, et ka Vene 1905. ja 1917. aasta revolutsioonid, ainult teises olukorras ja teistes tingimustes, jätkavad Kommuuni tööd ja kinnitavad Marxi geniaalset ajaloolist analüüsi.“ (Lenin, Teosed, XXI k., Riik ja revolutsioon, lk. 408).

Dekreediga 1. aprillist 1871 kaotas Kommuun rahanduskomissari ettepanekul ametnike kõrged palgad.

Dekreediga 29. märtsist 1871 tunnistas Kommuun Oudet' ettepanekul kehtetuks kõik vana ja Versailles' valitsuse korraldused.

Dekreediga 23. aprillist 1871, kohtusaadiku E. Protteaux' ettepanekul, kõik Kommuuni teenistusse võetud kohtuametnikud võetakse tema teenijaiks ja uued kohtud määratakse rahva hulgast.

Dekreediga 2. aprillist 1871 F. Pyat' ettepanekul kirik lahutatakse riigist.

Need dekreedid annavad tunnistust vana aparadi lammutamisest ja uue — proletarise — loomisest.

K o m m u u n i t ö ö l i s p o l i i t i k a. Kommuuni dekreediga 6. aprillist 1871, Avrial'i ettepanekul, natsionaliseeriti kõik omanike poolt mahajäetud ettevõtted ja töötati välja määrus, mille põhjal nad muudeti kooperatiivseiks ühissetevõtteks. Relvade remondi- ja parandustöökojad Louvre'is anti Kommuuni liikme juhatare alla. Raudteed võeti Kommuuni valve ja kontrolli alla, määrates sellele tööle Kommuuni liikme Paul Pyat.

Kommuuni dekreediga 28. aprillist 1871 keelati töökomisjoni algatusel öötöö pagari-tööstustes. Ametiühinguline liikumine Kommuuni tegevusperioodis võttis laia ulatuse.

K o m m u u n j a P r a n t s u s e P a n k. Prantsuse Pangas oli hoiul 3 miljardit franki kullas ja väärtesemeis. Kommuun võttis pangast 16 miljonit franki, samal ajal aga versailased said sealt 257 miljonit franki, s. o. 15 korda rohkem. Kommuuni poolt määrati pank Charles Belét (prudoonlane), kes oma aupakliku poliitikaga panga suhtes võimaldas versailastel takistamatult saada pangast raha, ja ta ei sõandanud panna pangale oma proletarset kätt; see oli Kommuunile suureks veaks. Kui Kommuun oleks täielikult panga üle võtnud, oleks see versailasi nõrgestanud ja oleks tunduvat kõvendanud Kommuuni ainelisi jõude võitluses versailaste vastu. Teenijad pangas jäeti kohtadele, pangas oli salajane, väejooksikult kokkuostetud tulirelvade ladu, ja seetõttu pank kujutas endast sisemise reaktsiooni kindralstaapi ja Versailles' agentide kindlat kogunemiskohta.

K o m m u u n i s i d e p r o v i n t s i g a. Kommuun püüdis teha kõik, et tõmmata kommuuni-tüübilisse liikumisse ka provintsi. Lyon'is kuulutati 22. märtsil välja Kommuun, kuid see suruti peatselt maha, ja samasugused väljaastumised toimusid ka Nance'i, Ricamary, Toulouse'i, Limoge'i ja Marseille linnades. Kommuuni poolt määratud kodanik Urban (välisasjade komisjoni liige) ei suutnud provintsi tarvilikke sidemeid luua. Olles üksikest eraldatud ja ühtse juhtimiseta, ei osutunud provintsi Kommuunid suutelisteks Pariisi tõsiselt abistama. Provintsi Kommuunid langesid juba 5. aprilliks 1871.

Ü k s i k u d K o m m u u n i p o o l t a s t u t u d s a m m u d. Kommuuni dekreediga 29. märtsist 1871 keelati pandimajadesse panditud asjade müük ja alates 6. maist anti asjad kodanikele tagasi.

Kommuuni dekreediga 12. aprillist 1871 määrati Varlen'i ettepanekul moratoorium vekslitele ja pandi seisma kõik kohtuprotsessid lunastamata jäänud vekslite asjus.

Kommuuni dekreediga 24. aprillist 1871 rekvireeriti Malon'i ettepanekul kodanluse tühjad korterid, kuhu hakati majutama töölisi ja pommitatavate linnaosade elanikke. Samuti võeti vastu ka dekreet Rahvuskardiväes teenijate perekondade vabastamiseks korteriüürist.

K o m m u u n j a r a h v a h a r i d u s. Hariduse alal Kommuun saavutas palju. Kommuuni saadik hariduse alal, Ed. Valjan, andis 17. mail 1871. a. ringkirja hariduse ja kutsehariduse küsimustes, milles püstitas järgmised põhimõtted: kohuslik, ilmlik ja maksuta haridus kõigile, sotsiaalne võrdsus ja igakülgne haridus hõlbustavad ka erihariduse omandamist. Kool peab olema töökooliks. Usk tuleb koolist kõrvaldada. Õpetajakutse tuleb tõsta kõrgele. Õpetajate palku suurendatakse. Töötati välja ka koolieelse hariduse, lastesõime loomise kavad jne. Üldhariduse kõrval õpetati ka mingit käsitööd, millest nähtub, et töökooli põhimõte, teooria ja praktika ühendamine olid Kommuuni poolt juba

tarvitusele võetud, — selle põhisuunana, mida mööda pidi kulgema rahvahariduse ümberkorraldustöö edaspidi. Kirikuid muudeti rahvaklubideks.

Voolude võitlus ja fraktsioonid Kommuunis. Kommuunis kahe peamise voolu — „enamuse“, blankistide ja „vähemuse“, prudonistide olemasolu põhjustas lahkkelisid ja üleliigseid vaidlusi. Ühtse proletaarse partei puudumine vajutas kõigile Kommuuni ettevõttele mingi otsustamatuse, poolikuse pitseri. Eriti teravaid lahkkelisid kutsus esile küsimus diktatuurist ja võitlusest kontrrevolutsiooniga. Prudonistlik „vähemus“ protesteeris Ühiskondliku Päästekomitee loomise vastu, milline organ sai võitluseks Kommuuni vaenlastega laialdased diktaatorlikud võimupiirid. „Vähemus“ lahkus ajutiseks Kommunist, mis nõrgestas Kommuuni tegevust ja kutsus esile desorganiseerumise eriti mai teisel poolel, — eriti vastutuslikul ja raskel võitlusperioodil versailaste vastu.

Kommuuni võitlus sisemise ja välise kontrrevolutsiooniga. Võitlusele sabotaažiga, kahjuritega ja sisemise kontrrevolutsiooniga kulus palju energiat. Aprillis hakkas posti peavalitsus süstemaatiliselt desorganiseerima posti sideteenistust, lõigates ära ühenduse ja sideme provintsi. Samasugust sabotaaži üritasid ka kohtuametnikud, paljusid tuli kohe kohalt vallandada. Leidis aset ka leitnant Lomalaine'i kontrrevolutsioonilise salanõu katse Pariisis, millel aga polnud tulemusi. Versailles' agendid lasksid 17. mail 1871 õhku padrunivabriku Rapp'i tänaval, kus inimohvrite arv tõusis üle saja. Versaillesd ühtlasi katsusid organiseerida kontrrevolutsioonilist agitatsiooni Pariisi tänavail, rakendades selleks tagurlikke üliõpilasi.

Kommuuni dekreediga 14. maist 1871 võeti tarvitusele sunduslikud isiku kindlakstegemise kaardid, et võidelda Pariisi üleujutavate Versailles' agentide vastu.

Mais suleti reaktioonilised ajalehed „Soir“ („Õhtu“) jt., mis levitasid laimuteateid vabariigi kaitsjate kohta ja sõjalise iseloomuga andmeid vaenlasele.

Samuti võeti vastu ka pantvangide seadus, mille alusel isikud, keda paljastati koostöös Versailles' valitsusega, areteeriti viibimata ja kuulutati Pariisi rahva pantvangiks, ning juhul kui Versailles hukkas mõne sõjavangi või Kommuuni pooldaja, hukati vastuks nende hulgast kolm pantvangi.

Vaatamata nende abinõudele suhtus Pariisi Kommuun siiski liig pehmelts Versailles' kontrrevolutsioonile. Seltsimees Stalin ütles sel puhul järgmist: „Pariisi kommunaarid olid liig pehmed versailaste vastu, mille eest Marx omal ajal neid täiesti põhjendatult süüdistas. Oma pehmuse eest aga maksid nad sellega, et kui Thiers vallutas Pariisi, versailased lasksid maha kümneid tuhandeid töölisi“ (Stalin, „Leninismi küsimusi“, lk. 313. „Vestlus välismaa töölisdelegatsiooniga“).

Pariisi Kommuun ja talurahvas. Kommuun mõistis, kuivõrd tähtis oli võita talupojad enda poole, eriti aga kindlustada liitu kehvatalurahvaga. Kommuun valis eriliselt inimese — André Leo, kes Kommuuni nimel kirjutas üleskutse talupoegadele: „Pariis tahab, — pea seda hästi meeles, maal töötaja, kurnatud päevatöeline, väiketalanik, keda närib liiakasuvõtja, mõisaomanik, rentnik, kõik, kes te külvate ja lõikate, — töötada palge higis eranditult vaid selleks, et parim osa teie tööviljast ei langeks mõnele päevavargale; Pariis tahab maad talupoegadele, tootmisvahendeid tööliste, tööd kõigile“ (Uus ajalugu, II osa, Tarle toimetusel, lk. 39).

Kommunaaridel ei õnnestunud läbi murda Versailles' blokaadist ja luua otsesidemeid talurahvaga, ei õnnestunud arendada talurahvaliidumist, ei õnnestunud saada liitlast talupoegade näol, — liig vähe oli selleks aega.

Kommuuni sõjaline organisatsioon ja võitlus Versailles' ga. Pariisi sõjalise kaitse suhtes ei võinud Kommuun saavutada organiseeritust, täpsust,

distipliini ja tsentraliseeritud juhtimist, — sellest hoolimata et Kommuuni käsutuses oli palju relvi ja sõjavarustust. Rahvakaardiväe ridades oli kuni 200.000 sõdurit, kuid neid ei kasutatud otstarbekalt, suurem osa sõjaväest jäi kogu sõjategevuse kesteks tagalasse. Lugu oli halb ka ülemjuhatusesega. Algul juhatas sõjaväge Clureret, seikleja, kes laostas sõjaväe, tagandati ja anti kohtu alla; siis juhatas Rossel, kes samuti ei saanud toime kaitseülesannetega, ning tema asemele tuli Delescluze. Rinde üksikuis osades avaldasid piirita vaprust ja andekust Dombrovski, — Maillot väravail ja Neuilly silla juures, ja Wrublewski Isen'i ja Vanves'i kindlustustel.

Kommuuni tänavvõitlused.

Léon y Escosura joonistus

Alates 12. maist 1871. a. valmistavad versailased üldist rünnakut end sangarlikult kaitsvale Pariisile. Bismarck annab Thiers'ile sõjalist abi, enne tähtaega vabastab sõjavangist 100.000 prantsuse sõdurit ja need kohe kasutati ära Kommuuni mahasurumiseks. 20. mail avasid versailased Pariisile raske kahuritule. Sõjaline juhtimine ei olnud Kommuniil tsentraliseeritud, linna kaitset juhtisid Kommuuni Sõjakomisjon ja Rahvuskardiiväe Keskkomitee, mis ei võimaldanud ühist kontakti.

22. mail tungisid Versailles' sõjaväed Pariisi, — ühe salakuulaja abiga avati neile Pariisi tähtsaimad Saint-Cloud väravad. Algas äge, verine tänavvõitlus. 24. mail vallutasid versailased raekoja, 27. mail vallutati Belleville'i tööliste linnaosa, Père-Lachaise'i kalmistul lasti kogupaukudega maha vangi langenud Kommuuni sangarlikud kaitsjad, 28. ja 29. mail langesisid viimsed barrikaadid. Kogu Pariisi töötav rahvas — töölised, käsi-

töölised, mehed, naised, lapsed — relvadega käes olid kaitsnud oma võimu ja vabadust. Kindral Galifé organiseeris kommunaaride vastu õudse valge terrori: lasti maha kõik, kellele käed olid püssirohused, kellel oli töölise välimus, ning julm lõpp tehti ka Kommuuni juhtidele. Kohus mõistis mahalaskmisele vaid minutilise ülekuulamise järele, kohtuotsus täideti sealsamas. Tapetuid ja mahalastuid oli üle 30.000. 38.000 inimest areteeriti ja saadeti sunnitööle, tagakiusamise ja karistuse alla sattus enam kui 100.000 inimest Pariisi töötava rahva hulgast. Areteerituist olid 650 lapsed ja enam kui 1.000 naist.

Kommuuni õppetund ja ajalooline tähtsus.

Marksismi klassikud jälgisid hoolega Pariisi sündmusi, osutades igakülgselt abi kommunaaridele, ja uurisid põhjalikult Pariisi Kommuuni kogemusi.

Marx kirjutas: „Niisuguse sangarluse eeskuju ei tunne ajalugu, — praegune Pariisi ülestõus isegi siis, kui vana ühiskonna hundid, sead ja alatud koerad ta maha suruvad, osutub ometi meie partei kuulsusrikkaimaks vägiteoks (Marx-Engels, XXVI k., lk. 105—106).

Marx tegi kõik, mis võimalik, et abistada Kommuuni: saatis ringkirju Internatsionaali sektsioonidele, andis kommunaaridele operatiivseid juhatusi, kutsus üles armutult hävitama kontrrevolutsiooni. Esimene Internatsionaal aitas Marxi juhtimisel aktiivselt Kommuuni, mobiliseerides töötava rahva avalikku arvamist Kommuuni toetamiseks, andis praktilisi näpunäiteid võitluse käigus, komandeeris kohale inimesi Kommuuni abistamiseks. Internatsionaali Üldnõukogu koosolekul 23. mail 1871 tähendas Marx, et Kommuuni põhimõtted on igavesed ja neid ei saa hävitada.

Kommuuni lüüasaamise põhjused seisnesid selles, et puudus ühtne revolutsiooniline proletaarne partei. Seltsimees Stalin kirjutab järgmist: „Proletariaadi diktatuuris on partei juhtimine peatumaks, kui pidada silmas vähegi täielikku ja kindlat diktatuuri, aga mitte niisugust, milliseks oli näit. Pariisi Kommuun, mis kujutas endast ebatäielikku ja ebakindlat diktatuuri“ (Stalin, „Leninismi küsimusi“, 10. trükk, lk. 123).

Kommuun ei saanud teostada liitu enese ja talurahva vahel. „48-nda ja 71-se aasta revolutsioonid Prantsusmaal hukkusid peamiselt seetõttu, et talupoegadest reservid osutusid kodanluse poolel seisvaiks“ (Stalin, Oktoobrirevolutsioon ja vene kommunistide taktika, „Leninismi küsimusi“, lk. 79). Kommuuni eksisammudest kirjutab Lenin: „Kuid hiilgava võidu vilja hukutas kaks eksisammu. Proletariaat jäi seisma poolel teel: selle asemel et asuda „eksproprieerijate eksproprieerimisele“, takerdus ta unistustesse kõrgeima õigluse kehtimapanekust maal, mida ühendaksid üldrahvalikud ülesanded... Teine viga oli proletariaadi liigne suuremeelsus. Selle asemel et oma vaenlasi hävitada, püüdis ta nendele mõjuda moraalselt; ta alahindas puht-sõjalise tegevuse tähtsust kodusõjas, ja selle asemel et otsustava pealetungiga Versailles'le kroonida oma võitu Pariisis, viivitas ta ja andis Versailles' valitsusele võimaluse koguda tumedad jõud ja ette valmistada veriseks mainädalaks. Aga ka kõigi oma vigade juures jääb Kommuun siiski XIX sajandi suurima proletaarse liikumise suurimaks eeskujuks (Lenin, „Kommuuni õppetunnid“, Teosed, XII köide, lk. 163).

Tolleaegse Prantsusmaa ajaloolised olud polnud soodsad Kommuuni võidule: „Võidukaks sotsiaalseks revolutsiooniks on tarvillikud vähimalt kaks eeldust: tootluslike jõudude kõrge arengutase ja proletariaadi hea ettevalmistus. Kuid aastal 1871 need mõlemad eeltingimused puudusid. Prantsuse kapitalism oli veel vähe arenenud ja Prantsusmaa oli siis peamiselt väikekodanluse maa... teiselt poolt polnud töölisparteid, polnud tööliklassi ettevalmistust ja pikaäegset väljaõpet“ (Lenin, Teosed, XV, lk. 158—159).

Kommuuni ajalooline tähtsus on määratu suur. „Töölisklassi võitlus kapitalistide klassiga ja riigiga, kes esindas kapitalistliku klassi huve, astus Pariisi Kommuuni tõttu uude faasi“ (Marxi kiri Kugelmannile 1871. a. 17. aprilli kohta, Teosed, XXVI k., lk. 108).

Kommuun osutub lähtepunktiks uuele ajaloolisele ajajärgule, „alanud kapitalismi languse ajajärgule, Pariisi Kommuuni poolt kapitalismile esimese hoobi andmise ajajärgule, vana, „vaba“ kapitalismi imperialismiks ümberkasvamise ajajärgule ja NSV Liidus Oktoobrirevolutsiooni jõududega kapitalismi kukutamise ajajärgule, mis avas uue ajastu inimkonna ajaloos“ (J. Stalin, S. Kirov, A. Ždanov: „Märkused uue ajaloo õpiku konspekti kohta“).

Pariisi Kommuun oli esimeseks tugevaks hoobiks kapitalismi pihta, — proletariaat kiskus esmakordselt 72-ks päevaks riigivõimu kodanluse käest, esmakordselt vapustati kodanliku korra aluseid. Pariisi Kommuun ja Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon Venemaal on otseselt seoses üksteisega. Nende ajaloolisest tähtsusest Stalin kirjutab: „Nõukogude vabariik osutub seega selleks otsitaks ja lõppeks leitaks poliitiliseks vormiks, mille raamides peab lõplikult teostuma proletariaadi majanduslik vabanemine, sotsialismi täielik võit. Pariisi Kommuun oli selle vormi algidu. Nõukogude võim on ta edasiarendus ja viimistlus“ (Stalin, „Leninismi küsimusi“, 10. tr., lk. 468).

Uut tüüpi partei loomisele asudes, kes põhimõtteliselt erineks II Internatsionaali sotsiaaldemokraatlikest parteidest, löid bolševikud Lenini-Stalini partei, kes võitis kätte proletariaadi diktatuuri, ja seega bolševikud jätkasid võidukalt Pariisi Kommuuni ülesandeid uutes tingimustes. Sms Stalin tähendas, et: „Proletariaadi diktatuuri, proletariaadi poliitilise võimuloleku ja kui kapitali vägivaldse kukutamise meetodi põhiidee andsid Marx ja Engels. Uut Leninil sel alal on järgmist: a) ta avastas nõukogude võimu kui proletariaadi diktatuuri riigivormi, kasutades selleks Pariisi Kommuuni ja vene revolutsiooni kogemusi; b) ta avas klambri proletariaadi diktatuuri vormelis, proletariaadi liitlaste probleemi vaatevinkli all, andes definitsiooni proletariaadi diktatuurist kui proletariaadi klassipärase liidu erivormist, milles proletariaat on juhtija osas, mitteproletaarse klasside ekspluateeritavad massid (talurahvas jne.) aga juhitud osas; c) ta kriipsutas erilise jõuga alla seda fakti, et proletariaadi diktatuur on demokraatia kõrgeimaks tüübiks klasside ühiskonnas, proletaarse demokraatia vormiks, mis väljendab enamuse (ekspluateeritavate) huve, vastukaaluks kapitalistlikule demokraatialle, mis väljendab vähemuse (ekspluateerijate) huve“ (Stalin, „Vestlus esimese ameerika töölisdelegatsiooniga“, „Leninismi küsimusi“, lk. 264).

Töölise Pariisi ta Kommuuniga austatakse alati kui uue ühiskonna kuulsusrikast eelkäijat, ütles Marx. Igal aastal korraldab Pariisi Kommuuni aastapäeval kogu maailma töötav rahvas „Revolutsiooni eest võitlejate abistamise rahvusvahelise organisatsiooni“ (MOPR'i — Международн. организация помощи борцам революции) päeva. 18. märts on töötava rahva mobilisatsioonipäevaks imperialistlike sõjasüütajate vastu, moraalse ja materiaalse abi tugevdamise päevaks kommunismi eest võitlejale, rahvusvaheliste julgustushüüete päevaks kapitalismi vangitornides vaevlejaile, vennaliku solidaarsuse kõvendamise päevaks meie maa töötava rahva ja meie piiritaguste vendade vahel.

MOPR tekkis Kommunistliku Internatsionaali IV kongressi otsusega 30. novembril 1922. NSV Liidus MOPR loodi ja kasvas bolševike partei vahetul juhtimisel. UK(b)P Keskkomitee 23. jaanuaril 1923 avaldas üleskutse kohalikele parteiorganisatsioonidele MOPR'i tegevuse igakülgseks abistamiseks. MOPR on NSV Liidus kujunenud massiorganisatsiooniks. Aastal 1924 kutsuti kokku esimene MOPR'i rahvusvaheline konverents.

Novembris a. 1932 tuli kokku MOPR'i ülemaailmne kongress, kes MOPR'i sektiioonidele tegi ülesandeks:

- 1) MOPR'i muutmise töötava rahva massiorganisatsiooniks;
- 2) võimsa võitluse arendamise valge terrori vastu;
- 3) võitluse imperialistliku sõja vastu;
- 4) materiaalse ja juriidilise abi tugevdamise revolutsiooni eest võitlejale.

MOPR on arendanud massilisi rahvusvahelisi kampaaniaid töötava rahva juhtide kaitseks ja vabastamiseks. MOPR'il oli NSV Liidus 1. jaanuariks 1940. a. üle 10 miljoni liikme. MOPR on oma 18-aastase olemasolu kestel NSV Liidus kogunud revolutsiooniliste võitlejate, kapitalivangide, poliitiliste emigrantide abistamiseks üle 180 miljoni rubla. Kogu senine MOPR'i tegevus NSV Liidus on konkreetseks näiteks proletarise internatsionalismi tugevusele.

Kuidas töötab nõukogude kooli direktor

Nõukogude keskkooli direktori töökava I veerandiks.

I ÕPETUS-KASVATUSTÖÖ.

1. Korraldada miitingud teemal: „Uue õppeaasta ülesanded“ eraldi I, II—IV, V—VII ja VIII—X klassidega 1. sept.

2. Korraldada õppenõukogu koosolekud eraldi I—IV, V—VII ja VIII—X klasside kohta esimese päeva kokkuvõtete üle 1. sept. k. 12, k. 14 ja k. 20.

3. Korraldada mitteilmumiste kontroll 1.—2. sept.

4. Korraldada klassijuhatajate ja pioneeride juhtide nõupidamine kasvatuslike kavade ja õpilasorganisatsioonide ümbervalimiste asjus 3. sept.

5. Pidada ainekomisjonide koosolekud töökavade arutamiseks jooksvaks kooliaastaks.

6. Ainekomisjonide koosolekud ja meetodilised nõupidamised I—IV klassi töö suhtes määrata:

a) kirjanduses	igal	22. kuup.	
b) matemaatikas	"	16. "	
c) ajaloo	"	26. "	
d) loodusteaduses	"	15. "	
e) füüsikas	"	13. "	
f) võõrkeeltes	"	19. "	
g) kehakasvatuses	"	10. "	
h) I—IV klassi küsimusis	" 16. ja 26.	"	kell 19.30 kell 13

Kõigil septembrikuu-nõupidamistel võtta päevakorda:

- 1) Praktiliste oskuste omandamine õppeprotsessis; võitlus sideme katkemise vastu teooria ja praktika vahel.
- 2) Teadusliku uurimise kava igale õpetajale eelolevaks õppeaastaks.

- Oktoobrikuu komisjonide istungeil arutada:
- a) Kuidas harjutada õpilasi iseseisvale tööle.
 - b) Klassivälise lugemise organiseerimine.
 - c) Õpilaringide töökavad.
7. Õppenõukogu koosolekud määrata 14. sept. ja 14. okt. järgmise päevakorraga:
- a) Poliitkasvatustöö õpilastega ja osavõtt valimistest — 14. sept. — õpet. A.
 - b) Õpetajate poliitharidustöö — 14. sept. — õpet. B.
 - c) Sotsialistlikust võistlusest — 14. sept. — õpet. C.
 - d) Esialgseid kokkuvõtteid õppetöö edust — 14. okt. — õpet. D.
 - e) Kodukorra täitmine — 14. okt. — õpet. D.
 - f) Õppekabinettide ettevalmistus praktilisteks töödeks (õppekava järgi) ja ringide tööks — 14. okt. — õpet. E.
8. Nõupidamised direktori juures korraldada igal kolmapäeval kell 12.30.
Peale osavõtjate aruannete võtta I veerandi koosolekute kavva järgmised küsimused:
1. nädalal: 1) Kokkuvõtte esimeste päevade tööst. 2) Nõupidamistest osavõtjate töökavad.
 2. nädalal: 1) Kooliväline ja riigikaitse töö. 2) Klassivälise lugemise organiseerimine.
 3. nädalal: 1) Õpilaste teadmiste arvestamine, klassipäevikud ja õpilaste päevikud.
- 2) Sotsialistlik võistlus.
4. nädalal: 1) Õpetus-kasvatustöö I klassis. 2) Töö lastevanematega. 3) Pedagoogilise kabineti töö.
 5. nädalal: 1) Õpetus-kasvatustöö seisund II klassis. 2) Kooli majanduslik ja tervishoidlik seisund.
 6. nädalal: 1) Õpetus-kasvatustöö seisund III klassis. 2) Oktoobripidustuste kava.
 7. nädalal: 1) Õpetus-kasvatustöö seisund IV klassis. 2) Aruanne näituse külastamisest. 3) Elusa looduse nurga töö.
 8. nädalal: 1) Ajaloo õpetamine 4.—7. klassides. 2) Pioneeride org-i töö.
 9. nädalal: 1) Maateadus koolis. 2) Õpilasorg-ide töö.
 10. nädalal: 1) Kirjaoskuse seisund koolis. 2) Töö nõrkade õpilastega.
 11. nädalal: 1) Võõrkeel koolis. 2) Oktoobri hommikuste ja õhtuste kokkutulekute kava.
9. Määrata õpetajaile keskmiselt 2 tundi päevas eri kava järgi. Veerandi kestes külastada kõiki õpetajaid.
10. Kontrollida õpilaste edukust eri raamatu järgi. Kokkuvõtted koguda iga nädal.
 11. Määrata klassijuhatajate individuaalne vastuvõtt nädala kokkuvõtete asjus igaks reedeaks.
 12. Korraldada eri kava järgi õpilaste teadmiste kontroll, arvestades hinnangute andmeid.
 13. Korraldada igal 15. kuup. klassijuhatajate ja pioneeride juhtide ühised nõupidamised.
 14. Kontrollida klassijuhatajate kasvatusliku töö kava oktoobrikuuks 25. sept.
 15. Külastada põllundusnäitust õpilastega 15.—29. sept.
 16. Sõlmida sotsialistliku võistluse leping X kooliga 7. sept.
 17. Kontrollida raamatukogu tööd 1.—10. sept.
 18. Kontrollida pedagoogilise kabineti tööd 13.—20. sept.
 19. Kontrollida õpetajate seletuskirju töökavade juurde 7.—17. sept.
 20. Kontrollida klassipäevikuid (pidevalt).
 21. Kontrollida valiku järgi õpilaste päevikuid.

22. Kontrollida mahajäänud õpilaste järeleaitamistööd iga kuu esimesel nädalal.
23. Teha korraldus kokkuvõtete tegemiseks I veerandi kohta 15. okt.
24. Korraldada hinnete kokkuvõtu koosolekud I veerandi kohta 5. nov.: 1.—4. kl. k. 12; 8.—10. kl. k. 16; 5.—7. kl. k. 20.
25. Kontrollida õpetajate tegevust oma kvalifikatsiooni tõstmisel (valiku järgi reedeti).
26. Kontrollida õpetajate tööd uurimisteemade täitmisel (valiku järgi 13. ja 25. kuupäeval).
27. Kontrollida praktiliste tööde korraldamist loodusloo, füüsika ja keemia kabinetites (erilise kuukava järgi).
28. Läbi töötada õpetajatega HRK ringkiri 10. augustist ja täheldada konkreetselt sammud selle teostamiseks.
29. Organiseerida koos õpetajate kollektiiviga õpilaste tundmaõppimist.
30. Kontrollida inspektori poolt koostatud kinotundide kava.
31. Samuti kontrollitööde kava 8. sept.
32. Samuti kodukirjandite kava eri aineis 8. sept.
33. Samuti ekskursioonide kava muuseumidesse ja käitistesse 8. sept.
34. Samuti omatehtud õppevahendite valmistamise kava 25. sept.
35. Samuti kevadise koolinäituse kava 25. sept.
36. Organiseerida kollektiiv aktiivseks osavõtuks kohalike nõukogude valimistest.
37. Tutvuda kooliarsti tööga 13.—15. sept.
38. Välja töötada koos füüsika ja keemia õpetajatega miinimumkava teoreetiliseks ja praktiliseks töiks üldhariduslikes ringides. September.
39. Korraldada mitte harvemini kui kord veerandis ainekomisjonide ja metoodiliste rühmituste kokkutulekuid. Septembris läbi arutada neil koosolekuil metoodiliste koosolekute kalender, mis oleks kohuslik kõigile komisjoni liikmeile.

II. KOOLIVALINE TÕU JA ÕPILASORGANISATSIOONID.

1. Välja töötada koos õppejõududega uus õpilasorg-ide määrus 7.—11. sept.
2. Teostada ümbervalimised õpilasorganisatsioonides 13.—23. sept.
3. Kontrollida sotsiaalse võistluse lepinguid klasside ja üksikute õpilaste vahel — 13.—15. sept.
4. Kutsuda ringide juhtideks üliõpilasi, kooli endisi õpilasi mitte alla 12 inimese — 7.—11. sept.
5. Kutsuda ringide juhatustesse vanemaid vähemalt 3 ja õpetajaid vähemalt 8 in. 7.—17. sept.
6. Korraldada vähemalt 35 õpilasringi 15. sept.
7. Kontrollida ringide tegevust 13.—25. kuup. vahel.
8. Korraldada puhkepäevadel koolivälisid tööd (mitte vähem kui 3 korda veerandis).
9. Organiseerida seinajaalehe väljaandmist 15. sept.
10. Organiseerida ettevalmistusi Oktoobripidustusteks.
11. Korraldada hommikused ja õhtused koosviibimised Oktoobripidustuste puhul 3.—5. novembril.
12. Korraldada pioneeride aktiivi ümbervalimine.
13. Organiseerida klassijuhatajate ja pioneeride juhtide seminar kord kuus 21. kuupäeval. Teemad: karistused ja ergutused — 21. sept.; ühine kasvatustöö koolis ja kodus — 21. okt.

14. Välja töötada kooli kodukord ja käitumise nõuded — 7.—11. sept.
15. Organiseerida põllundusnäituse kollektiivne külastamine õpilaste poolt — 15.—20. sept.
16. Osa võtta õppekomitee koosolekuist kord nädalas, kesknädalati.
17. Organiseerida õhu-gaasikaitse (IIBXO) rühm ja korraldada õppus 18. sept. ja 28. septembril.
18. Korraldada kirjandusõhtu N. Kirjanike Liidu kaasabil.
19. Kinnitada õpperingide tööplaani.
20. Organiseerida õpilastest brigaad, kes abistaks õpetajaid koolikorra teostamisel.
21. Organiseerida brigaad õpilastest, kes koos õpetajatega kontrolliksid oma mikro-rajoonis koolikohustuse täitmist — 11. sept.

III. TÕÕ LASTEVANEMATEGA.

1. Korraldada lastevanemate üld- ja klassikoosolekud 8. sept. teemal „Uue õppeaasta ülesanded“.
2. Jätkata lahtiste uste organisatsiooni lastevanemaile 20. kuupäeval.
3. Lastevanemate komitee istungeid pidada 2 korda kuus — 7. ja 25. kuup.
4. Kaasa tömmata lastevanemaid oma mikrorajoonis koolisunduse teostamise kontrollimiseks.
5. Kutsuda mitte vähem kui 3 inimest lastevanemaist õpilasingide juhatusesse.
6. Kutsuda vähemalt 3 isikut-šeffi N. Kirjanike Liidust õpilasingide juhtideks.
7. Kutsuda rühm lastevanemaid organiseerima kavade trükkimist õpilastele — 1. oktoobril.
8. Moodustada brigaadid lastevanemaist abistamiseks einelauas, raamatukogus, pedagoogilises kabinetis, õhtustel koosviibimistel ja ekskursioonidel.
9. Organiseerida koos vanematega oma mikrorajoonis lastetubade organiseerimist kahes majadevalitsuses.

IV. ADMINISTRATIIVNE-MAJANDUSLIK TÕÕ.

1. Korraldada nurgake, kus saaksid end korrastada õpilased, kellede riietus on korrapidajate poolt leitud korratuses olevat või kes ei ole täitnud tervishoidlikke ja puhtusemäärusi — 15 sept. (Ruumis peavad olema harjad, nõelad, niiti, nõõpe, soe ja külm vesi jne.)
2. Korraldada riietehoiu kapp nimetatud esemete jaoks (asjade vastuvõtu ja väljandmise eest on vastutav A). — 15. sept.
3. Välja panna kodukorra üksikud punktid nähtavatele kohtadele — 25. sept.
4. Korraldada toas nr. 20 kirjanduse kabinett — 1. nov.
5. Valmistada 2. korra klassidesse standardkuulutustahvlid.
6. Täiendada kabinette õppevahenditega ja laboratooriumivarustusega: keemia — 1000 rbl., füüsika — 1000 rbl., loodusteadus — 1000 rbl., maateadus — 600 rbl, kirjandus — 700 rbl.
7. Hankida uusimat kirjandust raamatukogusse 1000 rbl. eest — 1. nov.
8. Korraldada kord kuus tehniliste teenijate koosolekuid instrueerimiseks korrastus- ja kasvatuskõhvimustes.
9. Kontrollida iga nädal vähemalt kaks korda (esmasp. — neljapäevani) enne tunde ruumide puhastust ja tuulutamist tehniliste töötajate poolt.

10. Järjekindlalt kontrollida kantsleivi tegevust.
11. Sisse seada „Pearaamat“ 15. oktoobriks.
12. Kontrollida esmaspäeviti raamatupidamist.
13. Direktori korrupidamine määrata hommikupooliti esmaspäeviti ja neljapäeviti. Teistel päevadel peab inspektor kohal olema.
14. Vastuvõetupäevadeks määrata esmasp. ja neljap. k. 9—10-ni, teisip. ja kolmap. kella 17—19-ni.
15. Kontrollida ja kinnitada klassijuhatajate ja teiste õppejõudude vastuvõetupäevad ja -tunnid — 13. sept.
16. Kontrollida kord nädalas korrupidajate aruannet.

TAIENDUSEKS.

Lõikes „Töö lastevanematega“ mainib koolidirektor oma töökavas ms. „lahtiste uste organisatsiooni“ ja „mikrorajooni“ lastevanemate tegevuses. Et Nõukogude Eesti koolides on seni sellenimelised lastevanemate töö organiseerimisviisid tundmata, siis lubatagu neid lähemalt selgitada.

„Lahtiste uste päevi“ ehk „lahtisi päevi“ Nõukogude Liidus korraldavad paljud koolid Moskvas, Leningradis ja teistes linnades. Toome konkreetse näite „lahtiste uste päevast“ ühes Moskva keskkoolis.

Kõik selle kooli lastevanemad teavad, et iga kuu 20-ndal päeval kell 19 on koolis direktor, tema abi, kommunistlike noorte organisatsioon, kõik pioneerjuhivad, õpetajad, kooliarst — selleks, et vastu võtta lastevanemaid ja nendega keskustella. Sel päeval õpetajad ei rutta kojuminekuga ega täida teisi ülesandeid, vaid pühendavad kogu õhtu lastevanemaile. „Päev“ algab tavaliselt ettekandega kommunistlikust kasvatuses soovijaile. Teistes klassitubades toimub konsultatsioon lastevanematega kõigi küsimuste üle, mis neid aga huvitavad. Pärast ettekande ja konsultatsiooni lõppu kõnelevad lastevanemad direktoriga, tema abiga ja klassijuhatajatega.

Ühes teises koolis (Kalinini linnas) teostatakse iga kord suur ettevalmistustöö „lahtiste uste päevaks“. Õppenõukogus arutatakse üksikasjalikult „lahtise päeva“ temaatikat, klassijuhatajad valmistavad ette referaate, mida nad kavatsevad pidada oma klassi üldkoosolekul.

Ka õpilased valmistuvad selle päeva läbiviimiseks, samuti lastevanemad ise. Kooli ruumidele antakse pidulik ilme, seatakse üles vastavad loosungid, koostatakse „lahtise päeva“ töökava, see saadetakse kätte igale lapsevanemale.

Lastevanemad külastavad „lahtisel päeval“ kooli meelsasti. Neid võtavad vastu õpetajad, vanemad õpilased. Klassis ootab külalisi klassiorganisatsioon, kes tutvustab lastevanemaid õpilaste isetegevuse saavutustega. Pärast seda kutsutakse lastevanemaid loengule kommunistliku kasvatuses küsimuste üle. Ja lastevanemad märgivad, et niisugused „päevad“ annavad neile väga palju: nad saavad nõuannet õpetajailt, rikastavad oma teadmisi laste kasvatamises küsimustes ja tutvuvad ligemalt kooli tööga.

Lastevanemate komitee „mikrorajoonid“ hõlmavad tavaliselt paar suuremat naabermaja. Seal luuakse eriline lastevanemate komitee, kes hoolitseb laste õige kasvatuses eest, nende mõistliku meelelahutuses eest ja jälgib õpilaste käitumist väljaspool kooli, kodu, õues, tänaval. Üks niisugustest komiteedest Moskvas on organiseerinud nõrkade õpilaste abistamises, astudes lähemasse kontakti kooliga. Lastevanemate ühisel jõul on organiseeritud lugemistuba, raamatukogu, ringid. Seesuguse töö tulemusena on saavutatud

tõusu „mikrorajoonis“ elutsevate laste edasijõudmises, nende käitumise paranemist ja huvitavat vaba aja veetmist.

Teises kohas on „mikrorajooni“ lastevanemate komitee korraldanud neli ringi: käsitöö-, joonistamis-, laulu- ja muusikaring. Neid ringe juhatavad lastevanemad ise. Seesama lastevanemate komitee kontrollib õpilaste kodust töötamist. Komitee esindajad käivad õhtuti kortereis ja jälgivad, kuidas õpilased teevad õppeülesandeid, kuidas lastevanemad oma lapsi selles töös aitavad. Erilise hoole alla võetakse aga need lapsed, kes on hooletud töös, tulevad hilja koju ja rikuivad oma režiimi kodus.

Hästi on samas „mikrorajoonis“ korraldatud ka laste meelelahutused ja puhkus. Lapsed kogunevad, neile jutustatakse huvitavaid lugusid nõukogude inimeste elust ja tööst, korraldatakse ühismänge. Suvel organiseeritakse mängumurusid, jalutuskäike, ekskursioone jne.

Juba need näited kinnitavad, et Nõukogudemaal on alanud suur liikumine laste kommunistliku kasvatusel alal, sest kommunistliku ühiskonna ülesehitamise ajajärgus ei ole laste kasvatamine mitte ainult kooli, vaid kogu nõukogude ühiskonna ja avalikkuse ülesanne. Selle nõude tõstis täie selgusega esile ÜK(b)Partei XVIII kongress (1939. a.) ja tema elluviimine on kooli, lastevanemate ja ühiskondlike organisatsioonide tõsine ülesanne.

Väljaandja: Hariduse Rahvakomissariaat. RK „Pedagoogiline Kirjandus“. Toimetuse kolleegium: A. Raud, A. Vaarandi, A. Valsiner. Vastutav ja tegevtoimetaja: J. Käis. Korrektor: J. Aavik. Toimetus: Hariduse Rahvakomissariaat, Tallinn, Tõnismägi 9. Telefon 437-85. Tallus: RK „Pedagoogiline Kirjandus“, Tallinn, Pärnu maantee 10. Telefon 412-13. Tellimishind: 12 kuud — Rbl. 17.—, 6 kuud — Rbl. 8.50. Laduda antud: 18. II 1941. Trükk antud: 8. III 41. Trükipoognate arv: 7. Trükiarv: 5000 eksempl. Kaust: B 5. Paber: 73:103 cm 1/2. Trükikoja tellimise nr. 321. MB-2791. Trükikoda „Punane Täht“, Tallinn, Pikk tän. 54/58.

Печатано на эстонском языке. „Советская школа“. ГИЗ „Педагогическая Литература“, Таллин. Типография „Пунане Тэйт“, Таллин, улица Пикк 54/58.

OMANDADA
TEHNILISI
JA SÕJALISI
TEADMISI

võimaldavad ajakirjad:

TEADUS JA TEHNIKA

Ehitustehnika, tööstustehnika, jõumasinaid, auto- ja lennuasjandus, tehnika põllumajanduses, kaevandustööstus, elektrotehnika, side-, raadio-, foto- ja muud tehnika-alad moodustavad nüüdisajal lahutamatu osa kogu tööstuslikust organisatsioonist kui ka ühiskondlikust elust üldse. Nende alade arengut, saavutuste jälgimist ning rahvale tutvustamist, aga ka tehnilisel alal töötajaile juhendite ja näpunäidete andmist teostab ajakiri „Teadus ja Tehnika“.

Ajakiri ilmub üks kord kuus. Tellimishind aastaks rbl. 11.—, poolaastaks rbl. 5.50, veerandaastaks rbl. 3.—. Uksiknumber rbl. 1.—.

VÕITLUSEKS VALMIS

Meie aeg nõuab, et mitte üksnes sõjavägi, vaid ka tsiviilelanikkond peab olema sõjaliselt ette valmistatud. Masside riigikaitsealist ettevalmistustööd NSV Liidus teostab organisatsioon Osoaviahim. ENSV Osoaviahimi Uhingu väljaandel ilmuva ajakirja „Võitluseks Valmis“ ülesandeks on tutvustada riigikaitsealisi ideesid ENSV töötavais hulkades ja tõmmata kaasa kogu rahvast sõjalise väljaõppe omandamisele.

Ajakiri ilmub üks kord kuus. Tellimishind aastaks rbl. 11.—, poolaastaks rbl. 5.50, veerandaastaks rbl. 3.—. Uksiknumber rbl. 1.—.

AJAKIRJADE TELLIMISI VÕTAVAD VASTU: RKK MUUGIOSAKOND, TALLINN, PÄRNU 10—24, KÕIK RKK RAAMATUKAUPLUSED, AJALEHTEDE KONTORID, POSTIASUTISES-SIDEKONTORID JA RKK USALDUSMEHED

~~PE $\frac{A}{18}$ 2,41,3~~

Hind 1 rbl. 50 kop.